

Budapest,
1998. június 10.,
szerda

50. szám

Ára: 735,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
113/1998. (VI. 10.) Korm. r.	A felvonók és a mozgólépcsők építészeti hatósági engedélyezéséről, üzemeltetéséről, ellenőrzéséről és az ellenőrökről 4122
27/1998. (VI. 10.) BM r.	A fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról 4130
13/1998. (VI. 10.) IM r.	Az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet módosításáról 4176
36/1998. (VI. 10.) IKIM r.	A gazdasági kamarák által lefolytatott egyes eljárások igazgatási szolgáltatási díjáról, valamint az egyéni vállalkozói igazolvány kiadásához kapcsolódó szolgáltatási díjról 4177
27/1998. (VI. 10.) MKM r.	Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról 4180
28/1998. (VI. 10.) MKM r.	A szakmai követelmények kiadásáról szóló 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet módosításáról 4264
15/1998. (VI. 10.) ME h.	Főiskolai tanárok felmentéséről 4281
16/1998. (VI. 10.) ME h.	Főiskolai főigazgatói megbízás megerősítéséről 4281
	A Demokrata Koalíció 1997. évi pénzügyi zárómérlége 4282
Nemzetközi szerződések közzététele	
	Megállapodás a Magyar Köztársaság Kormánya és Ukrajna Kormánya között a tranzit szabadságáról 4282

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány rendeletei

A Kormány 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelete

a felvonók és a mozgólépcsők építésügyi hatósági engedélyezéséről, üzemeltetéséről, ellenőrzéséről és az ellenőrökről

A Kormány — az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 62. §-a (1) bekezdésének *k* pontjában kapott felhatalmazás alapján — a következőket rendeli el:

A rendelet hatálya

1. §

(1) A rendelet hatálya kiterjed — a (2) bekezdésben említettek kivételével — az építmények részét képező, azokba állandó jelleggel beépített minden felvonóra és mozgólépcsőre.

(2) Nem terjed ki a rendelet hatálya

- a) a bányaműveléshez szükséges,
- b) a robbanásveszélyes térben működő, továbbá
- c) a gyártási (technológiai) sorba beépített,
- d) a nukleáris létesítményekkel összefüggő építményekben lévő felvonókra és mozgólépcsőkre.

Értelmező rendelkezések

2. §

E rendelet alkalmazása szempontjából

a) *felvonó*: a vízszinteshez képest 35°-nál meredekebb pályán mozgó, személy- vagy teherszállításra szolgáló szakaszos üzemű gépészeti berendezés, továbbá a személyszállításra szolgáló körforgó,

b) *mozgólépcső (ideértve a mozgójárdát is)*: a vízszintes vagy legfeljebb 35°-os meredek pályán mozgó, személyszállításra szolgáló, folyamatos üzemű gépészeti berendezés.

A felvonók és a mozgólépcsők építésügyi hatósági engedélyezése

3. §

(1) A felvonók és a mozgólépcsők létesítéséhez, az építményekbe való állandó jellegű beépítéséhez, áthelyezéséhez, a (2) bekezdésben meghatározott főbb műszaki adataik megváltoztatásával járó átalakításához, használatbavételéhez, illetőleg lebontásához az építmény engedélyezésére jogosult építésügyi hatóság [Étv. 52. § (2), (3) és (6) bekezdése] engedélyre van szüksége.

(2) A felvonók és mozgólépcsők főbb adatai:

1. forgalmi képessége
2. típusa vagy típuszáma
3. jellege (pl. személyfelvonó)
4. teherbírása
5. a függesztő elem típusa, hossza és száma
6. menetsebessége
7. a vezérlés módja
8. pályaszöge (ha a függőlegestől eltér)
9. emelőmagassága
10. a meghajtógép helye, a villamos motor teljesítménye, fordulatszámja, a hajtómű típusa és áttétele
11. a hajtótárcsa kialakítása
12. a rakodás módja
13. a kivitelezésre vonatkozó minden különleges kikötés
14. a hidraulikus tápegység helye, típusa, teljesítménye
15. a zuhanásgátló szelep típusa.

(3) Ha a felvonót, illetőleg a mozgólépcsőt az építmény építésével, bővítésével vagy az építésügyi hatóság engedélyéhez kötött felújításával, helyreállításával vagy átalakításával egyidejűleg kívánják létesíteni (áthelyezni, átalakítani), az építési engedélyt az építményre és a felvonóra, illetőleg a mozgólépcsőre egyidejűleg kell kérni.

(4) Ha a felvonó, illetőleg a mozgólépcső létesítését jogszabály — az építmény rendeltetésszerű és biztonságos használhatósága érdekében — kötelezően írta elő, az építményre és a felvonóra, illetőleg a mozgólépcsőre a használatbavételi engedélyt is egyidejűleg kell kérni.

(5) Az építésügyi hatóság az építési és használatbavételi engedélyt csak — a kérelem mellékleteként benyújtott — az 5. § (2) bekezdésének *a* pontja szerinti szervezet által kiadott nyilatkozatának figyelembevételével adhatja meg.

(6) Az építésügyi hatóságnak az építési és a használatbavételi engedély megadásáról rendelkező jogerős határozatát a felvonók és a mozgólépcsők országos központi nyilvántartását vezető — a 9. § (1) bekezdése szerinti — szervvel is közölnie kell.

(7) Az engedélyezés egyéb kérdéseiben az építményekkel és az építési munkákkal kapcsolatos építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról szóló, illetve a sajátos építményfajták esetében a vonatkozó külön jogszabályokat kell alkalmazni.

A felvonókkal és a mozgólépcsőkkel kapcsolatos kötelezettségek

4. §

(1) A tulajdonos köteles — üzemeltetője (képviselője, megbízottja) útján — a felvonó, illetőleg a mozgólépcső üzemeltetése során, annak rendeltetészerű és biztonságos használatra alkalmas állapotáról, rendszeres és szakszerű karbantartásáról, javításáról, továbbá a szükséges, illetőleg előírt műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatáról, rendszeres ellenőrzéséről, valamint az üzemeltetés és a használat módjának folyamatos figyelemmel kíséréséről gondoskodni.

(2) A felvonót, illetőleg a mozgólépcsőt csak a használatbavételi engedélyben meghatározott célra és a rendeltetésének megfelelő módon szabad használni. Az üzemeltető köteles a felvonó, illetőleg a mozgólépcső használati feltételeit megtartani, és olyan magatartást tanúsítani, amellyel nem veszélyeztetni a berendezés biztonságos működését, továbbá más használók biztonságát.

(3) Aki a felvonóval, illetőleg a mozgólépcsővel kapcsolatos feladat-(munka-)körében vagy rendelkezési jogosultsága gyakorlása során közvetlen balesetveszélyt jelentő vagy okozó hibát, hiányosságot észlel, köteles az üzemeltetést azonnal ki-/lekapcsolással leállítani, és a veszélyhelyzet megszüntetéséig tartó szüneteltetése iránt intézkedni, illetőleg annak megtételét az intézkedésre jogosultnál kezdeményezni.

(4) A felvonókkal, illetőleg a mozgólépcsőkkel kapcsolatos részletes előírásokat az *1. számú melléklet* tartalmazza.

(5) Ha a tulajdonos a felvonóval, illetőleg a mozgólépcsővel kapcsolatos kötelezettségét önként nem teljesíti, az építésügyi hatóság őt a teljesítéshez szükséges cselekmények megtételére, illetőleg munkálatok elvégzésére (elvégeztetésére) kötelezi olyan esetekben, amikor azt az életveszély megelőzése vagy elhárítása, a biztonság védelme, jelentős vagy helyrehozhatatlan kár elhárítása indokolja. Az eljárásra az építésügyi hatósági kötelezési eljárásról szóló, illetve a sajátos építményfajták esetében a vonatkozó külön jogszabályokat kell alkalmazni azzal, hogy az építésügyi hatóság — szükséghez képest — a felvonó, illetőleg a mozgólépcső üzemeltetésének leállítását is elrendelheti.

A felvonók és mozgólépcsők ellenőrzése

5. §

(1) Az üzemeltetőnek rendszeresen ellenőriztetnie kell a felvonónak, illetőleg a mozgólépcsőnek a rendeltetészerű és biztonságos használatra alkalmasságát.

(2) A kötelező műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatokat az üzemeltető megbízása alapján, díjazás ellenében, évente

a) két alkalommal a felvonók és mozgólépcsők tekintetében a laboratóriumok, a tanúsító és ellenőrző szervezetek akkreditálásáról szóló 1995. évi XXIX. törvény rendelkezései szerint akkreditált — az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszterrel egyetértésben a szakmai felügyeletet ellátó környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter (a továbbiakban: miniszter) által kijelölt — szervezettel (a továbbiakban: kijelölt szervezet),

b) további két alkalommal — a karbantartás megfelelőségének műszaki biztonsági felülvizsgálatát — önálló felvonó- és mozgólépcső-ellenőrrel vagy ilyen jogosultsággal rendelkező természetes személyt foglalkoztató gazdasági társasággal (a továbbiakban: ellenőr) kell elvégeztetni.

(3) A megbízási szerződésben kell rendelkezni arról, hogy az ellenőrzést végző — balesetveszély esetén — jogosult és köteles a felvonót, illetőleg a mozgólépcsőt leállítani. Ezek újraindítását csak a leállítást elrendelő ellenőr vagy a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott szervezet végezheti. Az intézkedésekről (leállítás, újraindítás) egyidejűleg az illetékes építésügyi hatóságot értesíteni kell.

Az ellenőri tevékenység gyakorlásának feltételei

6. §

(1) Az 5. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti ellenőr olyan személy lehet, aki

a) szakirányú felsőfokú (gépészeti vagy villamossági) szakképesítéssel,

b) három év szakirányú (felvonó-, mozgólépcső-tervezés, -szerelés, -karbantartás stb.) gyakorlattal rendelkezik, továbbá

c) a külön jogszabályban meghatározott tanfolyami és vizsgakötelezettségének eleget tett, és a fenti feltételek alapján ellenőri engedélyt kapott.

(2) Az ellenőri engedélyt a *4. a) számú mellékletnek* megfelelő tartalommal előterjesztett kérelem alapján a felvonók és mozgólépcsők esetében a *4. b) számú melléklet* szerinti nyomtatványon az Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Rt. (a továbbiakban: ÉMI) adja meg, és az engedélyes részére erről igazolást ad ki. Az engedély öt évig érvényes, ezt követően ismételt vizsga letételével kell a jogosultságot megújítani.

(3) Az 5. § (2) bekezdésének *a*) pontja szerinti kijelölést kérő szervezetnek meg kell felelnie az MSZ EN 45001 vagy az MSZ EN 45004 szabványok előírásainak, továbbá — a tevékenységre vonatkozóan — felelősségbiztosítással és a tevékenységét szabályozó eljárási renddel kell rendelkeznie.

(4) Az akkreditált szervezetnek — a 3. *a*) számú mellékletnek megfelelő tartalommal előterjesztett kérelme alapján — a kijelölést a 3. *b*) számú melléklet szerinti nyomtatványon a miniszter adja meg.

(5) A kijelölt szervezetekről és ellenőrökről az ÉMI folyamatos nyilvántartást vezet és azt évente az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium és a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium hivatalos lapjaiban közzéteszi.

(6) Aki az e rendelet hatálybalépése előtt hatályban volt jogszabályok alapján felvonószakértő vagy felvonófelügyelői jogosultságot szerzett, e rendelet hatálybalépését követő öt évig folytathat ellenőri tevékenységet.

Az üzemeltetés

7. §

(1) A felvonó és mozgólépcső üzemeltetésével kapcsolatban

a) az üzemügyeletési feladatokat — az üzemeltető írásbeli megbízása alapján — olyan nagykorú személy láthatja el, aki a felügyeletére bízott felvonó és mozgólépcső működése során keletkező hiba esetén a használók szakszerű kiszabadítására, továbbá az 1. számú melléklet 3. pontjában előírt egyéb kötelezettségek teljesítésére képes és az — 5. § (2) bekezdésében említett — ellenőr előtt a helyszínen az üzemeltetésben való jártasságát igazolta;

b) kioktatott felvonóvezető olyan személy lehet, akit az ellenőr az adott felvonó(k) vezetésére kioktatott és ennek alapján a felvonóvezetési képességéről a helyszínen meggyőződött, továbbá az 1. számú melléklet 4. pontjában előírt kötelezettségek teljesítésére alkalmas.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott személyek részére az üzemeltetésben való jártasságról az ellenőr igazolást ad ki, és ezt egyidejűleg a felvonó-, illetőleg mozgólépcsőkönnybe (a továbbiakban: gépkönyv) is bejegyzi.

(3) Felvonó- és mozgólépcső-szerelő, valamint -karbantartó olyan személy lehet, aki legalább

a) szakirányú (lakatos, gépész, villanyszerelő) szakmunkás bizonyítvánnyal, és

b) kétéves szakmai gyakorlattal rendelkezik, továbbá

c) a miniszter által az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszterrel egyetértésben előírt tanfolyami és vizgákötelezettségének eleget tett.

(4) A szakmai vizsgát a miniszter által külön jogszabályban meghatározott előírásoknak megfelelően jogi, pénzügyi és műszaki ismeretekből kell letenni.

A felvonó- és mozgólépcsőkönny (gépkönyv)

8. §

(1) Minden berendezéshez gépkönyvet kell rendszeresíteni és folyamatosan vezetni.

(2) A gépkönyvben az adott berendezéssel kapcsolatos minden lényeges adatot, körülményt, megállapítást, intézkedést és beavatkozást be kell jegyezni.

(3) A gépkönyvet a gyártó a felvonó vagy a mozgólépcső leszállítása során — a műszaki terveknek megfelelően kitöltött hiteles adatokkal — köteles szolgáltatni.

(4) Elveszett, megrongálódott, hiányos gépkönyv helyett, továbbá a berendezés főbb műszaki adatainak megváltoztatásával járó átalakítása esetén a régít helyettesítő új gépkönyvet a felvonóellenőr is kiállíthatja a megbízott kijelölt szervezet egyidejű hitelesítésével.

(5) A gépkönyv folyamatos vezetéséért és megőrzéséért az üzemeltető felel. A gépkönyvet az üzemügyelet (a vészcsengő felszerelési) helyén kell tartani.

(6) A felvonó engedélyezett műszaki tervének és műszaki leírásának egy példányát a gépkönyvhöz kell csatolni (egy építménybe beépített több azonos típusú felvonó és mozgólépcső esetében típusonként csak egy-egy helyen).

(7) A gépkönyvbe bejegyzést csak az erre jogosultak (az építésügyi hatóság, a kijelölt szervezet, az ellenőr, a gyártó, a szerelő, a felvonó üzemügyelete, karbantartója és kioktatott vezetője) tehetnek.

(8) A gépkönyvnek tartalmaznia kell:

a) a felvonó, illetőleg a mozgólépcső fő műszaki adatait,

b) a kijelölt szervezet, ellenőr által elvégzett műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatok esedékességének és megtörténtének időpontját, az esetleges lényeges megállapításokat és a teendő intézkedéseket, továbbá a vizsgálatot végző ellenőr nevét és címét,

c) a kijelölt szervezet, az ellenőrzést végző ellenőr és az építésügyi hatóság képviselője által észlelt hibákat, hiányosságokat, más lényeges megállapításokat és a helyszínen tett ideiglenes intézkedéseket, valamint

d) az üzemügyeletési feladatokat ellátó személy, illetőleg a kioktatott felvonóvezető nevét, adatait.

A felvonók és a mozgólépcsők nyilvántartása

9. §

(1) Az ÉMI az országban levő valamennyi felvonóról és mozgólépcsőről központi nyilvántartást vezet, a felülvizsgálatokról évenként értékelést készít, és azt a miniszter részére megküldi, aki az esetleges továbbhasznosításról gondoskodik.

(2) A központi nyilvántartásnak tartalmaznia kell a felvonó, illetőleg a mozgólépcső

- a) ÉMI azonosító számát és a felszerelés helyét,
- b) tulajdonosának és — ha nem azonos — az üzemeltetőjének a nevét és címét,
- c) jogerős építési és használatbavételi engedélyének számát,
- d) műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatát végző kijelölt szervezet nevét és címét,
- e) az egyes ellenőrzéseket végző ellenőrök nevét és címét,
- f) műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatai elvégzésének időpontját, lényeges megállapításait, a megtett intézkedéseket, továbbá
- g) a baleseteket, valamint
- h) az építésügyi hatóság által tett intézkedéseket.

(3) A központi nyilvántartáshoz szükséges adatszolgáltatás nem teljesítése esetén — annak pótlása érdekében — az ÉMI az illetékes építésügyi hatóságnál eljárást kezdeményez.

(4) Adatszolgáltatásra kötelezett

- a) az üzemeltető, a felvonóval, illetőleg mozgólépcsővel kapcsolatos alapadatok tekintetében,
- b) az ellenőrzést végző kijelölt szervezet és ellenőr pedig a végzett tevékenységükkel kapcsolatban.

(5) Az első fokú építésügyi hatóságok a működési területükön lévő felvonókkal és mozgólépcsőkkel kapcsolatos hatósági intézkedéseket az építésügyi műszaki nyilvántartásról szóló külön jogszabályok rendelkezései szerint tartják nyilván, évenként emelkedő sorszámmal.

Vegyes és záró rendelkezések

10. §

(1) A kijelölt szervezetek felvonókkal és mozgólépcsőkkel kapcsolatos tevékenységének szakmai felügyeletét és ellenőrzését — az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszterrel egyetértésben — a miniszter az ÉMI útján látja el.

(2) Az ÉMI nem folytathat az 5. § (2) bekezdésében meghatározott tevékenységet.

11. §

Jelen rendeletben szabályozott eljárásokért a 2. számú mellékletben meghatározott díjakat kell fizetni.

12. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, rendelkezéseit

- a) az új, valamint a meglévő felvonókkal és mozgólépcsőkkel kapcsolatos építési engedélyezési ügyekben csak a hatálybalépést követően benyújtott kérelmek esetében,

b) az üzemeltetés, karbantartás, használat ellenőrzésével kapcsolatos — folyamatban lévő — első fokú határozattal még el nem bírált államigazgatási ügyekben is alkalmazni kell.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg

a) a felvonókkal kapcsolatos kérdések szabályozásáról szóló 12/1973. (V. 15.) MT rendelet,

b) a felvonók létesítéséről, üzemeltetéséről és ellenőrzéséről szóló 17/1973. (V. 15.) ÉVM rendelet, valamint az azt módosító 11/1977. (II. 5.) ÉVM, a 14/1981. (V. 6.) ÉVM, a 15/1985. (VIII. 27.) ÉVM és a 12/1986. (XII. 30.) ÉVM

rendeletek hatályukat veszítik.

Az Európai Közösségek jogszabályaihoz való közelítés

13. §

E kormányrendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek, illetve azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt és az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Európai Megállapodás jogközelítésre vonatkozó rendelkezéseivel összhangban az Európai Közösségek következő jogszabályával összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

— a Tanács 95/16/EC irányelve, a Tagországok törvényi egybehangolásáról a felvonókra vonatkozólag.

Horn Gyula s. k.,
miniszterelnök

1. számú melléklet

a 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelethez

A felvonókkal és a mozgólépcsőkkel kapcsolatos részletes előírások

1. Az üzemeltető kötelezettségei:

a) a felvonó (mozgólépcső) létesítéséhez, áthelyezéséhez, a főbb műszaki adatok megváltoztatásával járó átalakításához, használatbavételéhez, illetőleg lebontásához szükséges — jogerős és végrehajtható — építésügyi hatósági (építési és használatbavételi) engedélyek megszerzése,

b) a felvonó (mozgólépcső) rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmas (állandó üzemképes) állapotáról, rendszeres és szakszerű karbantartásáról, javításáról (ideértve a szükséges felújítást, illetőleg cserét is) való gondoskodás, vagy, ha az nem lehetséges, az üzemén kívül helyezése,

c) a felvonó (mozgólépcső) rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmasságának ellenőrzötése az 5. § (2) bekezdésében foglaltak szerint,

d) a felvonó (mozgólépcső) üzemen tartása, továbbá üzemeltetésének és használati módjának folyamatos figyelemmel kísérése,

e) közvetlen balesetveszélyt eredményezhető hiba, hiányosság észlelése (tudomására jutása) esetén a felvonó (mozgólépcső) üzemeltetésének azonnali ki- vagy lekapcsolása és a veszélyhelyzet megszüntetéséig tartó szüneteltetése, továbbá felvonó egy évet meghaladó üzemen kívül helyezése esetén a berendezés veszélytelenítése iránti intézkedés,

f) a felvonó (mozgólépcső) ellenőrzését végző kijelölt szervezet, az ellenőr, illetőleg az építésügyi hatóság által a felvonóval (mozgólépcsővel) kapcsolatban a helyszínen tett ideiglenes intézkedés végrehajtása,

g) az építésügyi hatóság által a felvonóval (mozgólépcsővel) kapcsolatban — végrehajtható határozattal — elrendelt kötelezettség teljesítése,

h) az egy évnél hosszabb ideig bármilyen okból leállított (felfüggesztett) vagy üzemen kívül helyezett felvonó (mozgólépcső) újraindításához az ellenőrzést és a műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatot végző kijelölt szervezet írásbeli hozzájárulásának megszerzése,

i) a felvonó (mozgólépcső) használati feltételeit (a helyes működtetéssel kapcsolatos alapvető előírásokat, az esetleges veszélyforrásokat és a veszélyhelyzetben teendő intézkedéseket is) ismertető tájékoztatónak az alapállomáson és a felvonófülkében jól látható és olvasható módon történő elhelyezéséről való gondoskodás,

j) felvonó üzemügyeletes, továbbá — csak vezetővel működtethető felvonó esetében — kioktatott felvonóvezető megbízása,

k) a gépkönyv folyamatos vezetéséről és megőrzéséről való gondoskodás,

l) a felvonó (mozgólépcső) használata során bekövetkezett személyi sérülés vagy baleset megtörténtéről az illetékes szervek haladéktalan tájékoztatása,

m) változás esetén az új üzemeltető, illetőleg megbízott kijelölt szervezet vagy felvonó-(mozgólépcső)-ellenőr nevének és címének közlése a központi nyilvántartással.

2. A műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatot végzők kötelezettségei

A) A kijelölt szervezetek végzik:

a) az építési és a használatbavételi engedély megadásához szükséges nyilatkozat kiadása;

b) egy évnél hosszabb ideig bármilyen okból leállított (felfüggesztett) vagy üzemen kívül helyezett felvonó (mozgólépcső) újraindításához szükséges írásbeli hozzájárulás megadása vagy megtagadása,

c) a gépkönyv hitelesítése.

B) A kijelölt szervezetek és az ellenőr egyaránt végzi:

a) a kötelező műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálat elvégzése és annak eredményéről a tulajdonos, továbbá — hatósági beavatkozás szükségessége esetén — az építésügyi hatóság tájékoztatása,

b) közvetlen baleset- vagy életveszélyt eredményezhető hiba (hiányosság), továbbá a biztonság érdekében szükséges eset észlelésekor az üzemeltetés azonnali leállítása (felfüggesztése) és a veszélyhelyzet megszüntetéséig tartó szüneteltetése iránti intézkedés megtétele vagy ennek kezdeményezése. Egy hónapot meghaladó leállítást esetében a felvonót veszélyteleníteni kell, vagyis a villamos hálózatról maradandóan le kell választani, a fülkét és az ellensúlyt ütközőre kell ültetni, és valamennyi bejáratot ajtó maradandóan le kell zárni. Mozgólépcső esetében a villamos hálózatról maradéktalanul le kell választani, és mind az alsó, mind a felső szinten emberi behatolás ellen maradandóan le kell zárni,

c) a felvonók és a mozgólépcsők országos központi nyilvántartásához szükséges adatok szolgáltatása.

C) Az ellenőr végzi:

a 7. § (1) bekezdésében meghatározott személyek vizsgáztatása.

3. Az üzemügyeletes felvonóval, illetve mozgólépcsővel kapcsolatos kötelezettségei

a) a felvonó, illetve mozgólépcső rendeltetésszerű használatra és biztonságos működésre irányuló folyamatos felügyelete,

b) az üzemelés és a biztonsági berendezések (villamos ajtóérintkezők, biztonsági reteszek, vészcsengők, aknaajtók, aknafülke, előtérvilágítás) üzemképes állapotának napi ellenőrzése,

c) üzemzavar esetén — a felvonó áramtalanítása után — a fülkének kézi tárcsakerékkel történő leeresztése vagy felhúzása és a használók kiszabadítása a legközelebbi állomásra; hidraulikus felvonó esetében a süllyesztő szelep működtetésével a fülke leeresztése az alapállomásra,

d) hiba esetén a működés azonnali beszüntetése és a tulajdonos haladéktalan értesítése a gépkönyvbe tett bejegyzés útján is az észlelt rendellenességekről és a biztonságos működést veszélyeztető hibákról,

e) az üzemeléssel kapcsolatos helyiségek kulcsainak megőrzése és azoknak az ellenőrzést vagy karbantartást, javítást végző személyek részére történő átadása.

4. A kioktatott felvonóvezető kötelezettségei

a) a felvonó szabályszerű vezetése,

b) a megengedett teherbírás, a helyes be- és kiszállás, valamint a szállítás ellenőrzése,

c) annak megakadályozása, hogy a felvonót arra jogosulatlan személyek vezessék,

d) a tulajdonos haladéktalan értesítése — a gépkönyvbe tett bejegyzés útján is — a biztonsági berendezések vagy egyéb szerkezetek látható, illetőleg észlelt rendellenességéről vagy hibájáról,

e) külső vezérlésű teherfelvonó esetén a fülke elküldésekor az aknaajtó reteszelt állapotának ellenőrzése.

2. számú melléklet
a 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelethez

A felvonókkal, mozgólépcsőkkel kapcsolatos díjak

1. A nyilvántartás kezdeti összeállításával, majd az adatok évenkénti felülvizsgálatával, módosításával és közzétételével kapcsolatos díjak:

a) a kijelölt szervezetek nyilvántartásba vételének egyszeri díja: 5000 Ft,

b) az ellenőrök nyilvántartásba vételének egyszeri díja: 2000 Ft,

c) a kijelölt szervezetek által végzett éves felülvizsgálati adatainak közzététele: 3000 Ft.

A díj megfizetésére a kijelölt szervezetek és ellenőrök kötelezettek az ÉMI felhívására.

2. A központi nyilvántartás vezetéséért felvonónként, illetőleg mozgólépcsőnként az alábbiak szerint kell az adatszolgáltatásra kötelezetteknek a díjat megfizetniük:

a) a felvonó, illetőleg a mozgólépcső egyszeri nyilvántartásba vétele, a nyilvántartási adatok [9. § (2) bekezdés a)–c) pontok] kezdeti rögzítése mellett: 1500 Ft,

b) az 5. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott évi kétszeri ellenőrzés adatai nyilvántartásba vételének éves díja: 900 Ft (fővizsgálat: 500 Ft, ellenőrző vizsgálat: 400 Ft),

c) az 5. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott évi kétszeri ellenőri vizsgálat adatainak nyilvántartásba vételi díja ellenőrzésenként: 200 Ft.

A fenti díjak egy-egy berendezésre vonatkoznak.

3. a) számú melléklet
a 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelethez

Környezetvédelmi és Területfejlesztési
Minisztérium
Budapest

KÉRELEM

a felvonók és mozgólépcsők kötelező műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatához szükséges kijelölésiokirat megszerzése vagy módosítása iránt [a 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 5. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján]

1. A kijelölést kérő szervezet adatai

- a) A szervezet neve és címe (székhelye)
Név:
Cím:
Telefon:
Telefax:

- b) A cégbejegyzés adatai
Cégbíróság:
A cégbejegyzés kelte:
száma:
Szervezeti forma (rt., kft. stb.):

- c) A szervezet felelős vezetője
Név:
Beosztás:
Cím:
Telefon:
Telefax:

2. Mire kéri a kijelölést?

- felvonóra
— mozgólépcsőre (mozgójárdára)

3. Hol kívánja a tevékenységet folytatni:

- az ország
— az alábbi megyék:
— az alábbi városok:
— a főváros
— az alábbi fővárosi kerületek:
területén

4. A szervezet szakképzett alkalmazottai

- Neve:
Szakképesítésének megjelölése:
Okirat száma, kelte:
Szakirányú gyakorlat ideje:
Szakértői, illetve ellenőri engedélyének száma:
Szakértői, illetve ellenőri engedélyének érvényességi ideje:

5. A szervezet azon dokumentumai, amelyek igazolják a kérelme megalapozottságát

- a) Alapító okirat
száma:
kelte:
a tevékenység megnevezése:
- b) Egyéb irat (pl. társasági szerződés)
kelte:
a tevékenység megnevezése:
- c) Az akkreditálási eljárás alapjául szolgáló Minőségügyi Kézikönyv vagy ennek a kijelölés szakterületéhez kapcsolódó része:
- d) Akkreditálási okirat
száma:
kelte:
a tevékenység megnevezése:
- e) Nemzetközi tanúsítási rendszerek okirata(i) (másolatai és hivatalos fordítása):

6. Korábbi szakirányú tevékenységének ismertetése (2 évre visszamenőleg)

Ellenőrzések időpontja:

Helye:

Gyakorisága:

7. A kijelölést kérő szervezet nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy megfelel-e az R. 6. § (3) bekezdésében foglaltaknak:

8. A kijelölés körébe tartozóan rendelkezik-e a tevékenysége során esetlegesen okozott kár pénzügyi fedezetére a várható kockázattal, valamint árbevételével arányos összegű felelősségbiztosítással hazai biztosítónál

hol:

milyen összegben:

9. Arra vonatkozó nyilatkozat, hogy a kijelöléshez kapcsolódó tevékenységével összefüggő információk bizalmas kezelését biztosítja, figyelemmel a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezéseiben foglaltakra is:

10. Arra vonatkozó nyilatkozat, hogy az eljárási szabályzatát a tevékenységét igénybevevők részére nyilvánosságra hozta-e, illetőleg nyilvánosságra fogja-e hozni:

11. Tevékenységét dokumentáló nyilvános kiadványok stb. köre:

Alulírott, mint a kijelölést kérő szervezet felelős vezetője kijelentem, hogy az 1—11. pontban közölt válaszok és adatok a valóságnak megfelelnek, és hozzájárulok azoknak a minisztérium, illetve általa meghatalmazottak részéről történő ellenőrzéséhez.

Egyben vállalom az R. szerinti adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését, valamint a kijelölési kérelem elbírálásával és a kiadott kijelölési okirat nyilvántartásával kapcsolatos költségeknek a KTM ..... számú számlája javára történő átutalását, a költségekről szóló számla kézbesítésétől számított 30 napon belül.

Kelt:.....

.....
(a szervezet felelős vezetője)

Melléletek:

1. Cégekivonat hiteles másolata
2. Alapító okirat vagy ezzel egyenértékű okmány hiteles másolata
3. Akkreditálási okirat hiteles másolata
4. Az akkreditálási eljárás alapjául szolgáló Minőségügyi Kézikönyv
5. A szervezet tevékenységét szabályozó eljárási rend
6. Egyéb, a kijelölési kérelmet megalapozó dokumentum(ok)

3. b) számú melléklet
a 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelethez

Környezetvédelmi és Területfejlesztési
Minisztérium

Miniszter

Szám: ...../199...

KIJELÖLÉSI OKIRAT

A felvonók és a mozgólépcsők építésügyi hatósági engedélyezéséről, üzemeltetéséről, ellenőrzéséről és az ellenőrzőkről szóló 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelet 5. §-a (2) bekezdésének a) pontjában biztosított jogkörömben eljárva kijelölöm

.....-t
(a szervezet neve)

.....
(a szervezet címe)

az alábbi tevékenység ellátására:

felülvizsgálati kör: .....

a tevékenység területi meghatározása: .....

A kijelölt szervezet köteles minden változást (név, cím, felelős vezető stb.) a minisztériummal 8 napon belül közölni.

Amennyiben a felülvizsgálati kör vagy a tevékenység területi meghatározásában kíván változtatást eszközölni, úgy erre vonatkozóan a kijelölési okirat módosítását kell kérnie.

A kijelölt szervezet a kötelező műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatot mindenkor az arra vonatkozó jogszabályok és szabványok előírásának következetes betartásával, az elvárható pontossággal és magas színvonalon köteles ellátni.

Tudomásul veszi, hogy tevékenysége felett a miniszter szakmai felügyeletet gyakorol, amelyet az ÉMI útján lát el. Tevékenységének ellenőrzése céljából biztosítja az ÉMI általi ellenőrzés vagy a háromévenkénti auditálás feltételeit, és annak lefolytatásában aktívan közreműködik.

Jelen okirat 199..... év ..... hó ..... napjáig, illetőleg visszavonásig érvényes.

Kelt:.....

.....
miniszter

4. a) számú melléklet
a 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelethez

Építésügyi Minőségellenőrző
 Innovációs Rt.
 Budapest

KÉRELEM

**a felvonók és mozgólépcsők kötelező műszaki
 biztonságtechnikai felülvizsgálatához szükséges
 ellenőrigengedély megszerzése vagy módosítása iránt**
**[a 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.)
 6. § (2) bekezdése alapján]**

1. Az engedélyt kérő személy adatai:

- a) Neve:
 Anyja neve:
 Születési helye, ideje:
 Címe:
 Személyi igazolvány száma:
 Telefon:
 Telefax:
- b) Szakképesítése:
 Végzettsége(i):
 Okl. száma, kelte:
 Az oklevelet kibocsátó felsőfokú oktatási intézmény neve:
- c) Gyakorlata:
 — milyen szakterületen szerzett gyakorlatot:
 — milyen munkakörben:
 — a szakirányú gyakorlat időtartama:
- d) Milyen szakirányú tanfolyamot végzett:
 — száma, kelte:
 — mire jogosít:
- e) Korábbi (2 évre visszamenőleg) szakirányú tevékenysége:

2. Az engedély birtokában hol kíván ellenőri tevékenységet folytatni:

- az ország
 — az alábbi megyék:
 — az alábbi városok:
 — a főváros
 — az alábbi fővárosi kerületek:
 területén.

3. Mire kéri az engedélyt:

- felvonóra
 — mozgólépcsőre (mozgójárdára).

4. A végzendő tevékenységét illetően rendelkezik-e felelősségbiztosítással?

Alulírott mint az ellenőri engedély kiadását kérelmező személy kijelentem, hogy az 1—4. pontokban közölt valóságok és adatok a valóságnak megfelelnek, és hozzájárulok a tevékenységemnek az R. 10. §-a (1) bekezdésében meghatározott szerv általi ellenőrzéséhez.

Egyben vállalom a fenti R. szerint fennálló adatszolgáltatási kötelezettségem teljesítését és az ellenőri engedély kiadásával és nyilvántartásba vételével kapcsolatos költségeknek és díjaknak az ÉMI részére történő megtérítését.

Kelt:.....

.....
 kérelmező

Melléklet:

- oklevél hiteles másolata
 — tanfolyam elvégzéséről igazolás
 — 60 napnál nem régebbi erkölcsi bizonyítvány
 — szakirányú gyakorlat igazolása

4. b) számú melléklet
a 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelethez

Építésügyi Minőségellenőrző
 Innovációs Rt.
 1113 Budapest
 Diószegi u. 37. Száma: ...../199.....

ELLENŐRIENGEDÉLY

**a felvonók és mozgólépcsők építésügyi hatósági
 engedélyezéséről, üzemeltetéséről, ellenőrzéséről és az
 ellenőrökről szóló 113/1998. (VI. 10.) Korm. rendelet
 6. §-a (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján**

Neve:.....részére
 Születési helye, ideje:.....
 Anyja neve:.....
 Személyi igazolvány száma:.....
 .....felülvizsgálatikörben

ellenőri engedélyt

adok.

A tevékenységet az alábbi területen végezheti:

.....

Az engedélyes köteles minden változást az engedélyt megadó szervvel 8 napon belül közölni.

Amennyiben a felülvizsgálati körben vagy a tevékenység területi meghatározásában kíván változtatást eszközölni, úgy erre vonatkozóan az ellenőri engedély módosítását kell kérnie.

Az engedélyes köteles a kötelező műszaki biztonságtechnikai felülvizsgálatot mindenkor az arra vonatkozó jogszabályok és szabványok előírásainak következetes betartásával, a tőle elvárható pontossággal és magas színvonalon ellátni.

Tudomásul veszi, hogy tevékenysége felett az R. 10. §-ának (1) bekezdésében meghatározott szerv szakmai felügyeletet gyakorol. Tevékenységének ellenőrzése céljából biztosítja az ellenőrzés(ek) feltételeit, és annak lefolytatásában aktívan közreműködik.

Jelen okirat 199..... év ..... hó ..... napjáig, illetőleg visszavonásig érvényes.

Kelt:.....

.....

A Kormány tagjainak rendeletei

A belügyminiszter 27/1998. (VI. 10.) BM rendelete

a fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról

A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény 30. §-ának (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján — a honvédelmi miniszterrel és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító tárca nélküli miniszterrel egyetértésben — a következőket rendelem el:

1. §

A fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzatát a rendelet *melléklete* tartalmazza.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, ezzel egyidejűleg hatályát veszti a Polgári Fegyveres őrseg Működési és Szolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 7/1977. (XII. 24.) BM rendelet, az azt módosító 3/1984. (XII. 28.) BM rendelet és a 2/1992. (II. 13.) BM rendelet.

Kuncze Gábor s. k.,
belügyminiszter

Melléklet

a 27/1998. (VI. 10.) BM rendelethez

A fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzata

I. Fejezet

Általános rendelkezések

1. §

A fegyveres biztonsági őrseg (a továbbiakban: őrseg) Működési és Szolgálati Szabályzatának (a továbbiakban: Szabályzat) rendelkezései az őrseg teljes személyi állományára és az őrsegeket működtető szervezetekre, illetőleg a szakfelügyeletet ellátó rendőrségi, honvédségi és polgári nemzetbiztonsági szervekre vonatkoznak.

2. §

Az őrseg feladata a működését elrendelő államigazgatási határozatban meghatározott objektum, létesítmény, szállítmány vagy tevékenység őrsegutasításban előírt módon történő őrzése, védelme.

3. §

(1) Az őrseg szervezeti felépítését az őrzési feladat és az alkalmazott biztonságtechnikai eszközök függvényében kell kialakítani. Az őrsegek kategóriába sorolására a felügyeletét ellátó rendőr-főkapitányság tesz javaslatot.

(2) Első fokú őrseg az, amelynek legalább hét felállítási helye (járőrútvonala) van.

(3) Másodfokú őrseg az, amelynek négy—hat felállítási helye (járőrútvonala) van.

(4) Harmadfokú őrseg az, amelynek egy—három felállítási helye (járőrútvonala) van.

4. §

(1) Az őrseg szervezetét a szolgálati feladatok függvényében kell kialakítani.

(2) Az őrseg szervezeti felépítése

a) első fokú őrseg esetében:

— őrsegparancsnok,

— őrparancsnokok (őrsegparancsnok-helyettes) váltásonként,

— felvezetők (őrparancsnok-helyettes) váltásonként,

— őr, járőr (és/vagy készülségi csoport),

— biztonságtechnikai előadó;

b) másodfokú őrseg esetében:

— őrsegparancsnok,

— őrparancsnokok (őrsegparancsnok-helyettes) váltásonként,

— őr, járőr (és/vagy készülségi csoport),

— készülségi ügyeletes,

— biztonságtechnikai előadó;

- c) harmadfokú őrség esetében:
 — őrségparancsnok,
 — őr, járőr (és/vagy készültségi csoport),
 — készültségi ügyeletes,
 — biztonságtechnikai előadó.

(3) Teljes területi zárt védelmet biztosító technikai őrzés esetén őr- és járőrszolgálat helyett készültségben tartott reagáló (beavatkozó) csoportokat kell szervezni. Biztonságtechnikai előadót csak ott kell rendszeresíteni, ahol az őrzés egy részét vagy egészét biztonságtechnikai rendszer biztosítja.

5. §

Az őrség irányítása a kötelezett, illetve az őrséget működtető szervezet vezetőjének a feladata. Az őrség az üzemrendszertől elkülönült, önálló szervezet, amelynek állománya az őrzésen kívül biztonsági feladatokkal bízható meg. Az egyéb biztonsági feladatok nem veszélyeztethetik az őrségutasításban előírt alapszolgálat ellátását, ezekhez az őrség szolgálati felszerelése nem használható.

6. §

Az őrség irányításával kapcsolatos feladatok:

- a) az őrség működési feltételeinek (pénzügyi, anyagi, technikai ellátás, elhelyezés, a fegyver és lőszer biztonságos tárolása, hírösszeköttetés) biztosítása;
 b) a létesítmény biztonságos őrzésének megszervezése;
 c) javaslattétel a létesítmény őrszolgálati okmányainak módosítására;
 d) az előírt létszám feltöltése a felvételi követelmények betartásával;
 e) intézkedés a kiképzés és a továbbképzés megszervezésére, végrehajtására, valamint ellenőrzésére;
 f) a lőgyakorlaton való részvétel biztosítása;
 g) szigorúbb őrzési fokozat elrendelése;
 h) az őrségparancsnok rendszeres beszámoltatása;
 i) a létesítmény (szállítmány) őrzésével kapcsolatos szabályozók megtartásának ellenőrzése, intézkedés a hiányosságok megszüntetésére;
 j) a szakmai irányítás segítése;
 k) a rendőrségi felügyelet zavartalanságának biztosítása, a rendőrség szakmai intézkedéseinek végrehajtása.

A rendőrség felügyeleti tevékenysége

7. §

(1) Az őrségek felügyelete az őrségparancsnok működési helye szerint illetékes megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság hatáskörébe tartozik. A több megye területén vagy országosan működő, valamint a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok szervezetében létesített őrségek felügyeletét az ORFK Közbiztonsági Főigazgatósága, a

Ferihegyi Nemzetközi Repülőtér őrségének felügyeletét a Repülőtéri Biztonsági Főigazgatóság látja el.

(2) A fegyveres biztonsági őrségről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény (a továbbiakban: Fbö. törvény) 1. §-ának (6) bekezdése alapján működő őrségek felügyeletét a működtető szakirányítását végző szervezet látja el.

8. §

Az Országos Rendőr-főkapitányság:

- a) az őrség létesítésének, működése felfüggesztésének, megszüntetésének kezdeményezésére, szervezeti módosítására irányuló javaslatokat véleményezi és felterjeszti;
 b) az őrségek fegyverrel, lőszerrel és más kényszerítő eszközzel való ellátását kezdeményezi;
 c) a rendőrségi felügyeleti intézkedéseket, iránymutatásokat kiadja;
 d) az őrségek felülvizsgálatát elrendeli, végrehajtja;
 e) az őrségek országos ellenőrzésére jogosultakat nyílt parancsal ellátja;
 f) az őrségek szolgálati korlátozását, illetve megelőző, fokozott, teljes készenlét elrendelését, minősített időszakban az őrség feletti parancsnokság átvételét kezdeményezi;
 g) ellenőrizeti:
 — az őrzés biztonsági rendszerét, az ezzel összefüggő anyagi, technikai ellátás színvonalát,
 — az őrség szolgálatszervezésének elveit,
 — a fegyver és lőszer biztonságos tárolásának, kezelésének, felhasználásának rendjét,
 — a szakmai, kiképzési és továbbképzési követelményeket,
 — a területi és helyi rendőri szervek felügyeleti tevékenységét,
 — az őrök szolgálatellátását,
 — a BM rendvédelmi helyettes államtitkár határozata alapján intézkedik a fegyveres biztonsági őrzés — ideiglenes — rendőrség által történő végrehajtására.

9. §

Az illetékes megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság:

- a) közreműködik az őrségek létrehozására, megszüntetésére, a módosítások végrehajtására irányuló eljárásban;
 b) állást foglal a felügyelete alá tartozó őrségparancsnokok, helyettesek, biztonságtechnikai előadók kinevezésében, felmentésében;
 c) figyelemmel kíséri az őrség fegyelmi helyzetét, a parancsnokok tevékenységét;
 d) folyamatosan ellenőrzi, felügyeli az illetékességi területén működő őrségeket;
 e) intézkedik — megelőző készenlét elrendelésekor — a felügyelt őrségek fokozott szolgálatának elrendelésére, az őrség szükség szerinti megerősítésére — minősített idő-

szak bevezetése esetén — az őrség parancsnokságának átvételére;

f) segíti és ellenőrzi:

— az őrségek működésére vonatkozó jogszabályok, szabályzatok megtartását,

— a szakmai képzés és továbbképzés végrehajtását,

— a létesítmények őrzés-biztonságát, a személyi és tárgyi feltételek meglétét, a fegyver és lőszer biztonságos tárolását, az együttműködés és összeköttetés rendjét;

g) szervezi és vezeti az őrök vizsgáztatását végrehajtó bizottságot;

h) intézkedik az észlelt hiányosságok megszüntetésére, határozatban kötelezi az őrséget működtető szervezetet a biztonságot sértő gyakorlat 24 órán belüli megszüntetésére, ennek eredménytelensége esetén javaslatot tesz az őrzés rendőrség által történő — ideiglenes — végrehajtására;

i) ha az őrrel szemben szándékos bűncselekmény miatt büntetőeljárás indul, az őrséget működtető szervezet vezetőjénél kezdeményezi az őr szolgálatellátás alóli ideiglenes — a büntetőeljárás jogerős befejezéséig tartó — felfüggesztését;

j) az őr körülményeiben az alkalmazási feltételeket érintő változás esetén (szándékos bűncselekmény miatti jogerős ítélet, fegyverviselésre való egészségügyi alkalmatlanná válás stb.) határozatban intézkedik az őr szolgálati igazolványának és jelvényének bevonására.

10. §

Az illetékes rendőrkapitányság:

a) közvetlenül segíti az őrség létesítését, megszüntetését, a módosítások végrehajtását, közreműködik az állomány alkalmasságának elbírálásában;

b) állást foglal az őrparancsnokok, valamint ennél alacsonyabb beosztásúak kinevezésében, felvételében;

c) segíti és ellenőrzi:

— az őrség működését szabályozó jogszabályok, szabályzatok előírásainak megtartását,

— a kiképzés, továbbképzés végrehajtását,

— a jóváhagyott létszám feltöltöttségét, az állomány igénybevitelét,

— a szolgálat ellátásának hatékonyságát, az objektum, illetve tevékenység védelmét,

— a létesítmény őrzés-biztonságának helyzetét, technikai felszerelését és berendezésének állapotát,

— az őrség tevékenységét, felkészültségét, intézkedéseit,

— az állomány fegyelmi helyzetét, elhelyezését, szociális ellátottságát,

— az őrszolgálati okmányokat és nyilvántartásokat,

— az együttműködés helyzetét a létesítményen belül és a rendőri szervekkel,

— a fegyverek szakszerű kezelését, a fegyverek és a lőszer biztonságos tárolását;

d) intézkedik az észlelt hiányosságok megszüntetésére.

II. Fejezet

Elöljárók és alárendeltek

11. §

(1) Elöljáró az, aki az őrségutasítás vagy az őrutasítás alapján — akár ideiglenes jelleggel is — az alárendelt személyt irányítja, felé utasításadási joga van. Az elöljáró köteles az utasítás végrehajtását ellenőrizni.

(2) Alárendelt az, aki akár állandó, akár időleges szolgálatellátásra valamely elöljáróhoz van beosztva és köteles annak utasításait teljesíteni.

Az elöljáró kötelességei

12. §

Az elöljáró:

a) szervezi, irányítja és ellenőrzi alárendeltjei munkáját, ennek során figyelembe veszi és mérlegeli javaslatait;

b) hatáskörében önállóan intézkedik, megköveteli alárendeltjeitől, hogy pontosan és időben teljesítsék szolgálati kötelességeiket. A munkában kiemelkedő alárendeltjeit dicséri és jutalmazza, vagy erre javaslatot tesz. A fegyvelemsértést elkövetőkkel szemben javaslatot tesz a felelősségre vonásra;

c) alárendeltjeitől megköveteli a jogszabályok, utasítások betartását, az állampolgári jogok tiszteletben tartását. Fejleszti szakmai képzettségüket, átadja nekik a munkában szerzett tapasztalatait;

d) neveli alárendeltjeit hivatásuk szeretetére és szolgálati feladataik megbízható teljesítésére;

e) alárendeltjeivel szemben igazságos, gondoskodik arról, hogy a képességeiknek és adottságaiknak megfelelően vegyék ki részüket a szolgálatból;

f) mindenkor biztosítja a szolgálati érdek érvényesülését;

g) gondoskodik alárendeltjei jogainak és jogos érdekeinek védelméről;

h) figyelemmel kíséri alárendeltjei egészségügyi helyzetét, gondoskodik egészségvédelmükről, az egészségügyi követelmények, előírások betartásáról és betartatásáról;

i) beosztottaival jó munkatársi kapcsolatot alakít ki a feladatok megértése és végrehajtása érdekében;

j) gondoskodik az őrségutasításban írt objektum, tevékenység védelméről, a szolgálat ellátásához szükséges technikai felszerelésről;

k) ismeri a vezetése alá tartozó egység létszámát, a felszerelés és fegyverzet mennyiségét és állapotát;

l) ellenőrzi a kiadott utasításainak végrehajtását;

m) mindenkor megköveteli a fegyelem, a körletrend, az öltözködési szabályok, valamint a magatartásra vonatkozó előírások megtartását.

Az alárendelt kötelességei

13. §

Az alárendelt jelenti előljárójának

a) szóban:

— a feladatok, a szolgálati teendők végrehajtását akadályozó körülményeket,

— ha más előljárótól utasítást kapott vagy az ellenőrző tevékenységét;

b) írásban:

— intézkedéseit,

— ha bűncselekmény miatt vele szemben intézkedés történt,

— az általa szolgálatban elkövetett vagy észlelt rendkívüli eseményeket.

A szolgálati út, az utasítás adásának és végrehajtásának rendje

14. §

(1) A szolgálati út a szolgálati ügyek intézésének az a módja, melyen keresztül fokozatosan jut el az ügy alulról felfelé vagy felülről lefelé ahhoz, akinek az ügyben döntési, utasításadási joga, illetőleg intézkedési, végrehajtási kötelessége van.

(2) Az utasításokat — kivéve, ha e rendelet másként nem rendelkezik — a szolgálati út megtartásával kell kiadni.

(3) A felsőbb szerv, előljáró a szolgálati út megtartását indokolt esetben mellőzheti. Az alárendelt a szolgálati út mellőzésével kapott utasítás végrehajtását közvetlen előljárójának is jelenteni köteles.

(4) Szolgálatos őr részére utasítást közvetlenül csak az őrségparancsnok, az őrparancsnok, illetőleg a felvezető adhat.

15. §

(1) Az alárendelt köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előljárója utasításainak — az e Szabályzatban foglaltak figyelembevételével — engedelmeskedni, az őrzésére bízott személyeket és tárgyakat megvédeni.

(2) Az őrség belső szervezetét és működésének részletes szabályait, az utasítás kiadás rendjét úgy kell kialakítani, hogy az utasítás kiadójának és végrehajtójának egyéni felelőssége mindenkor megállapítható legyen.

16. §

(1) Az alárendelt a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előljáró utasításait. Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását, ha azzal bűncselekményt követne el.

(2) Ha a törvény rendelkezéseit az előljáró sérti meg, az alárendelt közvetlenül az előljáró felettesénél vagy ha a törvényt sértést a szerv vezetője követi el, a szerv felettes szervénél, illetőleg az őrség felügyeletét ellátó szervnél bejelentheti. A bejelentéssel megkeresett szerv vezetője a törvényt sértést köteles kivizsgáltatni, és a bejelentőt a vizsgálat eredményéről, a tett intézkedésről — a bejelentés kézhezvételétől számított — 8 napon belül tájékoztatni.

(3) A törvényt sértés bejelentése miatt a bejelentőt hátrány nem érheti, az alaptalanul tett bejelentés esetén felelősségre vonás kezdeményezhető.

III. Fejezet

Az őrség tagjainak jogállása

17. §

Fegyveres biztonsági őrség tagjai (a továbbiakban: őr) munkaviszonyának létesítéséhez a rendőrség előzetes hozzájárulása szükséges, amit a munkáltató írásban szerez meg, a felvételt kérő azon nyilatkozatának csatolásával, amely szerint alkalmasságának rendőrhatalósági ellenőrzéséhez hozzájárul.

18. §

(1) Az őr szolgálatra való alkalmasságát visszatérően ellenőrizni kell az alábbiak szerint:

a) lökészség ellenőrzése évente a 74. § (5) bekezdésének b) és c) pontja szerinti lövészet végrehajtásával;

b) elméleti ismeretszint ellenőrzése kétévenként a 74. § (4) bekezdése szerinti feladatlap kitöltésével;

c) fegyverviselésre való egészségügyi alkalmasság ellenőrzése négyévenként külön jogszabályban meghatározottak szerint.

(2) Ha az őr körülményeiben az alkalmazási feltételeket érintő negatív változás áll be, vagy az (1) bekezdés szerinti ellenőrzés értékelése alapján az őr a szolgálatra alkalmatlan, az őrzés felügyeletét ellátó rendőrhatalóság határozatban intézkedik a szolgálati igazolvány és szolgálati jelvény ideiglenes bevonására. A szolgálati igazolvány és a szolgálati jelvény sikeres pótvizsga, illetőleg igazolt egészségügyi alkalmasság esetén adható vissza.

(3) A kimagasló érdemeket szerzett vagy szolgálatát hosszabb ideig kiválóan végrehajtó őr, a felügyeletet gyakorló rendőri szerv belügyminiszteri jutalomra, kitüntetésre terjesztheti fel.

Az őr általános kötelességei

19. §

(1) Az őr

a) szolgálatban fegyvelmezett, a fegyveres biztonsági őr-höz méltó magatartást tanúsít;

- b) megjelenése ápolts és gondozott;
- c) felelősséget érez őrtársai iránt, segíti, egyben visszatartja őket a jogsértő cselekedetektől;
- d) éber, minden körülmények között megőrzi az államtitkot, a szolgálati, az üzleti és magántitkot, betartja a személyes adatok kezelésére vonatkozó jogszabályi előírásokat;
- e) kötelmeit e Szabályzat szellemében teljesíti;
- f) szakmai ismereteit állandóan fejleszti;
- g) szolgálati tevékenysége során érvényt szerez a törvényes rendelkezéseknek, az őrutasításban előírtaknak;
- h) a szolgálati feladatát fegyelmezetten végzi, mindenkor betartja a szolgálati utasításokat;
- i) engedelmeskedik előljáróinak, vezetőinek, segíti őket a feladatok végrehajtásában, a fegyelem fenntartásában;
- j) szeszest italtól befolyásolt, illetve bármilyen okból bódult állapotban szolgálatot nem teljesíthet és szolgálatba nem osztható be. Aki szolgálatát önhibájából nem tudja ellátni, felelősségre kell vonni.

(2) Az őrszolgálatban — ha az a szolgálati feladatai maradéktalan végrehajtását nem veszélyezteti — az őrutasításban meghatározott területen segítséget nyújt:

- a) a rendőri intézkedés végrehajtásához;
- b) balesetnél a helyszín biztosításához, a rendőrség, a mentők, tűzoltók értesítéséhez,
- c) a bűncselekmény tettesének elfogásához;
- d) elfogott személyek őrzéséhez vagy előállításához;
- e) a sérültek részére elsősegélynyújtáshoz.

(3) Az őrség tagja amennyiben bűncselekmény gyanújáról vagy elkövetéséről tudomást szerez, jelenti parancsnokának, vagy ha a késedelem veszéllyel jár, a rendőrségnek.

(4) Az őrs titoktartási kötelezettségéről nyilatkozatot ír alá, a nyilatkozat egy példányát az őrs személyi anyagában kell megőrizni.

Az őrszolgálatparancsnok

20. §

(1) Az őrszolgálatparancsnok az 5. §-ban meghatározott vezetőnek van alárendelve. Az őrszolgálatparancsnok előljárója az őrszolgálat teljes személyi állományának.

(2) Az őrszolgálatparancsnok felelős az őrszolgálatra bízott javak őrzéséért, védelméért, az őrszolgálat állományának harcászultságéért, kiképzéséért, fegyelméért, az őrszolgálat szabályos ellátásáért, a híradó és jelzőeszközök üzemképességéért, az őrszolgálat elhelyezési körletének belső rendjéért, a fegyver és lőszer biztonságos tárolásáért, a rendőrségi felügyelet gyakorlásához szükséges feltételek biztosításáért.

21. §

Az őrszolgálatparancsnok:

- a) ismeri az őrszolgálat feladatát, az őrutasításban, az őrszolgálat táblázatban, az őrszolgálati és védelmi tervekben foglaltakat, a szabályzatok és utasítások előírásait;

- b) szervezi, irányítja az őrszolgálatot és ellenőrzi a végrehajtást;

- c) megköveteli az őrszolgálat fegyelmét és az őrszolgálat előírás szerinti ellátását;

- d) megszervezi az objektum védelmét az esetleges támadás elhárítására;

- e) naprakész állapotban tartja az őrszolgálati okmányokat;

- f) szervezi, irányítja és vezeti az őrszolgálat állományának kiképzését és továbbképzését;

- g) ismeri és oktatja a fegyverek kezelését és az őrszolgálat fegyverhasználatára vonatkozó szabályokat;

- h) legalább kéthetenként ellenőrzi az őrszolgálat részére kiadott fegyver és lőszer meglétét, állapotát;

- i) betegség, szabadság esetén hatáskörében módosítja a szolgálat vezényletét;

- j) szükség esetén a készülségből járőröket küld ki az őrszolgálat megerősítésére;

- k) ha az őrszolgálat fegyverét használta, azt haladéktalanul jelenti vezetőjének és az illetékes rendőri szervnek, az őrszolgálat leváltja és biztosítja a helyszínt;

- l) elkészíti és naprakészen tartja az őrszolgálat riasztási és készülségbe helyezési, valamint minősített időszaki feladattervet;

- m) az elfogott személyek ruházatát átvizsgálja (átvizsgálja), és jelenti az esetet vezetőjének;

- n) támadás esetén intézkedik annak elhárítására, a terv alapján megszervezi az együttműködést;

- o) robbanás, tűz, elemi csapás esetén intézkedik az életmentésre, elsősegélynyújtásra, az anyagi javak mentésére, a helyszín biztosítására;

- p) gondoskodik az őrszolgálat tagjairól, a törvényes járandóságuk biztosításáról, jogos kérelmük, panaszuk elintézéséről, illetőleg azok előterjesztéséről;

- r) rendszeresen jelent vezetőjének a szolgálat ellátásáról, az őrszolgálat helyzetéről, fegyelmi állapotáról;

- s) állandó kapcsolatot tart a rendőri szervekkel.

Az őrszolgálatparancsnok-helyettes

22. §

Az őrszolgálatparancsnok-helyettes az őrszolgálatparancsnok utasításai szerint végzi feladatát. Az őrszolgálat személyi állományának előljárója. Az őrszolgálatparancsnok távollétében — a személyzeti jogkör kivételével — az őrszolgálatparancsnok jogkörében jár el, illetőleg feladatait végzi.

Az őrszolgálatparancsnok (őrszolgálatparancsnok-helyettes)

23. §

(1) Az őrszolgálatparancsnok az őrszolgálatparancsnoknak van alárendelve, előljárója a parancsnoksága alatt szolgálatba vezényelt állományának. Felelős a rábízott javak őrzéséért, védelméért,

az őrség szolgálatellátásáért, az őrség elhelyezési körletének rendjéért, a híradó és jelzőeszközök üzemképességének megővéseért, a berendezési tárgyak meglétéért, épségéért.

(2) Az őrparancsnok:

a) ismeri az őrség feladatát és az őrszolgálati okmányokban foglaltakat, az őrség beosztottaitól megköveteli kötelességük maradéktalan teljesítését;

b) a váltás előtt eligazítja az őröket, járőröket feladataik ellátására, kiadja a fegyvert, ellenőrzi a fegyverek szabályos töltését, ürítését;

c) a soron következő váltást idejében útba indítja vagy felvezeti;

d) ha az őrhelyen esemény történt, az őr hívására az őrhelyre megy, tájékozódik, intézkedéseket tesz, az eseményt bejegyzí a naplóba;

e) ismeri a technikai (híradó, jelző, világító) eszközök alkalmazásának szabályait, üzemzavar esetén intézkedik annak megszüntetésére;

f) ha az őr a fegyverét használta, azt haladéktalanul jelenti előljárójának, a rendőri szervnek. Az őrparancsnok az őrt leváltja és biztosítja a helyszínt;

g) a létesítmény területén vagy körzetében feltartóztatott, elfogott személyt az őrszobára kísérteti, ruházatát átvizsgálja vagy átvizgáltatja, jelenti az esetet a rendőri szervnek, valamint az őrség parancsnokának;

h) ha az őrség tagja feladatát nem a szabályzat szerint látja el, leváltja, fegyverét elveszi, jelenti az előljárójának és intézkedik pótlásáról;

i) ha valaki az őrség állományából megbetegszik, a szolgálatból leváltja, intézkedik orvosi ellátására és pótlására;

j) ha az őrség elhelyezési körletében vagy a létesítmény területén tűz üt ki, elemi csapás keletkezik, az őrutasítás szerint jár el, és megteszi az adott helyzetben a hatáskörében megtehető intézkedést a tűz eloltására, illetőleg az elemi csapás következményeinek elhárítására, majd jelenti az előljárójának;

k) ha a létesítményt támadás éri, az őrutasítás szerint intézkedik;

l) szolgálati ideje alatt a felállított őröket és járőröket a technikai eszköz útján többször, személyesen legalább 4 óránként egy-egy alkalommal ellenőrzi vagy helyetteséssel ellenőrizteti.

24. §

Az őrparancsnok csak az előljárókat, valamint az általuk nyílt parancsral ellenőrzésre feljogosított személyeket engedi be az őrség elhelyezési körletébe. Ezt megelőzően, ha az érkezőket személyesen nem ismeri, kéri a nyílt parancsot és a személyazonosságukat igazoló okmányt.

25. §

(1) Az őrparancsnok a különleges létesítmény őrzése esetén a létesítményhez személyek érkezése során:

a) az őrség őrzete alatt álló lezárt építményeket (raktárak, helyiségek) csak az erről szóló kimutatásban feltün-

tetett, arra jogosult személy aláírásával és körbélyegzővel ellátott engedéllyel rendelkező személy számára nyithatja ki;

b) ellenőrzi a pecsétet, zárat, a jelző és híradó eszközök működését;

c) ellenőrzi és egyezteti a felmutatott engedélyt a hitelesített mintával, és ellenőrzi az érkező személyazonosságát. A helyiségbe a belépést az okmányokban előírt követelmények betartásával engedi meg. Tűz- és robbanásveszélyes helyiségbe csak az előírt lábbelivel, fegyver és gyújtóeszköz nélkül szabad belépni;

d) beírja a naplóba a felnyitás és lezárás idejét;

e) ha rendellenességet tapasztal, nem engedi be az érkezőt a helyiségbe, feltartóztatja és jelenti előljárójának.

(2) Az őrparancsnoknak tilos:

a) az őrség elhelyezési körletét nem szolgálati célból elhagyni;

b) az őrség tagját elengedni az őrségparancsnok engedélye nélkül;

c) illetéktelen személyeket az őrszobára beengedni.

A felvezető (őrparancsnok-helyettes)

26. §

(1) A felvezető az őrparancsnoknak van közvetlen alárendelve, feladatát az őrparancsnok határozza meg. A felvezető előljárója a parancsnoksága alatt szolgálatba vezényelt állománynak. Felelős az alárendelt őrök felvezetéséért és időben történő leváltásukért, az őrhelyek szabályos átadás-átvételéért.

(2) A felvezető:

a) őrségváltáskor a régi felvezetőtől átveszi a pecsétmintákat (ólomzármentákat), az őrök felvezetésekor az őrzendő létesítményeket;

b) ismeri a hozzá tartozó őrhelyek elhelyezését, őrzés-védelmi viszonyait (figyelés, kilövés stb.) és minden őrhelyre vonatkozóan a felállított őr köteleit;

c) mielőtt az őröket az őrhelyekre felvezetné, ellenőrzi, hogy ismerik-e feladataikat és az összeköttetés módját;

d) felvezetés előtt ellenőrzi az őrök felszerelését;

e) a fegyverek töltésekor ellenőrzi, hogy a fegyverek úgy legyenek megtöltve (cső alá), hogy a töltényürbe töltény ne kerüljön, és a zár fesztelenítve legyen;

f) idejében vezeti fel a váltást, ellenőrzi az őrhely átadás-átvételét, a pecsétet (ólomzárak) sértetlenségét, a technikai eszközök használhatóságát;

g) minden váltás után jelenti az őrparancsnoknak a váltás megtörténtét, az őrhelyek állapotát, az észlelt hiányosságokat és a megszüntetésre tett intézkedéseket,

h) az őrparancsnok utasítására ellenőrzi az őrök szolgálatellátását;

i) mint készütségi ügyeletes szükség esetén leváltja — pihenőjük idejére —, helyettesíti az őröket.

A felállított őr

27. §

(1) A felállított őr az őrparancsnoknak és a felvezetőnek van alárendelve.

(2) A felállított őr az őrhelyén őrzési feladatot lát el. Őrhelyét, mozgási körletét — leváltásának esetét kivéve — még akkor sem hagyhatja el, ha testi épségét veszély fenyegeti.

(3) A felállított őrnek az őrhelyére vonatkozó feladatát az őrutasítás, őrhelytáblázat és az őrhelyvázlat tartalmazza.

(4) Amikor az új felállított őr átveszi az őrhelyét, a felvezető és a régi őr jelenlétében személyesen győződjön meg mindazoknak teljességéről és hiánytalanságáról, amit az őrhelytáblázat szerint őriznie kell.

(5) A felállított őr:

a) pontosan ismeri az őrszolgálati okmányokban, szabályzatokban előírtakat;

b) fegyverét nem adja ki a kezéből — leváltásának esetét kivéve — még azoknak sem akiknek alá van rendelve;

c) fegyverét, az őrhelyén készen tartja arra, hogy szükség esetén azonnal használhassa;

d) a szolgálatban lévő őrparancsnok vagy a felvezető, valamint az általuk kísért személyek kivételével senkit sem enged az őrhelyhez és az őrzött létesítményhez;

e) tudja kezelni az őrhelyen levő technikai eszközöket és a tűzoltó berendezéseket;

f) ha az őrhelyen rendellenességet észlel, illetőleg ott rendzavarás fordul elő, a helyszínre hívja az őrparancsnokát vagy felvezetőjét és megkezdi a szükséges szolgálati intézkedések foganatosítását.

(6) A felállított őr pisztolya derékszíjon, géppisztolya „szíjra” vagy „mellre” helyzetben legyen. A pisztolya és a géppisztolya úgy legyen megtöltve, hogy a csőben ne legyen töltény, fesztelen és biztosított állapotban legyen.

(7) Tűz vagy elemi csapás elhárítása esetén az őr a géppisztolyát vegye „mellre” vagy „hátra” helyzetbe.

28. §

(1) A felállított őrnek az őrhelyen tilos minden olyan tevékenységet végezni, ami a szolgálat ellátásától figyelmét elvonja. A felállított őr — a tűz- és robbanásveszélyes helyek kivételével — nappal dohányozhat. A dohányzásra engedélyezett őrhelyeket az őrsegútasításban meg kell jelölni.

(2) A felállított őr rossz időjárás esetén (esőben, erős szélben, havazásban) a szolgálat maradéktalan ellátása mellett az őrbódéba beállhat. Ilyen esetben fokozottan figyel. Kilép onnan, ha kötelességének teljesítése megköveteli vagy ha a váltás, illetőleg előljáró közeledik.

(3) A felállított őr jó látási viszonyok között — az előljárók és az általuk kísért személyek kivételével — mindenkit, aki az őrhelyhez vagy jelzőtáblákkal megjelölt tilos terület határához közeledik (15—20 m-re) „Állj, vissza!” vagy „Állj, térjen ki jobbra (balra)!” felszólítással elküld az őrzött területről.

(4) Rossz látási viszonyok között a felállított őr „Állj, ki vagy!” felszólítással mindenkit megállít, aki őrhelyéhez közeledik. Ha felszólításra „Őrparancsnok ellenőrző előljáró!” választ kap, a következőket mondja: „Őrparancsnok előre, többi maradjon helyben!” Az előre szólított személyt 4—5 lépésre magához engedi, majd „Állj!” felszólítással megállítja. Ha szükséges, megvilágítja az őrparancsnok arcát és kéri a jelszámot. Amikor azonosította, felszólítást ad, hogy „Az őrparancsnok vonaláig előre!”

(5) A felállított őr az ellenőrző személynél jelentkezik és jelenti a szolgálatával kapcsolatos eseményeket.

(6) Ha az őrhelyhez közeledő személy nem teljesíti a felállított őr felszólítását, az őr a Szabályzat szerint járjon el.

29. §

(1) A 27. § (5) bekezdésének f) pontjában meghatározott esetben, ha a híradó- és jelzőberendezések megrongálódtak — ha értesítés más módon nem lehetséges —, a felállított őr felfelé irányított (jelző) lövéssel hívhatja ki a parancsnokát (felvezetőjét).

(2) A felállított őr a kinyitott létesítményhez senkit nem enged oda annak a személynek az engedélye nélkül, aki azt kinyitotta. Tűz- és robbanásveszélyes létesítménynél felállított őr senkinek sem engedi meg a dohányzást és a nyílt láng használatát.

A járőr

30. §

(1) A járőr a járőrparancsnokból és egy-két beosztottból vagy egy főből áll. A járőr az őrzést önállóan látja el vagy a felállított őrök kiegészítéseként. A járőr esetenként megerősíthető szolgálati kutyával, valamint kutyavezetővel. A járőr fegyverete, felszerelése, jogai és kötelességei megegyeznek a felállított őrével.

(2) A járőröknek járőrútvonalat kell kijelölni. Ha több járőr működik egy időben, az őrparancsnok ismertetőjelet, illetve számozást állapít meg részükre.

(3) A járőr menetvonalán — a terepviszonyokat figyelembe véve — megfigyelőhelyeket kell meghatározni, ahol a járőr 10—15 percig álló megfigyelést hajt végre. A járőr megfigyelőhelyét rejtteni kell. A járőr menetvonalát az őrutasításban kell előírni.

(4) Az előírt feladat végrehajtása után a járőr bevonul az őrség elhelyezési körletébe és jelenti a parancsnoknak az eseményt, a feladat végrehajtását.

A szállítmánykísérő őr

31. §

(1) A szállítmányt kísérő őr az őrség parancsnokának van alárendelve. Felelős a rábízott javak megőrzéséért.

(2) A szállítmányt kísérő őr szolgálati ideje alatt őrszolgálati feladatot lát el: jogai és kötelességei azonosak a felállított őrével, kiegészítve az alábbiakkal:

a) őrzi és védi a szállítmányt a szállítmányőrzési és kíséresi terv szerint;

b) megakadályozza, hogy illetéktelen személyek a szállítóeszközöket megközelítsék;

c) a rakományrögzítésének meglazulása, a jármű meghibásodása vagy más hasonló veszélyt előidéző ok esetén a szállítmánykíséresi tervben meghatározott jellel megállítja a szállítóeszközt;

d) a szállítóeszköz megállásakor, arról leszállva ellátja az őrészvédelmi feladatait;

e) tűz- vagy robbanásveszélyes szállítmány esetén megtiltja, hogy a szállítmány mellett a meghatározott távolságon belül bárki dohányozzon vagy nyílt lángot használjon;

f) üzemzavar esetén a javító részleg tagjait a szállítmányhoz engedi.

Készültségi (reagáló) csoport

32. §

(1) Azoknál az objektumoknál, ahol a telepített biztonságtechnikai rendszer teljeskörűen biztosítja az illetéktelen behatolás elleni védelmet, őrök és járőrök helyett készültségi (reagáló) csoportot kell szervezni.

(2) A csoport létszámát, szolgálati rendszerét, tartózkodási helyét, öltözetét, a szolgálat közbeni elfoglaltságát az őrutasításban úgy kell szabályozni, hogy

a) a biztonságtechnikai rendszer jelzésére képes legyen a behatolási kísérlet helyét az őrutasításban meghatározott időn belül lezárni;

b) a biztonságtechnikai rendszer meghibásodása esetén személyi őrzésre az őrutasításban meghatározott időn belül áttérni és a hiba kijavításáig így gondoskodni az objektum biztonságáról.

(3) Állandó készültségi csoport szervezése esetén a csoport (2) bekezdésben meghatározott feladatokra való felkészültségét váltásonként minden napszakban havonta egyszer ellenőrizni kell.

IV. Fejezet

Az őrség tagjainak felszerelése

33. §

(1) A szolgálati igazolvány — (17. számú függelék) — igazolja, hogy a birtokosa a szolgálati igazolványon megjelölt szervezet őrségének — szolgálatban fegyverviselésre és az Fbó. törvényben meghatározott intézkedésre, továbbá a törvényben meghatározott esetekben kényszerítő eszköz használatára jogosult — tagja.

(2) A szolgálati igazolvány kiadását az Fbó. törvény 7. §-ában írt illetékes rendőr-főkapitányság a bizottság előtt tett eredményes vizsga alapján kezdeményezi. Az őrség csak elméleti vizsgát tett — kizárólag biztonságtechnikai előadóként foglalkoztatott — tagját olyan igazolvánnyal kell ellátni, amely sem fegyverviselésre, sem intézkedésre nem jogosít.

(3) A szolgálati igazolványt vissza kell vonni az őr foglalkoztatási jogviszonyának bármely okból történő megszűnésekor, vagy ha cseréje válik szükségessé. A visszavonásra — az őr munkáltatója javaslatára — az őrség felügyeletét ellátó megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság jogosult.

(4) A szolgálati igazolványok 25×32 mm nagyságú fekete-fehér lézer gravírozásos eljárással készített formaruhás igazolványképet tartalmaznak.

A szolgálati jelvény

34. §

A szolgálati jelvényt (18. számú függelék) a szolgálatot ellátó őr a szolgálat teljesítése során köteles viselni, azt a szolgálatba lépéskor a szolgálati felszereléssel együtt kell kiadni és a szolgálat befejeztével be kell vonni.

35. §

(1) A Belügyminisztérium gondoskodik az őrség szolgálati igazolványainak és szolgálati jelvényeinek elkészítéséről, az őrség felügyeletét ellátó szerv a kinevezett őr szolgálati igazolvánnyal és jelvényvel történő ellátásáról.

(2) A kinevezéskor átadott, továbbá a bármely okból használhatatlanná vált szolgálati igazolvány, illetőleg szolgálati jelvény pótlásának költségeit az ellátást végző részére az őr alkalmazó munkáltató megtéríti.

(3) Ha az őr munkaviszonya megszűnt, szolgálati igazolványát és jelvényét be kell vonni, és azt a felügyeletet ellátó szervnek be kell szolgáltatni. Ha a beszolgáltatott szolgálati jelvényt ugyanazon őr új tagja részére ismételtelen kiadják, azért térítést fizetni nem kell.

A formaruha

36. §

(1) Az őrség formaruháját, az ezzel kapcsolatos viselési szabályokat, az ellátás és utánpótlás rendjét az őrsegeket működtető munkáltatók határozzák meg a vonatkozó pénzügyi és munkajogi normák keretei között.

(2) A rendszeríteni kívánt formaruha terveit az őrség felügyeletét ellátó szervvel az Fbő. törvény 8. §-ának (2) bekezdése érvényesítése érdekében véleményeztetni kell.

A szolgálati lőfegyver

37. §

(1) Az őr csak szolgálatban és kiképzés során jogosult a szolgálati lőfegyvert magánál tartani.

(2) A szolgálati lőfegyverhez külön lőfegyvertartási engedély nem kell. A szolgálati lőfegyver az őr felszerelésének legfontosabb tárgya, melynek gondos karbantartása és megőrzése elsődrendű feladata. Az őrnek lőfegyvere meghibásodását haladéktalanul jelentenie kell parancsnoka részére.

(3) Az őr szolgálati lőfegyverét szolgálaton kívül nem viselheti, azt lakására nem viheti.

(4) Tilos a szolgálati lőfegyvert nem szolgálati célra felhasználni.

(5) A szolgálati lőfegyver és lőszer elvesztését (eltűnését) haladéktalanul jelentenie kell az illetékes rendőri szervnek és a felkutatására intézkedni kell. Az elvesztés (eltűnés) rendkívüli esemény, amelyet ki kell vizsgálni és a körülményeitől függően fegyelmi vagy büntetőeljárást kell kezdeményezni.

A lőfegyverek töltése, ürítése

38. §

(1) Az őrök fegyverük töltését és ürítését mindenkor az őrparancsnok (felvezető) jelenlétében, annak utasítására és ellenőrzése mellett végezhetik a kijelölt töltő-ürítő helyen.

(2) Amikor a váltás a töltő-ürítő helyre megérkezett, a parancsnok vezényszavára és a közvetlen ellenőrzése mellett egyesével kell a töltést (ürítést) végrehajtani. Vezényszó: „Váltás jobbról, egyesével tölts (üríts)!” Erre a vezényszóra az őr fegyverét (géppisztolyát) bal kézbe veszi úgy, hogy a csőtorkolat a golyófogó felé nézzen. Kiveszi a tárat a tártáskából, behelyezi a fegyverbe. (Ürítésnél fordítva.) Majd biztosítja a fegyvert. (Ürítésnél a tár kivétele után hátrahúzza a zárat, meghúzza a billentyűt és biztosítja a fegyvert). Ezt követően „szíjra” helyzetbe veszi a fegyvert.

(3) Szállítmánykísérés során az őrség induló állomásán vagy pihenőhelyén a töltést, ürítést fokozott gondossággal kell végrehajtani.

V. Fejezet

A személyes szabadságot korlátozó és nem korlátozó intézkedések

39. §

(1) Az őr az Fbő. törvény 10. §-ában meghatározott intézkedési jogosultsággal rendelkezik.

(2) Az őr intézkedéséről köteles jelentést írni, melynek egy példányát — a jogszerűség kivizsgálása céljából — meg kell küldeni az őrség működési helye szerint illetékes rendőrkapitányságnak.

40. §

(1) Az őr az intézkedés megkezdésekor, amennyiben a körülmények megkívánják, a kényszerítő eszközt készenléte helyezi, felkészül a támadás elhárítására, az ellenszegülés megtörésére.

(2) Az ütés lehetőleg a támadó végtagot érje, kerülni kell, hogy az ütés a fejre, derékra, gyomorra, hasra irányuljon.

(3) A kényszerítő eszközöket — a testi kényszer és a bilincs kivételével — nem szabad a támadás, ellenszegülés megszűnése, megtörése után alkalmazni.

Testi kényszer

41. §

Testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha az őr erőfőlényben van vagy az intézkedése alá vont személy állapota, magatartása folytán súlyosabb kényszerítőeszköz alkalmazása nem indokolt. Ilyenkor az őr alkalmazza az önvédelmi fogásokat.

Bilincs alkalmazása

42. §

(1) Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni. Ugyancsak tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.

(2) A bilincselés módjai:

- a) két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése;
- b) kezek előre-, illetve hátrabilincselése;
- c) indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése;
- d) indokolt esetben tárgyhoz bilincselés.

(3) A bilincselés módját az őr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

a) a kezek hátrabilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet az őr elleni támadástól, illetőleg szökéstől;

b) lábbilincselés, illetőleg kéz- és lábbilincselés együtt alkalmazása akkor indokolt, ha az elfogott személyről feltételezhető, hogy ellenkező esetben önmagában vagy másban kárt tenne;

c) tárgyhoz bilincselésnek akkor és addig van helye, amíg más személy segítségül hívásával nem biztosítható az intézkedés eredményes befejezése, de tilos a tárgyhoz bilincselés alkalmazása járműben történő szállítás közben.

(4) Nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor.

Szolgálati kutya alkalmazása

43. §

Az őr csak kiképzett, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

Lőfegyverhasználat

44. §

(1) A lőfegyverhasználat csak arra a személyre irányulhat, akivel szemben az Fbő. törvény 10. §-a (2) bekezdésének d) pontjában írt feltételek fennállnak.

(2) A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Az őrparancsnokkal való folyamatos személyes vagy rádiókapcsolat esetén csak utasítására használható lőfegyver.

(3) A lövést lehetőleg lábra, ha pedig a támadó kezében a támadásra távolból is felhasználható eszköz van, kézre kell irányítani. A lőfegyverhasználat további alkalmazásának helye nincs, ha az célját elérte.

(4) Személyre szándékosan leadott lövés akkor is lőfegyverhasználatnak minősül, ha az nem okozott sérülést.

(5) A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal is, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen, és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.

(6) Lőfegyverhasználat esetén az őrparancsnok köteles a helyszín biztosításáról gondoskodni.

45. §

(1) A lőfegyverhasználat vizsgálata során a lőfegyvert használó őr és az erre utasítást adó előljáró jelentést ír.

(2) A lőfegyverhasználatról szóló jelentés tartalmazza:

- a) mikor, hol, kivel szemben, milyen fegyvert használt, hány lövést adott le, a fegyver típusát, gyári számát;
- b) a lőfegyverhasználat okát;
- c) a megelőző intézkedéseket;
- d) milyen sérülés történt, sor került-e elsősegélynyújtásra, orvosi ellátásra, hol tartózkodik a sérült;
- e) milyen kárt okozott a lövés, ki a károsult, az őr, illetve a károsult mit tett a kár enyhítésére;
- f) a helyszínrre, a tanúkra, a bűnjelekre és az egyéb körülményekre vonatkozó adatokat,
- g) a fegyverhasználatra feljogosító törvényhelyre történő hivatkozást.

46. §

(1) A lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövést az őr azonnal szóban jelenti előljárójának, majd írásos jelentést készít, amely tartalmazza:

- a) mikor, hol, milyen célból, hány lövést adott le;
- b) a lövést kiváltó körülményeket, figyelmeztető lövésnél az alkalmazott megelőző intézkedéseket vagy azok mellőzésének okait;
- c) a lövés irányát és következményét;
- d) ha a lövés sérülést vagy kárt okozott, annak leírását,
- e) a lövést követően tett intézkedéseket;
- f) a helyszínrre, a tanúkra, egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti lövés sérülést vagy kárt okozott, a lőfegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések szerint kell a vizsgálatot lefolytatni és határozatot hozni.

VI. Fejezet

Az őrség tagjainak munkaideje

47. §

Az őrségparancsnok és a biztonságtechnikai előadók a hivatali munkaidőben látják el feladataikat. Munkaidő rendjüket az arra jogosult vezető a szolgálati érdekek figyelembevételével határozza meg. Ellenőrzési kötelezettségüknek hivatali munkaidőn túl is eleget kell tenniük.

48. §

Az őrok a Munka Törvénykönyve, illetve a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény vonatkozó előírásainak

keretei között 8 órás váltásos, 12—24, 24—48 vagy 24—72 órás váltásos munkaidő rendszerben látják el szolgálataikat.

49. §

A szolgálati helyekre meghatározott létszámból a szolgálatot úgy kell megszervezni, hogy a váltótárs és készülségi ügyeletes is biztosított legyen.

50. §

Az őrk váltását az őrzés jellegétől függően kell végrehajtani. Az évszaknak és az időjárási viszonyoknak megfelelően a váltás történhet az őrutasításban meghatározottól eltérően is. A leváltott őrk — a szolgálati rendszertől függően — az őrség helyiségében készülségi szolgálatot látnak el, vagy pihennek.

51. §

Az őrségutasításban meghatározott munkaidő rendszertől a munkáltató sajátosságainak megfelelően, illetve a magasabb őrzési fokozatba helyezés elrendelése esetén (megelőző készenlét, fokozott készenlét, teljes készenlét) ideiglenesen el lehet térni. Az őrség felügyeletét ellátó rendőrhatóság közbiztonsági érdekből határozattal kötelező szolgálatellátást rendelhet el.

Szolgálati formák

52. §

(1) Az őrk őrszolgálatot, járőrsholgálatot és szállítmánykísérő szolgálatot teljesít.

(2) Az őrk az őrségparancsnok utasítása, illetve az őrutasítás előírásai szerint meghatározott helyen, illetőleg mozgási körzetben fegyveres őrszolgálatot lát el.

(3) Őrt olyan létesítményben kell felállítani, amelynek őrzését és védelmét elrendelték.

(4) Álló őrt ott kell felállítani, ahol vagy ahonnan a létesítmény vagy a védeni rendelt tárgy maximálisan biztosítható.

(5) Őrhely az a hely (terület), ahol az őrk az őrutasításban meghatározott őrzési és védelmi feladatokat lát el.

(6) Járőrsholgálatot ott kell szervezni, ahol a biztonságos őrzésvédelem megköveteli a létesítmény több pontjának gyakori visszatérő ellenőrzését, illetőleg az őrhelyek összekapcsolását. A járőrözés gépjárművel is történhet. A járőrözés idejét és módját, az útbaindítás idejét, útvonalát és a járőr feladatát az őrszolgálati okmányokban kell rögzíteni.

A járőr ez esetben járőrparancsnokból és járőrtársakból álljon.

(7) A szállítmánykísérő szolgálat olyan tevékenység, amellyel az őrk a rábízott szállítmány és a szállítmányt kísérő személyek biztonságos őrzését és védelmét látja el az átvételtől a rendelkezési helyen történő átadásig. A szállítmány őrzési és kísérési tervét az őrség felügyeletét ellátó rendőrhatóság hagyja jóvá.

(8) Készülségi ügyeletesi szolgálatot azoknál a másod- és harmadfokú őrségeknél kell vezényelni, amelyeknél a szolgálati rendszerből következően nincs pihenő váltás. Feladata az őrk — pihenő, betegség vagy egyéb ok miatti — leváltása esetén annak pótlása (első fokú őrségnél a felvezető egyben készülségi ügyeletes). Ha a készülségi ügyeletes — az őrk szolgálatra való alkalmatlanná válása miatt — őrszolgálatba kell léptetni, a következő napi váltásból soron kívüli berendeléssel gondoskodni kell azonnali pótlásáról.

(9) A biztonságtechnikai előadó feladata az őrzést szolgáló technikai eszközök, berendezések működtetése és karbantartása.

Megerősített szolgálat

53. §

(1) Az őrség állománya az állandó jellegű szolgálatról függetlenül — rendőrségi kezdeményezésre, illetőleg engedéllyel, utasításra — köteles megerősített szolgálatba lépni, amelynek jogszabályban meghatározott fokozatai: megelőző készenlét — fokozott készenlét — teljes készenlét.

(2) Megerősített szolgálat rendelhető el a szolgálati helyen:

a) ha az objektumon belül az őrzés biztonságát veszélyeztető esemény (rendkívüli esemény) történt, vagy annak bekövetkezésétől kell tartani;

b) elemi csapás, üzemi baleset esetén a biztosítási feladatok ellátására;

c) a közbiztonsági helyzetből adódó reagálásra;

d) minősített időszak — az Alkotmány 8. §-ának (4) bekezdésében meghatározott rendkívüli állapot, szükségállapot vagy veszélyhelyzet — bevezetésekor.

(3) Megerősített szolgálatot rendelhet el:

a) az országos rendőrfőkapitány és helyettesei országosan vagy valamely régióban;

b) az őrség felügyeletét ellátó rendőr-főkapitányság vezetője a megyében működő őrségek részére;

c) rendkívüli esetben (biztosítási feladat, elemi csapás stb.), valamint az őrzésbiztonság ellenőrzése céljából a munkáltató vezető a felügyeletet ellátó rendőrfőkapitány kezdeményezésére, illetve tájékoztatása mellett.

54. §

A megerősített szolgálattal összefüggő általános feladatok:

- a) a fegyverek, lőszer, robbanóanyagok fokozott ellenőrzése és biztonságos őrzése;
- b) fokozott ellenőrzés az iparilag felhasználható robbanóanyagok, mérgező anyagok szállításánál, tárolásánál;
- c) a létesítmények őrzésvédelmének fokozása, az állomány eligazítása a szolgálat éber ellátására;
- d) a szolgálatot ellátók fokozott ellenőrzése;
- e) a ki- és beléptetés megszigorítása;
- f) az azonos területen működő — mellérendelt — rendvédelmi szervek, biztonsági és mentőszolgálatok a veszélyhelyzet kezelésére kijelölt szerv alárendeltségébe helyezése;
- g) a belső biztonsági rendszabályok fokozott megtartása,
- h) az őrzött terület körzetében történt rendkívüli események azonnali jelentése a munkáltatónak, a rendőrhatalomnak és az irányító parancsnoknak.

55. §

Minősített időszak bevezetésekor az őrség felügyeletét ellátó rendőr-főkapitányság átveszi a fegyveres biztonsági őrség parancsnokságát, gyakorolja a munkáltató vezető e rendeletben meghatározott jogkörét.

Szolgalatba vezénylés

56. §

(1) Az őrség állományának szolgálattal vezénylését egy hónapra előre kell megtervezni az erre a célra rendszerszerűt nyomatványon. Ki kell alakítani váltásonként a csoportokat, és be kell ütemezni a tárgy hónapra a szabadnapok, illetőleg az évi szabadságok kiadását.

(2) A terven változtatni csak akkor lehet, ha az őrzés biztonsága, továbbá betegség vagy más rendkívüli esemény azt szükségessé teszi. Változtatásra az őrségparancsnok vagy helyettese jogosult.

(3) Az örök szolgálattal vezénylését az őrségparancsnok végzi.

57. §

(1) Az őrségbe vezényelték a szolgálat megkezdésének időpontjában kötelesek pihenten, az előírt öltözetben és felszereléssel, szolgálatra alkalmas állapotban az őrség körletében (eligazítási helyén) megjelenni.

(2) Az őrségbe vezényelték részére a szolgálattal lépésüket megelőzően legalább nyolc óra pihenést kell biztosítani, illetve — minősített időszak kivételével — őrségbe csak azok vezényelhetők, akiknek ilyen időtartamú pihenés biztosított volt.

58. §

(1) Az őrségbe vezényelték részére az őrségparancsnok (őrparancsnok) köteles eligazítást tartani.

(2) Az eligazítás tartalma:

- a) az előjáró utasításából adódó feladatok ismertetése;
- b) az általános szolgálattel követelményekről és az előző szolgálattal történt eseményekről tájékoztatás;
- c) az adott szolgálattel időre szóló jelszám ismertetése;
- d) a felkészültség és a felszerelés ellenőrzése.

(3) Az eligazítás folyamán az őrség parancsnoka meggyőződik arról, hogy a szolgálattal lépők nem állnak-e szeszkes ital hatása alatt, megfelelő-e egészségi állapotuk a szolgálattel ellátásához. Ha a szolgálattel ellátását akadályoztató okokat észlel, intézkedik azok megszüntetése érdekében.

59. §

Az őr szolgálattal csak az őr szolgálattel szabályos átadása, a fegyver és lőszer leadása után léphet le. A szolgálattel átadó minden lényeges körülményről, eseményről a váltó őr köteles tájékoztatni.

60. §

Tilos őrségbe vezényelni olyan őr, aki nem ismeri az őr szolgálattel ellátásának alapvető követelményeit, valamint aki ellen büntető — vagy őr szolgálattel vétség miatt fegyelmi — eljárás van folyamatban, továbbá szolgálattel beosztásából felfüggesztették.

Az ellenőrzések rendje

61. §

(1) Az őrséget ellenőrizni jogosult:

- a) a felügyeletet ellátó rendőri szerv nyílt parancssal rendelkező tagja (a hatályos nyílt parancs mintát a szolgálattel okmányokban el kell helyezni);
- b) a munkáltató.

(2) Az őrséget ellenőrizni köteles:

- a) az őrségparancsnok havonta, váltásonként és napszakonként egy-egy alkalommal;
- b) az őrparancsnok és a felvezető (helyettes) minden szolgálattel napon, négyóránként legalább egy-egy alkalommal.

(3) Az ellenőrzést végző személyek a felállított őrhöz kérdéseket intézhetnek. Az őrség ellenőrzésére az őrségparancsnok havi ellenőrzési tervet köteles készíteni. Az ellenőrzést munkaszüneti, illetőleg ünnepnapokra is tervezni kell.

(4) A rendőri ellenőrzések tapasztalatait a helyi rendőri szerv által biztosított ellenőrzési naplóba kell bejegyezni és annak egy példányát az őrséget működtető munkáltatónak kell átadni.

(5) A felállított őrt váltás vagy ellenőrzés céljából csak az őrhelyvázlatban megjelölt felvezetési útvonalon szabad megközelíteni. Tilos a felállított őrt rejtett megközelítéssel ellenőrizni, hirtelen meglepni, fegyverének elvételel megkísérelni, vagy olyan eljáráshoz folyamodni, ami rendkívüli eseményt idézhet elő.

(6) Az ellenőrzés idejét, tapasztalatait a Szolgálati naplóba kell bejegyezni. Az őrségparancsnok, illetőleg a munkáltató vezető intézkedik a hiányosságok megszüntetésére.

(7) Az ellenőrzéshez — napnyugtától napkeltéig — jelszámot kell használni. A jelszámtervet negyedévre előre el lehet készíteni. A jelszámterv elkészítéséért és kiadásáért a munkáltató vezetője felelős. A jelszámot a szolgálati váltásoknak megfelelően kell elkészíteni úgy, hogy egy jelszám a szolgálat kezdetétől befejezéséig legyen érvényben.

A jelentések rendje

62. §

(1) Az őrség parancsnoka követelje meg az alárendeltjeitől a kiadott utasítások végrehajtásának jelentését. Jogszabály előírása vagy a parancsnok utasítása alapján a jelentést írásban kell megtenni.

(2) Az őrségparancsnok szóban, távbeszélőn köteles azonnal jelenteni az előljárónak és a helyi rendőri szerv ügyeletének

- a) az objektum elleni támadást;
- b) a fegyverhasználatot;
- c) az elfogott és visszatartott személyt;
- d) a tüzesetet, balesetet;
- e) a fegyver-, lőszerelvesztést és más rendkívüli eseményt.

Ezen események kivizsgálása után a jelentést írásban meg kell ismételni.

(3) Az őrség éves tevékenységéről összefoglaló jelentést kell készíteni a felügyeletet ellátó rendőri szerv által meghatározott szempontok szerint. A jelentést az őrségparancsnok készíti el, és a munkáltató minden év január 15-éig megküldi a felügyeletet ellátó rendőri szervnek. A felügyelő rendőri szervek vezetői készítsenek éves összefoglaló jelentést, és évenként január 31-éig terjesszék fel az országos rendőrfőkapitány közbiztonsági helyetteséhez.

VII. Fejezet

Az őrzött létesítmények műszaki-technikai berendezése

63. §

A műszaki-technikai berendezések alkalmazásánál figyelembe kell venni a létesítmény jellegét, sajátosságát, továbbá azt, hogy lakott területen kívül vagy azon belül helyezkedik-e el.

64. §

(1) Az őrzött létesítmények területét a szükséghez mérten be kell keríteni. A be nem kerített vagy veszélyes létesítmények felé vezető utakon, ösvényeken jól látható helyre „Veszélyes terület!” „Belépni tilos!” és „Hatóságilag tilos az átjárás!” feliratú táblákat kell elhelyezni. Ha szükséges, a kerülő utakat nyílal kell jelölni.

(2) Az 50 cm-nél nagyobb átmérőjű külső nyílásokat (közműnyílás, ajtó, ablak stb.), amennyiben azok a létesítmény határán és a talajszinthez hat méternél közelebb helyezkednek el, vasráccsal vagy erős dróthálóval kell ellátni.

65. §

(1) A külső őrhelyeken, ahol nincs őrtorony, őrbódét kell felállítani.

(2) Az őrzendő létesítményeket és a kerítés vonalát úgy kell megvilágítani, hogy a felállított őr az őrzésére bízott területet jól lássa, de a felállítási helye és a mozgási körlete sötétben maradjon.

(3) Az őrség részére biztosítani kell tartalék világító eszközöket.

(4) Az őrhelyen a felállított őr részére a helyi viszonyoktól függően körbe jó kilátást és kilövést (legalább 50 m-re) biztosítani kell.

(5) Lakott területen kívüli létesítményeknél az őrhelyek védelmére tüzelőállásokat kell kiépíteni.

A technikai őrzés

66. §

(1) A technikai őrzés az őrzésnek az a módja, amelynél az emberi érzékszervekkel történő megfigyelést elektromos jelzőrendszer egészíti ki.

(2) Az őrség felkészítésein az általános felkészítési feladatokon kívül különös figyelmet kell fordítani a technikai eszközök tanulmányozására és kezelésük elsajátítására.

Technikai őrzés felállított őrkkel

67. §

(1) Az őrhelyeken a szolgálat lehet 24 órás vagy csak éjszakai, mindkét esetben két váltás őrt kell vezényelni.

(2) Az őr az őrhely átvétel jelentésén kívül csak akkor kezdeményezhet beszélgetést, ha

- a) őt, az általa őrzött létesítményt vagy felállított őrtársát támadás éri, illetőleg veszély fenyegeti;
- b) olyan jelenséget észlel, amely nincs összhangban az őrtutasítás tartalmával (pl. illetéktelen személyek jelenléte stb.);
- c) egészségügyi okból szükséges.

Technikai őrzés járőrözéssel

68. §

Az olyan létesítményeknél, ahol összefüggő jelzőrendszer vagy szakaszos jelzőrendszerek vannak kiépítve, az őrzés járőrözéssel is végrehajtható.

VIII. Fejezet

Az őrség körletének berendezése

69. §

(1) Az őrség elhelyezési körletéről, berendezési tárgyairól, okmányairól a munkáltató köteles gondoskodni. Az őrség elhelyezési körlete és annak berendezése biztosítsa az őrszolgálat maradéktalan ellátását, az őrhelyekkel való összeköttetést, a kulturált — és a létesítményen belül elkülönített — elhelyezést (étkezést, pihenést, tisztálkodást stb.).

(2) Az őrség elhelyezési körlete a következőkből álljon:

- a) az őrségparancsnok részére egy szolgálati helyiségből;
- b) őrszolgálati és felvezető részére egy szolgálati helyiségből;
- c) az őrség részére egy közös helyiségből;
- d) az őrség pihenő állománya részére egy helyiségből;

e) fegyver- és lőszertároló helyiségből, vasrácsozott ablakkal és ajtóval (lezárható fegyverállvánnyal és szekrényvel);

f) fegyverkarbantartó helyiségből (karbantartó asztallal).

(3) A körlet helyiségeit egymással összefüggően kell kialakítani.

(4) A helyi adottságokat figyelembe véve az őrség részére biztosítani kell:

- a) étkező helyiséget;
- b) vizesblokkot (mosdó, zuhanyozó, WC);
- c) tüzelőanyag, tisztítóanyagok és eszközök tárolására szolgáló helyiséget;
- d) kiképzés, továbbképzés, értekezletek megtartására alkalmas helyiséget (elgazító terem).

(5) Az őrség elhelyezési körletén kívül legyen a biztonságos töltő-ürítő hely, amely sötétben jól megvilágítható.

70. §

(1) Az őrségparancsnok szolgálati helyiségében el kell helyezni:

- a) íróasztalt zárható fiókkal, székeket a szükségesnek megfelelően;
- b) lemezszekrényt a titkos okmányok részére;
- c) távbeszélő készüléket és jelzőberendezést az őrkkel, az előjárókkal, valamint a rendőri szervekkel való összeköttetésre;
- d) akkumulátoros (elemes) lámpát;
- e) műsorvevő rádiókészüléket;
- f) külső hőmérőt;
- g) ágycsészét, matracot és takarót.

(2) Az őrségparancsnok szolgálati helyiségében kell tárolni:

- a) a szolgálati okmányok egy példányát,
- b) a titkos és egyéb jegyzetfüzetet;
- c) az iktatókönyvet;
- d) a műszaki és technikai eszközök nyilvántartását;
- e) a szükséges jogszabályokat, szabályzatokat;
- f) az őrség személyi állományáról készült nyilvántartást;
- g) a kiképzési nyilvántartást;
- h) az együttműködési tervet;
- i) a riadótervet.

71. §

(1) Az őrszolgálati szolgálati helyiségének tárgyai:

- a) az íróasztal zárható fiókkal, székek a szükségesnek megfelelően;
- b) a lemezszekrény az okmányok tárolására;
- c) a távbeszélő készülék és jelzőberendezések az őrkkel, az előjáróval, valamint a rendőri szervekkel való összeköttetésre;

- d) az akkumulátoros (elemes) lámpa;
- e) a műsorvevő rádiókészülék;
- f) a külső hőmérő;
- g) az ágy, matrac és takaró.

(2) Az őrsparancsnok okmányai:

- a) a szolgálati napló;
- b) a szolgálati előjegyzés;
- c) az eseménynapló;
- d) az ellenőrzési napló, melyet a területi rendőri szerv biztosít;
- e) a fegyver- és lőszernyilvántartás;
- f) az őrutasítás és védelmi vázlat;
- g) az őrhelytáblázat;
- h) a riadóterv;
- i) az együttműködési terv;
- j) a nyílt parancs minta;
- k) a belépést engedélyezni jogosultak bélyegzővel és aláírásával ellátott belépési engedély- és pecsétmintái (üvegezett faliszekrényben);
- l) azoknak a személyeknek az adatai (név, beosztás, telefonszám, pecsétminta), akik jogosultak a lezárt raktár vagy más őrzött helyiség kinyitására (üvegezett faliszekrényben);
- m) Fbő. törvény;
- n) a Szabályzat;
- o) a jegyzetfüzet.

72. §

Az őrség szolgálati okmányait, azok elkészítésének és vezetésének rendjét a Szabályzat függelékei tartalmazzák. A nyilvántartási okmányok pótlásáról a szervek önállóan gondoskodnak.

IX. Fejezet

Az őrség tagjaival szemben támasztható vizsgakövetelmények

73. §

(1) Az őrtevékenység nagyfokú önfegyelmet, határozottságot, tartós figyelemkoncentrációt, megfelelő elméleti és gyakorlati felkészültséget, problémamegoldó képességet és fizikai erőnlétet igényel. Az őrnek tudnia kell a feladata ellátásához szükséges alapvető jogi rendelkezéseket, kriminalisztikai és pszichológiai ismereteket, az őrzött objektum védelme és az azok biztonsága ellen irányuló fenyegetés, támadás elhárítására kidolgozott szabályokat és módszereket.

(2) Képzési, felkészülési követelmények:

a) jogi ismeretek:

— alkotmányjog és az államigazgatási jog területéről:
= ismerje a jog meghatározását, a közhatalmi tevékenység gyakorlásában résztvevő szervek főbb típusait, azok jellemzőit, az államigazgatás szervezeti tagozódását, az alkotmánynak az állampolgárok alapvető jogaira vonatkozó rendelkezéseit, az állami és a szolgálati titok védelmére vonatkozó rendelkezéseket,

— a büntetőjog és a büntetőeljárás jog területéről:

= ismerje a bűncselekmény fogalmát és jogi ismérveit, a bűncselekmények elkövetőire vonatkozó általános rendelkezéseket, a büntetőjogi felelősségre vonás akadályait, az emberölés, a hivatalos személy elleni bűncselekmények, a közveszélyokozás, a terrorcselekmény törvényi tényállásait, a büntetőeljárás megindítását, szakaszait, a bizonyítás elveit, eszközeit. Legyen jártas a személyi szabadság megsértése, a testi sértés, a segítségnyújtás elmulasztása, a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, a robbanóanyaggal vagy robbanószerrel, a lőfegyverrel vagy lőszerral visszaélés bűncselekmények törvényi tényállási elemeinek ismeretében, a kényszer, a fenyegetés, a tévedés, a jogos védelem és a végszükség értelmezésében,

— legyen jártas az Fbő. törvény és a jelen rendelet előírásainak alkalmazásában;

b) szakmai ismeretek:

— ismerje a fegyveres biztonsági őrseg működésének feltételeit, az őr általános feladatait és magatartási szabályait, a szolgálati feladatok ellátásával összefüggésben használt fontosabb fogalmakat, az őrzött objektumok csoportosítását, azok biztonságát befolyásoló tényezőket, az objektum, személy, illetőleg szállítmány biztonságának elemeit befolyásoló tényezőket, az őr-, járőr-, kísérori szolgálat alapelveit, fogalmát, a munkavédelemre, ezen belül különösen a tűzvédelemre, a katasztrófa-elhárításra vonatkozó szabályokat, az elektronikus jelző és riasztórendszerek helyét, szerepét az őrzés biztonságában, a mechanikus védelmi rendszerek működtetési lehetőségeit és feltételeit, az elsősegélynyújtás általános szabályait, az eszméletvesztés, a mérgezés, a vérzések, a törések, égési sérülések, a lőtt sebek elsődleges ellátásának szabályait. Legyen jártas formaruhájára, felszerelésére és magatartására vonatkozó szabályok, az őrszolgálatra való felkészülés, a szolgálat átadására, átvételére és teljesítésére vonatkozó szabályok, az objektumba történő be- és kiléptetés, a ruházat-, csomag- és szállítmányellenőrzés szabályainak alkalmazásában, az őrzött objektumot fenyegető magatartás felismerésében, a támadás elhárításában, a közveszéllyel fenyegetés esetén, illetve a katasztrófa-helyzetekben teendő intézkedésekben, a biztosított kényszerítőeszközök jogszerű és szakszerű alkalmazásában, a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy elfogásában, a szolgálati

okmányok vezetésében. Ismerje a kriminalisztikai elveket a személy- és objektumőrző munkában, a helyszín biztosításának feladatait, a nyomok megőrzésének és rögzítésének módszereit;

c) önvédelmi ismeretek:

— legyen jártas az alaptechnikai elemek bemutatásában, a speciális állóképesség fejlesztésében, a támadások elhárításában, ütések, rúgások alkalmazásában, a fogásokból történő szabadulásban, az eszközökkel történő támadások elhárításában, az ellenszegülő személy testi erővel való kényszerítésében, kísérésében, a különböző fegyveres támadások elhárításában;

d) fegyverismeret:

— ismerje a szolgálati fegyverével kapcsolatos alapvető lőelméleti és fegyveranyag-ismereti szabályokat. Legyen jártas a fegyver kezelésében és használatában, a fegyver részleges szét- és összeszerelésében, valamint karbantartásában, a töltés, ürítés és a lőtéren betartandó biztonsági rendszabályok alkalmazásában.

74. §

(1) A fegyveres biztonsági őr szakmai vizsgát az őrség felügyeletét ellátó rendőr-főkapitányság és az őrséget működtető szervezet képviselőiből kialakított szakmai vizsgabizottság előtt kell letenni.

(2) A vizsgakövetelmények megegyeznek a 73. §-ban meghatározott képzési követelményekkel.

(3) A szakmai vizsga elméleti és gyakorlati vizsgarészekből áll. Az elméleti vizsgán írásban a jogi és szakmai ismeretek ismeret és jártasság követelményszintű anyagrészeit, míg a gyakorlati vizsgán az önvédelmi ismeretek jártasság követelményszintű témaköreinek bemutatását, illetőleg alkalmazni tudását kell számon kérni, továbbá pisztoly és/vagy géppisztoly lögyakorlatot kell végrehajtani.

(4) Az elméleti vizsga szakanyaga és időtartama:

— a 73. § (2) bekezdésének a) és b) pontjaiban írt témakörökből az őrséget felügyelő hatóság által összeállított, a szakmai felettes szerve által jóváhagyott tételek szerint az oktatott témák egészét átfogó összetett feladatot kell megoldani. A kitöltendő feladatlapnak a 73. § (2) bekezdésének a) és b) pontjában meghatározott témakörökből 30-30 kérdést kell tartalmaznia, melyek 50%-a lehet feleletválasztásos, 50%-a feleletalkotásos, illetőleg feleletkiegészítéses. A vizsga időtartama 240 perc.

(5) A gyakorlati vizsga szakanyaga és időtartama:

a) önvédelmi ismeretek tárgyköréből 3 meghatározott gyakorlat bemutatása. A vizsga időtartama: 10 perc/fő;

b) pisztoly lögyakorlat: a tűzparancsot követően 20 mp alatt egy 20 m-re lévő anatómiai szembefutó célra 4 lövés, majd tárcsere után egy 10 m-re lévő anatómiai szembefutó célra 3 lövés végrehajtása. A testhelyzetet a vizsgázó szabadon megválaszthatja;

c) géppisztoly lögyakorlat: a tűzparancsot követően 30 mp alatt egy 50 m-re lévő anatómiai szembefutó célra, egy 30 m-re és egy 20 m-re lévő anatómiai szembefutó célra — két tárba tárazott 5-5 lőszerrel — 10 egyes lövés tárcserével történő végrehajtása. A testhelyzetet a vizsgázó szabadon megválaszthatja.

A szakmai vizsga értékelése

75. §

(1) Az elméleti írásbeli vizsgát „megfelelt” vagy „elégtelen” minősítéssel kell értékelni. „Elégtelen” a feladatlap megoldása, ha a kérdések több mint 50%-ára a vizsgázó nem adott helyes választ, illetve valamelyik témakörből egy kérdést sem tudott helyesen megválaszolni.

(2) A gyakorlati vizsgán:

— „megfelelt” az önvédelmi vizsga értékelése, ha a jelölt legalább két gyakorlatot helyesen mutat be,

— „megfelelt” a lögyakorlat értékelése — mindkét fegyverre vonatkozóan —, ha valamennyi célban van legalább egy találat és a célok — életfontosságú szerveket jelképező — piros mezőiben nincs találat.

(3) Az összesített értékelés szerint „megfelelt” a vizsgázó, ha mindhárom részvizsga értékelése „megfelelt”.

(4) Javítóvizsgát egy hónapos pótfelkészülést követően az „elégtelen” minősítést kapott vizsgarészekből kell tenni.

A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

76. §

(1) A vizsgabizottság kérelemre valamennyi vizsga letétele alól felmentést ad, ha a jelölt hitelesen igazolja, hogy más szolgálati helyen fegyveres biztonsági őr szolgálatot látott el, a rendelet szerinti vizsgákat eredményesen letette, és korábbi fegyveres biztonsági őr munkaviszonya nem egészségügyi alkalmatlanság miatt szűnt meg.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározottakon túl:

a) az elméleti vizsga jogi ismereti része alól, ha a jelölt hitelesen igazolja, hogy

— egyetem állam- és jogtudományi karán, államigazgatási, rendőrtisztvi vagy katonai főiskolán szerzett diplomát, rendőr vagy határrendész szakközépiskolában bizonyítványt,

— érvényes személy- és vagyonőri engedéllyel vagy az ehhez szükséges képesítéssel rendelkezik;

b) a gyakorlati vizsga alól, ha a jelöltet szolgálati helyén kizárólag biztonságtechnikai előadóként foglalkoztatják;

c) az önvédelmi vizsga alól, ha a jelölt igazolja, hogy valamely küzdősportban sportminősítést (pl. övfokozat) szerzett.

I. számú függelék

Nytsz.:.....

LÉTESÍTMÉNYNYILVÁNTARTÓLAP

Létesítmény neve, címe:

Felügyeleti szerv:

Őrzés átvételének kelte, rendeletsz.:

Őrség közvetlen alárendeltsége:

Állomány	Létszám				Fegyver		Lőszer		Őrhely	Jór. útv.	Őrkutya
	pk. pk.h. ea.	váltás pk., vpk. he- lyettes	őr-járőr	össz.	pi.	gpi.	pi.	gpi.			
Rendszeresített											
Meglévő											
Hiány (többlet)											

Őrség váltási rendszere:

Őrök váltási rendje:

Védelmi és biztonsági berendezések			
megnevezés	db	megnevezés	jelleg

Fegyverek gyártási száma (pi., gpi.)

Megjegyzés: (obj.-on beállt változások):
--

ŐRHELYJÁRŐRÚTVONAL-TÁBLÁZAT
a ..... őrség részére

Jóváhagyom:

19..... hó ..... nap

.....
 vezető

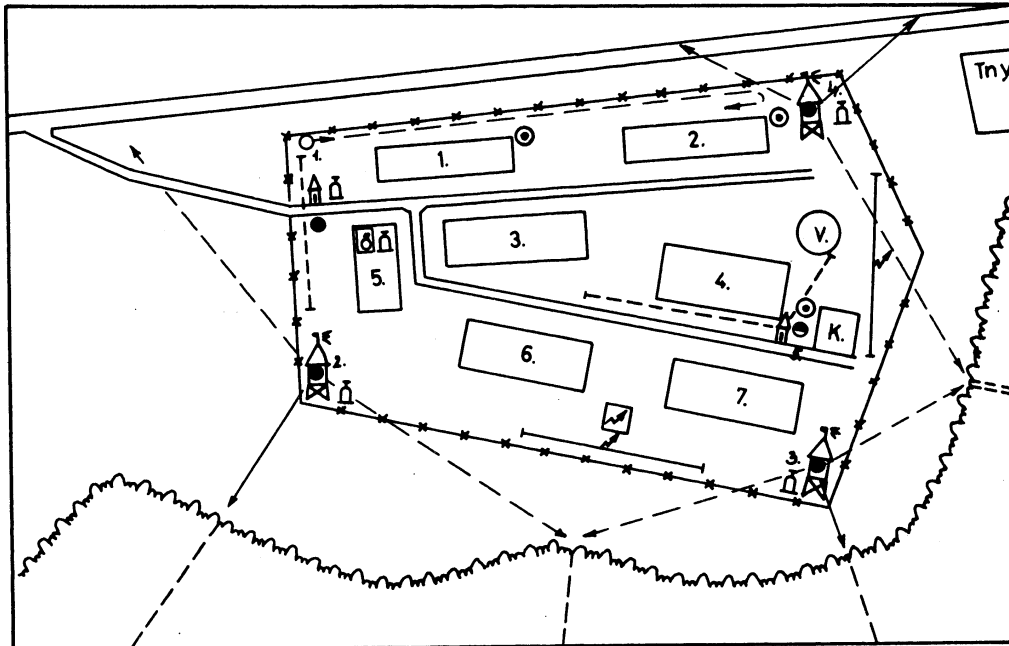
Őrhely - szám	Járőrszám	Az őrhely leírása	A járőrútvonal leírása	Átadandó tárgyak, létesítmények leírása	Az őrök (járőrök) feladatai (számozás szerinti felsorolásban)

.....
 aláírás

ÓRHELY-VÁZLAT
a .....létesítményről

Jóváhagyom:

.....
vezető

JELMAGYARÁZAT

- ◻ Órség
- 24 órás órhegy
- ◐ 12 órás órhegy
- Járőr és útvonala
- |— Ór mozgási körlete
- |—|— Figyelési szektor
- ↑ Órtorony
- ⌚ Órbódé
- ☎ Telefon
- ⊙ Jelzőcsengő
- ⚡ Jelzőrendszer

ÉPÜLETEK

- 1. Iroda ép.
- 2. Kiszolgáló ép.
- 3-4. Üzem
- 5. Üzemrendészet
- 6-7. Raktár
- Ⓟ Víztorony
- ⚡ Trafóház

Készült:

.....
aláírás

Jóváhagyom:

....., 19..... hó..... nap

.....
rendőr-főkapitányság

ŐRSÉG-UTASÍTÁS

a ..... őrség számára

Tartalmi vázlat:

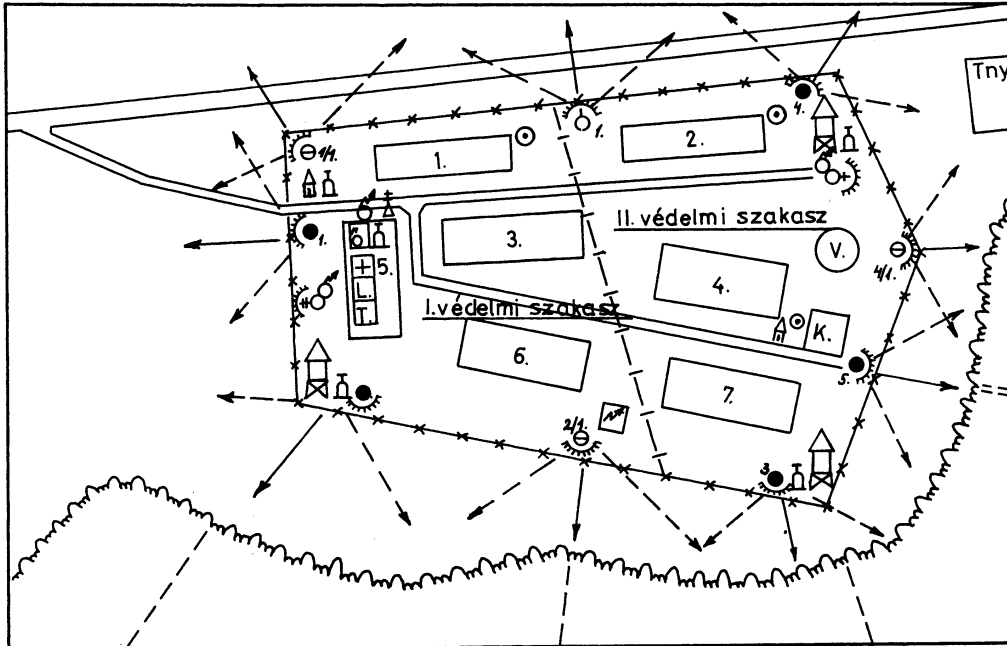
- a létesítmény általános jellemzése;
- a létesítmény őrzés-technikai berendezése;
- az őrség szervezeti felépítése, alá- és fölérendeltsége;
- az őrség szolgálati, váltási rendje;
- az őrség általános feladata;
- az őrségparancsnok kötelmei az őrségre bízott javak őrzésével és védelmével kapcsolatban;
- a biztonságtechnikai előadó kötelmei;
- az őrparancsnok kötelmei;
- felvezető, járőrparancsnok kötelmei;
- az őrök, járőrök általános és különleges kötelmei;
- az őrzés éjszaka vagy kedvezőtlen időjárás esetén való megerősítésére vonatkozó utasítások;
- az őrség magatartása támadás esetén (földi, légi, vegyi);
- az őrség magatartása elemi csapás esetén;
- a kényszerítő eszközök alkalmazásának és a lőfegyverhasználat rendje;
- gyanús személyek elfogása és visszatartása esetén teendő intézkedések;
- az őrségparancsnok és az őrök feladata magasabb harckészültség elrendelésekor;
- összeköttetés eszközei és módjai;
- különböző riadók jelzései (földi, légi, vegyi);
- a jelszám használatának rendje;
- a létesítmény (raktárak, helyiségek) zárásának és nyitásának szabályai;
- a tartalék lőszerkészlet tárolásának és kiadásának rendje;
- az őrség ellenőrzésére jogosultak beosztás szerinti felsorolása.

.....
az őrséget működtető szervezet vezetője

Jóváhagyom:

.....
vezető

VÉDELMEVÁZLAT
a.....létesítményről

JELMAGYARÁZAT

- ☐ Őrség
- ☉ Szolg. űr tüzelfállása
- ☉ Megerősítő űr tüz.áll-a
- ☉ Szolg. jőr. tüz. áll-a
- ☐ Segélyhely
- ☐ Lőszer-felvételező h.
- ☐ Tartalék
- ☐ Védelmi sz. elválasztó
- ☉ Váltás pk.
- ☉ Váltás pk. h.
- ☐ Őrség pk.
- ☉ Rádió
- ☐ Őrtorony
- ☐ Őrbódé
- ☐ Telefon
- ☉ Jelzőcsengő
- ☐ Trafó ház
- ☉ Viztorony
- ☐ Fő - mellék lőirány

Készült:

.....
aláírás

Jóváhagyom:

....., 19..... hó..... nap

.....
vezető

RIADÓTERV

A fegyveres biztonsági őrség részére elrendelhető riadót a következő alapelvek szerint kell megtervezni és végrehajtani:

1. Riadó célja:
A létesítmény védelmének gyors megszerzése és végrehajtása.
2. Az állomány riadóztatását
  - a) a váratlan eseményekből adódó szolgálati feladatok végrehajtása;
  - b) a normaidő alatti bevonulás ellenőrzése, gyakoroltatása;
  - c) a megelőző készenlét, fokozott készenlét, teljes készenlét időszakára előírt feladatok teljesítése céljából lehet elrendelni.
3. Riadó elrendelésére jogosult
  - a) a felügyelő rendőrhatalóság vezetője és helyettesei működési területükön;
  - b) a létesítmény vezetője.
4. Riadó elrendelésének módja
  - személyesen, szóban;
  - futár útján írásban;
  - híradó eszközök alkalmazásával.

A riadó elrendelésére vonatkozó szabályokat az őrség felügyeletét ellátó hatóság dolgozza ki.
5. Riadó vétele utáni teendők
  - meggyőződni a riadó elrendelésének jogosságáról (amennyiben híradó eszközök alkalmazásával történt a riadó, elrendelését visszahívással kell ellenőrizni);
  - a riadó hitelességének ellenőrzésére a parancsnok ellenőrizze az erre vonatkozó okmányokat;
  - a riadó elrendelését jegyezze be az Eseménynaplóba (kitől, mikor kapta az utasítást);
  - a riadó vétele után köteles azonnal értesíteni elöljáróját és az illetékes rendőrkapitányságot;
  - a terv alapján kezdje meg a személyi állomány kiértesítését, és a pihenőben lévő állomány őrhelyekre való kiküldését.
6. A személyi állomány kötelessége a riadóparancs vétele után a legrövidebb időn belül — az időjárásnak megfelelő öltözetben — szolgálati helyére bevonulni, és közvetlen parancsnokánál jelentkezni.
7. A parancsnok feladata
  - az őrök, járőrök megerősítése a védelmi vázlat alapján;
  - együttműködés megszervezése az érintett szervekkel;
  - ellenőrizni a beosztottak bevonulását, létszámát, kijelölni tartózkodási helyüket és meghatározni feladataikat;
  - előírt időrendben tájékoztató jelentést adni az elöljárónak;
  - irányítani az állomány védelmi harcát, illetve a riadó céljaként meghatározott feladatok végrehajtását.
8. A gyakorló riadó, illetve készenléti gyakorlat évente egy vagy szükség szerint több esetben is elrendelhető.
9. A riadó beszüntetésére a riadót elrendelőnek van joga.
10. A kiértesítés módjára vonatkozó rendelkezések
  - az értesítés szövegét előre kell elkészíteni és azt az állománnyal ismertetni kell;
  - az állomány név és laccím szerinti felsorolása;
  - az állomány kiértesítés szerinti felsorolása (ki-kit értesít, milyen módon);
  - az állomány bevonulásának idő szerinti normái (60, 120, 180 perc stb.);
  - a bevonulás módja (közhasználatú jármű, gk., gyalog stb.).

.....
aláírás

Jóváhagyom:

.....
vezető

EGYÜTTMŰKÖDÉSITERV

Sor-szám	Együttműködést kell szervezni az alábbi esetekre	Együttműködő szervek pontos megjelölése és létszáma	Igénybevétel módja és készenléteinek időnormái	A feladat részletes leírása, irányítás, alárendeltség, összeköttetés, pk. tart. hely.	Ellátás módja, értelmezés, elhelyezés, lőszer és egyéb ag-i szüks. biztosítása	Az igénybe vett erők tervezett fegyverzete, felszerelése, öltözete, száll. módja
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	A létesítményt ért fegyveres támadás esetén					
2.	Létesítmény elleni támadási kísérlet esetén					
3.	A létesítmény elleni bűncselekmény, rongálás, kártevés stb. esetén					
4.	Tűz, robbanás, elemi csapás esetén					
5.	Megelőző készenlét, fokozott készenlét, teljes készenlét esetén					

.....
együttműködő szervek aláírása

8. számú függelék

Jóváhagyom:

19..... hó ..... nap

.....
vállalat (intézmény) vezető**SZÁLLÍTMÁNYŐRZÉSI ÉS-KÍSÉRÉSITERV**

Az őrseg vezénylése és állománya	Az őrsegparancsnok kötelmei	Az őrök kötelmei	A szállítás menetvonala, a szállítmány leírása

.....
aláírás

9. számú függelék

Jóváhagyom:

....., 19..... hó ..... nap

.....
vezető**TERV**
ideiglenes őrési és biztosítási feladatra

Tartalmi vázlat:

1. Elrendelő vezető neve, beosztása
2. A feladat leírása (hol, milyen)
3. A feladat ideje, szolgálati igénybevétel ideje
4. Az igénybe vett állománynév szerinti felsorolása, és milyen váltásból történt (visszatartással, pihenő, szolgálatmentes vagy szabadnapos állományból).
5. Az őrök részletes feladatának leírása, felállítási helyek szerint.
6. Az őrök felszerelése
7. Összeköttetés rendje
8. Az igénybe vett állomány ellátása (étkezés) és a felmerült túlórák költségei elszámolásának rendje.

.....
aláírás

SZOLGÁLATI ELŐJEGYZÉS
19..... év ..... hónapra

Sor- szám	NÉV	Napok																																			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31					

Jelzések: parancsnok: PK.   beteg: B.   vezényelve: V.
                   helyettes: H.   szabadság: SzB.   rendkívüli
                   szabadnap: SZ.   szolgálat: X.   szolgálat: RX.

.....
 aláírás

SZOLGÁLATI NAPLÓ

11/a) számú függelék

11/b) számú függelék

..... sz. váltás

19..... év ..... hó ..... nap

1998/50. szám

M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y

4155

1 Hivatali szolgálati időrendszerben		
Őrségparancsnok:		
Őrség pk. helyettes:		
Őrségi előadó:		
..... órai váltási időrendszerben		
Váltásparancsnok:		
Váltás pk. helyettes:		
Felvezetők:		
Őrök váltási rendje		
..... sz. ór (jór.) .....-tól .....-ig		..... sz. ór (jór.) .....-tól .....-ig
.....		.....
.....		.....
Szám	I. váltás	
	Név	
Órhelyek	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
	9.	
Járőrök	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	

2 Ellenőrző járőr és megerősítő szolgálat	
órától óráig	Őr (jór.) neve
3 Létszám és eszközszámolás	
Rendszeresített: ..... meglévő:	
Szolgálatban: — hivatali:	
— váltásos:	
Távollévők: ..... fő	
Rendsz. órhely: ..... jór.	
Betöltött órh.: ..... jór.	
A ..... órai váltási rendszerű szolgálatot, az őrség helyiségeiben lévő berendezési tárgyakat leltár szerint, valamint	
..... db pisztolyt ..... db lőszerrel	
..... db géppisztolyt ..... db lőszerrel	
és az alábbi eszközöket:	
.....	
19 ..... év ..... hó ..... nap	
átadtam	átvettem
.....	.....

4 Szolgálatmentes, illetve szabadnapon lévő		
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
Szabadságon lévő		
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
Betegek		
1.		
2.		
3.		
4.		
Vezényeltek		
1.		
2.		
3.		
4.		
Igazolatlanul távol		
1.		
2.		
Igazoltnan távol		
1.		
2.		

5 A váltás és az örök eligazításának főbb szempontjai

6 Ellenőrzési és beszámoltatási észrevételek, szolgálatban beállt változások		
óra	perc	

7 Ellenőrző eljárók észrevétele, utasítása

8 Kiképzés, továbbképzés tárgya, résztvevők létszáma, kik. ideje

*12/a) számú függelék***ESEMÉNYNAPLÓ***12/b) számú függelék*

Az esemény			leírása	Tett intézkedés
ideje				
év, hó, nap	óra	perc		

BELÜGYMINISZTERIUM

ELLENŐRZÉSINAPLÓ

..... név
..... rendfok.
..... beo.
..... szolg. hely

által tartott ellenőrzésről.

AZ ELLENŐRZÉS

kezdete:

vége:

észrevételek:

*14/a) számú függelék***FEGYVER-ÉSLŐSZERNYILVÁNTARTÁS***14/b) számú függelék*

Dátum	Bevételezett fegyver (lőszer) megnevezése	Bev. db szám	Felhasznált db	Kiselejtezett javításra leadott db	Megmaradt db	Aláírás

*15/h) számú függelék***KÉSZENLÉTI,ŐRZÉS-VÉDELMIGYAKORLATOK**

Ideje	Létszám	Végrehajtott feladat	Értékelés

MUNKAÉRTEKEZLETEK

Idő	Főbb kérdések

ELLENŐRZÉS

Ideje	Az ellenőrzött foglalkozás tárgya, az ellenőrző eljáró észrevételei és utasításai

FELJEGYZÉS

ÚTMUTATÓ a napló vezetéséhez

A kiképzési nyilvántartás folyamatos és pontos vezetéséért az őrőparancsnok felelős.

A nyilvántartás vezetését megkönnyíti az, hogy az állomány névsora a borítólapra erősített és kihajtható táblázaton van feltüntetve, sorszámmal ellátva. Az első lapra az állomány személyi adatait kell beírni.

A nyilvántartó hét részből áll. A nyomdai úton való elkészítésénél az egyes részek felosztását a következők szerint kell eszközölni:

- első rész: foglalkozás ideje, foglalkozás tárgya (napló 50% -a),
- második rész: lögyakorlatok megnevezése (napló 15% -a),
- harmadik rész: összesítő értékelés név szerint és kiképzési ágak szerint (napló 15% -a),
- negyedik rész: készenléti, őrzés-védelmi gyakorlatok (napló 5% -a),
- ötödik rész: munkaértekezletek (napló 5% -a),
- hatodik rész: ellenőrzés (napló 5% -a),
- hetedik rész: feljegyzés (napló 5% -a).

A nyilvántartó első részét kiképzési áganként kell felosztani, és vezetni úgy, hogy az összesítő elkészítése könnyebb legyen.

A foglalkozás ideje című rovatba a hónapot és napot, a foglalkozás tárgya című rovatba a foglalkozás tárgyát, a tervezett órák száma című rovatba a kiképzési tervben előírt órák számát, a végrehajtott órák száma című rovatba pedig a valóságban megtartott órák számát kell bevezetni, a foglalkozásvezető a megtartott foglalkozást aláírásával igazolja az erre vonatkozó rovatban.

A foglalkozáson való részvételt az „Rv” rovatba kell bejegyezni az alábbiak szerint:

- + = foglalkozáson részt vett,
- IT = foglalkozásról igazolatlanul távol,
- Sz = szolgálatban,
- Szb = szabadságon,
- B = beteg,
- T = engedéllyel távol.

A foglalkozásvezető által adott osztályzatokat az „O” rovatba kell bevezetni.

Az ellenőrző és ismétlő (pót) foglalkozásokat is a napló első részében kell nyilvántartani. A nyilvántartó második részében a lövészetek eredményei kerüljenek bevezetésre.

A nyilvántartó harmadik részének első oldalára név és kiképzési ágak szerinti, a második oldalra a kiképzési ágak szerinti összesítést kell bevezetni. Az összesítő értékelést évente egy esetben, a kiképzési év végén — a vizsgáztatás után — kell elkészíteni.

A nyilvántartó többi részét értelemszerűen kell vezetni.

A nyilvántartó több éven keresztül is felhasználható, ezért az előző évi eredményeket év végén le kell zárni. A nyilvántartót kék, ellenőrző és ismétlő foglalkozásokat piros tintával kell vezetni.

15/m) számú függelék

AZ ŐRSZOLGÁLATI OKMÁNYOK ÉS NYILVÁNTARTÁSOK LEÍRÁSA*Őrszolgálati okmányok leírása*

A szolgálati okmányokat a munkáltató, illetve a őrség parancsnoka készíti el, írja alá, valamint az őrséget felügyelő rendőr-főkapitányság kijelölt vezetője hagyja jóvá.

Létesítmény nyilvántartó lap

Nyilvántartó lapot kell felfektetni az őrségparancsnoknál, a felügyeletet ellátó megyei rendőr-főkapitányság, a helyi rendőrhatalóság közrendvédelmi osztályán, alosztályán (1. számú függelék).

Őrhely-, járőrútvonal-táblázat

A függelékben feltüntetett rovatokat értelemszerűen kell kitölteni (2. számú függelék).

Őrhely-vázlat

Tartalmazza a létesítmény belső elrendezését, kerítést, lényegesebb tereptárgyakat (a létesítmény 100—400 m körzetében), az őrk felállítási helyét, számozását, mozgási körletét, járőr menetvonalát, a megfigyelési szektorokat, az őrzéstechnikai berendezéseket, őrtorony, őrbódé helyét, az őrség elhelyezését (3. számú függelék).

Őrség-utasítás

Az utasítást a függelékben felsorolt szempontok szerint kell összeállítani (4. számú függelék).

Védelmi vázlat

Tartalmazza a létesítmény belső elrendezését, kerítést, lényegesebb tereptárgyakat (a létesítmény 100—400 m körzetében), a létesítmény rejtett megközelítésére alkalmas irányokat, a felállított és megerősítő őrk tüzelőállásait, a tüzelési szektorait, a védelmi szakaszokat, a védelmi szakaszok parancsnokait és az őrségparancsnok tartózkodási helyét, a tartalék elhelyezését és létszámát, a lőszer felvételező- és segélyhelyet, az őrszobán visszahagyott erőket, az összeköttetés eszközeit, műszaki-technikai létesítményeket (5. számú függelék).

Riadóterv

A tervet a függelékben felsorolt szempontok szerint kell összeállítani (6. számú függelék).

Együttműködési terv

A függelékben feltüntetett rovatokat értelemszerűen kell kitölteni. A tervet úgy kell elkészíteni, hogy valamennyi együttműködő szerv kapjon egy-egy példányt. A 3. rovatban kell feltüntetni az együttműködő erőket (pl. vállalati, üzemrendészeti, tűzvédelmi, rendőrkapitányság stb.) és létszámát. A 4. rovatban kell feltüntetni, ki-kit értesít, illetve kinek van joga a kirendelésre, igénybevitelre, milyen időnormával (7. számú függelék).

Szállítmányőrzési és -kísérési terv

A függelékben feltüntetett rovatokat értelemszerűen kell kitölteni. A tervet a szállítmánykísérés előtt kell elkészíteni és jóváhagyatni. Ahol rendszeres a szállítmánykísérés, ott állandó terv is lehet. A tervet nagyobb szállítmánykísérés esetében ki lehet egészíteni őrzési és védelmi vázlattal. A feladat végrehajtása után legalább kettő évig kell megőrizni.

Terv ideiglenes őrzési és biztosítási feladatra

A tervet minden esetben a konkrét feladatra kell elkészíteni és jóváhagyatni. Feladat végrehajtása után a tervet legalább kettő évig kell megőrizni (9. számú függelék).

Őrszolgálati nyilvántartások leírása

A fegyveres biztonsági őrségek a következő szolgálati nyilvántartásokat kötelesek felfektetni és vezetni. A naplókat használatbavétel előtt hitelesíttetni kell.

 Szolgálati előjegyzés

Az előjegyzés a szolgálat tervezésére szolgáló okmány. Az előjegyzésen fel kell tüntetni a váltások időrendjét, a napok alatt lévő rovatokban. A szolgálatot egy hónappal előre kell megtervezni és az állományt vezényelni. Az előjegyzésben fel kell tüntetni a szabadság és egyéb távolléteket is a megadott jelzések alkalmazásával. Az előjegyzésben az előre kialakított váltásokat egymás után számozás szerint kell feltüntetni. A jóváhagyott előjegyzést csak akkor lehet megváltoztatni, ha a létesítmény biztonsága, betegség vagy más rendkívüli esemény indokolttá teszi. A változtatásra az őrségparancsnoknak van joga (10. számú függelék).

Szolgálati napló

A naplót az őrség váltásainak megfelelően kell vezetni. A rovatokat tintával kell kitölteni. A napló vezetéséért az őrségparancsnok, illetve az őrparancsnokok felelősek. Egy-egy dupla oldal egy váltás nyilvántartására szolgál, ugyanakkor a 3., 4. és 8-as rovatokat az egész őrségre vonatkoztatva kell kitölteni. A váltásokat név szerint nem kell nyilvántartani csak a 3. rovatban szám szerint.

Az őrségparancsnok által kéthetenként megtartott fegyvervizsgát és tapasztalatait a napló 6. rovatába kell bevezetni (11. számú függelék).

Eseménynapló

A napló a létesítmény területén és a szolgálattal összefüggően történt események nyilvántartására szolgál. A tett intézkedések rovatában kell feltüntetni az előljáró felé tett jelentéseket, az eseménnyel összefüggő szolgálati és egyéb intézkedéseket (12. számú függelék).

Ellenőrzési napló

A napló a rendőrszervek által végrehajtott ellenőrzések bejegyzésére szolgál. A naplót a területi rendőrhatóság biztosítja (13. számú függelék).

Fegyver- és lőszernyilvántartás

A nyilvántartást értelemszerűen kell kitölteni (14. számú függelék).

16. számú függelék

ÉVI ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS TARTALMIVÁZLATA

1. Szervezeti változás az őrségnél az előző évihez képest (beosztások szerint, létszámban, őrhely, járőr számában).
2. Létszám és fegyverelszámolás
Részletezés:

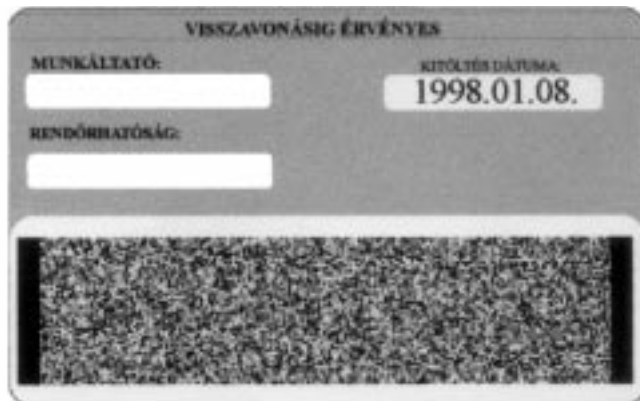
— jóváhagyott	pk.	beo.	össz.	pi.	db	gpi.	db
— meglévő	pk.	beo.	össz.	pi.	db	gpi.	db
— hiány (vagy többlet)	pk.	beo.	össz.	pi.	db	gpi.	db
3. Az őrszolgálat ellátásának értékelése, elemzése (statisztikai kitöltése). (Az őrszolgálat-ellátás hatékonysága, a őrzésbiztonság helyzete.)
4. Az őrszolgálat ellenőrzése, annak hatékonysága az őrzésbiztonságra. Az elmúlt évben hány esetben történt ellenőrzés (vállalatvezető, rendőrség).
5. A társszervekkel (üzemrendészet, tűzvédelem stb.) és a rendőrséggel való együttműködés tapasztalatai.
6. A kiképzés, a továbbképzés végrehajtásának állapota, ezen belül:
  - az állomány szakmai képzettsége, felkészültsége,
  - a kiképzési programban előírtak végrehajtása (a kiképzési eredményekről kimutatást kell készíteni);
  - lövészetek végrehajtása;
  - az év során milyen jellegű összevonások voltak a parancsnokok, illetve a beosztottak részére.
7. Erkölcsi, fegyelmi helyzet értékelése (statisztika kitöltése)
  - milyen az állomány általános magatartása a szolgálathoz, a munkához, a kollektívához való viszonya;
  - az állomány részéről elkövetett rendkívüli események (név szerint elemezve);
  - az elismerések és a fegyelmi helyzet alakulása.
8. Az őrség elhelyezése mennyire biztosítja a szolgálat zavartalan ellátását, az állomány pihenését, étkezését, kiképzését stb. A fegyver, lőszer állapota, biztonságos tárolása.
9. Különböző nyilvántartások, szolgálati okmányok vezetése.
10. Következtetések, javaslatok.

Függelék: statisztika

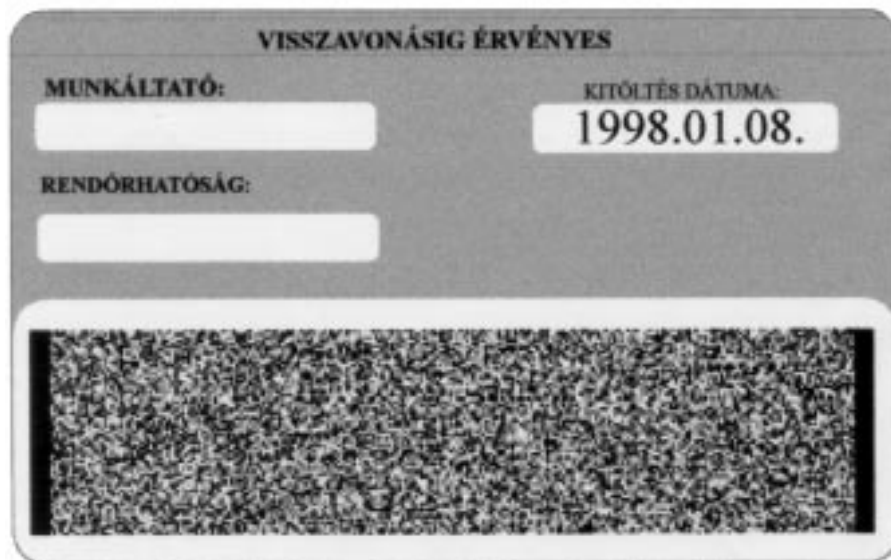
.....
aláírás

17. számú függelék

A FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐR SZOLGÁLATI IGAZOLVÁNYA

biztonsági hologram

Az igazolvány 85× 54 mm méretű kártya igazolvány. A nyomathordozó műanyag lap, amely laminátorral, két műanyag lappal van összeépítve. Az igazolványok négyszínnyomású offszet technológiával készülnek.

Nyomdatechnikai és grafikai jellegzetességeik:

- a) alsó nyomatrendszer, irisnyomás
grafikai jellegzetessége: számítógépes rajzolatrendszer, vonalraszterre bontva, ismétlődő elemeket nem tartalmazó geometrikus elemekből kialakítva, bordó-rózsaszín-bordó színhatású;
- b) második alnyomatrendszer
grafikai jellegzetessége: reliefgilos rajzolat, ismétlődő elemeket nem tartalmazó, fokozatosan csökkenő, illetve növekvő alakzatokból képezve,
- c) ornamens nyomat
grafikai jellegzetessége: díszítő jellegű grafikai elemekből összeállított vonalas és raszteros rajzolat. A vizuális ellenőrzés céljára kialakított, könnyen azonosítható jellemző grafikai rendszer;
- d) szövegnyomat
fényszedéssel, kézi montírozással és számítógépen készített intenzív színű nyomat;

e) az igazolvány első oldalának adattartalma:

Nyomdai úton kerül rögzítésre:

- számítógépes rajzolatrendszer,
- a Magyar Köztársaság címere (hologram),
- FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐRSÉG felirat,
- a fegyveres biztonsági őrség szolgálati jelvényének képe,
- SZOLGÁLATBAN FEGYVER VISELÉSRE ÉS INTÉZKEDÉSRE JOGOSULT felirat
(a kártyaigazolványok 5% -át ezen felirat nélkül kell gyártani).

A personalizáció során kerül rögzítésre:

- fekete-fehér fénykép,
- a munkáltató megnevezése,
- név,
- beosztás megnevezése;

f) az igazolvány hátoldalának adattartalma:

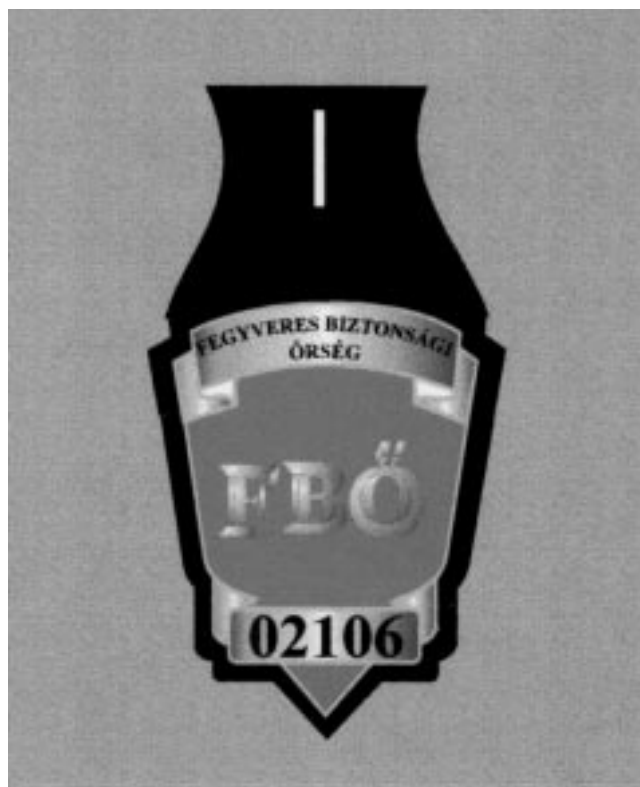
Nyomdai úton kerül rögzítésre:

- VISSZAVONÁSIG ÉRVÉNYES felirat,
- munkáltató,
- rendőrhatalóság,
- kitöltés dátuma,
- sorszám.

A personalizáció során kerül rögzítésre:

- munkáltató aláírása,
- rendőrhatalóság aláírása,
- kitöltés dátuma.

A FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐR SZOLGÁLATI JELVÉNYE

A szolgálati azonosító jelvény pajzs alakú, 60 mm magas, legszélesebb pontján 45 mm.

A pajzs alakban felül arany alapú 9 mm széles szalagmintán 5 mm magas fekete színű betűkkel, melyek a pajzs alak csúcsa irányába legyezőszerű elhelyezésűek, két sorban FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐRSÉG felirat.

Alatta: piros mezőben 17 mm nagyságú aranyszínű betűkkel FBŐ rövidítés.

A pajzs alján aranyszínű téglalap, mely szalagmintában folytatódik. A 22 × 10 mm-es téglalap alapon ötjegyű, 5 mm magas, 3 mm széles, fekete színű számokból álló azonosító szám.

A szolgálati azonosító jelvény fekete bőralátétten rögzített, mely gombolósos kivitelű. A bőralátét 2 mm-rel szélesebb a fémjelvényénél, felül a gombolás céljára lyukasztott és hasított.

**Az igazságügy-miniszter
13/1998. (VI. 10.) IM
rendelete**

**az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló
3/1986. (II. 21.) IM rendelet módosításáról**

A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény 404. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 187. §-ában foglalt felhatalmazás alapján — az érdekelt miniszterekkel, a Legfelsőbb Bíróság elnökével és a legfőbb ügyéssel egyetértésben — a következőket rendelem el:

1. §

(1) Az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló, többször módosított 3/1986. (II. 21.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 10. §-a (1) bekezdésének második és harmadik mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A költségátalány a szakértő munkadíjának 35%-a, de legalább ötszáz forint, legfeljebb tízezer forint. A szakvéleményt felülvizsgáló bizottságot legalább ezer forint, legfeljebb tízezer forint költségátalány illeti meg.”

(2) Az R. 10. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A költségátalány

a) vérvétel alapján történő vér-, szérum- és enzimtulajdonságok vizsgálata esetében — tizennégy, illetve több csoporttulajdonság meghatározásával — személyenként tizenkétezer forint;

b) meghatározott vér-, szérum- és enzimtulajdonságokra vonatkozó újabb vérvétel alapján történő ismételt vizsgálat esetében — vagy tizennégy, illetve kilencnél kevesebb csoporttulajdonság esetén — személyenként és csoporttulajdonságonként hatszáz forint;

c) meghatározott alcsoporttulajdonságokra vonatkozó vérvétel alapján történő vizsgálat (isoelektromos fókuszálás) esetében — öt vagy ennél több csoporttulajdonság vizsgálatánál — személyenként nyolcezer forint;

d) meghatározott alcsoporttulajdonságokra vonatkozó, újabb vérvétel alapján történő ismételt vizsgálat esetében — vagy ötnél kevesebb alcsoporttulajdonság vizsgálatkor — személyenként és alcsoporttulajdonságonként nyolcszáz forint;

e) vérből vagy lépből történő HLA antigének meghatározása esetén személyenként tizenkétezer forint;

f) vér-, szérum-, enzim- és fehérvérsejt tulajdonságok meghatározása biológiai anyagmaradványokból (foltokból) — bűnjeltárgyanként és tulajdonságonként — nyolcszáz forint;

g) DNS tulajdonság meghatározása vérből vagy biológiai anyagmaradványból — személyenként (bűnjeltárgyanként) és tulajdonságonként — háromezer forint;

h) szövettani vizsgálat esetén a vizsgált minták és alkalmazott festések számától függetlenül ezerkétszáz forint;

i) vegyszeti, illetve toxikológiai szakvélemény tájékoztató jellegű gyors toxikológiai vizsgálat alapján ezerkétszáz forint;

j) véralkohol-meghatározás esetén ötszáz forint;

k) hullarészek vegyszeti, illetve toxikológiai vizsgálat esetén négyezeröttszáz forint.”

2. §

(1) Az R. II. fejezetének címe helyébe a következő cím lép:

„II. Az igazságügyi szakértői intézményben, az orvostudományi egyetem igazságügyi orvostani intézetében alkalmazott, továbbá a rendőrség állományába tartozó szakértő díjának felszámítása és kiutalása”

(2) Az R. 11. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az igazságügyi szakértői intézményben alkalmazott, továbbá a rendőrség állományába tartozó szakértő a saját részére — a 11. § (4) és a 12. § (2) bekezdését kivéve — díjazást nem igényelhet.”

(3) Az R. 11. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Ha az igazságügyi szakértői intézményben alkalmazott szakértő, továbbá a rendőrség állományába tartozó szakértő a szakértői feladatot saját nevében, munkaidőn kívül, külön megbízás alapján látja el, ezért a tevékenységéért a díj közvetlenül őt illeti meg. A költségek megosztásáról a szakértő és az igazságügyi szakértői intézmény, továbbá a rendőrség külön megállapodik.”

3. §

Az R. 12. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A szakértői díjat az eljáró szakértő nevének feltüntetésével az orvostudományi egyetem igazságügyi orvostani intézetében alkalmazott szakértő tevékenysége esetében a III., a rendőrség állományába tartozó szakértő alkalmazása esetében a IV. számú mellékletben megjelölt számlára kell átutalni.”

4. §

Az R. 13. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A (2) bekezdésben foglaltakat az orvostudományi egyetem igazságügyi orvostani intézetében alkalmazott szakértő, továbbá a rendőrség állományába tartozó szakértő esetében azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a

szakértői munkadíjat közvetlenül a szakértő részére, a költségeket a III. számú mellékletben megjelölt számlára kell átutalni (befizetni).”

5. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyek közül azokban kell alkalmazni, ahol a szakértő kirendelése a rendelet hatálybalépését követően történik.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg

a) az R. 12. §-ának (2) bekezdésében a „továbbá a rendőrség állományába tartozó rendőrorvosszakértőt, valamint a Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézet állományába tartozó orvosszakértőt” szövegrész, valamint

b) az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet módosításáról szóló 10/1995. (III. 28.) IM rendelet 1. §-a (3) bekezdésének 2. mondata, az 1. §-ának (4) bekezdése és az 5. § (4) bekezdése a hatályát veszti.

Dr. Vastagh Pál s. k.,
igazságügy-miniszter

Az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszter 36/1998. (VI. 10.) IKIM rendelete

a gazdasági kamarák által lefolytatott egyes eljárások igazgatási szolgáltatási díjáról, valamint az egyéni vállalkozói igazolvány kiadásához kapcsolódó szolgáltatási díjról

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 67. §-ának (2) bekezdésében, a gazdasági kamarákról szóló 1994. évi XVI. törvény 83. §-ának (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, továbbá az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 10. §-ának (6), illetve 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekre is tekintettel, a pénzügyminiszterrel egyetértésben a következőket rendelem el:

1. §

(1) A területi gazdasági kamara (a továbbiakban: kamara) részére igazgatási szolgáltatási díjat (a továbbiakban: díj) kell fizetni

a) az egyes kereskedelmi tevékenységek gyakorlásáról szóló 15/1989. (IX. 7.) KeM rendelet 1. számú mellékletében felsorolt termékekkel kereskedelmi, ügynöki és bizományosi tevékenységet, továbbá bármely áruval csomagküldő tev-

kenységet folytató kereskedőnek és üzletének, raktárának, tárolójának nyilvántartásba vételéért, adatváltozás bejegyzéséért, nyilvántartásból kérelemre való törléséért,

b) az utazási vállalkozó nyilvántartásba vételéért, adatváltozás bejegyzéséért, nyilvántartásból kérelemre való törléséért,

c) az idegenvezetői névjegyzékbe történő felvételért, az idegenvezetői igazolvány és az azonosító kártya kiadásáért, a nyilvántartás adataiban történő változások bejegyzéséért, illetve a névjegyzékből kérelemre történő törléséért, valamint a másodlat kiállításáért,

d) csatlakozó vezeték és fogyasztói berendezés létesítése, biztonsági előírást érintő leszerelésére vagy gázfogyasztó készülékek le- és felszerelésére jogosult gázszerelő nyilvántartásáért, a nyilvántartás adataiban történő változások bejegyzéséért, valamint a nyilvántartásból kérelemre való törléséért,

e) az egyéni vállalkozói igazolványkiadásáért, az abban feltüntetett adatok módosításáért, az ügyfél kérelmére történő visszavonásáért és az igazolvány pótlásáért.

(2) A díj mértéke a (3)—(4) bekezdés kivételével 1000 forint.

(3) Az idegenvezetői névjegyzékbe történő felvétel, valamint az idegenvezetői igazolvány és azonosító kártya kiadásának díja 4000 forint, a másodlat kiállításának díja 3000 forint.

(4) Az egyéni vállalkozói igazolvány kiadásának díja 5000 forint, a megváltozott adatok számától függetlenül az (1) bekezdés *e)* pontjában megjelölt adatmódosítás, valamint az egyéni vállalkozói igazolvány ügyfél kérelmére történő visszavonásának díja 2000 forint, az igazolvány pótlásának díja 3000 forint.

2. §

(1) A díjfizetési kötelezettség kizárólag a kamara pénztárába történő készpénzbefizetéssel, illetőleg a kamara számlája javára történő átutalási megbízással teljesíthető. A bankszámlák megjelölését e rendelet *melléklete* tartalmazza.

(2) A díj átutalási megbízással történő megfizetése esetén a kérelem előterjesztésekor mellékelni kell a díj megfizetését igazoló okiratot vagy annak másolatát.

(3) A kamara a díjat egyéb bevételeitől elkülönítve tartja nyilván és kezeli.

3. §

A díjat, illetőleg túlfizetése esetén a díjtöbbletet hivatalból, harminc napon belül vissza kell téríteni, ha

a) a kérelem visszavonásáról — a kérelmező szóbeli vagy írásbeli bejelentésének a kamarához történő beérke-

zése alapján — a kamara az érdemi intézkedést megelőzően tudomást szerzett;

b) a kérelem és a befizetést igazoló okiratok alapján megállapítható, hogy a kérelmező a jogszabályban meghatározott mértéket meghaladó összegű díjat fizetett.

4. §

Az e rendeletben meghatározott díj tekintetében

a) a díjmentességre az Itv. 4. §-ának (2) bekezdésében, valamint az 5. és 6. §-aiban foglaltakat,

b) a díjfizetési kötelezettségre az Itv. 28. §-ának (2)—(3) bekezdéseiben foglaltakat,

c) a díjfizetésre kötelezettek körének megállapítására az Itv. 31. §-ának (1) bekezdésének első mondatában, illetve 31. §-ának (2)—(7) bekezdéseiben foglaltakat,

d) a mulasztási bírságra az Itv. 34. §-ának (2)—(4) bekezdését és 82. §-át értelemszerűen kell alkalmazni.

5. §

Ez a rendelet 1998. július 1-jén lép hatályba, rendelkezéseit az ezt követően kezdeményezett eljárásoknál kell alkalmazni.

Dr. Fazakas Szabolcs s. k.,
ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszter

Melléklet a 36/1998. (VI. 10.) IKIM rendelethez

Illetékességi terület	Tertületi gazdasági kamara	Számlaszám
Baranya megye	Agrárkamara	11602008-00219900-02000005
	Kereskedelmi és Iparkamara	10300002-24617019-00003285
	Kézműves Kamara	50800111-12533947
Bács-Kiskun megye	Agrárkamara	11732002-20345176
	Kereskedelmi és Iparkamara	10402506-25017773
	Kézműves Kamara	10102529-07993411-00000006
Békés megye	Agrárkamara	10102615-35091013-00000004
	Kereskedelmi és Iparkamara	10402609-26013820
	Kézműves Kamara	11733003-20097907-00000000
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Agrárkamara	12200685-06530300-00000009
	Kereskedelmi és Iparkamara	10102086-0261402-00000004
	Kézműves Kamara	10102718-02228615-00000006
Budapest	Agrárkamara	11500102-10018620
	Kereskedelmi és Iparkamara	10102842-07093717-00000006
	Kézműves Kamara	10200823-22222978
Csongrád megye	Agrárkamara	10200184-28178248-00000000
	Kereskedelmi és Iparkamara	10102842-07093717-00000006
	Kézműves Kamara	11735005-20407007
Fejér megye	Agrárkamara	10200232-29319417-00000000
	Kereskedelmi és Iparkamara	10102952-05105119-00000008
	Kézműves Kamara	11736006-20294159
Győr-Moson-Sopron megye	Agrárkamara	10103379-01310426-00000003
	Kereskedelmi és Iparkamara	10300002-33214690-00003285
	Kézműves Kamara	11737007-20558268

Illetékességi terület	Tertületi gazdasági kamara	Számlaszám
Hajdú-Bihar megye	Agrárkamara	10300002-34605648-00003285
	Kereskedelmi és Iparkamara	10103434-06295328-00000003
	Kézműves Kamara	11738008-20061526
Heves megye	Agrárkamara	11500308-11016542
	Kereskedelmi és Iparkamara	10103513-06037429-00000009
	Kézműves Kamara	11500308-10003444
Jász-Nagykun-Szolnok megye	Agrárkamara	11616001-01639200-16000006
	Kereskedelmi és Iparkamara	10300002-45417553-00003285
	Kézműves Kamara	10104569-07993355-00000007
Komárom-Esztergom megye	Agrárkamara	11611006-01124300-11000005
	Kereskedelmi és Iparkamara	10103623-07866131
	Kézműves Kamara	11611006-01124100-11000009
Nógrád megye	Agrárkamara	11300122-00897712
	Kereskedelmi és Iparkamara	10103726-01000534-00000005
	Kézműves Kamara	10103726-11234534-00000001
Pest megye	Agrárkamara	11644006-04463700-44000004
	Kereskedelmi és Iparkamara	10102086-11571302-04000002
	Kézműves Kamara	63100150-12003567
Somogy megye	Agrárkamara	10403909-39014711-00000000
	Kereskedelmi és Iparkamara	10200799-39712055
	Kézműves Kamara	11614009-01478700-14000006
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Agrárkamara	10404405-44020767-00000000
	Kereskedelmi és Iparkamara	11744003-20393825
	Kézműves Kamara	11006000-04448114
Tolna megye	Agrárkamara	11746005-20008550
	Kereskedelmi és Iparkamara	11992804-04501187
	Kézműves Kamara	11501402-10002560
Vas megye	Agrárkamara	10104789-16090659-00000004
	Kereskedelmi és Iparkamara	11747006-20176620
	Kézműves Kamara	11747006-20162115
Veszprém megye	Agrárkamara	10200713-48015796-00000000
	Kereskedelmi és Iparkamara	11500700-11020260
	Kézműves Kamara	11100300-18917808-36000001
Zala megye	Agrárkamara	10404900-49014152-00000000
	Kereskedelmi és Iparkamara	11749008-20154998
	Kézműves Kamara	11749008-20149561

A művelődési és közoktatási miniszter 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelete

az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról

A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény 93. §-a (1) bekezdésének *a*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) E rendelet *mellékleteként* kiadom az alapfokú művészetoktatás követelményeit és tantervi programját.

(2) Az alapfokú művészetoktatási intézmények az (1) bekezdésben meghatározott követelmények és tantervi program alapján — a közoktatásról szóló törvény 123. §-a (3) bekezdésének *d*) pontjában foglaltak szerint — elkészítik és bevezetik pedagógiai programjukat.

2. §

Ha az alapfokú művészetoktatási intézmény nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozók részére szervez iskolai oktatást, az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának alkalmazásában a „magyar”, illetve a „hazai” kifejezés alatt a „nemzeti, etnikai kisebbségi”, illetve az „anyanemzeti” kifejezést kell érteni.

3. §

(1) A művelődési és közoktatási miniszter által az alapfokú művészetoktatás terén kiadott nevelési-oktatási tervek 2001-től nem alkalmazhatók.

(2) Azokban a művészeti ágakban, amelyekben a művelődési és közoktatási miniszter nem adott ki nevelési-oktatási tervet, illetve nem engedélyezte kísérlet indítását, egyedi megoldás bevezetését, a helyi tantervet valamennyi évfolyamra a követelmények és tantervi program alapján kell elkészíteni és bevezetni.

(3) A művelődési és közoktatási miniszter a helyi tantervek elkészítéséhez — művészeti áganként és évfolyamonként — részletes tananyagot tartalmazó tantervi programot ad ki.

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
művelődési és közoktatási miniszter

Melléklet

a 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelethez

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja

I. Rész

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A követelmény szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

1. A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészségeket alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában.

2. A közoktatásról szóló törvény 8. § (14) bekezdésében foglaltak alapján az alapfokú művészetoktatási intézményekben folyó nevelő és oktató munka, illetve a helyi tanterv a művelődési és közoktatási miniszter által — művészeti áganként — kiadott alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára épül.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye a művészeti-kulturális műveltség azon továbbépíthető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmény és a tantervi program szakít a központi tantervi szabályozás formájával, ehelyett alap a helyi tantervek, a tantárgyi programok kidolgozásához.

3. A követelmény a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységesítést szolgáló közös alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen.

Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez — átlagos feltételek mellett — a

jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.

4. A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok és a helyi tantervek kidolgozását, ezeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeként kezeli.

Irányelvek

1. Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, az alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapidokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai iskolájában az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

2. A követelmény és tantervi program határozza meg azon kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat és tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.

3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van. A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, valamint a szín- és bábművészeti műveltség megalapozásához. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

1. A művészeti tevékenység mint minden tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzeti és egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, valamint a színművészetben és bábművészetben ötvöződnek.

2. Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

3. A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői.

4. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alkotó cselekvőképesség fejlesztéséhez.

5. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

Az alapfokú művészetoktatás követelményrendszerének értelmezése

1. E dokumentum a teljesítendő, elvárható követelmények tartalmát, mélységét az egyes szakaszok végére tervezi. A követelmények az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére írják elő a tanulóktól elvárható alapvető tudást, ezzel lehetőséget kíván adni a tanulók tudásának elmélyüléséhez, az egyéni fejlődési különbségek, gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez.

2. A követelmény és tantervi program a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kelendő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni úgy, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra építően határozza meg a követelményszinteket.

3. A követelmények meghatározásának célja az, hogy a különböző intézményekben azonosan érvényesüljenek az elvárások. A követelmények jelzik azokat a feladatokat és feltételeket, amelyet minden alapfokú művészeti iskolának teljesítenie, biztosítania kell.

4. A követelmények az egyes tanszakokon az adott szakaszokban (alapfok, továbbképző) a tanulók elérendő tudását, készség szintjét határozzák meg. A szintek eléréséhez a helyi tantervekben a rugalmasság és differenciálás elvét célszerű érvényesíteni.

Természetesen a követelmények és a tananyag elválaszthatatlan egységet alkot, egymást erősítve eredményez tartós, hatékony tudást.

Az ellenőrzés, értékelés folyamatának alapjait is a két szakasz végére elérendő követelmények határozzák meg.

5. A követelmény és tantervi program kötelező jellege azt jelenti, hogy a különböző helyi tantervekben, olyan tananyagokat, tevékenységeket kell előtérbe állítani, amelyek megalapozzák az általános és részletes követelmények megvalósítását.

II. Rész

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

KLASSZIKUS ZENE

I. Fejezet

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység — nyitottság, igényesség, fogékonyosság — alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

3. A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítse fel.

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyosság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).

A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó képességnek megalapozása és kifejlesztése.

A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.

A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.

A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

A kortárs zene befogadására nevelés.

A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.

A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társ-művészetek iránti nyitottság kialakítása.

A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

Tehetséggondozás.

A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.

Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.

Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.

Cserekapcsolatok létesítése hazai és — lehetőség szerint — külföldi zeneoktatási intézményekkel.

A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Hangszeres tanszakok: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott, kürt, trombita, harsona, tuba, szaxofon, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, csembaló, zongora, orgona, harmonika, szintetizátor, hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő.

Vokális tanszak: magánének.

Elméleti tanszakok, tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció.

Egyéb tantárgyak: zenekar, kórus.

Egyéb tanszak: kamarazene.

Évfolyamok száma

(Megjegyzés: Az évfolyamszámok magukba foglalják az előképző, alapfok és továbbképző évfolyamait. A képzési idő első számjegye az elméleti és egyéb előtanulmányokat jelöli.)

„A” tagozaton

2+10 évfolyam (furulya, fuvola, trombita, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, zongora, harmonika, hegedű, gordonka)

2+8 évfolyam (oboa, klarinét, fagott, kürt, harsona, tuba, csembaló, orgona, nagybőgő)

2+6 évfolyam (szaxofon, szintetizátor, brácsa)

1+6 évfolyam (magánének)

„B” tagozaton

A „B” tagozat zárójeles számai az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. „B” tagozatra a növendéket az alapfok 2. évfolyamától javasolt irányítani.

(3)+9 évfolyam (furulya, fuvola, trombita, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, zongora, harmonika, hegedű, gordonka)

(3)+7 évfolyam (oboa, klarinét, fagott, kürt, harsona, tuba, csembaló, orgona, nagybőgő)

(3)+5 évfolyam (szaxofon, szintetizátor, brácsa)

(2)+5 évfolyam (magánének)

Elmélet és egyéb főtanszakok

„A” tagozaton

2+10 évfolyam (szolfézs)

2+6 évfolyam (zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet)

4 évfolyam (kamarazene)

„B” tagozaton

(5)+7 évfolyam (szolfézs főtanszak)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2—6	2—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

Az adott tanszakokon az óratervet az évfolyamok számának megfelelően kell érteni.

Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.

Főtárgy: hangszeres és magánének tanszakok (egyéni), elméleti és kamarazenei tanszakok (csoporthoz).

Kötelező tárgy: szolfézs, zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően).

Kötelezően választható tárgy:

— elméleti: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);

— gyakorlati: zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgy: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

(Zenei ismeret: a szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi programjai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.)

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve hárfa, gitár, csembaló, zongora, orgona, harmonika, szintetizátor) és magánének főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

„A” és „B” tagozat, 2+10 évfolyamos (hosszú) tanszakok

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok képzési ideje egy heti időtartamra értendő.

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2× 30 perc (egyéni), vagy minimum 2× 45 perc (csoportos)

„B” tagozaton minimum 2× 45 perc

A korrepetíció (zongorakiséret) ideje:

„A” tagozaton (minimum)

1. évfolyamig 5 perc

2—3. évfolyamon 10 perc

4. évfolyamtól 15 perc

„B” tagozaton (minimum)

1—2. évfolyamon 10 perc

3—4. évfolyamon 15 perc

5. évfolyamtól 20 perc

Kötelező tárgy:

a képzési idő minimum 2× 45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton a 10. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5—6. évfolyamon

elmélet: minimum 1× 45 perc

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

„B” tagozaton

elmélet: minimum 1× 45 perc

gyakorlat: minimum 1× 45 perc (csoportos), vagy

minimum 1× 30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő:

egyéni: 2× 30 perc

csoportos: 2× 45 perc

Kamarazene:

minimum 1× 45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2—8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus:

minimum 2× 45 perc

Kötelező zongora:

minimum 1× 30 perc

„A” és „B” tagozat, rövid tanszakok

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok képzési ideje egy heti időtartamra értendő.

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2× 30 perc (egyéni), vagy minimum 2× 45 perc (csoportos)

„B” tagozaton minimum 2× 45 perc

A korrepetíció (zongorakiséret) ideje:

Hangszeres tanszakon:

„A” tagozaton (minimum)

1. évfolyamig 5 perc

2. évfolyam 10 perc

3. évfolyamtól 15 perc

„B” tagozaton (minimum)

1. évfolyam 10 perc

2. évfolyam 15 perc

3. évfolyamtól 20 perc

Magánének tanszakon:

„A” tagozaton

minimum 20 perc

„B” tagozaton

minimum 30 perc

Kötelező tárgy:

a képzési idő minimum 2× 45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5. évfolyamon

elmélet: minimum 1× 45 perc

gyakorlat: minimum 1× 45 perc (csoportos), vagy

minimum 1× 30 perc (egyéni)

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

„B” tagozaton

elmélet: minimum 1× 45 perc

gyakorlat: minimum 1× 45 perc (csoportos), vagy

minimum 1× 30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő:

egyéni: 2× 30 perc

csoportos: 2× 45 perc

Kamarazene:

minimum 1× 45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2—8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus:

minimum 2× 45 perc

Kötelező zongora:

minimum 1× 30 perc

A zeneoktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembevétele mellett a növendék más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

II. Fejezet

HANGSZERES TANSZAKOK

Furulya

A furulyatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

— a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét,

— hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,

— differenciált hangindítást és hanglezárást,

— megfelelő tempójú repetíciót,

— laza, egyenletes ujjtechnikát,

— pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,

— hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a növendéket a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

— az előkészítő hangszerként furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a különböző alaphangú furulyák használatakor az ábécés névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— az elsősorban barokk irodalomban gazdag hangszer más korokban keletkezett darabjainak tananyagba kerülésére,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az előképző évfolyam(ok) elvégzése után

Abban az esetben, ha a furulya más fúvós hangszerek előkészítő hangszere, a növendék az előképző vagy az első évfolyam elvégzése után általában abbahagyja furulyatanulmányait. A növendék ebben az esetben is

— tudjon a tanult hangterjedelemben ábécés hangnévvel biztosan kottát olvasni,

— rendelkezzen jól megalapozott légzéstechnikával, hangindítással és ujjtechnikával.

A növendékek egyéb hangszeres tanulmányaik után sokszor visszatérnek a furulyához; ezért az alábbiakról akkor sem mondhatunk le, ha csak előképző hangszerként foglalkozunk ezzel a hangszerrel:

— legyen képes barokk (angol) fogásrendszerű hangszer használatára,

— rendelkezzen biztos hüvelykujjtechnikával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén (az előképző követelményein felül)

A növendék

— legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,

— rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséssel,

— legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,

— legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f^1 — $(f^3$ -ig) g^3 -ig — in F,

— tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,

— alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,

— ismerje az f^1 — $(f^3)g^3$ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,

— törekedjen játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,

— rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,

— tudjon önállóan hangolni,

— ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,

— ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

— ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— ismerje a furulya történetét, rokon hangszereit,

— ismerje a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— dúr és moll skálák 3 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az $f^1—g^3$ (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával (esetleg a $fisz^3$ kihagyható),

— két etűd vagy egy variációsorozat,

— legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

— legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben ($e^1f^1—a^3(c^3)$ -ig in F,

— alkalmazza önállóan a hangindítás és zárás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),

— ismerje az $f^1—a^3$ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,

— legyen képes a segédfogások önálló megválasztására,

— rendelkezék egyenletes, laza ujjtechnikával,

— legyen fogalma a furulya történetéről, fizikai sajátosságairól, irodalmáról, különböző műfajokban betöltött szerepéről,

— legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,

— a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,

— legyen képes az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,

— legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,

— rendelkezék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

— hangszere történetét és irodalmát,

— $f^1—c^3$ -ig (in F) a fogásokat,

— a trilla-, segéd-, piano-, forte- és akkordfogásokat,

— az irodalomra legjellemzőbb tánc- és tételtípusok tempóit és karaktereit,

— a hangszer avantgarde irányzatait.

Legyen képes

— a természetes, könnyed hangszerkezelésre,

— megfelelő légzéstechnika alkalmazására,

— a levegő tudatos beosztására,

— vibrato-mentes hang képzésére,

— segédfogások önálló kikeresésére és alkalmazására,

— értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezék

— összehangolt ujj- és nyelvttechnikával,

— fúrge szimpla-nyelvttechnikával,

— saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,

— megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon

— tisztán intonálni,

— pontos ritmusban játszani,

— dúr és moll hangsorokat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal $f^1—a^3$ -ig (in F).

Fuvola

A fuvolanítás szakirányú feladatai:

— a helyes légzés kialakítása,

— a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,

— a kéz-, test-, fej-, hangszer tartás lazaságának tudatosítása,

— a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,

— a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,

— a belső hallás fejlesztése,

— a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,

— rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a növendékkel

— a fuvola történetét,

— a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),

— a hangszer irodalmát,

— a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék — mint legfontosabb alapelv — pontos betartását.

Fejlessze a növendék zenei képességeit:

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a növendéket

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék ismerje

- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 6 # , 6 b előjegyzésig,
- a bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy anélkül, kettős ékesítés stb.) írásmódját és ritmusát,
- a különböző korok zenéinek díszítésrendszerét (pl. barokk),
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

A növendék legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,

- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 # , 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal, szimpla- és duplanyelvvel is,
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánzky: Szonatina stb.).

*További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- önállóan 1—2 ütemes rövid zárlati kadenciák (pl. futamok, akkordfelbontás, skálamenetek stb.) rögtönzésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A növendék rendelkezék

- megfelelő hangszeres technikával, előadói és formálókészséggel,
- képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával,
- koncentrációképességgel,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhöz szükséges,

— olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetőek,
 — a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszan-
 dó művek kiválasztásánál.

A növendék tudja alkalmazni

— a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (lég-
 zés, rekesz, felhangok stb.),
 — a különböző artikulációs előírásokat (staccato, lega-
 to, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

— a modern zenei effektusokat,
 — az újabb légzéstechnikákat,
 — a fuvola társhangszereit, azok transzponálási mód-
 jait,
 — korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

— biztos hangindításra és -befejezésre,
 — nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök
 fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd, vagy
 Jean-Jean: Modern etűdök),
 — nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szó-
 lam önálló zenei és technikai megoldására.

Rendelkezzék

— olyan biztos hangszeres tudással, előadói és for-
 málkészséggel, zenei ismerettel, amelynek birtokában ze-
 nei pályára is irányítható — közép-, esetleg felsőfokra is.

Oboa

Az oboatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— az oboa lehetőségeit, irodalmát, hangszerük törté-
 netét, akusztikai sajátosságait,
 — az oboairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és elő-
 adóművészeit,
 — az oboa kialakulását, fejlődését, sajátosságait,
 — a hangszer részeit, összeállítását, tisztítását,
 — a nád szerepét,
 — a rokon hangszereket.

Tudatosítsa a kis b és e³ közötti hangok ismeretét, gyors
 olvasását és fogásait (egy hang többféle fogásának ismere-
 tét és alkalmazását: f-ek, esz-ek).

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befűvásmódot,
 test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa
 ezeket,
 — dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező oboa-
 hangot,
 — differenciált hangindítást és hanglezárást,

— megfelelő tempójú repetíciót,
 — laza, egyenletes ujjtechnikát,
 — pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelem-
 ben, különböző figurációkkal,
 — tartott hangokat állandó és változó dinamikával,
 tiszta intonáció mellett,
 — a felmerülő technikai problémáknak megfelelő
 mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a növendéket az oboairodalomban elő-
 forduló díszítések kivitelezésében.

Fordítson figyelmet

— a megfelelő légzéstechnika, száj-, hangszer-, kéz- és
 testtartás kialakítására, tudatosítására és automatikussá
 tételére,
 — az önkontroll fejlesztésére,
 — biztos és differenciált hangindításra és szép hangbe-
 fejezés kialakítására,
 — kiegyenlített, szép hang létrehozására, megfelelő le-
 vegővezetéssel a különböző regiszterekben,
 — a repetíció gyorsítására a torok és nyelv lazaságának
 megőrzése mellett,
 — a nyelv és az ujjak szinkronjának állandó ellenőr-
 zésére, tökéletesítésére (ujjgyakorlatok, szekvenciák kü-
 lönböző artikulációval és ritmusképlettel),
 — a hallás, a ritmus- és a tempóérzék fejlesztésére,
 — a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
 — a lapról olvasási készség fejlesztésére,
 — a tudatos zenei memorizálásra,
 — a művek zeneileg igényes kidolgozására,
 — a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartá-
 sára.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen képes

— az oboázáshoz szükséges hasi légzést és rekesz-
 izommal való támaszt alkalmazni,
 — szabályos kéz-, hangszer- és testtartással játszani,
 — jó hangindítással, közepes és nagy hangon hosszú
 hangokat fűjni, lekerekített befejezéssel,
 — megfelelő gyorsasággal egyenletes legato skálame-
 neteket játszani,
 — skálák eljátszására 4 # , 4 b előjegyzésig, b—e³ hang-
 terjedelemben (legato, tenuto és staccato, fokról fokra,
 tercmenet, hármashangzatok),
 — két teljes etűdöt eljátszani a Schmitt I., Wiedemann-
 vagy Vizthum-kötetek könnyebb etűdjeiből válogatva,
 — barokk szonáta vagy concerto lassú és gyors tételpár-
 ját, vagy hasonló nehézségű más stílusú darabot kotta
 nélkül, zongorakísérettel előadni.

Ismerje

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— az oboázáshoz szükséges hasi légzést és a rekeszizmokkal történő támasztást megfelelően alkalmazni,

— hosszú (tenuto) és különböző staccato hangokat játszani egy hangot repetálva és skálamenetben $b—e^3$ hangterjedelemben,

— két teljes (kétféle karakterű) etűdöt eljátszani megfelelő tempóban a Schmitt I—II. és a Wiedemann-kötetektől,

— egy barokk mű lassú és gyors tételét kotta nélkül, zongorakísérettel előadni, korhű, technikailag kivitelezhető díszítéssel.

Tudjon

— önállóan hangolni,

— a játékát kontrollálva, gazdaságosan gyakorolni.

*További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék ismerje

— a hangszerét és tudjon megjavítani apró hibákat,

— a nádkészítés alapfogásait.

Legyen képes

— helyes testtartásra, hangszertartásra, a jó légzéstechnika tudatos alkalmazására,

— oldott, természetes hangszerkezelésre,

— tudatos és kontrollált gyakorlásra,

— dinamikailag árnyalt hangképzésre,

— tiszta intonációval, jó kötéssel és dinamikailag árnyaltan játszani,

— a kéz- és nyelvtechnika összehangolására,

— a fürge szimplanyelv és a duplanyelv használatára,

— képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos, zeneileg értelmes, kifejező előadására,

— kamara- és zenekari művek előadásában közreműködni,

— előadási darabokat korhű díszítéssel előadni,

— romantikus műveket vibrato alkalmazásával játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje a hangszerét és saját nádon fújjon.

Legyen képes

— a sima kötés megvalósítására,

— az összehangolt kéz- és nyelvtechnika tudatos alkalmazására,

— technikájának önálló továbbfejlesztésére.

Tudjon

— a hangszerén $b—g^3$ között egyenletes ujjtechnikával játszani,

— lassú tételeket stílusos variációkkal előadni.

*Klarinét**A klarinéttanítás szakirányú feladatai*

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten) hangszerük történetét, akusztikai sajátosságainak alapjait, a klarinétirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit, a klarinétcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket (szaxofon, tárogató).

Alakítson ki

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező klarinét-hangot,

— differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,

— megfelelő tempójú repetíciót,

— laza, egyenletes ujjtechnikát,

— pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,

— könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

— tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. $mf < ff > pp$), az intonáció megtartásával,

— hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék

— legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,

— e—^f hangterjedelemben legyen képes a klarinét biztonságos megszólaltatására,

— tudjon valamennyi regiszterben dinamikailag árnyalt, kulturált hangot képezni,

— alkalmazza játékában a hangindítás és elválasztás különböző módjait,

— ismerje az e—^f hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,

— törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,

— rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,

— tudjon önállóan hangolni, legyen tisztában a klarinét transzponáló jellegével,

— legyen tisztában a náddal és a nádválasztással kapcsolatos alapvető tudnivalókkal,

— ismerje a hangszer karbantartásának alapvető módjait, és végezze ezeket önállóan,

— tudjon folyékonyan kottát olvasni,

— ismerje a tanult anyagban előforduló ritmikai elemeket, ütemfajtákat, tempó- és karakterjelzéseket, dinamikai és egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (dinamika, agogika, lassítás, hangsúlyozás stb.),

— rendelkezzen a játszott anyagra vonatkozó formai ismeretekkel, ismerje az egyes tételtípusok jellegzetességeit,

— ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes e—^g hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására.

Legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— dúr és moll skálák 4 #, 4 b előjegyzésig tercmenetekkel, hármashangzat-, dominánsseptim- és szűkített szeptim-felbontásokkal,

— Jeanjean: Etűdök I/2.,

— egy szabadon választott etűd, az előbbtől eltérő stílusú,

— az alábbi versenyművek bármelyikének lassú tétele:

= Leopold Kozeluch: Esz-dúr klarinétverseny,

= Tucek: B-dúr klarinétverseny,

= Rösler-Rosetti: Klarinétverseny,

— egy szabadon választott előadási darab vagy szélső gyors tétel, amely az előbbtől eltérő stílusú.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

— legyen képes e—^g hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,

— tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangot játszani,

— alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),

— ismerje az e—^g hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,

— legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására,

— rendelkezék egyenletes, laza ujjtechnikával,

— legyen fogalma a klarinét történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről,

— rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan,

— legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.),

— legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,

— a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,

— legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,

— rendelkezék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— legyen képes e—^a hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,

— tudatosan alkalmazni a helyes légzéstechnikát,

— hangsorokat játszani: valamennyi dúr és moll hangnemben hármashangzat- és négyeshangzat-felbontásokkal, hangközmenetekkel, valamint kromatikus skálát,

— kiegyenlített hangon játszani a különböző regiszterekben, kielégítő intonáció mellett.

Ismerje a különböző előadási jelek jelentését, és tudja azokat megvalósítani a hangszerén.

Tudjon

— kielégítően transzponálni „A” klarinéttra,

— jól lapról olvasni.

Rendelkezék alapvető ismeretekkel a nádfaragásról.

Fagott

A fagott-tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

- a fagott lehetőségeit, irodalmát, hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a fagott-irodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező fagott-hangot,

- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,

— hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a helyes légzésre és a folyamatos rekesztámasz kialakítására, állandó fejlesztésére, erősítésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra,
- a kamarazenében és zenekarban egyaránt szükséges intonációs, ritmikai és dinamikai alkalmazkodási készség kialakítására már egész kis ambitusnál.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék

— a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,

— rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséggel,

— legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,

— legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,

— tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,

— alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,

— törekedjen játékában a tiszta intonációra,

— rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,

— tudjon önállóan hangolni,

— ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,

— ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agógika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

— ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— ismerje a fagott történetét, rokon hangszereit,

— ismerje a fagott szerepét különböző zenei korszakokban.

Ismerje és tudja játszani

— a dūr és moll hangsorokat a különböző játékmóddal és a portamento alkalmazásával,

— a kromatikus hangsort.

Legyen képes

— nagyobb hangközök törésmentes kötésére,

— igényes és stílusos hangképzésre,

— a dinamikai árnyalatok alkalmazására (p—f kerekein belül),

— hosszú és rövid előke, utóka, paránytrilla, mordent és kettős ékesítés megoldására,

— könnyebb művek lapról játszására,

— az előadási darabok igényes felépítésére,

— basszus- és tenorkulcs váltakozó alkalmazására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— egy dūr és egy moll skála (4 #, 4 b előjegyzésig), legato, staccato, tenuto játékmóddal,

— két különböző karakterű etűd,

— két könnyű, rövid, eltérő karakterű előadási darab zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

*Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék legyen képes

— az előző pontokban megfogalmazottak tudatos (a növendék zenei adottságainak, életkorának és technikai

felkészültségének megfelelő) alkalmazására az igényes zenei kifejezés és a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltető előadás érdekében,

— zeneiskolai szinten értelmesen tagolt, árnyalt előadásra, szép kifejező hangon lassú és közepgyors tempóban, staccato játékokban is,

- az előadási darabokat fejből eljátszani,
- technikai továbbfejlődésre,
- hosszabb gyakorlásra,
- kamara-, illetve ifjúsági zenekarban játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

— hangszerét, tudjon megoldani apróbb javítási problémákat,

- a nádfaragás alapjait,
- a hangszer múltját, irodalmát.

Legyen képes

— természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra,

— a hangszerregiszterek színekülönbségeinek kiegyenlítésére,

— az összehangolt kéz- és nyelvtechnika alkalmazására,

— technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra.

Kürt

A kürttanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

— a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,

— a kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadó-művészeit,

— a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítsa ki

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kúrthangot,

— differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,

— megfelelő tempójú repetíciót,

— laza, egyenletes ujjtechnikát,

— pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,

— könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

— tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf, ff, pp), az intonáció megtartásával,

— hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

— a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,

— rendelkeznek a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséggel,

— legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,

— legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,

— tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező kúrthangot képezni,

— alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,

— törekedjék játékában a tiszta intonációra,

— rendelkeznek az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,

— tudjon önállóan hangolni,

— ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,

— ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agógika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),

— ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— ismerje a kürt történetét, rokon hangszerait,

— ismerje a kürt szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

— 2 kantiléna,

— 2 különböző karakterű gyakorlat,

— 2 különböző stílusú darab vagy tétel előadására kotta nélkül.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— egy skála a növendék meglévő hangterjedelmében (alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvvel és kötve, negyed és nyolcad értékekben),

- egy kantiléna,
- két etűd,
- egy előadási darab — ajánlott:
  - = Skroup: B-dúr koncert (rövid kadenciával),
  - = Beethoven: Románc,
  - = Concone: Téma és variáció.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

— természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszer tartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,

— C—g² hangterjedelemben kiegyenlítettten, különböző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával,

— életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép kifejező kúrthangon,

— az előadási darabokat fejből játszani,
 — technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
 — igényesebb kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

— a zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, formálóképességgel,

— koncentrálóképeséggel,

— lapról olvasási készséggel, amely a mindenkori darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— F—c³ között kiegyenlítettten, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani,

— az ajaktrilla megvalósítására.

Trombita

A trombitatanítás szakirányú feladatai:

— a növendék egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,

— a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszer tartás beállítása, kialakítása,

— a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,

— a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,

— a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,

— az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a növendékekkel

— a trombita történetét,

— a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,

— a hangszer irodalmát,

— a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,

— a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

— a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,

— a helyes szájartás mint a jó „ansatz”, befúvási mód kialakulása alapfeltételének fontosságát,

— a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,

— a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a növendék

— hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,

— hangszeres adottságait,

— hangszertechnikai tudását,

— megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a növendéket

— rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,

— a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,

— a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,

— a tiszta intonációra,

— folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,

— a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék

— a helyes test- és hangszer tartást,

— a helyes légzéstechnikát,

— a hangszere múltját, irodalmát,

— a dúr és moll hangnemeket 7 # , 7 b előjegyzésig,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

— a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,

— az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:

= fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel,

= csak fúvókával,

= hangszerrel,

— az előírt hangterjedelmen belül (fisz—b²-ig) ki-egyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,

— a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,

— a tanult darabok stílushű megszólaltatására,

— folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,

— a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,

— skálázni egy oktávon keresztül valamennyi hangnemben.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— egy dúr és egy moll skála 5 képlete a másfél oktávos rendszerben,

— Clodomir: Trombitaiskola I/26., 28., 29.,

— Telemann: F-dúr szonáta I—II., vagy

Händel: B-dúr szonáta I—II.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék

— a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,

— a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a növendék

— az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,

— az előírt hangterjedelmen belül (fisz—c³-ig) ki-egyenlített és kifejező hang elérésére,

— a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,

— a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,

— önálló hangolásra,

— a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,

— skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,

— az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék rendelkezék megfelelő állóképességgel.

Ismerje a hangképzés folyamatát.

Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudja

— az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait,

— az összes dúr és moll skálát a kétoktávos rendszerben, 7 képletben.

Harsona

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a növendék 9—10 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását, és csak a tanulmányok 3. évében, 11—12 éves korban tér át a harsona tanulására, amennyiben fizikuma, muzikalitása erre alkalmassá teszi. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában kétéves harsonaoktatás elegendő a zene-művészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

— a harsona lehetőségeit, irodalmát; hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a harsonairódalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, száj-, hangszer- és kéztartást, tolókezelést és tudatossá ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harsonahangot,

— differenciált hangindítást és hanglezárást,

— megfelelő tempójú repetíciót,

— laza, egyenletes kartechnikát,

— pontosan összehangolt nyelv- és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,

— hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
- a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
  - = fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
  - = csak fúvókával,
  - = hangszerrel,
  - = mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséssel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvómódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját, harsonánál a helyes tolókezelést,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjen játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agógika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

- ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
- ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- egy szabadon választott skála és hármashangzat-felbontás két oktávon keresztül, E—b1 hangterjedelemben,
  - két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat (minimális szint: Ujfalusi—Pehl—Perlaki: Harsonaiskola II/300., 352.),
  - egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Aria című mű nehézségi szintjén).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

- A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

- A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.

A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.

- A növendék ismerjen és tudjon gyakorlatban alkalmazni különböző
- díszítéseket,
  - trillákat,
  - előkéket, tripla- és duplanyelves megoldásokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- hangszerének múltját, irodalmát,
- a kiművelt hangszeres technika alapjait.

Legyen képes

- minden regiszterben kiművelt harsonahang megszólaltatására,
- biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,
- pontos kézmunkával végrehajtott legato-technikára,
- dupla- és triplanyelv alkalmazására,
- vibratóra és trillákra.

Tuba

A tubatanítás szakirányú feladatai:

- a növendék egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása — kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszerartás beállítása, kialakítása,

— a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,

— a hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,

— a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,

— a zenei hallás átfogó fejlesztése,

— zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,

— az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a növendékkal

— a tuba történetét,

— a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,

— a hangszer irodalmát,

— a tananyagot keresztül a főbb zenei stílusokat,

— a tuba hazai és külföldi művészeinek, munkásságát.

Tudatosítsa

— a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,

— a helyes szájtartás — mint a jó „ansatz”, befúvási mód — kialakulása alapfeltételének fontosságát,

— a mindennapi gyakorlás — didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti — szükségességét,

— a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a növendék

— hallását, belső hallását, intonációs képességét,

— hangszerteknikai tudását,

— megformáló és előadói képességét.

Tegye képessé a növendéket

— a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,

— a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,

— a tiszta intonációra,

— folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,

— a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék

— a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,

— a rokon rézfúvós hangszereket,

— a tuba felépítését, alkalmazási területeit,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a növendék

— ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,

— különböző játékmódok megvalósítására,

— a zenei mondanivaló megformálására (legato, staccato stb.),

— az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,

— a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,

— a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,

— az előadási darabok kotta nélküli játszására,

— a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,

— a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,

— a hangszer önálló behangolására,

— a hangszer szakszerű karbantartására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— egy dúr vagy moll skála (a növendék meglévő hangterjedelméhez igazítva),

— két különböző karakterű etűd a végzett anyagból,

— két különböző karakterű előadási darab zongorakísérettel.

A skálát és az előadási darabot kotta nélkül kell játszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje meg a növendék

— a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait (fogások, részhangok, befúvási mód, fúvástechnika stb.),

— a tuba irodalmát,

— a zeneirodalom híres tubaszólóit.

Legyen képes a növendék

— a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,

— a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlített, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,

— az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,

— a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,

— tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,

— az önálló munkára.

Tudja alkalmazni a növendék

- a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
- a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- helyes test- és hangszer tartásra,
- a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudjon kontra F és f¹ között

- kiegyenlítőten,
- különböző dinamikai árnyalatokkal,
- tiszta intonációval,
- megfelelő nyelvtechnikával játszani.

Szaxofon

A szaxofontanítás szakirányú feladatai

A szaktanár ismertesse meg a növendékekkel

- a szaxofon kialakulásának és fejlődésének történetét,
- a hangszer sajátosságait,
- a szaxofon irodalmát, felhasználásának és felhasználhatóságának sokszínűségét (pl. alkalmazását szimfonikus és fúvószenekarban, jazz-együttesekben stb.),
- a hangszer legkiválóbb előadóművészeinek munkásságát.

Hangszertechnikailag alakítsa ki

- a helyes légzéstechnikát,
- a helyes befúvásmódot és nyelvtechnikát,
- a stabil, de nem merev szájtartást,
- a megfelelő test-, fej-, kéz- és hangszer tartást,
- a dinamikailag árnyalt, megfelelően intonált és jól képzett szaxofonhangot.

Fordítson figyelmet

- a helyes légzés gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
- a szájjizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséssel,

- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudni-valóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,

- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját,

- ismerje a szaxofon legáltalánosabban használatos hangterjedelmén belül (b—f³-ig) kromatikusan az összes fogást, beleértve a leggyakoribb segéd- és tisztítófogásokat, és tudja ezeket alkalmazni a gyakorlatban is,

- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,

- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,

- törekedjék játékában a tiszta intonációra,

- rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,

- tudjon önállóan hangolni,

- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,

- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),

- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

- ismerje a szaxofon történetét, rokon hangszereit,

- ismerje a szaxofon szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

- hangsorokat játszani 4 # , 4 b előjegyzésig,

- egészséges és jól intonált szaxofonhang megszólaltatására.

Rendelkezzék olyan hangszertechnikai és olvasási készségekkel, hogy a továbbképző évfolyamokban elkezdhetőek legyenek a C-be történő transzponálási gyakorlatok.

Tudjon

- előadási darabokat kotta nélkül előadni,

- könnyebb kamarazenei és zenekari szólamokat eljátszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

- hangszerének transzponáló jellegét,
- a hangszercsalád többi tagját, hangolásukról és hangfekvésükről legyen fogalma,
- a nehezebb előadási daraboknál, a kamarazenei és zenekari szólamoknál leggyakrabban előforduló zenei műszavak jelentését.

Legyen képes

- hangsorokat játszani 6 # , 6 b előjegyzésig,
- pp—ff-ig a dinamikai skála megvalósítására,
- a hangszer regisztereinek kiegyenlített megszólaltatására.

Rendelkezzék olyan hangszeres és elméleti tudással, amely alapján közreműködhet amatőr zenekarban vagy zenei együttesben.

Tudjon nehezebb előadási darabokat kotta nélkül eljátszani.

Ütő

Az ütőhangszer-tanítás szakirányú feladatai

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságából eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszer-tanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelemre nevelés.

Ismertesse meg a növendékekkel

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használtos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechnikákat.

Fordítson figyelmet

- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kíséret-formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszereken elvégzendő kisebb igazításokra, az üstdob hangolására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a növendék

- a zeneiskolában használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban használt idegen nyelvű elnevezéseit,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütéstechnikákat,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a növendék

- kottahű játékra és lapról olvasásra folyamatos, mérsékelte tempóban,
- árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására,
- a speciális technikai elemek alkalmazására a különböző hangszereken (tremolo, előkék, egyszerű függetlenítés),
- hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására,
- az üstdob önálló hangolására,
- a különböző ütőhangszerek eltérő kézrendi problémáinak megoldására,
- rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe,
- céltudatos, módszeres gyakorlásra.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a növendék

- a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,
- az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a növendék

- szép és kifejező hang készítésére a különféle ütőhangszereken,
- nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,
- sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,
- zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,
- értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.

Rendelkezzék a növendék

- megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formálókészséggel,
- egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával és koncentrálóképeséggel,
- kamarazenéléshez és zenekari játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel,
- megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,
- tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

Hárfa

A hárfatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

- a hárfa felépítését, akusztikai sajátosságait, hangolhatóságának elveit, a hangszer lehetőségeit,

- a hárfa irodalmát, történetét, a hárfairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- megfelelő pedáltechnikát, helyes test-, láb-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,

- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hárfahangot,

- differenciált pengetést és helyes fojtástechnikát,

- megfelelő repetíciós és glissando-technikát,

- laza, egyenletes kartechnikát,

- pontosan összehangolt láb-, kar- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat különböző figurációkkal,

- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

- a precíz hangszerhangolásra,

- a pedálváltások megtervezésének begyakorlására,

- a lapról olvasási készség fejlesztésére,

- a tudatos zenei memorizálásra,

- a művek zeneileg igényes kidolgozására,

- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a legszükségesebb karbantartási feladatok elvégzésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen képes

- zenei igényességgel önállóan megtanulni és megformálni életkorának megfelelő szintű műveket,

- az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására,

- a megtanult műveket a zenei-érzelmi tartalom kifejezésével előadni,

- a különböző karakterek között különbséget tenni,

- a tanult darabokat stílushűen megszólaltatni,

- a barokk zenében a szólamvezetésre, ismerje és tudja alkalmazni a különböző díszítéseket,

- a romantikus stílus érzelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani,

- megfelelően pedált váltani.

Ismerje

- legalább hozzávetőlegesen a művek keletkezési időpontját, és tudja azt az adott történelmi korba belehelyezni,

- az impresszionizmust mint művészeti irányzatot a képzőművészetben és a zenében; törekedjék a dinamikai, tempó és egyéb utasítások megvalósításával az impresszionista művek hangulatának megközelítésére,

- a modern zenei effektusokat és azok technikai kivitelezését,

- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

- korának megfelelő szinten kottát olvasni, és ezt a készségét fejlessze folyamatosan,

- a felkészültségének megfelelő fokon kamarazenei együttesben vagy zenekarban közreműködni.

Hangszerkezelésben ismerje

- az összes dúr és moll skálát oktáv-, szext-, decima- és tercparhuzamban, ellenmozgásban, a két kéz közötti kánonban,

- a hármas- és négyeshangzatokat akkordban, arpeggióban, felbontásban és futamban,

- a kadenciákat akkordban, arpeggióban, felbontásban és futamban,

- a különböző ujjgyakorlatokat, trillákat, a pergőjátékot,

- modern effektusokat (glissando, üveghang, pedálglissando stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes a tudásáról pódiumon is számot adni.

Hangszerkezelésben:

- tudja a skálajáték tempóját fokozni,

- a hármas- és négyeshangzatokat akkordban, arpeggióban, különböző felbontásokban és futamban nagyobb tempóban játszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen képes

- a hangszer biztos kezelésére,

- a dallámívek kirajzolására, árnyalt dinamikai megoldásokra, a harmóniaváltások érzékeltetésére.

Ismerje

- hangszer történetét és irodalmát,

- és alkalmazza a tipikus hárfahangzásokat (etouffé, üveghang, pres de la table, arpeggio, csúszások, kéz- és pedál-glissando stb.).

Legyen képes igényes tónusú, zengő, zajmentes hárfajátékra.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudását pódiumon is bemutatni közreműködőként, vagy önálló koncertet adni.

Gitár

A gitártanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

- a gitár felépítését, akusztikai sajátosságait, hangolását, a hangszer lehetőségeit,
- a gitár irodalmát, történetét, a gitárodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait,
- a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.

Alakítsa ki könnyed hangszerkezelést:

- helyes test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gitárhangot,
- differenciált pengetést és helyes fogástechnikát,
- laza, egyenletes kar- és ujjtechnikát,
- a két kéz pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg

- a játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését,
- a legato játékot,
- a staccato, portato, tenuto játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását,
- a gitárjáték alapvető technikai elemeit (fekvésváltás, barré, kötések, apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok),
- a tompítás különféle lehetőségeit.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Ösztönözze a növendékeket a helyes hangszertechnika folyamatos gondozásával szép gitárhangszín elsajátítására.

Fordítsa figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a precíz hangszerhangolásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Alakítsa ki a lapról játék technikáját, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Tanítsa meg a növendékeket a legszükségesebb karbantartási feladatok elvégzésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék rendelkezzen a gitárjátékhoz szükséges koncentrációképességgel.

Alkalmazza a 6 év során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségi szinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

- a fekvésváltást, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötések (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszecsengetések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Champion, Robert de Visée).

Renelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- G-dúr, C-dúr skála 2 oktávon, háromoktávós E-dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio-gyakorlatok,
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60),
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,
- XX. századi művek (pl. Bartók—Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Rendelkezzék a növendék ismeretekkel

— a fontosabb korok és stílusok gitáron megszólaló darabjainak jellemző vonásairól,

— a különféle hangeffektusokról és azok használatáról (rasgueado, üveghang, etouffé, dobolás),

— a gitárdarabok szerzőinek és előadóművészeinek munkásságáról,

— a hangszer múltjáról, hagyományairól.

Legyen képes az életkorának és képességeinek megfelelő zene még árnyaltabb, kifejezőbb előadására, mely kiterjed a kötetlenebb előadású romantikus és impresszionista művekre is.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje a különböző hangeffektusokat és azok használatának módját.

Legyen képes

— a darabok hibátlan megszólaltatására,

— a szólamvezetések pontos megvalósítására,

— természetes, oldott hangszerkezelésre,

— az egész fogólapot uralni,

— tiszta, könnyed fekvésváltásra,

— a vibrato alkalmazására,

— a fontosabb zenei karakterek megjelenítésére,

— a tiszta játék érdekében történő hangtompítások végrehajtására,

— értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadásra.

Rendelkezzék

— kimunkált előadói és technikai képességekkel,

— biztos memóriaképességgel,

— koncentrálóképeséggel,

— hangszerre rendeltetésszerű használatához és karbantartásához szükséges alapvető ismeretekkel.

Cimbalom

A cimbalomtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a cimbalom történetét, irodalmát, változatait (pl. hackbrett),

— a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését,

— a cimbalomirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a hangszerkezeléshez vezető mozgásformákat, azok kapcsolatát a zenei elképzelés megvalósításával.

Nyújtson gazdag zeneirodalmi ismeretanyagot

— a cimbalom eredeti irodalmából (kortárs zene),

— a népzeneből és népzenei ihletésű művekből,

— a zeneirodalom minden korszakának cimbalmon előadható irodalmából.

Alakítsa ki

— könnyed hangszerkezelést,

— helyes pedálhasználatot.

Fordítsa figyelmet

— a tanult művek stílusos előadására,

— árnyalt frazeálásra, artikulációra,

— a különböző ütésmódokra,

— a díszítések biztos ismeretére és pontos megszólaltatására,

— a táncrendek elemeire,

— a virtuóz játéktechnikára való törekvésre,

— magyar népdalcsokok harmonizálására.

Segítse készségfejlesztő gyakorlatokkal az ismeretanyagok elsajátítását

— valamennyi dúr és moll skála, kromatikus skála, akkordjáték,

— lapról olvasás,

— transzponálás,

— népdalkíséret rögtönzése.

Tanítsa meg a hangolási és a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén:

— dúr és moll skálák biztos ismerete 7 # , 7 b előjegyzésig; kromatikus skála,

— egyszerűbb darabok biztos lapról olvasása, minden stíluskorszakból,

— a tanult művek stílusos előadása,

— árnyalt frazeálás, artikuláció,

— díszítések biztos ismerete, játszása,

— a kortárs zene anyanyelvi szintű ismerete,

— magyar népzenei és műzenei feldolgozások, átiratok zenekari kísérettel, illetve ennek hiányában zongorával előadva,

— a népdalok és néptáncdallamok harmonizálása,

— a táncrendek ismerete,

— népies műdalok játszása,

— a tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütésmódok önálló alkalmazása, megválasztása,

— az összes dúr és moll skála, hangközmenetek, futamok, hármashangzatok, négyeshangzatok, harmóniafűzér, kromatikus skála játszása,

— törekvés a virtuóz játéktechnikára,

— helyes pedálhasználat,

— hallás után, illetve kottából megtanult harmonizált népdalok és néptáncok előadása,

— nehezebb etűdök játszása (pl. Allaga: Vihar, vagy válogatás az Öt koncertetűdből, Hét koncertetűdből),

— különböző stílusú, középnehéz technikai szintű előadási darabok élményszerű eljátszása (Lavotta: Magyar szerenád, Bach csellósószvit-részletek, Scarlatti: Toccata, Szonáták, Bartók: Három csíkmegyei népdal, Román táncok, Szokolay: Játék a hangközökkel stb.),

- magyar népdalcsokok harmonizálása,
- népzenei feldolgozások játsszása.

Ismerje a növendék

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül):

— skálák biztos és virtuóz játsszása 7 # , 7 b előjegyzésig, terc-, szext- és oktávmenetek, futamok, hármas- és négyeshangzatok, harmóniafüzés, kromatikus skála,

- virtuóz játéktechnika,

— különböző stílusú, technikailag komoly követelményeket támasztó előadási darabok élményszerű eljátszása (pl. Allaga: Öt koncertetűdből, Paganini: 5. caprice, Debussy: Gyermekkuckó 1-1 tétele, Bartók: 15 magyar parasztdalból, Lendvay: Dispositioni II. tétel),

— ütémódok, dinamikai árnyalás önálló megválasztása,

- kortárs művek élményszerű megszólaltatása.

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- skála és lapról olvasás,

— 1 Allaga-etűd,

— 1 J. S. Bach-mű,

— 1 szabadon választott mű,

— 1 eredeti cimbalomszonáta, vagy klasszikus szonáta tétele,

— 1 kortárs cimbalommű,

— 1 népzenei vagy népzenei ihletésű mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén:

— a tanult művek önálló elképzelése, megtanulása, megoldása,

- előadói kvalitások megnyilvánulása,

— a tanult művek stílusos, szép eljátszása,

— zenei képességek (hallás, ritmusérzék, dinamikai és hangszínérzékenység) a játszott anyag színvonalának megfelelően,

- zenei fantázia, emlékezet és előadói készség,

— improvizációs készség,

— népdalok, virágénekek, történelmi dallamok átírása cimbalomra (kottából),

- népi eredetű műzene játsszása,

— virtuóz skálajáték, hangközmenetek, hangzatfüzések, hármas- és négyeshangzatok,

— az ütémódok, pedáltechnika helyes megválasztása, alkalmazása,

— nehéz etűdök eljátszása (Allaga, Dancla, Czerny, Cramer),

— a különböző stílusokban való jártasságot megmutató művek előadása (Bach: Szonáták és partiták szóló hegedűre — egyes tételek, Scarlatti: Szonáták, Händel-szvittek, Mozart- és Haydn-szonáták, Schumann: Kinderszenen — tételek, Chopin: Keringők, Mazurkák, Liszt-karakterdarabok, Bartók: Duók, 15 magyar parasztdal, Lendvay: Dispositioni, Hollós M.: Feltekintés egy csillagra, Szokolay: 4 sirató stb.),

- kamarazenélés,

— zenekari szólamok megtanulása és játsszása magnóról szóló zenekari kísérettel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül):

— a különböző zenei stílusok jellemző vonásai, valamint a cimbalom népzenei vonatkozásai,

- nagyfokú figyelem, biztos memorizálókészség,

— fejlett hallás, önellenőrző készség,

— a társas zenélés alapjául szolgáló lapról olvasási készség,

— az adottságoknak megfelelő zenei kifejezőmód, előadó- és formálókészség,

— természetes, oldott hangszerkezelés, az egész hangszer birtoklása,

- magas fokú technikai biztonságérzet,

— skálázás folyamatosan, szép hangon terc-, szext-, oktáv- és decimamenetben,

— mozgásformák harmonikus működtetése a belső hangzásigénynek megfelelő ütémódokkal, kézrenddel, pedálkezelési technikával,

- a zenei anyag korhű, megjelenítő erejű előadása,

— zenei és technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlás, a hangszeres technika zenei igényen alapuló továbbfejlesztése,

— a mű stílusának, karakterének megfelelő gondolat, elképzelés kivitelezése.

Csembaló

A csembalótanítás célja a XVI—XVIII. századig terjedő időszak egyik legjelentősebb — a későbbiekben elfeledett, de napjainkban újjáélesztett — billentyűs hangszerén való játék alapfokú elsajátítása.

A csembalótanítás szakirányú feladatai:

— a csembaló megszólaltatásának és optimális kezelésének alapfokú elsajátítása,

— a koronként eltérő hangzásigények, technikai, bil-
lenti, artikulációs és ornamentációs elvek megismerte-
tése,

— a koronként változó notáció sajátosságainak felis-
merése, és a hiteles (faksimile és urtext) kották iránti igény
kialakítása,

— a csembaló mechanikájának, szerkezetének és fel-
építésének megismertetése,

— a teljes csembalóirodalom — beleértve a XX. száza-
di műveket — megismertetése,

— egyfajta elemző, gondolkodó és szabadon alkotó
szemlélet kialakítása, amely nélkülözhetetlen a régi zene
előadásában,

— a régi zenét értő módon hallgató és művelő amatő-
rök nevelése.

Ismertesse meg a növendékekkel

— a csembaló történetét, a rokon billentyűs hangsze-
reket,

— a csembaló felépítését és működési elvét (a külön-
böző építéstechnikákra tekintettel),

— a hangszer akusztikai sajátosságait, a regisztereket,

— a csembalóirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és
előadóművészeit.

Alakítson ki

— könnyed hangszerkezelést,

— helyes test-, kar- és kéztartást,

— sokszínű, kidolgozott játékmódkultúrát,

— laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,

— könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy
időben történő használatának természetességét.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel páru-
zamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és bil-
lentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságban,

— hármás- és négyeshangzatokat akkordfogásban, kü-
lönböző felbontásokban, futamokban a skálákhoz hasonló
módokon,

— technikai gyakorlatokat, etűdöket, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a különböző speciális játékmódok elsajátítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a continuo-játék készségének kialakítására és fel-
adataira,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a növendék

— zenei hallását, a melodikus, polifon és funkciós
hallást,

— metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempó-
tartást,

— hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlensé-
gét az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkal-
mazásával,

— muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dal-
lam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Tanítsa meg a növendéknek a hangolási és az alapvető
karbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen tisztában a csembalójáték és a zon-
gorázás közti alapvető különbségekkel és tudatosan alkal-
mazza is az eltérő játéktechnikát mindkét hangszernél.

Ismerje a csembalón használatos billentésmódokat, kü-
lönös tekintettel a könnyed, kizárólag ujjtöbblől képzett non
legatóra, és a karsegítség nélküli legatóra.

Ismerje meg — korának megfelelő szinten — a rene-
szánsz, barokk, valamint a korai klasszikus zenék legfon-
tosabb stílusjegyeit.

Tudjon különbséget tenni különféle nemzetek zenéi
között, és ezt alkalmazza az előadásban is.

Legyen tisztában a leggyakoribb díszítésekkel (a korok
és nemzetek közti különbségekkel is).

Legyen tisztában a leggyakoribb műfajokkal, kompozí-
ciós technikákkal (táncok, polifon-homofon szerkesztés
stb.) és azok előadásával.

Tudjon valamennyi hangnemben skálázni három oktá-
von keresztül, két kézzel, különféle billentésmódokkal (fu-
tam, akkord, akkordfelbontás is); tudja a skálákat modern
ujjrenddel, de ismerjen meg néhány régi ujjzatat is.

Tudjon akkordokat és több-kevesebb szólamú arpeggót
játszani, egy és két kézzel.

Tegyen szert a korának megfelelő, biztos technikára: a
pergőjáték, ugrások (kézkeresztezés), kettősfogások, re-
petíció, akkordjáték terén.

Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karak-
terjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és
ezek jelentését, a tanult előadási darabok zeneszerzőinek
nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni
azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az aláb-
biak pódiumon történő bemutatásával:

— 1 Couperin-rondeau,

— 1 sarabande és 1 menuet Rameau-tól,

— 1 gyors Scarlatti-szonáta,

— 1 mű Bach: Clavierbüchlein für W. Fr. Bach című
kötetéből,

— 1 Haydn-szonáta.

A Scarlatti-szonátát fejből kell játszani, a többi mű
kottából is előadható.

*Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék fejlessze tovább technikai tudását a következőkben:

— skála gyors tempóban, különböző billentésekkel; gyors ugrások, tremolo, gyors trillák és egyéb ornamentelek,

— legyen jártas a lapról játékbán,

— ismerkedjék meg a continuo-játék alapjaival és gyakorlati alkalmazásával,

— legyen képes fokozott zenei igényességgel a már megismert stílusokban önállóan is megtanulni és megformálni egy-egy könnyebb művet,

— ismerje meg a kamarazenélés legfontosabb szempontjait:

1. ismerje és kövesse a kamarapartnernek szólamát,
2. rugalmasan alkalmazkodjék a többi partnerhez,
3. éljen a continuo-szólamban alkalmazható szabadság jogával.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

— a csembaló megszólaltatásának valamennyi lehetséges módját (szóló- és continuo-hangszerként egyaránt),

— a hangszer szerkezetét, mechanikáját, valamint kialakulásának történetét és a rokon hangszereket (clavichord, virginál stb.),

— a csembaló irodalmát, a reneszánsz kortól a hangszer fénykorán át napjainkig,

— a régi iskolákat és a hangszerről, valamint a régi zene előadásmódjáról szóló korabeli forrásmunkákat.

Tudjon

— a csembalón kifejezően, virtuózan és a stílustól függetlenül érzelmgazdagon játszani,

— eligazodni biztos stílusérzékkel valamennyi korszak és nemzet zenéjében.

Legyen tisztában

— a jó kottaválasztás szükségességével,

— a faksimile kiadványok használatával,

— a notáció koronkénti és szerzőnkénti különbözőségeivel,

— az előadói szabadság jelentőségével,

— valamennyi billentésfajtaival (legato, a Bach által tanított befelé húzott ujjas non legato, staccato stb.), és tudja ezeket adott helyen önállóan alkalmazni,

— a különféle szerzőknél használatos díszítésekkel, azok elnevezésével és kivitelezésével,

— az olyan speciális előadói, korhoz és stílushoz kötött hagyományokkal, mint pl. a francia „inegal”, a szabad „prélude”, illetve „fantasia” vagy a túlpontozás stb.,

— a régi ujjrendek használatával,

— a régi és a ma használatos egyenletes hangolásfajta közti alapvető különbségekkel.

Ismerje

— a leggyakoribb kompozíciós technikákat (homofon, polifon szerkesztés, háromtagú, szonáta-, rondó-, variációs forma stb.),

— a legfontosabb reneszánsz és barokk táncműveket, azok jellegzetességeit és változásait korok szerint,

— a continuo-játék alapvető szabályait, összhangzattan ismeretei nyomán legyen képes azokat egyszerűbb formában alkalmazni.

Legyen képes

— hangológép segítségével hangolni, illetve fül után oktávokat és a két manuált tisztára hangolni,

— hallgatóság előtt — szóló- és kamaraművek előadásával egyaránt — művészi produkciót nyújtani,

— zenekari continuo-játékosként egyszerűbb feladatok megoldani (pl. Vivaldi-versenyművek, korabeli szimfóniák stb. continuo-szólamai),

— ismétléses formájú előadási darabokban kisebb improvizatív variációk megszólaltatására.

Rendelkezzék

— a művek megtanulásához szükséges önállósággal,

— a gyakorláshoz elegendő kitartással,

— kellő szereplési rutinnal,

— biztos technikával és koncentrációképesseggel,

— jó ízléssel és ítélőképességgel.

*Zongora**A zongoratanítás szakirányú feladatai*

Ismertesse meg a növendékekkel

— a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,

— a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,

— a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

— a testrésznek megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,

— megfelelő kéztartást,

— független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,

— rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),

— az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevéését),

— differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a növendéket arra, hogy

— tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,

— tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, legiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

— tudja a zongorapedálokat megfelelően használni (prolongációs, bal — tompító, jobb),

— a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínen hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszeret, a zenei karaktereket megvalósítani,

— a zongoradarabokat stílus- és kottahűen játszani.

Fejlessze a növendék

— muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,

— zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,

— metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,

— kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,

— hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

— hangszer alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),

— a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,

— a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

— a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, különös tekintettel a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),

— a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

— természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,

— egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,

— zenei és technikai szempontból tudatos, önálló gyakorlásra,

— a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

— a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,

— a zenei karakterek megvalósítására,

— a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),

— életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,

— az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék

— biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,

— adottságainak megfelelő zenei memóriával,

— képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— 2 fúgaszerkesztésű J. S. Bach-mű (invenciók, kis prelúdiumok, fughetták stb.),

— 1 teljes klasszikus szonáta,

— 1 virtuóz etűd,

— 2 különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik XX. századi magyar mű legyen.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

— hangszerere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György stb.),

— a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

— technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,

— a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

— saját kézzel való megfelelő ujjrendek készítésére,

— a zongorapedálok tudatos használatára,

— a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

— olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,

— az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— A zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,

— skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,

— a különböző játékmódokat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,

- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék

- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrálóképeséggel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos növendék rendelkezék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján — adott esetben — legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

Orgona

Az orgonatanítás szakirányú feladatai

A növendék a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

E cél elérése érdekében szükséges

- a kottaolvasás és a lapról játék fejlesztése,
- a két kéz önállóságának fejlesztése, amely biztosítja a jobb és bal kéz összjátékának, s ez az alapja a manuál-pedál összjátéknak is,
- a polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása,
- a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,
- a redőny stílusos használatának elsajátítása,
- a növendék saját alkatának is megfelelő logikus ujj- és lábrend készítésének elsajátítása.

A szaktanár ismertesse a növendékkel

- az orgona történetét, a más hangszercsaládokkal meglévő rokon vonásokat,
- a hangszer felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel),
- az orgona akusztikai sajátosságait, az alapvető regisztereket,
- az orgonairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- helyes test-, kar-, kéz- és lábtartást,
- sokszínű, kidolgozott játékmódkultúrát,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét,
- a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel valamint pedálon, párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságokban,

— hármashangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálához hasonló módokon,

- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a növendék

- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek és lábak függetlenségét az ügyesítőket, az ujjgyakorlatokat, etűdöket, skálák alkalmazásával,
- muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dal- és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- hangszerének múltját, történetét,
- a különböző zenei stílusok jellemző vonásait,
- a díszítések különböző fajtáit,
- a regisztrálás alapvető szabályait,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására,
- a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések alkalmazására,
- könnyebb művek lapról olvasására.

Rendelkezzék

- a művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
- koncentrálóképeséggel,
- megfelelő gyakorlási módszerrel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- orgonán:
  - = 1 Bach-korálelőjáték,
  - = 1 Bach-prelúdium és fúga (a Nyolc kis prelúdium és fúga sorozatból),
  - = 1 könnyebb, más stílusú mű;
- zongorán:
  - = 1 Bach-mű (nehezebb kis prelúdium, két- vagy háromszólamú invenció),
  - = 1 klasszikus szonátatétel,
  - = 1 romantikus mű,
  - = 1 XX. századi magyar mű,
  - = 2 etűd (az egyik lehetőleg a bal kézben mozgó szólammal).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje hangszere irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

- a különböző korok műveit biztos technikával, stílus-
hűen megszólaltatni és zenei élményt nyújtani,
- a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani,
- a művek karakterének megfelelően regisztrálni, valamint a saját alkatának megfelelő ujj- és lábrendeket önállóan készíteni,
- új műveket önállóan megtanulni, repertoárját bővíteni.

Rendelkezzék

- a művek művészi előadásához szükséges képzelőerővel, előadói és formálókészséggel,
- fejlett hallási kontrollal,
- a hangszeréhez kapcsolódó stílus- és anyagismerettel, megfelelő repertoárral.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- a díszítések különböző fajtáit, és azok kivitelezésének eltérő nemzeti hagyományait,
- a regisztrálás részletes szabályait.

Legyen képes

- az adott mű helyes metrikai, ritmikai és regisztrálási megoldására,
- a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések precíz alkalmazására.

Rendelkezzék

- a nehezebb művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
- koncentrálóképeséssel,
- jó lapról olvasási készséggel,
- harmonizálási és improvizációs készséggel.

*Harmonika**A harmonikatanítás szakirányú feladatai*

Ismertesse meg a növendékekkel

- a harmonika alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét, akusztikai sajátosságait, regisztereit, azok elnevezéseit,
- a hangszer történetét, fajtáit, a rokon billentyűs hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- helyes hangszer-, test-, kar- és kéztartást,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harmonikahangot,
- sokszínű billentéskultúrát,
- kidolgozott légszekerényvezetést,
- a művek karakterének megfelelő regisztrálási képességet,
- gyors és megbízható regiszterváltási készséget,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a két kéz függetlenségét,
- a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- dūr és moll skálákat különböző tempókban és billentésmódokkal, párhuzamosan és ellenmozgásban, oktáv, terc, szext és decima távolságban,
- hármas- és négyeshangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban, a skálákhoz hasonló módokon,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a növendék

- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlenségét az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
- légszekerénykezelését,

— muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dal-
lam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billen-
tész kultúrával.

Tanítsa meg az alapvető karbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék

— a zeneművek stílusához jól illeszkedő regiszterek,
hangszínek kiválasztásának alapvető szempontjait, a re-
giszterkapcsolók jeleit, a regiszterek oktávfekvéseit,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjel-
zéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek
jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a
művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudja

— hangszerét helyesen tartani,

— a légszekerénytechnikai elemeket automatikusan
használni.

Legyen képes

— előre megtervezett légvezetéssel játszani,

— a záróhangokat légszekerénnyel zárni,

— differenciált dinamika alkalmazására,

— valamennyi dinamikai tartomány alkalmazására,

— a zenei formát visszatükröző légvezetésre,

— a bal kéz valamennyi funkciójának használatára,

— szépen vezetett crescendo, decrescendo ívek megva-
lósítására,

— a hangszere regisztrálási lehetőségeit kihasználni,

— zeneműveket fejből is előadni.

Rendelkezzék

— évfolyamának megfelelően kiművelt hangszeres
technikával,

— helyes kéztartással,

— telt, erőteljes mf alaphanggal,

— kifejező játékmóddal,

— a zeneművek stílusának, karakterének megfelelő
előadásmóddal,

— a hangszere karbantartására vonatkozó alapvető is-
meretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az aláb-
biak pódiumon történő bemutatásával:

— dúr és összhangzatos moll skálák 6 # , 6 b előjegyzé-
sig, ellenmozgásban, terc- és szextmozgásban, hármas-
hangzatokkal,

— 1 élénk tempójú jobbkezes etűd,

— 1 élénk tempójú balkezes etűd,

— 1 élénk tempójú kétszólamú barokk mű,

— 1 többszólamú barokk mű,

— 1 szonatina,

— 1 harmonikadarab kortárs szerzőtől,

— 1 szabadon választott mű.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

*További követelmények a továbbképző évfolyamok elvég-
zése után*

Az „A” tagozat végén

Ismerje és legyen képes megfelelően előadni a kortárs
külföldi és magyar szerzők harmonikaműveit.

Legyen képes

— a tanult kéz- és légszekerénytechnikai elemeket egy
meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani,

— az alapfok évfolyamaiban elért színvonalának ered-
ményes megőrzésére, annak lehetőség szerinti továbbfej-
lesztésére,

— pontos levegőgazdálkodásra hosszabb légszekerény-
utak esetén, differenciált dinamika és kifejező játékmód
mellett is,

— különböző korok és stílusok előadási darabjainak
ízléses, igényes előadására,

— egyszerűbb műveket zeneileg és technikailag önál-
lóan megoldani,

— kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

— kiművelt hangszeres technikával,

— helyes kéztartással,

— telt, erőteljes mf alaphanggal,

— kifejező játékmóddal,

— a zeneművek stílusának, karakterének megfelelő
előadásmóddal,

— a hangszere karbantartására vonatkozó alapvető is-
meretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

— lehetőség szerint a bariton balkezes koncertharmo-
nika zenei és technikai sajátosságait,

— a gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod moz-
gású egyenletes vezetését, az ujjak alacsony, aktív, pontos
munkáját,

— a „shake” technikát,

— a művek karakterének megfelelő regisztrálás szem-
pontjait,

— a hangszer koncertirodalmát,

— a művek harmóniai, formai szerkezetét, valamint a
játsszott művek stílusjegyeit.

Legyen képes

— a pontos levegőgazdálkodásra, egyenletes légszeker-
ényvezetésre, pontos, gyors, törésmentes légszekerényvál-
tásra, valamint egyenletesen vezetett crescendo, decres-
cendo ívek megvalósítására,

— két-, három-, illetve négyszólamú művek előadására,

— saját kézzel való megfelelő, célszerű ujjrendeket készíteni,

— a többszólamú művekben tiszta szólamvezetésre, pontos tagolásra, világos, érthető megformálásra,

— művészi kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,

— kifejező és dinamikailag árnyalt hangon játszani,

— a zeneművek érzelmi tartalmát átélni,

— szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,

— olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudását, képzelőerejét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult kéz- és légszékélytechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Tudjon

— nagyobb terjedelmű műveket előadni,

— kamarazenében — lehetőleg más zenekari hangszerrel — közreműködni,

— műveket önállóan is elsajátítani,

— ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani,

— pontosan kottát olvasni a zenei karakter, a hangok, a ritmus, az ujjrend, a légvezetés, a regisztrálás pontos figyelembevételével.

Legyen igénye a zeneművek ideális megformálására.

Rendelkezzék megfelelő alaptónussal.

Szintetizátor—keyboard

A szintetizátor tanításának célja, hogy felkészítse a növendékeket az elektronikus zenei hatások felismerésére, befogadására és ilyen jellegű zenei önkifejezésre.

A szintetizátor—keyboard, digitális zongora tanításának szakirányú feladatai:

— ismertesse meg a növendékkel a hangszer sajátosságait, és alakítsa ki a hangszer biztonságos kezelését,

— alapozza meg a biztos technikai tudást a zeneelmélettel való szoros összefüggésben,

— adjon teret, lehetőséget a zenei fantázia kibontakoztatására, kreativitásra,

— a klasszikus zeneelméleti rendszeren keresztül vezesse rá őket a tánc- és dzsesszzenei összefüggések logikájára,

— ismertesse meg a főbb tánc- és dzsesszzenei stílusok sajátosságait, összevetve azokat klasszikus zenetörténeti előzményeikkel,

— biztosítson olyan szilárd elméleti, technikai, gyakorlati tudásanyagot, amely a számítógép és MIDI-berendezések zenei alkalmazási területén is használható,

— adjon lehetőséget arra, hogy a fiatalok rajongása a szintetizátor iránt ne korlátozódjék csak a könnyűzene (tánczene, dzsessz) pólusára, hanem a szerzett zenei műveltség bármikor komolyzenére váltható legyen.

Az oktatás ismertesse meg a növendékekkel

— a szintetizátor—keyboard múltját, fejlődési szakaszait,

— a hangszer felépítési sajátosságait,

— a legfontosabb érintésvédelmi szabályokat.

Alakítsa ki

— könnyed klaviatúra- és funkciókezelést,

— önálló hangszín- és ritmuskezelést,

— kielégítő improvizációs készséget,

— megfelelő játéktechnikai biztonságot.

Fordítsa figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokra.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

— a szintetizátor—keyboard múltját, fejlődési szakaszait (monofon-polifon szintetizátorok, zenei számítógépek),

— a tánc- és dzsesszzenei stílusokat, stílusirányzatokat, a zeneszerzők és előadóművészek munkásságát,

— a legegyszerűbb érintésvédelmi szabályokat,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

— a zenei anyag kottahű előadására,

— más hangszerrel együtt játszani, kisebb zenekarokba beilleszkedni,

— repertoárjának egyharmad részét kotta nélkül is eljátszani és ennek az anyagnak az állandó kézbentartására,

— a szintetizátor—keyboard funkcióinak kezelésére,

— az előadott művek önálló hangszín- és ritmuskezelésére,

— megfelelő technikai tudásszintet elérni, mely az improvizációs gyakorlatokhoz szükséges.

Rendelkezzék

— megfelelő előadókészséggel, ritmus- és periódusérzéssel,

— jó zenei hallással,

— művészi előadókészséggel, kreativitással,

— vizuális, koncentráció- és memorizálóképességgel,

— a hangszer megszólaltatásához szükséges alapvető elektrotechnikai ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- szélesebb körben a különböző szintetizátorok működési elvét, programozását,
- a klasszikus zeneszerzők munkásságát.

Legyen képes

- repertoárjának nagy részét kotta nélkül is eljátszani,
- repertoárjának egy részét transzponálni,
- repertoárjának egy részét improvizálni,
- összetettebb harmóniavezetésű darabokat játszani.

Rendelkezzék önálló harmóniaszerkesztési képességgel.

Hegedű

A hegedűtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, bal kéz technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást, és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnevekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnevek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára, a pergőtechnikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,

- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszernek gondozását és megóvását,
- a fontosabb tempó- és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
- technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
- tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a főgólapon, törekedve az igényes intonációra,
- az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
- szép hangon való, karakteres előadásra,
- a megismert mozgások, izomérezetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- háromtávós skála, akkordfelbontásokkal,
- 2 szabadon választott etűd,
- 1 versenymű saroktétele,
- 1 barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy 1 lassú és 1 élénk tempójú előadási darab.

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

*További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék legyen képes

- szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani,
- gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, gyors tempójú, technikailag nehezebb művek eljátszására,
- a stílusnak és karakternek megfelelő vonásnemek, a célszerű ujjrendek megválasztására,
- igényes intonációra, az előforduló dinamikai fokozatok természetes hangképzéssel való megszólaltatására,
- előadási darabokat, kamaraműveket, zenekari szólamokat önállóan is megtanulni.

Bővítse repertoárját.

Lapról játéka olyan fokú legyen, hogy képes legyen beilleszkedni a társas muzsikálásba.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- az egész fogólapot uralni,
- a tiszta intonáció érdekében érzékeny billentésre, folyamatos, könnyed fekvésváltásra,
- a különböző skálákat 3 (esetleg 4) oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
- differenciált vibrato alkalmazására,
- a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,
- az alapvonások — legato, détaché, martelé, spiccato, staccato — alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- biztos memóriaképességgel,
- koncentráloképességgel,
- megfelelő lapról olvasási képességgel.

*Brácsa**A brácsatanítás szakirányú feladatai*

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
  - a brácsa akusztikai sajátosságait,
  - a hangszer hangolását,
  - a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
  - a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
  - a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
  - a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
  - a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
  - a brácsairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
  - a vonós hangszer család többi tagját.
- Alakítson ki könnyed hangszerkezelést
- megfelelő vonóvezetést, bal kéz technikát,
  - helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
  - dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező brácsahangot,
  - differenciált hangindítást és hanglezárást,
  - laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
  - a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a brácsa- és violinkulcsok folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokra.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,

— a fontosabb tempó és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,

— a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,

— a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,

— a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),

— a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

— a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espresso, risoluto) tartozó vonókezelést,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, születési dátumát, a korszakot, amelyben élt és alkotott, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— a tanulandó darab vagy mű formáját.

Legyen képes

— a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,

— ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,

— szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,

— technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,

— tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a foglapon, törekedve az igényes intonációra,

— az alapvonások, valamint a dallamnak, ritmusnak, dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,

— szép hangon való, karakteres előadásra,

— a megismert mozgások, izomérmézetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— 2 különböző jellegű gyakorlat,

— 1 versenymű saroktételle,

— 1 lassú és 1 gyors tétel egy barokk szonátából.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék és tudja alkalmazni a virtuózabb vonásfajtákat.

Legyen képes a növendék

— a zenei kifejezés szolgálatába állítva a játék folyamata alatt is tudatosan irányítani, szabályozni hangszeres műveleteit,

— kettősfogás-meneteket kötött formában és külön vonással, détachéval is megoldani,

— egyenletes futamokat megszólaltatni,

— mindenkor kifejező és dinamikailag gazdagon árnyalt hangképzéssel játszani,

— egyéni adottságai szintjén olyan művészi szándékú kifejezőmódrá, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudása és képzelőereje fejlettségét, hangszeres felkészültségét, valamint előadóképességének érettségét.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— természetes, oldott hangszerkezelésre,

— a különböző hangsorokat 3 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,

— különböző módon vibrálni,

— a jobb és bal kéz játékának összehangolására,

— a legfontosabb zenei alapkarakterek megjelenítésére és a hozzájuk kapcsolódó alapvonások alkalmazására,

— dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

— képzett hallással,

— biztos memóriával,

— koncentrálóképeséggel,

— megfelelő lapról olvasási készséggel.

Gordonka

A gordonkatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,

— a gordonka akusztikai sajátosságait,

— a hangszer hangolását,

— a hangszer és a vonó felépítését, részeit,

— a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,

— a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,

— a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

— a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,

— a gordonkairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő vonóvezetést, bal kéz technikát,

— helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gordonkahangot,

- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a basszus-, tenor- és violinkulus folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,

— ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,

— szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.

Tudjon kottát olvasni basszus-, tenor- és violinkulusban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák, hármashangzatok 3 oktávon keresztül, 3 #, 3 b előjegyzésig, tercek és szextek, az alsó fekvésekben kettes kötéssel is,
- négy etűd (pl. Dotzauer: Etűdök II.),
- egy preklasszikus szonáta lassú és gyors tétele,
- egy előadási darab.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Tudjon a növendék szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.

Legyen képes gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, virtuózabb darabok eljátszására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tisztán

- 4 oktávterjedelemben gyors tempóban egyenletesen skálázni,
- hármashangzatokat, terceket és szexteket játszani,
- p és f dinamikában kantilénáíveket megszólaltatni.

Tudjon

- a magasabb fekvésekben is tartalmas hangot képezni,
- kifejezően, minden ujjal vibrálni.

Legyen képes

- gördülékeny fekvésváltások végrehajtására,
- mérsékeltén gyors tempóban egyenletes pergőjátékra,
- zenei agogikák helyes kivitelezésére,
- a jobb és bal kéz könnyed mozgásainak összehangolására,
- a dinamikai árnyalatok megvalósítására,
- a zenei alapkarakterek (dolce, espressivo, risoluto, grazioso) megjelenítésére.

Ismerje

- az abszolút intonáció fogalmát szemben a temperálttal,
- a különböző vonásnemeket és azok kombinációit.

Nagybőgő

A nagybőgőtánítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a nagybőgő akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását (külön tekintettel a 4-, illetve az 5-húros nagybőgőkre),
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapjegyekhez tartozó vonókezelést,
- a nagybőgő-irodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, bal kéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező nagybőgő-hangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnevekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnevek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a basszus-, tenor- és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,

— a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,

— az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét,

— a tanult fekvéseket,

— a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),

— a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

— a zenei alapjegyekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

- a hangszer és a vonót helyesen tartani,
- tisztán és pontosan játszani, helyesen fekvést váltani,

— szép hangon, különféle vonásokkal skálázni,

— különféle stílusú és tempójú darabokat eljátszani,

— a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,

— ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,

— szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.

Tudjon kottát olvasni basszus-, tenor- és violinkulcsban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Tudja a növendék a skálákat hüvelykujjfekvésig bezárólag különféle vonásokkal játszani.

Legyen képes

— megfelelően vonót vezetni és váltani,

— helyesen fekvést váltani,

— többféle artikulációt alkalmazni,

— sokféle dinamikával nagybőgőzni,

— egyszerűbb zenekari szólamrészleteket eljátszani.

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— skála 2 oktávon,

— 2 szabadon választott etűd,

— 3 zongorakíséretes darab.

A választott gyakorlatok egymástól eltérő technikai feladatokat tartalmazzanak, a darabok különböző stílusúak legyenek. Az utóbbiakat kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék a VII. alapfekvés mellett a hüvelyk-ujjfékvéseket.

Tudjon szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.

Legyen hasznos tagja zenekarnak vagy kamarazenei együttesnek.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- tisztán és pontosan játszani,
- az alapvonások sokrétű alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- folyamatosan, szép hangon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játszóméchanizmusának összehangolására,
- gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására,
- virtuóz darabok eljátszására.

Rendelkezzék

- igényes és fejlett hallással,
- precíz ritmusérzéssel,
- koncentrációképeséggel,
- biztos memóriával, jó lapról olvasási készséggel.

Ismerje a nagybőgő múltját, irodalmát.

Legyen hasznos tagja zenekarnak vagy kamarazenei együttesnek.

III. Fejezet

VOKÁLIS TANSZAK

Magánének

A magánének-tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképzőszervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak. Így a zeneiskolai magánénektanulást 15—18 éves korban lehet elkezdni (ez nemtől és hangfajtól függően változik). Az énektanulás megkezdéséhez gégeorvosi javaslatot kell beszerezni.

A magánének tárgy tanításának a célja, hogy

- adjon helyes alapot a növendékek hangi adottságai és zenei képességei optimális kifejlesztéséhez,
- felkészítse a növendékeket a vokális társas muzsikálásra,
- nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tárgy tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse a növendékekkel

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadó-művészeit,
- a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki

- helyes légzési módot,
- tiszta intonációs képességet,
- a növendék saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
- árnyalt dinamikai megoldásokat,
- igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
- érthető és szép szövegmondást,
- helyes hangeszeményt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- beéneklő-, hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat,
- rezonancia- és rekeszgyakorlatokat,
- szövegmondó feladatokat,
- koloratúra-, trilla- és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a növendék saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról éneklési készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a növendékeket hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadó-művészeit,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

- az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
- könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmi szerinti hangot adni,

- tisztán intonálni,
- hangfajának hangterjedelmén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
- bálni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
- érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
- összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
- értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
- zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes

- rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
- helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék

- megfelelő zenei memóriával, koncentráló- és állóképességgel,
- jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- bonyolultabb koloratúra-gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek,
- a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,
- a hangterjedelem teljes kiépítése.

Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- 1 népdal vagy népdalfeldolgozás,
- 1 preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
- 1 romantikus dal.

IV. Fejezet

ELMÉLETI TANTÁRGYAK, TANSZAKOK

Szolfézs

A szolfézstanítás célja a zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkodás kialakítása, amely segíti a zenét tanuló növendéket a zenei anyag helyes értelmezésében és megszólaltatásában.

A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy

- az általános zenei képességek fejlesztését és
- a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a növendéket a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás szakirányú feladatai:

- a növendék személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzélemvilágának kibontakoztatása, nemzeti identitástudatának megalapozása,
- átfogó zenei műveltség kialakítása,
- a hangszeratanulás segítése,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása,
- a zenei készségek kiművelése, a képességek fejlesztése (mind befogadásban, mind reprodukálásban) az alábbi területeken:
  - = ritmus-metrum,
  - = tiszta intonáció,
  - = tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
  - = dallamhallás,
  - = többszólamúság—harmóniaazonosítás,
  - = zenei olvasás-írás,
  - = zenei szerkezet (forma, frazeálás, agogika),
  - = zenei memória,
  - = rögtönzés,
  - = zenehallgatás (szemben az előbbiekkal: a szintetizáló hallás fejlesztése),
- a zenei pályára készülő növendékek felkészítése a továbbtanulásra.

A szolfézstanítás — a hangszeratanítással szerves egységben — a zene megszerettetését, a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

Követelmények a program elvégzése után

Általános követelmények

Rendelkezzék a növendék

- olyan késztetéssel, mely a választott — eddig tanult — muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- mindazokkal a zenei készségekkel, jártasságokkal, ismeretekkel, melyek eszközt biztosítanak a zene stílushű megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- a tanulmányai során elsajátított készség- (K), jártasság- (J), ismeretrepertoárral (I).

Követelmények az alapfok elvégzése után

Hangszeres tanszakok és szolfézs főtanszak „A” tagozat

Ismerje a növendék a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig (I).

Tudjon tájékozódni ezeknél nagyobb és kisebb értékekben is.

Ismerje fel hallás után és kottaképről az alábbi ritmusképleteket: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, egyszerűbb átkötések (K).

Legyen jártas ezek diminuált és augmentált formáiban is (J).

Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2, 4/2-es ütemekben (K).

Ismerje az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat (J—I).

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4 #, 4 b-ig (K).

Ismerje a pentaton hangsort (J—I).

Tudja a dúr és moll hangsorokat 7 #, 7 b-ig (J). Ismerje a háromféle moll hangsort (J—I), ismerje a modális hangsorokat (J—I).

Tudja megállapítani a hangnemeket — hangszeres anyagához kapcsolódóan is (K).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

— ismerje fel hallás után az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket (K),

— ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint, szűkített szeptim hangközöket; tudja ezeket kottaképről is azonosítani (J).

Ismerje a négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások, valamint a dominánsseptim-hangzat felépítését (K). (A szűkített és bővített hármashangzatok megfordításait csak ismeret szinten.)

Legyen képes ezeket hallás után felismerni és kottaképről azonosítani (K).

Ismerje a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat felépítését (I).

Ismerje a funkciós főakkordokat 4 #, 4 b-ig (K). Tudja ezeket kottaképről felismerni hangszeres anyagához kapcsolódóan is (J—I).

Ismerje a funkciós vonzást (I).

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát (J—I).

Tudjon lejegyezni

— rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel (K),

— igen könnyű műzenei periódust, funkciót jelző basszussal (K).

Legyen képes fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni (K).

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban alkalmazni)

— a magyar népzene stílusjegyeit,

— a periódus fogalmát,

— a kis formákat,

— a triós formát,

— a szonátaformát,

— a rondót,

— a barokk és klasszikus táncokat (J—I).

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (J—I).

Legyen képes zenehallgatás alapján felismerni barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenét.

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Zenei anyag

Tudjon

— 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (kotta nélkül),

— 20 műzenei szemelvényt (ebből 10-et kotta nélkül) énekes vagy hangszeres előadásban megszólaltatni a következő zenetörténeti korokból arányosan:

a) középkor,

b) reneszánsz,

c) barokk,

d) klasszika,

e) romantika,

f) XX. század.

(Ezen belül dalok, táncok, kánonok és társas énekek; témák nagyobb terjedelmű művekből.)

Hangszeres tanszakok „B” tagozat

„Hosszú” tanszakok (kapcsolódva a felvételi vizsgák felvételi anyagának megfogalmazásához)

Tudjon a növendék 10 — periódus terjedelmű — barokk és klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni.

Tudjon 10 magyar népdalt fejből, szöveggel, élményszerűen előadni.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7 #, 7 b előjegyzésig (dúr és háromféle moll hangsor).

Ismerje a modális hangsorokat. Tudja ezeket énekelni ábécés nevekkkel 4 #, 4 b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket; a hármashangzatokat és fordításaikat; a dominánsseptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzatokat dúr és moll hangsorokban, oldással.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után, és tudja lejegyezni 2 meghallgatás alapján.

Tudja ábécés nevekkkel énekelni 4 #, 4 b előjegyzésig a főhármásokat dúrban és mollban.

Tudjon lejegyezni

— hangköz- és hangzatmenetet, mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat, 4—5 meghallgatás alapján,

— kétszólamú dallamot, mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést, tartalmazhat, 6—8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségű dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Legyen képes az egyszerű műzenei formákat hallás után felismerni.

Ismerje a fontosabb műzenei formák felépítését: szonáta, rondó, variáció.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit. Rendelkezzék alapvető zeneirodalmi és zenetörténeti tájékozottsággal.

Legyen jártas a megismert zenei stílusokban, tudjon stílushűen megszólaltatni műveket.

Legyen képes ismereteinek, zenei készségeinek szintetizálására és önálló alkalmazására.

„Rövid” tanszakok

Azonos a 6 éves tanszakok „B” tagozatos követelményrendszerével, kivéve:

Tudjon lejegyezni

— hangköz- és hangzatmenetet, mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat, 4—5 meghallgatás alapján,

— kétszólamú dallamot, mely könnyű alterációt tartalmazhat, 6—8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal.

Szolfézs főtanszak „B” tagozat

Azonos a 6 évfolyamos „B” tagozat követelményrendszerével, kivéve:

Tudjon lejegyezni

— hangközmenetet,
— hangzatmenetet, mely alterációt, hangnemi kitérést, tartalmazhat — 4—5 meghallgatás alapján,

— kétszólamú dallamot, mely alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazhat, 6—8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal.

Ismerje fel a funkcióváltásokat.

Ismerje fel a hangnemi kitéréseket és a modulációt.

Követelmények a továbbképző „A” tagozat évfolyamainak elvégzése után

Ismerje és tudja alkalmazni — az alapfokon tanultakon túl — a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmus-elemeket és -képleteket (K).

Legyen áttekinthető képessége a 9/8, 6/4-es és a zenei anyagban előforduló egyéb ütemekben (K).

Ismerje az aszimmetrikus metrumokat (I).

Rendelkezzék biztos tájékozódóképességgel a relatív és abszolút rendszerben (alterációkban is) 7 # , 7 b-ig (K).

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni:

- melizma,
- főhang,
- váltóhang,
- átmenőhang (J—I).

Ornamensek (I).

Ismerje a kvintkört. (J)

Tudja a dúr és háromféle moll hangsorokat, a vezetőhangokat 7 # , 7 b-ig (J—I).

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat,
- a Reihe-t (J).

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés fogalmát (J—I).

Ismerje

— a hármás- és négyeshangzatok felépítését (dominánsseptim, mollbeli VII. fokú szűkített szeptim), ismerje fel hallás után, tudja azonosítani kottaképről és felépíteni abszolút rendszerben (K),

- a cluster fogalmát.

Rendelkezzék biztos tájékozottsággal a funkciós zenében:

- ismerje fel a funkciókat hallás után (K),

— ismerje a funkciós fő- és jellegzetes mellékhármasokat (K—J),

- ismerje az alterációk szerepét (J—I),

— ismerje fel a hangnemi kitérést és modulációt — kottakép alapján (J—I).

Ismerje a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit:

- alterációk,
- tercrokonság (I).

Ismerje a tonális felbomlásának elvét, ismerje a bi- és a politonalitást (I).

Ismerje a legfontosabb zenei szerkesztésmódok fogalmát.

Tudja ezeket alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Ismerje

- a barokk szonátaformát,
- a Scarlatti-féle szonátaformát,
- a klasszikus szonáta-rondót, és a
- romantikus szonátát (I—J).

Tudjon lejegyezni

— könnyű klasszikus periódust funkciót jelző basszussal,

- könnyű romantikus dallamot vagy szemelvényt (K).

Tudjon lapról olvasni fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Rendelkezzék alapos zenetörténeti tájékozottsággal, zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (I—J).

Ismerje fel hallás után a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit. Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Zenei anyag

Tudjon a növendék

— 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (10 régi, 10 új stílusút, ebből néhány parlando, rubato, díszített népdalt),

— ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, válogatva a következőkből:

- = gregorián zene,
- = reneszánsz kórusmuzsika (Palestrina, Lassus),
- = a középkor hangszeres világi zenéje,
- = kora barokk (Monteverdi, Pucell),
- = barokk:
  - J. S. Bach (invenció, fuga, korál, szvit, oratorikus művek),
  - Händel (oratórium, concerto),
  - Corelli, Vivaldi (concerto, concerto grosso),
- = klasszicizmus:
  - szonáta,
  - szimfónia,
  - kamarazene,
  - opera,
  - versenymű,
- = romantika:
  - zongoramuzsika (Chopin, Liszt),
  - dal,
  - szimfonikus költemény,
  - opera,
- = a századforduló zenéje:
  - impresszionizmus,
  - második bécsi iskola,
- = Bartók, Kodály, Sztravinszkij,
- = kortárs zeneszerzők.

Követelmények a továbbképző „B” tagozat évfolyamainak elvégzése után (a követelményrendszer kapcsolódik a felvételi vizsgák anyagához)

Tudjon a növendék

— 30 népdalt stílusosan énekelni és elemezni,
 — 5 műdalt — különböző zenetörténeti stílusokból — saját zongorakíséretével előadni.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, tudja azokat elemezni formailag és harmóniailag; tudja ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal kétszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora-ének előadásban c-kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban, tudjon ütemezni.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú és a modális hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármás- és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- klasszikus zenei szemelvényt,
- XX. századi dallamot.

Tudja a c-kulcsokat alkalmazni írásban is.

Rendelkezzék a növendék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Legyen képes önállóan elemezni, tudja tudását kreatív módon alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Zeneelmélet

A program célja, hogy

- biztosítsa a zene iránt érdeklődő növendék számára, hogy művelt, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó növendékeket neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stílusok között a zene és a társművészetek kapcsolatára,
- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a növendéket, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet-tanítás szakirányú feladatai:

- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképeséget,
- a növendék szerezzon jártasságot a funkciószerep zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
- ismertesse meg a növendéket — zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve — az európai zenetörténet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket — egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően — a növendék önállóan is meg tudja közelíteni,
- ösztönözze a növendéket, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),
- segítse a növendéket a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A növendék legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együttjártéka,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A növendék tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje meg

- a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (mották alapján),
- a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach-invenciók és -fűgák alapján),
- a diatonikus összhangzattant, s egy-egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
- a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
- a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A növendék legyen képes

- a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
- kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni,
- a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A növendék tudja alkalmazni az általa tanult hangszeres darabok elemzése során — vagy új mű esetében — a zeneelmélet tárgyban szerzett ismereteit (formai, harmóniai, dallami).

Zenetörténet-zeneirodalom

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja, hogy

- a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zeneiskolai tanulmányaik során képessé válnak a további (egyéni) önművelésre, valamint a zene aktív (öntevékeny) művelésére,

- legyen lehetőségük zenei műveltség szerzésére azoknak is, akik nem tanultak hangszeret, illetve egyéb elfoglaltságaik miatt már nem, vagy csak kisebb intenzitással képesek hangszeres tanulmányokat folytatni.

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai:

- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismeretése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére: ösztönözze a növendékeket

- rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a növendékben, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a növendéket minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a növendékek esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendékek mutassanak kellő tájékozottságot a tanult zenetörténeti stíluskorszakban.

Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formagységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílárius jelenségeiben.

Az egyes évfolyamokban elérendő minimális követelményeket a helyi tantervben rögzítse a szaktanár az adott tanévben feldolgozandó anyag célirányainak, szerkezetének, a csoport összetételének, teljesítőképességének figyelembevételével.

Improvizáció

Az improvizálás és a komponálás a zenealkotás kétféle lehetősége.

Az improvizáció spontán szerkesztés, gyors reagálás egy zenei problémára, amelynek az azonnaliság ad különös izgalmat; a kompozíció hosszabb ideig tartó szerkesztés eredménye, melyben a gondolat finomítására, csiszolására nyílik lehetőség.

A kétféle tevékenység folyamatos és egyidejű jelenléte segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás kialakítását, felkelti és fokozza a figyelmet, döntésre készítet, és kialakítja a gyors reagálóképességet.

Az improvizáció tantárgy szakirányú feladatai:

— az improvizációs készség kialakításának és fejlesztésének módszeres megvalósítása, kiegészítve kompozíciós feladatokkal, esetleg vizuális — és egyéb — analógiákkal, különös tekintettel az interdiszciplináris kapcsolatokra,

— az improvizációnak a zeneművek interpretációs feladataival párhuzamosan és azokkal összhangban — kölcsönhatás formájában — szerepet kell kapnia a képzés teljes folyamatában,

— a zenei nyelv spontán, önálló elsajátításának és alkalmazásának segítése,

— a zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése,

— bizonyos általános képességek (memória, önkontroll, döntési készség, szuggesztivitás) fejlesztése,

— a zenei szerkesztés (összhangzattan, ellenponttan, formatan stb. elemeinek) zeneművekben való felismerése és kreatív alkalmazása,

— tájékozódás a különböző zenei stílusokban, az egyes stílusok mélyebb ismerete és a stílusokban való önálló rögtönzőkészség megszerzése,

— az interpretációs készség fejlesztése,

— a zenei fantázia és a zenei érzékenység fejlesztése,

— a zenei kreativitás és általában a kreatív gondolkodás kialakítása és fejlesztése.

Követelmények a program elvégzése után

Az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék

— ismerje a zene alapelemeit és ezek tulajdonságait,

— ismerje a legfontosabb zenei szerkesztési módokat,

— sajátítsa el a különböző képzési szintek zenei ismeretanyagát, amelyet a szolfézs és a hangszeres tárgyakkal szinkronban tanul,

— ismerje mindazokat a hangszertechnikai problémákat, amelyek nélkülözhetetlenek a meggyőző és hiteles zenei megnyilatkozáshoz,

— ismerje az egyes zenei stílusok lényegét, a jazz- és a népzene sajátos nyelvezetének alapjait,

— legyen képes a közös improvizációkban egymásra figyelve, kreatív módon részt venni,

— ismerje a régi és a mai kottairás különböző lehetőségeit,

— az ismeretek birtokában — a hétköznapi beszédhez hasonlóan — tudjon önállóan zenei gondolatokat megfogalmazni, törekedve az érzékeny, kifejező zenei megszólaltatásra,

— legyen képes felfedezni zenei tanulmányain keresztül a világban lévő összefüggéseket és törvényszerűségeket, gazdagítva ezáltal saját személyiségét.

„B” tagozatos növendékek számára ezen túlmenően követelmény az évenkénti tananyag — minőségben és mennyiségben egyaránt — maximális szintű elvégzése.

A továbbképző évfolyamok elvégzése után

A növendék az alapfok követelményeire építve legyen képes életkorának megfelelő szintű, sajátos zenei megnyilatkozásra és igényes interpretálásra.

A „B” tagozatos növendékek számára követelmény az „A” tagozatos anyag — minőségben és mennyiségben egyaránt — maximális szintű elvégzése.

V. Fejezet

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ, ILLETVE VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY¹

Fafűvós kamara

A zeneiskolában folyó kamarazene-tanítás — különösen a nem zenei pályára készülő növendékek esetében — a zeneiskolai oktató-nevelő munka lényeges, kiemelt elemét jelenti.

A fafűvós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Fejlessze a növendékek életformájává a kamarazenélést, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.

Készítse fel a növendékeket amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

¹ A kamarazene főtárgyként is választható.

Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaragyüttes tagjai között. Növelje a növendékek egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó növendékek gátlásainak feloldására.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a fafúvós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.

Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.

Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Fejlessze a növendékek igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.

Ismertesse meg a növendékekkel a fafúvós hangszercsaládhoz tartozó, illetve a fafúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.

Tanítsa meg a növendékeket tájékozódni a partitúrában.

A kamaragyüttesek közreműködésével színesítse a zeneiskola és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék legyen képes

- önállóan hangolni,
- beintésre-leintésre játékat pontosan megkezdeni és befejezni,
- jól értelmezhetően be- és leinteni,
- pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
- saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamában visszatálatni,
- önállóan, tisztán intonálni,
- a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibratomentes hangokat képezni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,
- figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
- a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,
- a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
- szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,
- zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentráloképességgel,
- a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,
- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

- a fafúvós hangszercsaládhoz tartozó és a fafúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságai,
- a fafúvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

Rézfúvós kamara

A zeneiskolában folyó kamarazene-tanítás — különösen a nem zenei pályára készülő növendékek esetében — a zeneiskolai oktató-nevelő munka lényeges elemét jelenti.

A rézfúvós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

- adjon lehetőséget a kamarazene-irodalom megismerésére és a zene aktív művelésére,
- képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusként,
- ismertesse meg a közös zenélés alapszabályait,
- fejlessze a zenei hallást, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát,
- ismerkedjék meg a különböző zenei stílusokkal és előadási hagyományokkal,
- a rézfúvós hangszerek sajátosságaiból adódó problémák megoldása egyes zeneművekben, a rézfúvós hangzás kialakítása, amely képlékenyen beépül minden hangszerösszeállításba,
- a nem rézfúvós hangszerekkel való együttjáték fejlesztése, ezáltal a tanszakok közötti „átjárhatóság” lehetősége, előkészítve és segítve a zenekari munkát,
- teremtsen lehetőséget a növendékeknek arra, hogy — az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával — érzelmileg harmonikus személyiséggé válhassanak.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék

- rendelkezzen a saját hangszeres évfolyamának megfelelő elméleti és hangszertechnikai ismerettel,

— szerezzen jártasságot a lapról olvasásban, mely anyagban a kamarazenei szólamához igazodik,

— irányítsa figyelmét a szólamok közötti harmonikus együttjátékhöz,

— szerezzen jártasságot a kamarazenei játék alapismerteteinek elsajátításához:

- intonáció,
- levegővétel — zenei tagolás,
- tempóvétel — tempótartás.

Legyen képes

— önállóan hangolni,
— beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,

— jól értelmezhetően be- és leinteni,
— pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
— új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

— saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
— hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatalálni,

— önállóan tisztán intonálni,
— a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibratomentes hangokat képezni,

— figyelmét megosztani saját és a többiek szólama között,

— figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
— a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,

— a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
— szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,

— megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,

— zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

— a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel,

— a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,

- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

— a rézfúvós hangszercsaládhoz tartozó és a rézfúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaiival,

— a rézfúvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

— a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

Vonós kamara

A vonós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Fejlessze a növendékek életformájává a kamarazenélést, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.

Készítse fel a növendékeket amatőr kamaragyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaragyüttes tagjai között. Növelje a növendékek egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó növendékek gátlásainak feloldására.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó- és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a vonós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.

Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.

Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Fejlessze a növendékek igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.

Ismertesse meg a növendékekkel a vonós hangszercsaládhoz tartozó, illetve a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.

Tanítsa meg a növendékeket tájékozódni a partitúrában, zongorakivonatban.

A kamaragyüttesek közreműködésével színesítse a zeneiskola és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A kamarazene mint választható tárgy esetében

A növendék legyen képes

— önállóan hangolni,
— beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,

— jól értelmezhetően be- és leinteni,
— pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
— új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

— saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
— hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatalálni,

— önállóan tisztán intonálni,
— a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibratomentes hangokat képezni,

- figyelmét megosztani saját és a többiek szólama között,
- figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
- a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,
- a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
- szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,
- zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképességgel,
- a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,
- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

- a vonós hangszercsaládhoz tartozó és a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságai,
- a vonósokhoz társított transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- az egyes tételtípusok jellegzetességeit,
- a kamarazene-irodalom néhány kiemelkedő alkotását.

Kamarazene mint főtárgy esetében (a fenti követelményeken felül)

Ismerje fel a témabelépéseket és zárlatokat.

A mindenkori vezetősólamot tudja megkülönböztetni a kísérettől.

Ismerje a barokk zene fontosabb ritmuskonvencióit (nyújtóponthasználat, duola és triola kölcsönös alkalmazkodása, inégál játék) és a gyakoribb barokk ékesítések írás- és játékmódját.

Ismerje és alkalmazza a klasszikus művekben (főként a kísérő szólamokban) szükséges movimento ordinario játékmódot (a hangok elválasztása és határozott indítása), valamint a vonóvibratót (a kötőív alatt staccato ponttal jelölt hangoknak, a zene karakterétől függő, lágy, alig érzékelhető elválasztása).

Legyen képes könnyű kamaramű Urtext kiadású szólamát a többi szólammal összehangoltan, egyszerű ujjrenddel és vonásjelekkel ellátni.

Tudjon kijelölt szólamból könnyebb művet együttesben lapról játszani.

Zenekar

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfok és a továbbképző évfolyamok növendékei számára, hogy — az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával — érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.

Ösztönözze a növendékeket, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.

Hozzon létre együttműködést a növendékek tudásának különbözőségeiből.

Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.

Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.

Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások szakirányú feladatai

A növendékek megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.

A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.

A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.

A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális-horizontális) fejlesztése.

Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.

Az arra alkalmas növendékek felkészítése professzionális együttesben való játékra.

A különböző hangszercsoportoknak megfelelő — a zenekari ülésből adódó — helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje meg

- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes

— szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,

— a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együttjátékra irányítani figyelmét,

— a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni

— az alapvető egységes zenekari játékmóddhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,

— a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és -tartás differenciálására,
 — a zenekari kommunikációs lánc (karnagy-zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes
 — felnőtt amatőr zenekarban játszani,
 — részt venni önálló kamarazenei produkcióban.

Alkalmazza tudatosan
 — a zenekari kommunikációs láncot,
 — a zenekari rubato játékot.

Kórus

A kórusfoglalkozás célja

A kifejező, szép éneklés elsajátítása, az egy- és többszólamú kórusművek tiszta intonálása és stílushű előadása.

A növendékek zenei és közösségi élményhez juttatása.

Közösségformáló ereje által hasson az emberi kapcsolatok fejlődésére, azon belül az egyén személyiségfejlődésére (utazáson, kiránduláson, kórustáborokban a közös éneklés által).

Olyan pozitív élménynyújtás — a zene és az emberi kapcsolatok által —, amely arra ösztönzi a növendéket, hogy felnőtt korában is részt vegyen a kulturális élet különböző vokális művészeti csoportjaiban.

A zeneiskolai és egyéb hangversenyek, ünnepek színessé tétele.

A kórusfoglalkozás szakirányú feladatai

Ösztönözze a növendéket a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a növendékek

— hallását,
 — ritmusérzékét,
 — tempó- és dinamikai érzékenységét,
 — hangszínek iránti igényét,
 — kottaolvasási készségét,
 — zenei memóriáját,
 — zenei ízlését,
 — stílusérzékét,
 — formaérzékét,
 — hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

— az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
 — a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a növendékekben az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

Követelmények a program elvégzése után

A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon

— fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon mint a hangversenyeken,
 — „vezénylésre” énekelni.

A növendék ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.

Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.

Tudja

— helyes légzéstechnikával,
 — tiszta intonációval,
 — pontos ritmusban,
 — érthető szövegmondással,
 — helyes tempó- és dinamikai választással,
 — művészileg kidolgozottan, stílushű formálással, szuggesztivitással
 elénekelni szólamát.

Rendelkezzék

— jó kottaolvasási készséggel,
 — zenei memóriával.

Hallgassa a többi szólamot és hangszíneivel alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

III. Rész

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

I. Fejezet

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

Az alapfokú táncművészeti oktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

2. A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmas ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gya-

rapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

3. A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

Az alapfokú táncművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

Fejlessze

- a gyerekek és fiatalok mozgáskultúráját,
- testi-lelki állóképességét,
- kapcsolatteremtő képességét.

Neveljen

- egészséges, jó tartású, jó mozgású tanulókat,
- táncművészetet értő közönséget,
- táncot szerető fiatalokat.

Készítsen fel

- a szakirányú továbbtanulásra.

Az alapfokú táncművészeti oktatásnak nem célja a hivatásos és versenytáncos képzés, de célja a tehetséges tanulók pályára irányítása, valamint az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra ösztönözése.

Az alapfokú táncművészeti képzés struktúrája

Balet tanszak

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Klasszikus balett			2	2	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4
Balet előkészítő gimnasztika	3	3	2	2								
Népi gyermekjáték	1	1										
Tánc történet									1	1		
Szabadon választható tantárgy					1	1	1	1	1	1		
Köt. vál. tant.					1	1	1	1			1—2	1—2
Összesen	4	4	4	4	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

A tanszak tantárgyai

Kötelező tantárgyak:

- Klasszikus balett
- Balett előkészítő gimnasztika
- Népi gyermekjáték
- Tánc történet

Kötelezően választható tantárgyak:

- Néptánc
- Társastánc
- Modern-kortárs tánc

Szabadon választható tantárgy:

A tanszak bármely az életkori sajátosságoknak megfelelő gyakorlati tantárgya.

Modern-kortárs tánc tanszak

A képzés ideje: 12 év
Évfolyamok száma: 12 év

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Modern tánc tantárgyak												
Táncelőkészítő gimnasztika	4	4										
Esztétikus testképzés			4	4								
Jazz-technika					4	4	4	4				
Graham-technika									1—2	1—2		
Limón-technika											1—2	1—2
Kontakt-technika									1—2	1—2		
Modern jazz-technika											1—2	1—2
Improvizáció									1	1	1	1
Kompozíció											1	1
Tánc történet									1	1		
Összesen	4	4	4	4	4	4	4	4	4—6	4—6	4—6	4—6
Kortárs tánc tantárgyak												
Kreatív gyermektánc	2	2	2	2								
Kortárs tánc 1					4	4	4	4				
Kortárs tánc 2									1—2	1—2	1—2	1—2
Graham- vagy Limón technika									1—2	1—2		
Kontakt technika									1	1	1—2	1—2
Improvizáció											1	1
Kompozíció											1	1
Tánc történet									1	1		
Összesen	2	2	2	2	4	4	4	4	4—6	4—6	4—6	4—6

A tanszak tantárgyai

A modern-kortárs tánc tanszak 12 éves képzése során a tanulók megismerkedhetnek az igen összetett és sokrétű, több irányzatot felvonultató modern-kortárs tánc világával.

Az intézmények a modern tánc, illetve a kortárs tánc oktatása közül a saját lehetőségeik alapján választhatnak.

Kötelező tantárgyak:

Modern tánc

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Esztétikus testképzés
- Jazz-technika
- Graham-technika
- Limón-technika

- Kontakt-technika
- Modern jazz-technika
- Improvizáció
- Kompozíció
- Tánc történet

Kortárs tánc

- Kreatív gyermektánc
- Kortárs tánc 1.
- Kortárs tánc 2.
- Graham-technika
- Limón-technika
- Kontakt-technika
- Improvizáció
- Kompozíció
- Tánc történet

Néptánc tanszak

A képzés ideje: 12 év
Évfolyamok száma: 12

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Népi játék, néptánc	2	2	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4	3—4
Folklórismeret					1	1	1	1				
Tánc történet									1	1		
Köt. választ.			1	1							1	1
Szab. vál. tant.	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen	2—4	2—4	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

A tanszak tantárgyai

Főtárgy:

— Népi játék, néptánc

Kötelező tantárgyak:

— Folklórismeret
— Tánc történet

Kötelezően választható tantárgyak:

— Népi ének
— Folklórismeret
— Tánc történet
— Kinetográfia

Szabadon választható tantárgyak:

A tanszak bármely, az életkori sajátosságoknak megfelelő gyakorlati tantárgya.

Társastánc tanszak

A képzés ideje: 12 év
Évfolyamok száma: 12

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Társastánc			4	3	3	3	2—3	3	2—3	2—3	3	3
Gyermektánc	2	2										
Klasszikus balett				1	1	1	1	1				
Történelmi társas									1	1	1	1
Viselkedéskultúra							1					
Tánc történet									1	1		
Szab. vál. tant.			2	2	2	2	1	2	1	1	2	2
Összesen	2	2	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

A tanszak tantárgyai

Kötelező tantárgyak:

— Társastánc
— Gyermektánc
— Klasszikus balett
— Történelmi társastánc
— Viselkedéskultúra
— Tánc történet

Szabadon választható tantárgy:

— A tanszak bármely tantárgya

A táncművészeti oktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembevétele mellett a tanulók más művészeti ág (zeneművészeti, képző- és iparművészeti, szín- és bábművészeti) képzésébe is bekapcsolódhatnak, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin is részt vehetnek.

II. Fejezet

AZ ALAPFOKÚ TÁNCMŰVÉSZETI OKTATÁS
KÖVETELMÉNYEI*Balet tanszak*

A balett tanszak célja, hogy a tanuló a klasszikus balett speciális harmóniát igénylő, fegyelmezett, tudatos mozgásnyelvét, tánctechnikáját elsajátítsa.

A tanszak feladata

Ismertesse meg a tanulóval

- mozgásszerveinek a funkcióját,
- a különböző mozgásformák összekötését,
- a klasszikus balett lépésanyagát,
- a táncstílusok sokféleségét,
- a különböző tánctechnikák mozgásformáit,
- a tánc történetét.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait,
- mozgásemlekezetét,
- testi-lelki teherbírását,
- tér- és formaérzékét,
- hallását,
- ritmusérzékét,
- koordinációs készségét,
- dinamikai különbségek iránti érzékét,
- előadási készségét,
- a mozgás pontos zenei kivitelezését,
- magabiztos fellépését.

Alakítsa ki a tanulóban

- a tánc iránti szeretetet,
- az interpretáláshoz szükséges önfegyelmet,
- az önkontrollt és annak tudatos használatát,
- a rendszeres munka igényét,
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát,
- a gondolkodás szükségességének tudatát,
- a művészetek iránti nyitottságot.

Ösztönözze a tanulót

- az igényes munkára,
- a színházi táncsemények látogatására,
- alkalmi eseményeken való szereplésre,
- az érzelmi nyitottságra,
- az egészséges életmódra,
- külső megjelenésének (testtartás, ápoltság, öltözködés) igényességére.

Adjon teret a tanuló

- fantáziájának kibontakozására,
- a kreativitás megnyilvánulására,
- az improvizációs készség kibontására.

Tudatosítsa a tanulóban, hogy a tánc tanulásán keresztül fejleszti saját

- akaratát,
- ízlését, személyiségét,
- alkalmazkodó képességét.

Írányítsa a tanulót

- szakirányú továbbtanulásra,
- a továbbképző folytatására,
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Klasszikus balett

A tanuló ismerje

- a kar- és lábpozíciókat,
- a klasszikus balett alapelemeit,
- a tanult tananyag szakkifejezéseit,
- a szakkifejezések jelentését.

Legyen képes

- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére,
- a kombinációk használatára,
- a zene és a tánc összhangjának betartására,
- a csoportos munkában való fegyelmezett együttműködésre.

Történelmi társastánc

A tanuló ismerje

- a XIX. századi társastáncok alaplépéseit,
- a XVII. századi Menüett lépessorát,
- a rokokó Gavotte stílusát,
- a tanult táncokat.

Legyen képes

- a tanult lépések bemutatására,
- az elsajátított történelmi társastáncok előadására.

Néptánc

A tanuló ismerje

- a dunántúli ugrós alapmotívumait,
- a szatmári motívumok figuráit,
- a széki négyes és csárdás lépéseit,
- a táncokhoz tartozó dalokat,
- a tájegységek földrajzi helyzetét.

A tanuló legyen tisztában

- a néptánc elemeinek és motívumainak felépítésével.

Legyen képes

- az ismert motívumok felhasználásával improvizálni.

Modern-kortárs tánc

A tanuló ismerje

- a modern tánctechnikák jellegzetes lépésanyagának alapjait,
- speciális koordinációját, a testközpont szerepét,
- a rögtönzés játékszabályait.

Legyen képes

- az elsajátított tananyag stílusos előadására,
- a klasszikus balettől eltérő mozgásnyelv befogadására.

Követelmények a továbbképző elvégzése után

Klasszikus balett

A tanuló ismerje

- a tanult tananyagot,
- a lépések helyes kivitelezésének szempontjait,
- a tudásszintjének megfelelő nehezebb technikai elemeket és azok szabályait.

Legyen képes

- a balett gyakorlatainak harmonikus, koordinált bemutatására,
- a kombinációk szolisztikus előadására,
- az ismert anyagból önálló gyakorlatok összeállítására.

Társastánc

A tanuló ismerje

- a magyar úri báli tánc lépéseit,
- a modern társastánc alapelemeit.

Legyen képes

- a viselkedésformáknak megfelelően a különböző társastáncok bemutatására.

Néptánc

A tanuló ismerje

- a verbunk, a karikázó, a csárdás lépéseit,
- a páros forgók technikáit,
- a dunántúli és a szatmári táncrendet.

Legyen képes

- a tanult táncok stílusos előadására.

Modern-kortárs tánc

A tanuló ismerje

- a modern és kortárs-tánc térszemléletét,
- a dinamikai változatok kifejező erejét,
- a Graham-, Limón-, Modern jazz-, Kontakt-technika lépésanyagát, sajátosságait,
- az improvizáció és kompozíció szabályait,
- a kapcsolatteremtés lehetőségeit a mozgásban.

Legyen képes

- az elsajátított technikák lépésanyagainak gyakorlat-sorokban történő bemutatására,
- rövid kompozíciók létrehozására, meggyőző, stílusos előadására,
- kapcsolatteremtő improvizációra.

Tánc-történet

A tanuló ismerje

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapműveit,

- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc-történeti folyamatokat.

Legyen képes

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a társművészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és jelen értékeinek befogadására.

Modern-kortárs tánc tanszak

A modern-kortárs tanszak célja: a modern és kortárs tánc-technikák megismerése és az előírt tananyag elsajátítása mellett, a személyiség fejlődése, az önálló, kapcsolat-teremtő improvizáció, kreativitás kialakulása.

A tanszak feladata

Ismertesse meg a tanulóval

- a modern-kortárs táncművészet főbb irányzatait,
- az irányzatok technikai alapelemeit,
- a különböző technikák jellegzetes koordinációját és variációs lehetőségeit,
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait,
- mozgásmemóriáját,
- koncentrálóképeségét,
- muzikalitását,
- kreativitását,
- tér- és formaérzékét,
- előadói készségét,
- személyiségét,
- kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban

- a modern-kortárs táncművészetek iránti nyitottságot,
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát,
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát,
- a rendszeres munka igényét,
- az önálló gondolkodás igényét,
- az improvizáció és kompozíció tudatos használatát.

Ösztönözze a tanulót

- az igényes munkára,
- a tánc- és színházi események látogatására,
- az érzelmi nyitottságra,
- az egészséges életmódra.

Adjon teret a tanuló

- fantáziájának kibontakozására,
- a kreativitás megnyilvánulására,
- az improvizációs készség kibontására.

Irányítsa a tanulót

- szakirányú továbbtanulásra,
- a továbbképző folytatására,
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Kreatív gyermektánc

A tanuló ismerje

- testrészeinek irányított mozgását,
- a test térben való mozgáslehetőségeit,
- az alapvető kapcsolatteremtő formákat.

Legyen képes

- a csoportos munkában való aktív, kreatív, fegyelmezett közreműködésre,
- a tér, ritmika, dinamika tudatos használatára,
- kapcsolatteremtő improvizációra.

Esztétikus testképzés

A tanuló ismerje

- a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtását,
- a térirányok, térlépcsők gyakorlati alkalmazását,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeit.

Legyen képes

- a tanult mozgásformák önálló, tudatos, plasztikus végrehajtására,
- a tudatos izomtevékenységre, izommunkára, izomérzékelésre,
- a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek használatára.

Kortárs tánc 1.

A tanuló ismerje

- a tér, ritmika, dinamika használatát,
- a kapcsolatteremtés technikáit,
- a kortárs tánc lépésanyagát, technikáját.

Legyen képes

- a kortárs tánc mozgásanyagának gyakorlatsorokba foglalt bemutatására,
- a kombinációk használatára,
- kreativitásának, improvizációs készségének kibontakoztatására.

Jazz-technika

A tanuló ismerje

- a tanult technika mozgásanyagát,
- a kontrakció és release tudatos használatát,
- a technika stílusát, előadasmódját.

Legyen képes

- a technika elemeit, gyakorlatait biztonsággal, stílusosan, harmonikusan bemutatni,
- a technika sajátosságainak megfelelő, önálló és csoportos etűdök, kombinációk, koreográfiák előadására.

Követelmények a továbbképző elvégzése után

Kortárs tánc 2.

A tanuló ismerje

- a tér, ritmika, dinamika magasabb fokú használatát,
- a kapcsolatteremtés és improvizáció technikáit,
- a kortárs tánc lépésanyagát, technikáját.

Legyen képes

- a kortárs tánc mozgásanyagának gyakorlatsorokba foglalt bemutatására,
- a kombinációk használatára,
- kreativitásának, improvizációs készségének kibontakoztatására,
- személyiségének és kapcsolatteremtésének megfelelő fejlődésre.

Graham-technika

A tanuló ismerje

- a technika tanult mozgásanyagát,
- speciális gerinchasználatát,
- a kontrakció release használatát,
- a technika dinamikai, ritmikái sajátosságait.

Legyen képes

- a technika mozgásanyagának gyakorlatsorokba foglalt bemutatására,
- a technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos előadására.

Limón-technika

A tanuló ismerje

- a technika alapelemeit, gyakorlatait,
- jellegzetes koordinációját és variációs lehetőségét,
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait.

Legyen képes

- a gyakorlatelemek pontos és tiszta kivitelezésére,
- azok kombinálására,
- a technika dinamikai és érzelmi változásainak figyelembevételével egy koreográfia meggyőző előadására.

Kontakt-technika

A tanuló ismerje

- a technika tanult mozgásanyagát,
- improvizációs és kombinációs lehetőségeit.

Legyen képes

- a gördülékeny és puha izomtónus és föld használatra,
- a technikai elemek tánc közbeni előhívására,
- a kreativitás, az improvizáció és kompozíció tudatos használatára.

Modern jazz-technika

A tanuló ismerje

- a technika speciális gyakorlatait, mozgássorait,
- a technikára jellemző harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Legyen képes
— a technika elemeit biztonsággal, stílusosan bemutatni,
— a technika sajátosságainak megfelelő, önálló és csoportos előadásra,
— a zene és a tánc kapcsolatának megteremtésére.

Improvizáció

A tanuló ismerje
— a tanult technika gyakorlatait,
— a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes

— a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
— kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
— az improvizáció és a kompozíció tudatos használatára.

Kompozíció

A tanuló ismerje
— a tanult technika témaköreit, feladatait,
— a forma, a tér, az idő, a dinamika alkalmazásának speciális lehetőségeit és sajátosságait.

Legyen képes

— a forma, a tér, az idő, a dinamika együttes, komplex alkalmazására,
— kreatív, kapcsolatteremtő improvizációra,
— az improvizáció és a kompozíció tudatos használatára,
— önálló és csoportos kompozíciók, koreográfiák készítésére.

Tánc történet

A tanuló ismerje

— az adott évfolyam tananyagát,
— a táncművészet kimagasló alapműveit,
— a nagy egyéniségek munkásságát,
— az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes

— elemezni a táncművészet különböző stílusait,
— a múlt és jelen értékeinek befogadására,
— a táncművészetek iránti érdeklődésre.

Néptánc tanszak

A néptánc tanszak célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulóknál. A táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat, a magyar néptáncokat, a táncok lépésanyagát, jellegzetességeit, stílusát.

A tanszak feladata

Ismertesse meg a tanulóval

— a hagyományos népi játékokat,
— a három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánc típusait, táncrendjeit,

— a mozgásanyag variációs lehetőségeit,
— a táncokhoz kapcsolódó énekeket, zenei kíséretet,
— a néprajztudomány sajátos megközelítési módját,
— a folklórkutatás tárgyának, az alávetett társadalmi rétegek, a „nép” műveltségének sajátos helyét az egyetemes emberi kultúrában,
— a tánc művészi és közhasznú formáit,
— a társasági táncélet alkalmait,
— a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait,
— az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
— az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alapművét, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.

Alakítsa ki a tanulóknál

— a rendszeres munka természetes igényét,
— a megfelelő munkafegyelmet,
— a munkájuk tudatos kontrolálását,
— a művészi előadásmód kivitelezését,
— az általános szemléletmódot, amely a népi kultúra, népiélet egyes jelenségeit egy összefüggő rendszer egymást feltételező részeiként értelmezi,
— az esztétikai érzéket,
— a művészetek befogadására nyitott attitűdöt,
— fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló

— mozgáskultúráját,
— fizikai állóképességét,
— ritmusérzékét,
— hallását,
— zenéhez való alkalmazkodását,
— tér-, forma- és stílusérzékét,
— mozgásmemóriáját,
— koncentráció képességét,
— improvizációs készségét,
— ízlését, kritikai érzékét,
— a tánc komplexitásából adódóan a társ művészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységét,
— vizuális memóriáját,
— a képzelő erejét.

Ösztönözze a tanulót

— a közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt,
— a néprajzi és általában kultúrtörténeti ismereteinek rendszeres gyarapítására,
— a rendszeres múzeumlátogatásra,
— a rendszeres társasági és színházi táncsemények látogatására,
— a televízió és rádió táncos témájú műsorainak figyelemmel kísérésére,
— az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvételre (kézműves foglalkozások, játszótársaságok, táncszínházak, néprajzi táborok, egyéb táncsemények),

— a környezetében esetleg adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására (helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberek tudásanyagának összegyűjtése).

Tudatosítsa a tanulóban

— a tánc történeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát általában a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

Hívja fel a tanulók figyelmét

— a korévfolyamuknak megfelelő néptáncos, népzenei, néprajzi, tánc történeti irodalomra.

Tegye nyitottá

— a tanuló személyiségét a folklór iránt.

Irányítsa a tanulót

- szakirányú továbbtanulása,
- a továbbképző folytatására,
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Népi játék, néptánc

A tanuló ismerje

— a tanult játékokat (min. 20) és népdalokat (min. 40),
— a tanult táncrendeket, s legalább kettőt magabiztosan improvizáljon, pl.:

- = dél-dunántúli ugrós, kanásztánc (fiúk), karikázó (lányok),
- = rábaközi dús, illetve körverbunk (fiúk),
- = szatmári verbunk (fiúk), hajlikázó (lányok), lassú és friss csárdás,
- = széki négyes, csárdás, sűrű és ritka tempó (fiúk),
- = lőrincrévi páros táncok,
- = sárközi ugrós és csárdás, karikázó (lányok), verbunk (fiúk),
- = dél-alföldi páros ugrós és csárdás.

Legyen képes

— a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
— 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
— felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Folklórismeret

A tanuló ismerje

— a folklór mint történeti hagyomány sajátosságait,
— az egyes jeles napok időpontját,
— a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,

— a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,

— a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,

— a parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat,

— a korévfolyam szintjének megfelelő legfontosabb folklórkiadványokat (könyv, lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes

— felidézni az egyes jelenségek konkrét megjelenését, a népszokások idejét és rítusrendjét,

— előadni népdalokat, rítusénekeket és szokásszövegeket.

Követelmények a továbbképző elvégzése után

Néptánc

A tanuló ismerje

— a különböző táncrendek zenéjét, népdalait (min. 100),
— a tanult táncrendeket.

Legyen képes

— a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,

— 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,

— legyen képes felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Folklórismeret

A tanuló ismerje

— a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,
— a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,
— a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését, kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit.

Legyen képes

— rugalmas szemlélettel látni az egyén, a közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,

— megkülönböztetni a népi és „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,

— felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,

— önálló véleménynyilvánításra a látott művekről.

Kinetográfia

A tanuló ismerje

— a mozdulatelemzés alaptényezőit,

— a mozdulat és helyzet típusait.

Legyen képes

— a kinetogrammal lejegyzett motívumokat pontosan leolvasni, és stílusosan előadni.

Tánc történet

A tanuló ismerje

— az adott évfolyam tananyagát,

— a táncművészet kimagasló alaplőveit,

— a nagy egyéniségek munkásságát,

— az egyetemes és nemzeti tánc történeti folyamatokat.

Legyen képes

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a társzművészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Társastánc tanszak

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a táncművészet, azon belül a társastánc minél teljesebb megismerésére, segítse sajátos eszközeivel a tanulók személyiségének formálását.

A tanszak feladata

Ismertesse meg a tanulóval

- a társastánc alapjait,
- technikai elemeit,
- a mozgás kapcsolatát a zenével,
- a kombinációk és etűdök, koreográfiák megfelelő kivitelezését.

Alakítsa ki a tanulóban

- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- az esztétikai érzéket,
- az önkontroll alkalmazását.

Fejlessze a növendék

- fizikai állóképességét,
- tánc iránti szeretetét,
- ritmusérzékét,
- technikai tudását,
- koncentrálókéességét,
- tér- és formaérzékét,
- stílusérzékét,
- előadói készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a társastánccal kapcsolatos események, bemutatók megtekintésére, elemzésére,
- a viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak alkalmazására a mindennapi életben és a társas érintkezésben,
- táncművészeti előadások látogatására,
- a televízió táncos műsorainak figyelemmel kísérésére.

Tudatosítsa a tanulóban, hogy a tánctanulás fejleszti

- akaratát,
- ízlését,
- állóképességét,
- mozgáskoordinációját,
- alkalmazkodóképességét,
- személyiségét.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Társastánc

A tanuló ismerje

- a standard táncok (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slow fox, quickstep) alapmotívumait,
- a latin-amerikai táncok (samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble, jive) alapmotívumait.

Legyen képes

- a tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

Klasszikus balett

A tanuló ismerje

- a klasszikus balett tanult alapelemeit,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes

- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére,
- a zene és a tánc összhangjának betartására.

Viselkedéskultúra

A tanuló ismerje

- a mindennapi élet és a társas érintkezés alapszabályait, magatartásformáit.

Legyen képes

- az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazására.

Követelmények a továbbképző elvégzése után

Társastánc

A tanuló ismerje

- a nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint a standard és latin-amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit.

Legyen képes

- a standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására,
- a csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre,
- a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből önálló csoportos bemutatására.

Történelmi társastánc

A tanuló ismerje

- a történelmi társastáncok alaplépéseit.

Legyen képes

- a tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

Tánc történet

A tanuló ismerje

- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánc történelmi folyamatokat.

Legyen képes

- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a múlt és jelen értékeinek befogadására,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre.

IV. Rész

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

I. Fejezet

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

Az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység — nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság — alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nemcsak a kezűgyességet, technikai érzékenységet fejleszti, hanem kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.

2. A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmas arra, hogy a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódnak a tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanulók képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket és a különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

3. A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytisztélet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

A képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

Irányítsa a tanuló figyelmét az emberi és a természeti környezet esztétikumára, szépségére.

Ismertesse meg az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeit, az értékmegőrzés formáit.

Ismertesse meg a kommunikáció művészi formáit, a képző- és iparművészet műfaji sajátosságait.

Ösztönözze a tanulót az önkifejezés eszköztárának gazdagítására, és készítse fel a tanult művészi kifejező eszközök alkalmazására.

Készítse fel a tanulót

- a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére,
- a vizuális információk, közlemények megértésére,
- a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra,
- tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra,
- a legfontosabb kifejezési eszközök, kompozíciós eljárások ismeretére,
- a kifejezési eljárások használatára,
- élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére,
- a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására,
- a média által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére,
- a vizuális önkifejezésre, alkotásra,
- tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére,
- tervezésre, konstruálásra,
- a kifejezési technikák, a tárgykultúra anyagainak ismeretére,
- eszközhasználatra, anyagalakításra,
- a baleset- és munkavédelmi előírások betartására,
- tárgykészítésre, környezetformálásra,
- a kézműves tevékenységek gyakorlására,
- a jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére,
- a rendeltetés — a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggéseinek felfedezésére,
- a mindennapok, a természet szépségének, a művészetek, a műalkotások befogadására,
- a vizuális művészetek, a környezet- és tárgykultúra megismerésére,
- a műelemzési eljárások alkalmazására.

Tegye lehetővé

- a néphagyomány, a népi kultúra élményszerű megismerését.

Alakítsa ki a tanulóban

- az esztétikum iránti igényt,
- az esztétikai élményképességet,
- az alkotó magatartást és ehhez tartozó pozitív beállítódásokat, szokásokat.

Fejlessze a teremtő képzeletet és az improvizációs készséget.

A képzés struktúrája

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Vizuális alapismeretek	2—4	2—4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rajz-festés-mintázás	—	—	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Műhelyelőkészítő	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Műhelygyakorlat	—	—	—	—	2	2	2	2	2	2	2	2
Szabadon választható tantárgy	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabad sáv	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2—4	2—4	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

A rajz-festés-mintázás és a műhelygyakorlatok óraszámát 1—3 vagy 3—1 arányban átcsoportosítható. Az előképzőt a tanulónak nem kötelező elvégeznie.

A képzés tanszakai, tantárgyai

Vizuális alapismeretek

— Az előképző komplex művészeti tantárgya.

Kötelező tantárgyak

— Rajz-festés-mintázás.

— Műhelyelőkészítő, műhelygyakorlat.

Kötelező műhelygyakorlat választható tanszakai:

— Képzőművészet: grafika, festészet, szobrászat.

— Média: fotó-videó.

— Iparművészet: bábkészítő, bőrműves, fatárgykészítő, fémműves, kerámia, kézművesség, makett- és papírtárgykészítő, textilműves, tűzzománckészítő.

Szabadon választható tantárgyak:

— Művészettörténet.

— Népművészet.

A szabad sáv keretében a fenti tantárgyak vagy a műhelygyakorlatok bármelyike választható.

A rajz-festés-mintázás tantárgy biztosítja a képző- és iparművészeti alapot.

A műhelyelőkészítő foglalkozások során a tanuló a képzés több területével ismerkedhet meg.

A műhelygyakorlat teszi lehetővé a képző- és iparművészeti szakirányú tevékenységeket.

A képzőművészet, iparművészet és média területén a helyi lehetőségektől függően a fenti műhelyek közül a tanuló érdeklődésének és képességeinek megfelelően választhat.

A képzőművészet és iparművészet-oktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembevétele mellett a tanuló más művészeti ág (zeneművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

II. Fejezet

KÖZÖS KÖTELEZŐ TANTÁRGY

Rajz-festés-mintázás

Az alapfokú művészetoktatás 12 évfolyamára a program a következő cél- és feladatrendszerrel határozza meg:

- a látás és a látványértelmező képesség fejlesztése,
- a látványértelmezésben szerepet játszó tényezők tudatosítása,
- a megjelenítő és a kompozíciós képesség fejlesztése,
- a vizuális gondolkodás képességeinek fejlesztése
  - = az elemzés,
  - = az elvont gondolkodás,
  - = a képi gondolkodás,
  - = a képzettársítás és a szintetizálás (sűrítés),
- jártasság a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben,
- jártasság kialakítása az anatómiai ismeretekben,
- a plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátítása,
- az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet (intermédiák) megismerése, alkalmazása,
- a művészettörténet nagy korszakainak ismerete,
- a vizuális kifejezőképesség fejlesztése.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

- a rajz-festés-mintázás alapelemeit,
- a vizuális gondolkodás formáit és nyelvezetét,
- a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a plasztikai, rajzi, festészeti technikák alkalmazásának módjait,
- a sík és tér törvényszerűségeit a képzőművészet világában.

A tanuló legyen képes

- a látványt értelmezni,
- a kompozíciós ismereteket alkalmazni,
- a síkban és térben alkotásokat létrehozni,
- a művészettörténet nagy korszakait ismertetni.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

- a vizuális nyelv kifejezőeszközait,
- azok jel- és jelentésrendszerét,
- a sík- és térábrázolás szabályrendszerét,
- az ábrázoló geometria alapelemeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait,
- a médiaművészet (film, videó, animáció) kifejezőeszközait és azok jelrendszerének alapjait,
- a képi konvenciók, a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az anatómia alapvető törvényszerűségeit és azok ábrázolási konvencióit,
- a művészettörténet nagy korszakait.

A tanuló legyen képes

- a tanár által vagy önállóan kijelölt témák (korrektúra segítségével történő) feldolgozására,
- a művészeti alkotómunka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására,
- sík- és térbeli művek létrehozására,
- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,
- a látvány, illetve a képi megjelenítések elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel),
- a nagy művészettörténeti korok eredményeit saját alkotó munkája során felhasználni.

III. Fejezet

KÉPZŐMŰVÉSZET

Grafika tanszak

A grafika műhelyprogram célja, feladata

A grafikai műhelygyakorlat tanítási célja az egyedi és sokszorosított grafikai eljárások megismerése. A grafika két fő területének: a képgrafikus és az alkalmazott grafikai tevékenységnek megismertetése.

A grafikai műhelygyakorlat célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló

- ismerkedjen meg a grafikai tevékenységhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalókkal,
- sajátítsa el a grafikai munkához szükséges technikai eszközök használatát,
- ismerkedjen meg a grafika lehetőségeivel és korlátaival (sokszorosítható grafikák, illusztráció, reklámgrafika stb.),
- tudja kiválasztani és alkalmazni az egyéniségének megfelelő grafikai technikát,
- ismerje a szaknyelvet,
- legyen tájékozott a grafika művészettörténetében,
- tevékenységének végzésében váljon önállóvá,
- legyen nyitott az új médiumok megismerésére (számítógép),
- felkészültsége legyen alkalmas arra, hogy tanulmányait szakirányban tovább folytathassa.

A grafikai műhelygyakorlat feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanulót ismertesse meg

- a grafikai tevékenységhez szükséges technikai anyagok, eszközök, szerszámok működésével, kezelésével,
- a grafikai művészet egy-egy kiemelkedő képviselőjével,
- a segédanyagok tulajdonságaival, használatával,
- a szabványokkal, a méretekkkel, az installálási törvényekkel,
- a szakma rövid történetével,
- a képzőművészeti gyakorlatban, a feladatokban felhasználható vizuális elemekkel (pont, vonal, szín stb.),
- a képépítés törvényszerűségeivel,
- a színelmélet alapjaival.

A grafikai műhelygyakorlat feladata, hogy a tanulóban

- fejlessze ki a feladatok elvégzéséhez szükséges önálló, kreatív, alkotói módszert,
- alakuljon ki véleménynyilvánítási igény és képesség,
- alakuljon ki a készített mű esztétikus megjelenítésének képessége.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

- a képépítés alapvető szabályait,
- a tanult grafikai technikákat, ezek továbbfejlesztési lehetőségeit és korlátait,
- az egyedi és sokszorosított grafika — különösen a megismert magasnymási eljárások — sokszínű technikai lehetőségeit,
- a grafika történeti és technikai sajátosságait,
- a nyomtatásra és dűckészítésre alkalmas papírfajtákat, a linó és fém anyagokat.

A tanuló legyen képes

- az eddig megismert grafikai technikák alkalmazására,
- vázlatkészítésre, motívumgyűjtésre, feldolgozásra, átírásra, dúcra-dolgozásra,

— az egyedi és sokszorosított grafika — különösen a megismert magasnyomási eljárások — sokszínű technikai lehetőségeinek alkalmazására,
— esztétikus képi megjelenítésre.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

— a legújabb nemzetközi és hazai sokszorosított grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
— a hazai kortárs grafika eredményeit.

A tanuló legyen képes

— önálló kifejezőkészségre és grafikai komponálásra,
— technikailag tiszta és kevert technikájú lapok létrehozására,

— az iparban használatos reklámhordozók (könyv, lemezborító, plakát) tervezésére,
— klasszikus sokszorosított grafikai faximile reprodukció készítésére,

— önálló gondolatokkal és képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
— kiállításra alkalmas munkák alkotására.

Festészet tanszak

A festészet műhelymunka célja, hogy a tanuló ismerje meg

— azokat az anyagokat és eljárásokat, amelyek a festői munka legfontosabb elemei,
— a szintan egyes alapvető problémáit és azok alkalmazását a festészetben,

— a festészeti technikákat,
— kifejezési nyelvi eszközeit,
— a szín és fény alapvető összefüggéseit,
— a sík és a szín, a tér és a szín látványban és alkotásban jelentkező összefüggéseit,
— a legkorszerűbb festészeti eljárások alapjait,
— a festészet határát kitágító képzőművészeti eljárásokat.

A festészet műhelymunka feladata, hogy a tanuló

— sajátítsa el a festészeti technikákat, eljárásokat,
— szerezzon ismeretet a festészet mint a képzőművészet egy műfaja jelentőségéről és történetéről.

A tanuló legyen képes festészeti ismeretek elsajátításával az adott műfaj sokféleségében eligazodni, önálló alkotásokat készíteni.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

— a hagyományos festészeti technikákat,
— a technikák alkalmazásának módozatait,
— a festészet történetének nagy korszakait,
— a festészeti technikák határeseit (pl. montázs, kollázs, manipulált fotó, festett síkplasztikák),
— a fotó, film, video, számítógép színalkotó és -visszaadó szerepét.

A tanuló legyen képes

— a megismert festészeti technikákkal műveket készíteni,
— figurákat, tájakat, tárgyakat ábrázolni,
— vázlatokat készíteni és azok után festményeket alkotni,

— síkban és térben, beállítás után és szabadon festményeket készíteni,
— a festészet határeseit jelentő műveket (montázs, kollázs, fotómanipuláció, computergrafika) alkotni,
— véleményt alkotni a festészet történetének jelentős műveiről.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

— a festészet technikai eljárásait,
— a technikai eljárások alkalmazását különböző feladatokban,
— a kompozíció törvényeit,
— a szabadon értelmezett, de a festészet műfaját nem meghaladó eljárásokat (videofestészet, computerfestészet),
— a színház és képzőművészet találkozását jelentő színpadi festészetet (díszlet),
— a festésztörténet nagy alkotásait,
— a festészetnek a művészettörténetben elfoglalt helyét,
— azokat a szakkifejezéseket, melyekkel egy festészeti alkotást jellemezhet, értelmezhet, elemezhet.

A tanuló legyen képes

— önálló festészeti alkotások, festmények és színes dekoratív művek tervezésére és létrehozására,
— saját alkotó tevékenységének következetes nyomon követésére és dokumentálására (portfólió készítése),
— a megismert festészeti technikák változatos és szakszerű alkalmazására,
— önálló véleményformálásra saját és mások műveit illetően,
— véleményének szakszerű kifejezésekkel való interpretálására.

A tanuló legyen képes

— önálló festészeti alkotások, festmények és színes dekoratív művek tervezésére és létrehozására,
— saját alkotó tevékenységének következetes nyomon követésére és dokumentálására (portfólió készítése),
— a megismert festészeti technikák változatos és szakszerű alkalmazására,
— önálló véleményformálásra saját és mások műveit illetően,
— véleményének szakszerű kifejezésekkel való interpretálására.

A tanuló legyen képes

— önálló festészeti alkotások, festmények és színes dekoratív művek tervezésére és létrehozására,
— saját alkotó tevékenységének következetes nyomon követésére és dokumentálására (portfólió készítése),
— a megismert festészeti technikák változatos és szakszerű alkalmazására,
— önálló véleményformálásra saját és mások műveit illetően,
— véleményének szakszerű kifejezésekkel való interpretálására.

Szobrászat tanszak

A szobrász műhelymunka célja

— a vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása és gyakoroltatása által, melyek felkészítik a tanulót a tárgyalásra, a plasztikai alakításra, a szakirányú továbbtanulásra.

A szobrász műhelymunka feladata a vizuális neveléssel párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, mely lehetővé teszi a fenti célok megvalósulását.

A műhelymunka feladata, hogy ismertesse meg a tanulót

- a szobrászművészet sajátos nyelvével, kifejezőeszközeivel, megnyilvánulási formáival,
- a tárgyformálás anyagaival, eszközeivel,
- a szobrászműteremmel és felszerelésével,
- a munka során használt anyagok és szerszámok használatával,
- a kéziszerszámok készítésével,
- a klasszikus szobrászat formai megoldásaival és az azoktól való elszakadás lehetőségeivel,
- az új anyagokkal és azok használatával,
- a kreatív feladatmegoldásokkal a tervtől a kész munkáig.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

- a szobrászat fontosabb eredményeit, művészettörténeti időrendiségben,
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat,
- a szoborkészítés alapjait, a készítés technológiáját,
- a gyakorlatban megismert anyagok jellemző tulajdonságait és felhasználási területét,
- a balesetvédelmi szabályokat,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes

- az anyagismeret birtokában alkalmazni a célnak legmegfelelőbb szobrászi eljárást,
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába,
- a tárgyak elemzésére az anyag—funkció—forma szempontjai szerint,
- felismerni környezetében a pozitív esztétikai minőséget.

A tanuló rendelkezzen

- biztos rajztudással,
- műelemzési képességgel,
- agyagból történő mintázás képességével,
- a gipszmunkák terén alapvető ismeretekkel, gyakorlattal.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

- a szoborkészítés anyagainak, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
- a szobrászat klasszikus műfajait,
- a formai jellemzőket a történeti és kortárs tárgyakon,
- a szobrászműterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok előírás szerű kezelését,
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit a szobor—entériőr viszonylatában,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes

- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- önálló tervezésre anyag—funkció—forma egységében,
- terveit igényes műhelyrajzban megjeleníteni,
- megszerzett ismereteit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
- az alkotómunka során pozitív élményeit beépíteni a műbe,
- a feladatokat megfelelő általános műveltsége folytán kreatívan megoldani,
- pozitív formát készíteni agyagból, gipszből,
- a szobrászatban használatos speciális kéziszerszámokat (mintázófa, gipszelő szerszámok stb.) előállítani,
- arányos kicsinyítésre és nagyításra,
- a természeti és mesterséges formák megmintázására, átírására,
- az alapvető anatómiai ismeretek alkalmazására,
- a szobrászat hagyományos anyagainak (terrakotta, fa, kő, bronz stb.) használatára,
- a szobrászat segédanyagainak (gipsz, plasztilin stb.) alkalmazására,
- a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámok és gépek használatára,
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezet összeállítására,
- érem, relief, portré, ember- és állatfigura mintázására, faragására,
- biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

IV. Fejezet

MÉDIA

Fotó-video tanszak

A fotó-video műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló

- ismerje meg a fényképezés és a mozgófilm-készítés történetét, az amatőr célokra ma használatos fotó-video eszközöket, azok működését és alkalmazásuk lehetőségeit,
- sajátítsa el az emlékképek és felvételek készítéséhez elengedhetetlen minimális ismereteken túl, a kreatív munkához szükséges ismereteket és gyakorlati fogásokat,
- igazodjon el a fotográfia és a film sajátos formanyelvén, tudjon önálló elképzelés alapján fotóillusztrációkat, sorozatokat, riportot, illetve rövidfilmeket készíteni.

A fotó-video műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló

- ismerje meg a fényképezés és a videózás eszközeit (fényképezőgépek, objektívek, felvételi segédeszközök, nagyítógép, diavetítő, kamkorderek, kazetták, lejátszók, monitorok, világítóberendezések), anyagainak (filmek, nagyítópapírok, kidolgozó vegyszerek, laborfelszerelések),

— legyen fogalma a fotók és mozgóképfelvételek felhasználásának módjairól (sajtó, nyomdaipar, reprodukciós és szemléltetési célok, információátvitel, helyi, regionális és országos tévéműsorokban való részvétel, egyéni és csoportos kiállítások, valamint részvétel hazai és nemzetközi pályázatokon),

— a tájékozottság szintjén ismerje a legmodernebb információrögzítési, tárolási és továbbítási rendszereket (pl. digitális mágneses képrögzítés CD-re, műholdas képtovábbítás és vétel, Internet),

— ismerje és alkalmazza az álló- és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai alapismereteket, elsősorban azonban ismerje meg a saját maga által használt kamerát,

— tudja önállóan a helyes nézőpontot kiválasztani, az expozíciót meghatározni és komponálni,

— tudja alkalmazni a kép felvétel közbeni és utólagos átalakításának fogásait (fotó: alul- és túlexpozíció, szűrés, többes expozíció, rávilágítás, kitakarás; video: jelenet-felbontás, vágásos rendezés, inzertezés, utóhangosítás).

A tanulók a mese- és egyéb jelenetek képekre bontásával, többszöri felvételével, majd az elkészült képsorok kiválogatásával, lerövidítésével és összeillesztésével gyakorolják a filmkészítést.

Követelmények

Fotó

A tanuló az alapfok végén ismerje meg és alkalmazza

— a következő labortechnikai eszközöket és eljárásokat: nagyítógép, a fekete-fehér nagyítás kidolgozó eszközei és vegyszerei,

— a kész negatív értékelését,

— az egyszerű fekete-fehér nagyítás készítését,

— a fényképszárítást, -fényesítést,

— a színes negatív-pozitív eljárás hozzáférhető technológiáját (tanulmányozza a színes minilabort működés közben),

— az optikai leképezés alapfogalmait,

— a kompozíció alapelemeit (pont, vonal, folt, tér, forma, szín).

Legyen jártas

— a csendélet, a csoportkép, a tájkép, a városkép és az életkép készítésében és értékelésében.

A tanuló legyen képes

— biztonságosan és tudatosan használni a fényképfelvételek készítéséhez szükséges alábbi eszközöket: kamera, fekete-fehér és színes negatív filmek, állvány, világítási eszközök (lámpák, villanó).

A továbbképző végére a tanuló ismerje a felvételi területek közül

— a portrét, a sport- és akciófotót, a közelfelvételeket, a fotóriportot, az esszét és az illusztrációt.

Legyen jártas az alapozó szakaszban tanultakon túl a következőkben:

— a felvételezés

= a tükörreflexes kamera használata,

= a csereobjektívek és sajátosságai,

= megvilágítás-mérés,

= a felvételi segédeszközök (szűrők, előtétek, közgyűrűk) alkalmazása, összetettebb világítási szituációk és a derítés alkalmazása;

— labortechnika

= alkalmazza rendszeresen az exponáló órát,

= tudjon kiegyenlített fekete-fehér negatívot hívni,

= mindig készítsen csíkmásolatot,

= legyen képes igényesebb, nagyméretű (maximum 30×40 cm) ff nagyítás készítésére és kisebb retusálására,

= tudjon lényeges képrészletet kiválasztani, részletnagyítást készíteni,

= alkalmazza tudatosan a képlágyítás-keményítés, valamint a rávilágítás-kitakarás fogásait a jobb képminőség elérése érdekében,

= tanuljon meg képet keretezni (paszpartu);

— fotóelmélet és esztétika

= ismerje a fényértéket és a feketedési görbét,

= legyen tisztában a túl- és alulexpozíció jelentőségével,

= alkalmazza tudatosan a mélységélességet,

= tudja befolyásolni a kép kontrasztját,

= ismerje és alkalmazza a kompozíciós rendszereket (arany metszés, szimmetria-aszimmetria, átíró elrendezés, nyitott és zárt kompozíciók),

= ismerje fel és alkalmazza a lényeg kiemelésének eszközeit (élesség, tértagolás, elhelyezés, képki-vágás).

A tanuló legyen képes

— felvételi tervet és ahhoz illeszkedő vázlatot készíteni,

— kritikus elemzésre és önértékelésre.

Video

A tanuló az alapfok végén ismerje

— kamerája működését és az optikai képalkotás fogásait.

Ismerje és alkalmazza

— a képkivágások (plánok) képalakító hatását (premier plán, szekond plán, bőszekond plán, amerikai plán, kistotal plán, nagytotál plán), közeli (inzert).

Legyen jártas

— a kameramozgásokban,

— a jelenetek képsorokra bontásában,

— a kész képsorok szükséges mértékben való lerövidítésében és megszerkesztésükben.

A tanuló legyen képes
— helyesen használni az állványt a rezdülésmentes felvételek készítése érdekében,

— önállóan nézőpontot kiválasztani,
— egyszerűbb forgatási tervet készíteni és annak alapján filmet forgatni,
— kamerával önállóan feliratot készíteni.

A tanuló a továbbképző végére ismerje
— az igényesebb és bonyolultabb kamerák (S-VHS és a digitális kamkorderek) működését.

Ismerje és alkalmazza

— a plánok összekapcsolásának szabályait,
— a szubjektív kamerás felvételsorokat,
— az utólagos száj-hangszinkronizálást (stúdiófelvétel).

Legyen jártas

— a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazásában,
— a vágóképek tudatos megtervezésében és használatában,

— többszörös jelenetforgatás, a túlforgatás, a gépátállítás, a követés és a kocszás alkalmazásában,
— az egyszerűbb elektronikus vágóasztal kezelésében,
— a filmes utómunkálatoknál a képi inzertezésben, a számítógépes feliratozásban és az utóhangosításban.

A tanuló legyen képes

— forgatási vázlatot készíteni és abból egyszerűbb forgatókönyvet írni,

— rövid, feszesen vágott, technikai hibáktól mentes, szépen fényképezett és montírozott, igényes hanganyaggal ellátott filmet készíteni,

— számítógépes programok és fejlettebb montázsasztal segítségével alkalmazni egyszerűbb videorükköket a képi hatás fokozása érdekében (áttűnés, képfordulás, átlukasztás, blue-box).

A tanuló legyen képes a saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni, ismerje fel azok erényeit és hibáit.

Az elsajátított alapismeretek és tapasztalatok birtokában tudjon eligazodni a képi információs rendszerek között.

V. Fejezet

IPARMŰVÉSZELET

Bábkészítő tanszak

A bábkészítő műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló

— váljon képessé a művészetekről tanult ismereteit felhasználni,

— legyen képes látványteremtésre, mondanivalója bábokkal való kifejezésére és a bábok alapmozgásainak elsajátítására,

— ismerje meg az ősi formavilágot, és legyen képes azt újjávarázsolva megfelelő jelrendszert kialakítani, használni.

A bábkészítő műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló

— ismerje meg a bábkészítés és bábjátszás történetét,
— legyen képes megkülönböztetni a bábok alapvető típusait,

— sajátítsa el a legfontosabb báb típusok elkészítési módját,

— értelmezze a bábok karakterét, speciális ruházatát, plasztikáját,

— tanulja meg a bábmozgatást, bábjátszást,
— anyagismereti tudásával tárja fel az alkalmazható anyagokat,

— ismerje meg a szerszámok, gépek biztonságos használatát.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

— a báb történet legfontosabb vonulatait (képmutogatástól a legbonyolultabb mechanikáig),

— a darab mondanivalójának és a kiválasztott báb típusnak a kapcsolatrendszerét,

— a felhasználható anyagok tulajdonságait és célszerű felhasználhatóságukat,

— a bábművészet szintetizáló képességét az irodalom, a képzőművészet, a zene és a mozgásművészetek között.

A tanuló legyen képes

— a képzőművészet lehetőségeit, eszközeit felhasználni olyan tárgyakat, figurákat készíteni, amelyek színpadon a „színész” feladatait látják el,

— tartalmat adni az egyszerű tárgyaknak, eszközöknek,
— a célnak megfelelően az egyszerű és az összetettebb képzőművészeti megoldásokat megtalálni,

— megbízható szerkezeteket konstruálni, amelyek stabil és biztonságossá, ugyanakkor megfelelően mozgathatóvá teszik a figurákat,

— játszani a műfaj adta átváltozási lehetőségekkel,
— különböző módszerekkel plasztikussá tenni a kismélt tárgyat, vagy kialakítani a báb plasztikáját,

— kosztümöt készíteni a plasztikára és megfelelő módon felerősíteni, elősegítve az átváltozásokat és a játék könnyedségét.

A tanulóknak alapvetően tisztában kell lenni azzal a ténnyel, hogy mozgatható, színpadra állítható bábót kell készíteniük, nem pedig kiállítható képzőművészeti alkotást.

A tanuló a továbbképző végére az alapozó szakaszban tanultakon túl ismerje

— a játéktér lehetőségeit,

— a dramaturgia alapvető szabályait, különös tekintettel a bábműfajra,

— az emberi test anatómiáját,

- a karakteres mozgás lényegét,
- az animáció lényegét,
- a fényhatás kifejező erejét, a fény tulajdonságait.

A tanuló legyen képes:

- különböző típusú bábokat megtervezni, elkészíteni, bemozgatni,
- a tartalomhoz megválasztani a legkifejezőbb bábtípust (technikát), anyagot, zenét, teret,
- egyszerű etüdit bemutatni.

Bőrműves tanszak

A bőrműves műhelymunka célja

- a vizuális nevelés ismereteire alapozva, azzal párhuzamosan, azt erősítve és kiegészítve a tanulókkal megismertetni a bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik őket az önálló tárgyalásra, környezetalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- a hagyományos népi kultúra ezen területének továbbéltetése, átörökítése, valamint a múlt értékeink beépítése a mai tárgykultúrába, tárgyaló tevékenységbe,
- a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, a természetes anyag feldolgozásával a természetközeli szemlélet mélyítése, az esztétikai, művészi, konstruktív érzékenység kialakítása,
- e nagy múltú szakma történeti és jelenkori megismerése,
- a természetes bőr hagyományos kézműves megmunkálási módjainak elsajátítása,
- a bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A bőrműves műhelymunka feladata

- a bőr felhasználásának, bőrtárgyak készítés-történetének (szakmatörténetének) megismertetése,
- a bőrből készíthető tárgyak körének megismerése a népművészetben, a viselettörténetben és a mai használatban,
- alap-, kellék- és segédanyagok megismerése,
- kéziszerszámok, gépek megismerése, használata,
- a bőr feldolgozásának műveletei, technikái,
- tárgytervezési alapismeretek elsajátítása — a tervezés forrásai, a felhasználási célból kiinduló tervezés, vázlatok, szerkesztett minták, makett, modell készítése, az elkészült munka elemzése,
- díszítmények formakincse — anyaggyűjtés, másolás, kiemelés, tervezés,
- a kézműves tevékenységhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalók biztosítása,
- élményszerű megismerés és tapasztalatszerzés a tananyaggal kapcsolatban (pl. múzeumlátogatás, irányított gyűjtőmunkák, megfigyelések végzése),

- igényes kézműves termékek létrehozásával az értékek megbecsülése, a munkára nevelés,
- a bőrműves szakirodalom bemutatásával az önművelés lehetőségének megalapozása.

A feladat a fentiek alapján azoknak az alapozó és speciális ismereteknek az elsajátítása és begyakorlása, melyek biztosítják a tanulók számára a meghatározott célú alkotómunka elvégzését a tervezéstől a kivitelezésig.

A műhelyprogram feladata a balesetmentes, munkavédelmi előírásoknak megfelelő jártasság kialakítása az eszközhasználatban. Irányított tárgyelemzéseken és tervezési folyamaton keresztül a tárgy, a környezet és a használó ember összhangjára, harmóniájára való figyelemfelhívás, ezzel az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

- az alkalmazott anyagok tulajdonságait, papírok szálirányát, hajlásirányát, bőrök eltérő felületi tulajdonságait,
- a ragasztók használati tulajdonságait,
- a cérnák használati tulajdonságait,
- a kéziszerszámok használatát,
- a motívum-, mintagyűjtés forrásait, másolási mód-szereket,
- az egyszerű nyomtatási technikákat (krumplidúc, papírdúc, parafa dugóba szúrt szegek stb.),
- a batikolást papírra, textilre, bőrre,
- a tervezés folyamatát,
- a bőrfestést, pácolást,
- az égetéssel bőrformázást,
- a domborítást, metszést,
- a rátétes díszítéseket filcen, vékony bőrről,
- a bőrből készített tárgyak körét a népművészetben, viselettörténetben, a mai használatban,
- a szíjhasítás szerszámait, módszereit,
- a bőrvágó kés helyes használatát.

Legyen jártas

- az anyagok pontszerű, hálós vagy teljes felületű ragasztásában,
- egyenes hajtások képzésében különféle anyagokon, biegeles, riccelés a kartonok hajtásánál, behajtás képzése papíron, textilen, műbőrön, bőrről,
- hímző öltések készítésében,
- fűzéses összeerősítésben (fonallal, vékony bőrszíjjal),
- három- és többágú lapos és gömbölyű fonatok készítésében zsinórral, bőrszíjjakkal,
- egyszerű tárgyak vázolásában, látszatrajzok, szerkezeti rajzok készítésében, alkatrészek műszaki rajzának szerkesztésében és a mintavágásban.

A tanuló legyen képes
 — ollóval egyenes és ívelt vonalakat pontosan vágni,
 — egyszerű kézi varrásokkal összeerősíteni filcet, vékony bőrt,

— a készítendő tárgyak használati céljait megfogalmazni, elemezni az elkészült darabokat használati, esztétikai, kivitelezési szempontokból.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

— a szakmatörténetet (a bőr feldolgozásához kapcsolódó kézműves mesterségeket, azok kialakulását, történetét, tevékenységi körüket),

— a bőr felhasználási lehetőségeit, a bőrműves termékek fajtáit,

— a bőrműves mesterségekhez fűződő anyagok eredetét, feldolgozási módjait, fajtáit, tulajdonságait,

— a bőr szerkezetét, felépítését, kikészítését, topográfiaját, a kiegészítő és díszítőanyagok fajtáit (csont, fa, fém, gyöngy stb.), kiegészítők alkalmazási lehetőségeit,

— a tárgykészítés munkafolyamatait

= a tervezéshez elképzeléseiknek plasztikus megjelenítéséhez szükséges eszközrendszert,

= a sík- és térábrázolás törvényszerűségeit,

= a színelmélet alapjait,

= a stilizálás, ornamentikaképzés, kompozícióépítés követelményeit,

= a tervezés szempontjait,

= alap- és szabásminták elkészítését,

— a szabás eszközeit, módjait, szempontjait (anyagra helyezés, gazdaságosság, jelölés),

= az összeállítás előkészítő folyamatait,

= az összeállítás módjait, varrások, fonások, fűzések fajtáit,

= a díszítési módokat, technikákat, szironyozás, domborítás, festés, batikolás, metszés, rátétek, bőrhímzés alkalmazását,

— a viselettörténetet, különös tekintettel a bőrből készült öltözetkiegészítőkre,

— a múzeumokban bemutatott bőrös vonatkozású tárgyakat,

— a szakirodalmat,

— a népművészet bőrműves emlékeit

= a bőrműves munkákhoz kapcsolódó eszközöket, használatukat, a szerszámok helyes kezelését,

= az alapvető gépek (tűzőgép, vékonyítógép) kezelését,

— a munka- és balesetvédelmi szabályokat.

Legyen jártas

— a bőrdíszítési módszerek alkalmazásában (metszés, domborítás, rátétes díszítés, szironyozás, batikolás, égetés, szélezés, poncolás, festés, pácolás),

— a műhelyben található gépek, szerszámok használatában (varrógép, lemezolló, köszörű, vékonyítógép),

— a tervezés folyamatában,

— a tárgyak mintáinak megszerkesztésében, mintavágásban,

— csont-, fakellékek elkészítésében.

A tanuló legyen képes

— gondolatait, elképzeléseit alkotó módon, tárgyi formában megjeleníteni,

— a megszerzett ismereteket saját munkájába konstruktív módon beépíteni,

— munkájában a funkció—forma—díszítés harmóniáját megteremteni,

— a bőrműves munkafolyamatok igényes elvégzésére, esztétikus termékek létrehozására,

— a tárgyak fajtájának ismeretében a megfelelő alapanyagok kiválasztására,

— arányos méretezésre,

— a bőr eltérő területi tulajdonságainak megfelelően szabni,

— késsel egyenes és ívelt vonalakat pontosan szabni különféle vastagságú anyagokon,

— a tárgyhoz és az anyaghoz megfelelő összeillesztési és díszítési technika kiválasztására,

— különböző anyagokat pontszerű, hólos és teljes felületen ragasztani,

— behajtásokat képezni egyenes, domború, homorú vonalakon,

— különféle anyagokat összeerősíteni varrópadon kézi varrással, két tűvel, fűzéssel, varrógéppel,

— gömbölyű és lapos fonatok készítésére,

— gombkötésre,

— szíjhasításra,

— a készítendő tárgyak vázlat-, szerkezeti, nézeti, műszaki rajzának készítésében és a mintavágásban,

— a hagyományos kézműves mesterségek értékeit a modern kor követelményeihez igazítva továbbéltetni,

— munkájában a munkavédelmi, balesetvédelmi előírások betartására.

Fatárgykészítő tanszak

A fatárgykészítő műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló

— széles körű elméleti és gyakorlati ismeretekre legyen szert a fa megmunkálása terén,

— sajátítsa el azokat az alapozó és speciális ismereteket, készségeket, melyek képessé teszik a műhelygyakorlaton előforduló feladatok átlátására, kivitelezésére,

— ismerje meg a famíves tárgyak sokféle funkcióját és azon túlmutató humán értékeiket,

— szerezzen olyan alapismereteket és készségeket, amely alkalmassá teszi fatárgyak készítésére,

— legyen képes felelősségteljes, pontos munkavégzésre, kitartó összpontosításra, az általa készített tárgy, tárgycsoport, a hozzá kapcsolódó dokumentáció esztétikus megjelenítésére,

— pályaválasztását, továbbtanulását elősegítse,

— alkotó gondolkodását megalapozza és kialakítsa.

A fatárgykészítő műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló

— ismerje meg a faművesség jelentőségét a szerves kultúrában, lehetőségeit a mai városi polgári kultúrában,

— szerezzen tapasztalatot a leghasználatosabb hazai fafajták tulajdonságait, megmunkálhatóságát illetően,

— ismerje meg a tárgykészítéshez szükséges szerszámok, eszközök, berendezések működését, használatát, kezelését,

— ismerje a tárgyformáláshoz kapcsolódó tervezési, dokumentációs rajzkészítési módszereket, megközelítési módokat, szemléleti elvárásokat,

— ismerje a készítési eljárások alapműveleteit,

— ismerje a tárgykészítési műveletek célját, folyamatát, különböző módjait,

— legyen képes használni a tárgyalt témákhoz, a készített tárgyakhoz kapcsolódó szakirodalmat,

— életkori szintjének megfelelően alakuljanak ki mindazok a tervező, átíró, tárgyalkotó teremtő, anyagformáló, munkaszervező képességek, melyek az igényes alkotómunkához szükségesek,

— ismerje a tűz- és baleseti veszélyforrásokat, elhárításuk módjait, szabályait.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

— a fa általános műszaki tulajdonságait,
— a fa szerkezetét, a leghasználatosabb puha- és keményfa jellemző tulajdonságait,

— a magyar pásztorélet szokásait, jellegzetességeit,

— a pásztorfaragások jellemzőit,

— a paraszti ülőalkalmatosságok közül a széket, kupásszéket, a felvidék néhány áttört faragású ülőbútorát,

— a faipari szerszámok, gépek működési elvét, veszélyforrásait,

— a fakötések, illesztések néhány változatát,

— a népi építészet boronaépítkezéssel változatát,

— az ácsolt láda szerkezetét, funkcióját,

— az intarziakészítés elvét,

— az asztalos-, a bognár- és a kádármesterség főbb jellemzőit,

— néhány fából készült népi hangszer elkészítésének elvét.

A tanuló legyen képes

— egyszerű vesszőfonási műveletre,

— helyes, biztonságos szerszámfogásra,

— derékszögű, síma felületek kialakítására,

— szögelésre,

— diófapácolásra,

— viasz- és olajbevonat készítésére,

— karclozás, spanyolozás, domborfaragás egyszerűbb változatainak igényes kivitelezésére,

— fakanál, kupásszék létrehozására vájó szerszámokkal,

— sarokollós csapolású szögtengely mentén nyitható fedelű dobozka készítésére,

— végtagjait mozgató, rétegelt lemezfigura készítésére,

— gurulós fajték kialakítására,

— ácsolt láda vagy ládika készítésére,

— támlás paraszti szék készítésére,

— szétszedhető kecskelábas asztal (vagy modelljének) elkészítésére,

— több rekeszes játékbútor létrehozására (nem csapolásos illesztéssel),

— vésett geometriai díszítések,

— áttört faragások és

— egyszerű intarzia megalkotására.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

— a Kapoliak munkásságának lényegét,

— az asztalos-, a bognár- és a kádármesterség főbb jellemzőit,

— a fából készült népi hangszerek készítésének elvét,

— a paraszti gazdálkodás néhány faeszközét,

— a magyar népművészet formáit, jeleit, szimbólumait,

— a busójárást mint népszokást,

— a kéregedény-készítés elvét,

— a népi építészet főbb jellemzőit,

— az erdélyi köríves nyilatú kiskapuk némelyikét,

— az intarziakészítés több változatát,

— festett erdélyi, dunántúli paraszbútorokat,

— a földfestékes túróenyv-kötőanyagú festésmódot,

— a Szórataténusz Játékmúzeum jelentőségét,

— az esztergályozás elvét.

A tanuló legyen képes

— mozgatható karú-lábú fabábú elkészítésére,

— deszkából kivágott hiányzó részek összeforgatásából formák megjelenítésére,

— fa álarc létrehozására,

— kereplő hangszer készítésére,

— ivócsanak vagy sótartó vájószerszámokkal való előállítására; egyéb pásztor-késztség tartozékainak előállítására a pásztor-művészet technikai eljárásaival,

— domborfaragású bot, tükörkeret megalkotására,

— asztalka, szék kifűrészelésére (egy fahasábból játék céljaira),

— asztal (vagy modelljének) elkészítésére,

— több fiókos kisszekrény (vagy modelljének) létrehozására,

— talicska (vagy modelljének) elkészítésére,

— ácsolt kiskapu összeállítására,

— igényes intarzia munka megalkotására,

— bölcső vagy szekrény készítésére, földfesték alapú túróenyv kötőanyagú festésére hagyománykövető jelekkel.

Fémműves tanszak

A féműves műhelymunka célja, hogy a vizuális és plasztikai tanulmányokhoz kapcsolódva az esztétikai nevelés segítségével járuljon hozzá a sokoldalú, kreatív személyiség kialakításához, a foglalkozások keretében fejlessze a tanuló

— anyaghoz kapcsolódó konstruáló készségét, kreativitását,

— a tervezési folyamatok végigvezetésével helyzetfelismerő, véleményalkotó és problémamegoldó képességét,

— a szaktörténeti és szakelméleti ismeretek tudatos beépítésével értelmező-elemző látásmódját, a kortárs tárgy- és környezetkultúra iránti érzékenységét.

A féműves műhelymunka feladata, hogy a tanulót ismertesse meg

— az elmúlt korok féműves hagyományaival,

— a féművesség sajátos nyelvével, az anyagra jellemző technikai és formai megoldásokkal,

— a tárgykészítéshez kapcsolódó alapfokú tervezési módszerekkel,

— a fémek alapvető jellemzőivel, a megmunkáláshoz szükséges egyszerű eszközökkel, technikákkal, díszítési módokkal,

— a vonatkozó munkavédelmi előírásokkal.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

— a féművesség történetének fejlődési szakaszait,

— a technikai fejlődés főbb állomásait,

— az ötvösség történetének jellemző alkotásait,

— az önálló kifejezés, megjelenítés anyagait, eszközeit,

— a sík- és téralakítás eszközhasználatát, technikai műveleteit,

— a díszítés különböző módjait.

A tanuló a fentiek birtokában legyen képes az anyag, eszköz és technikai módszerek olyan fokú alkalmazására, hogy azzal saját gondolatait — életkorának megfelelő szinten — tárgyasult formában meg tudja valósítani.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

— a színes fémek, könnyűfémek nemesfémek anyagára jellemző fizikai és kémiai tulajdonságokat,

— a metallográfia ismeretében a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során,

— a sík- és téralakítás legkülönbözőbb módjait, azok törvényszerűségeit,

— a felületek díszítésének módzatait,

— a műhely szakszerű használatát.

A tanuló legyen képes

— a fémek hidegalakító eljárásainak,

— a kovácsolás alapműveleteinek,

— a filigránkészítés,

— láncfűzés,

— aszúrozás,

— zománcozás,

— drágakőfogalás,

— térbeli lemezalakító módok (domborítás, cizellálás, felhúzás, fémnyomás),

— forgácsolás (esztergálás, fúrás, marás),

— öntés különböző módozatainak,

— a gumiforma-készítés,

— öntvénymegmunkálás technikáinak,

— és a különböző felületkezelési módoknak

olyan szintű alkalmazására, hogy a technikák ismeretében saját terveit önállóan meg tudja valósítani.

Kerámia tanszak

A kerámia műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan

— tegyen szert a tanuló alapvető mesterségbeli tudásra,

— rendszerezze és közvetítse azokat az ismereteket, melyeknek birtokában a tanuló számára lehetségessé válik a művészeti szakközépiskolára való felkészülés.

A kerámia műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanulót ismertesse meg

— a kerámiaművészet sajátos nyelvével, kifejező eszközeivel, formakincsével, megnyilvánulási formáival,

— a tárgyformálás anyagaival, eszközeivel,

— egyes technológiai eljárások kivitelezésével és azok alkalmazási területével,

— kerámiatárgyak készítésének folyamatával a tervtől a kész munkáig,

— a kerámiakészítés környezet-, tűz- és balesetvédelmi szabályaival.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

— a kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, a készítés technológiáját,

— a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket,

— a kerámiatörténet fontosabb állomásait,

— a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes

— a tárgyalakítás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni,

— elképzeléseit rajzban rögzíteni, ezeket igényesen megoldani,

— a helyes munkamenetet betartani,

— tapasztalatait, ismereteit — életkori szintjének megfelelő önállósággal — a tárgykészítés folyamatába beépíteni,

— műalkotások értő befogadására,

— felismerni környezetében a pozitív esztétikai minőséget,

— a megismert munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

— a kerámia alapanyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,

— egyes tárgytípusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket,

— a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét,

— a kerámiatörténet fontosabb állomásait,

— a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes

— önálló tervezésre a forma és funkció szoros kapcsolatának szem előtt tartásával,

— terveit látványszerű és formaértelmező rajzokban igényesen megjeleníteni,

— megszerzett ismereteit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,

— a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani,

— a cél és az eredmény összevetésére,

— a rendeltetés, forma és díszítmény szempontjai szerint a műtárgyak elemzésére,

— a megismert munkavédelmi szabályok következetes betartására.

Kézműves tanszak

A kézműves műhelymunka tanításának célja

A kézműves tevékenységek megismertetésével a hagyományos népi kultúra ezen területének átörökítése, a múlt értékeinek beépítése a mai tárgykultúrába, tárgyaló tevékenységbe. A természetes anyagok felhasználásával a természetközeli szemlélet kialakítása és megerősítése, a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének megalapozása, az értékteremtés és -megőrzés igényének létrehozása.

A kézműves műhelymunka feladata

— a manuális és konstruáló képesség, a kreativitás fejlesztése, az esztétikai érzékenység mélyítése, a hagyományos kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása,

— a hagyományos tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának bemutatása,

— a hagyományok megismertetésével múltunk, népi örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése,

— a hagyományos kézműves tevékenységek szerepének és alkalmazási lehetőségeinek feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok között,

— a tárgy, a környezet, a létrehozó és használó ember viszonyának, harmóniájának felfedeztetése tárgyelemzéseken és a tárgyaló tevékenységen keresztül,

— a természethez, környezethez való kötődés mélyítése élmény-, ismeret- és tapasztalatszerzés által,

— azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a nyújtása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését,

— az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének felfedeztetése a kézműves tevékenységen keresztül,

— a felhasznált anyagok megfigyelése, elemzése, az alakításukhoz szükséges eszközök megismerése, jártasság kialakítása balesetmentes használatukban,

— a kézügyesség, a technikai érzék, a tervező-teremtő fantázia fejlesztése,

— az értékteremtésen és -megőrzésen keresztül a munkára nevelés.

Követelmények

Az alapfok végén a tanuló

— ismerje a hagyományos kézműves tevékenységek minél szélesebb körét,

— alakuljon ki benne a kézművesség iránti nyitottság, érdeklődés,

— tudjon pozitívan viszonyulni a természethez és a múlt értékeihez.

Rendelkezzen ismeretekkel

— a természetes anyagokról és felhasználási lehetőségeikről,

— a tárgyaló szerepéről, területeiről, szempontjairól.

Legyen jártas

— a kézművesség eszközeinek segítségével elképzelései, ötletei megvalósításában,

— egyszerű technológiájú tárgyak készítésében,

— a felhasznált anyagok megfigyelésében,

— a kézműves munkafolyamatok alkalmazásában (tervezés, anyag- és technikaválasztás, kivitelezés, díszítés),

— a gazdaságos munkavégzésben,

— a munkafolyamatokhoz szükséges eszközök megfelelő, balesetmentes használatában,

— a tárgyak elemzésében.

Legyen képes

— a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,

— az önálló tárgyalóra, esztétikus, igényes kivitelezésű termékek létrehozására.

Fedezze fel

— a tárgyakban rejlő esztétikumot,

— a hagyományos kézművesség szerepét a modern körülmények között és saját életében.

Makett- és papírtárgykészítő tanszak

A makett és papírtárgy műhelymunka tanításának célja

- az anyagi minőségek, esztétikai értékek iránti fogékonyság fejlesztése,
- a tanulók problémaérzékenységének, manuális készségének és igényességének kialakítása,
- a tanulók mesterségbeli tudásának megalapozása.

A műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan

- olyan alapozó és speciális ismeretek nyújtása, amelyek elsajátítása és begyakorlása révén a tanuló képes lesz a papírból önálló tervező és kivitelező munka révén művészi tartalmú alkotásokat létrehozni,
- az anyag széles körű ismerete folytán könnyítse meg a tanuló munkáját a különböző művészeti területeken.

A papírtárgykészítő műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan ismertesse meg a tanulót

- a papír kultúrtörténeti jelentőségével,
- a papírművészet műfajaival,
- a papírkészítés folyamatával,
- a tárgyalgatás anyagaival, eszközeivel,
- a gazdaságos és sokrétű felhasználás módozataival,
- az alkotó folyamat fázisaival,
- a munkafogásokkal,
- az eszközök balesetmentes használatával,
- a tárolás és konzerválás módjaival.

Alakítsa ki és mélyítse el a tanulóban

- azokat a tulajdonságokat, amelyek révén képessé válik a tanultakat adaptálni, és alkotó munkát végezni,
- az igényt az általa készített tervek, leírások, alkotások pontos, esztétikus kivitelezésére, bemutatására,
- a véleménynyilvánítás igényét és képességét,
- rendszeres, céltudatos gondolkodást, készséget a gazdaságos megoldások keresésére.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

- a papír történetét, gyártási folyamatát, eszközeit,
- a papírfajtákat, azok tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit, szabványos méreteit (A sorozat),
- a papírmegmunkálás eszközeit,
- a munkafolyamatok sorrendiségének jelentőségét,
- a gyakorlatban elsajátított technika hibalehetőségeit, törekedjen ezek elkerülésére, és tudja a jelenségek magyarázatait,
- néhány tárgyelemzésén keresztül a forma és funkció jelentőségét,
- a forma és díszítmény szerepét, törekedjen ezek egyességének a megteremtésére,
- a betűírás történetét, a betűtípusokat,
- néhány papírajáték készítését, használatát,

- az origami történetét, a papírhajtogatás szimbólumait, alapfogásait,
- a sárkánykészítés történetét, az aerodinamika alaptörvényeit,
- a papírnak más anyagokkal történő társítási lehetőségeit,
- a makett és modell közötti különbséget.

A tanuló legyen képes

- a tanult elméleti és gyakorlati ismereteit alkotó módon alkalmazni,
- az eszközök rendeltetésszerű használatára,
- gyakorlati tapasztalatai birtokában egyszerűbb tárgyakból variációsorozatot készíteni,
- a műhelyrajzokat értelmezni, igényesen megvalósítani,
- az elkészült munkát elemezni, megítélni.

A tanuló a továbbképző végén a fentiekben felül ismerje

- a papírfajtákat, azok tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit, szabványos méreteit (A és B sorozat),
- a papír felhasználásával, megmunkálásával kapcsolatos tipikus feladatokat, feladatcsoportokat és azok megoldási lehetőségeit,
- az anyagismeret birtokában alkalmazni a célnak megfelelő eljárásokat,
- saját ötleteit a technológiához igazítani és megvalósítani azokat,
- a betűírás és a nyomtatás történetét, különböző módozatait,
- néhány jellegzetes papírajáték készítését, használatát,
- a papírhajtogatás szimbólumrendszerét,
- a tervezés ergonómiai szempontjait,
- a papírnak más anyagokkal való társítási lehetőségeit, azok korlátait,
- a könyvkötés alapfogásait, eszközeit,
- a papírművesség irányzatait, jelentős alkotóit és munkásságukat,
- az aktuális feladathoz kapcsolódó területek elméleti és gyakorlati követelményeit,
- a jelentésre, rendeltetésre utaló formai jellemzőket, történeti és kortárs tárgyakon,
- a papír szakszerű tárolásának feltételeit,
- a papír konzerválásának és restaurálásának anyagain, eszközeit és műveleteit.

A tanuló legyen képes

- a feladatok megoldásához szükséges rajzi, tervezési és műhelyrajzok értelmezésére, igényes elkészítésére, bemutatására,
- a papír megmunkálásához használt eszközök, gépek, berendezések rendeltetésszerű használatára,
- a papírfajtákat, a megmunkálás módjait a feladatnak, az igényeknek legmegfelelőbben kiválasztani és alkalmazni,
- a művészeti háttér és elméleti ismeretek integrálására, alkalmazására a feladat megoldásában,

— a pozitív esztétikai minőségeket környezetében felismerni,

— a feladat megoldásával kapcsolatban kreatív módon ötletekkel, elképzelésekkel előállni, azok mellett érvelni.

Textilműves tanszak

A textilműves műhelymunka célja, hogy a tanuló

— a megismert műfaji lehetőségeket egyéniségének megfelelően tudja használni, alkalmazni,

— tudjon bánni a megszerzett ismeretekkel, anyagokkal, technikákkal,

— legyen képes a tervezési feladat megoldására (rajz-, szín- és formaismeret, kompozíciós készség) és a terv kivitelezésére,

— legyen képes textiles feladatok elkészítésére, kivitelezésére, esztétikus megjelenítésére.

A textilműves műhelymunka feladata, hogy ismertesse meg a tanulóval

— a textilt, mint anyagot,

— a textil felhasználhatóságának sokszínűségét,

— a textil sajátosságait,

— a természetes és a mesterséges szálanyagokat,

— az őstextileket,

— a szövést előkészítő műveleteket (felvetés, leszövés, szövés stb.),

— a textilnyomás technikáját (dúcnyomás, filmnyomás, sablonkészítés, hengernyomás),

— a gobelinszövést,

— a varrás és a hímzés fajtáit, alkalmazási lehetőségeit,

— a rátétkészítést, a textilplasztikát,

— a vegyszereket, festékeket,

— a gépi és kézi varrást,

— a textil történetét az őskori textilemlékektől a mai modern — hazai és külföldi — textilművészeti törekvésekig.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

— a tanult egyszerűbb textiltechnikákat,

— az eszközöket, anyagokat,

— a textiltörténet jelentősebb állomásait a művészet-történet folyamatában,

— a textil felhasználásának sokszínűségét.

A tanuló legyen képes

— alkalmazni a tanult technikákat,

— a művészettörténeti, múzeumi, népművészeti anyagra támaszkodva tervezési feladatok megoldására,

— esztétikai minőségek felismerésére,

— önálló munkák létrehozására.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

— az anyag, forma, funkció összefüggéseit,

— a szövési technikákat,

— a szövéshez használt eszközöket, anyagokat,

— a XX. századi magyar és külföldi textil törekvéseket.

A tanuló legyen képes

— a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretanyag feldolgozására és alkalmazására,

— önálló gondolatok kifejezésére és megvalósítására,

— tervek készítésére,

— művészi érték létrehozására,

— saját képek, szőnyegek elkészítésére,

— a textil és más anyag „ötvözésére”, egymással való alakítására,

— társai és saját munkáit, művészi alkotásokat elemezni, véleményezni.

Alakuljon ki a tanulóban:

— a teremtéshez, alkotáshoz szükséges készség,

— az igényesség és a mesterségbeli alázat.

Tűzzománckészítő tanszak

A tűzzománcozó műhelymunka célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan, összetett tevékenységrendszerével fejlessze

— mindazokat a megjelenítő, ábrázoló, konstruáló, tárgytervező képességeket, amelyek nagy szerepet játszanak a látás, a kézügyesség, a technikai érzékenység, az ízlés és a vizuális műveltség kialakításában,

— problémamegoldó feladataival szolgálja a kreativitás fejlődését.

A tűzzománcozó műhelymunka feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanulót ismertesse meg

— a zománcművészet sajátos nyelvével, kifejező eszközeivel, formakincsével, konvencióival, műfajaival, esztétikai törvényszerűségeivel,

— a képkalkotás, tárgyformálás anyagaival, eszközeivel,

— a technika munkafogásaival, alkalmazási lehetőségeivel,

— a tűzzománcozott dísz- és használati tárgy készítésével,

— a zománckészítés, környezet-, tűz- és balesetvédelmi szabályaival.

A tűzzománcozó műhelymunka feladata, hogy alakítsa ki mindazokat a tervező, átíró, kifejező, tárgyalgó, teremtő, szerszámhasználó, díszítő, anyagformáló, munkaszervező képességeket, amelyek az igényes, alkotómunkához szükségesek.

Követelmények

A tanuló az alapfok végén ismerje

— a zománcművészet példáit,

— a tervezés fázisait, munkafolyamatait,

— a zománcozás alapismereteit: a zománcanyag és a zománcozható fém tulajdonságait; a tűzzománcozás technikai feltételeit; a zománcbevonás, díszítés technikáit; a szárítás, égetés műveleteit; a zománcozás munkavédelmi előírásait.

A tanuló legyen képes

— zománcozási műveletek végzésére: a fémek, zománccok előkészítésére; a fémek formára alakítására; a fémek zománccal való bevonására; homogén és bolygatott felületek kialakítására, textúra és faktúra készítésre, kitakarásra, lefedésre, visszakaparásra, ráfestésre; zománcgrafika kialakítására; játékos zománcdíszek, táblák, muráliák készítésére.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

— a tervezéshez, gondolatai képi-plasztikai megjelenítéséhez szükséges eszközrendszert: a sík- és térábrázolás, -alakítás törvényszerűségeit; a színelmélet alapjait; a színtervezés lehetőségeit; a betűírás, alakítás módjait; a stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit; az átírás, komponálás gazdag variációit; a vonal, folt, szín, ritmus, méretarány kiemelő, kifejező szerepét,

— a zománcművészet fogalmát, díszítő szerepét; a zománcművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, alkotóit, műhelyeit; a zománcművészet fejlődési szakaszait, technikai vonulatait, stílusorszakait; a zománcművészet kifejező eszközeit; az ipari és iparművészeti zománctechnikát,

— a zománcozáshoz szükséges tudnivalókat: a zománcozás anyagait; a zománcműhely berendezéseit; a zománcozás gépi és kézi eszközeit, szerszámain; a fémalakítás, megmunkálás műveleteit; a fémek vegyi kezelését,

— a zománcozás műveleteit: a különböző zománctechnikákat, technológiákat (a zománcfestészet, a rekesz-, sodrony-, süllyesztett, mélyvágású és aszúrzománc technikáit); a zománcdíszítési módokat (az egyedi és az ipari sokszorosító díszítés eljárásait); a felhordott zománc szárítását, égetését; az égetés utáni műveleteket; a kész zománckalkotás feldolgozásának kívánalmait.

A tanuló legyen képes

— a megszerzett ismereteket zománckészítő munkájába beépíteni,

— a zománckészítő feladathoz kapcsolódó tér, forma, színtanulmányokat; betű, ornamentika és zománcterveket; maketteket; magyarázó és műszaki rajzokat készíteni,

— a forma-funkció, a forma-díszítmény összhangjának megteremtésére,

— a zománcozási művelet előkészítésére: a zománcozáshoz szükséges anyagok mennyiségének, méretének kiszámítására; a szükséges anyagok, technológiai megválasztására; a fémek zománcozásra való előkészítésére (méretre, formára vágásra; fűrészelésre, fúrásra; a felület széleinek eldolgozására, a felület egyengetésére, csiszolására, polírozására; a fém lágyítására, edzésére; a felület tapadóképeségének kialakítására; rekesz- és sodronykészítésre),

— a zománcozás műveleteinek elvégzésére: zománcbevonásra, díszítésre, az égetés és az égetés utáni műveletek elvégzésére,

— a zománcozás eszközeinek balesetmentes használatára,

— alkalmazott zománcművek, cégérek, címerek, épületdíszek, lakberendezési tárgyak, ruhakiegészítők, ékszerkészítésére,

— a tervszerű, igényes munkavégzésre.

VI. Fejezet

SZABADON VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

Művészettörténet

A művészettörténet oktatás szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a rajz—festés—mintázás órakon, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy tanításának célja, hogy

— keltse fel a tanuló érdeklődését, tegye érzékennyé és nyitottá a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására,

— a tanuló sajátítsa el a vizuális nyelv alapelemeit, tanuljon meg olvasni a műalkotásokból,

— a közösen végzett és egyéni műelemzéseken keresztül ismerje meg az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokat,

— a már megismert művészettörténeti korokat új összefüggésbe helyezze, vizsgálja azok formanyelvét és stílusjegyeit,

— kiemelten foglalkozzék a korok-korszakok kapcsolataival, a kölcsönhatásokkal, egymásra épülésekkel, ellentétekkel, szakításokkal az összehasonlító elemzések során,

— biztosítsa az eligazodást a művészettörténet emlékanyagában, valamint az ismeretek beépülését, felhasználhatóságát a tanuló életébe és munkájába,

— az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével váljon képessé az önálló alkotó jellegű műelemzésre.

A tantárgy tanításának feladata, hogy

— nyújtson művészettörténeti, művészetelméleti és műfaji ismereteket az őskortól napjainkig,

— foglalkozzék a világgép és a képzőművészet viszonyával,

— mutassa be a művészet folytonosságát és korról korra változó jellegét,

— mutassa be a művészeti ágak kapcsolatát,

— ismertesse a művészettörténet nagy alkotóit és jellemző alkotásait az őskortól napjainkig,

- végezze el az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítását,
- értelmezze a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát,
- foglalkozzék a tárgy- és környezetkultúra történetével,
- ismertesse a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, a népi kultúrákban és a városi folklórban,

A tanulóval ismertesse meg

- a művészetek formanyelvének alapvető elemeit,
- a művészet ábrázolás- és kifejezésbeli sajátosságait,
- a legjellemzőbb kifejező eszközöket és komponálási módokat a műalkotásokban,
- a tárgyi környezet elemeit és az esztétikai minőségek kifejeződését a látványokban,
- alakítsa ki a tanulóban az önálló tájékozódás képességét, az ismeretszerzés igényét jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával,
- értelmezze a művészet helyét a kultúrában és a társadalomban,
- fejlessze a képi—plasztikai önkifejezés képességét a megismert alkotó eljárások igénybevételével,
- használja a legkülönbözőbb és legkorszerűbb művészeti médiumokat,
- érzékeltesse a műfajhatárok elmosódását,
- ismertesse a műfajok közötti közlekedés lehetőségeit.

Követelmény

A tanuló az alapfok végén ismerje

- az elemi kifejezési eljárásokat és ábrázolási módokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a művészettörténeti korok (korszakok), irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló tudjon

- műalkotásokat olvasni a témák és stíluselemek szempontjából,
- eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- megismert stílusjegyeket az egyéni alkotó munkában felhasználni; az egyes művészettörténeti korokra jellemző kifejezésmódok, utánzások alkalmazásával.

A tanuló legyen képes

- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére,
- a művészettörténeti ágak kapcsolatainak és kölcsönhatásainak felismerésére,

- a környezet és a mindennapok vizuális hatásainak feldolgozására,
- műalkotások értelmezésére, elemzésére egyéni véleményalkotással,
- a tanult kifejezési formák és ábrázolásmódok alkotó alkalmazására.

A tanuló a továbbképző végén ismerje

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében, és
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat, és
- értse meg a természeti és mesterséges környezet viszonyát és azok kölcsönhatásait.

A tanuló tudjon

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- alkotó módon használni megismert kifejezési eljárásokat és ábrázolási konvenciókat személyes élmények kifejezésére,
- reálisan értékelni — önmaga és mások munkáját, eredményeit.

A tanuló legyen képes

- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
- észlelni és megítélni esztétikai minőségeket tájban, épített környezetben és tárgyokban,
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából,
- önállóan dönteni az alkotó munkában alkalmazandó technikák, anyagok és eszközök megválasztásában.

A tanulóknak alakuljon ki önálló, alkotó szellemű műelemző készsége a vélemények ütköztetésével, a vitakészség fejlesztésével.

Népművészet

A népművészet tantárgy tanításának célja

A népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása. A hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A népművészet tantárgy tanításának feladata

- a tárgy iránti nyitottság kialakítása, a hagyományos világszemlélet, a másként gondolkodás elfogadtatása,
- a népi kultúra komplex rendszerének, az élet minden területét átfogó összhangjának példaként állítása a tanuló elé,
- a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával,

— az ember és a természet, az ember és a társadalom kapcsolatának elemzése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása,

— a hagyományos kultúra és értékrendszer bemutatásával a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése,

— az általános néprajzi ismeretek átadása mellett saját környezetük, lakóhelyük hagyományainak vizsgálata, tanulmányozása, ezáltal a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése,

— élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés a tananyaggal kapcsolatban (pl. gyűjtés személyektől, szakirodalomból, múzeum, illetve tájházlátogatások),

— értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai etikai élmény- és ítélőképesség mélyítése.

A tantárgy követelménye

A tanuló a program végén ismerje

— a néprajz fogalmát területeit,

— az egyén és a közösség viszonyát, a hagyomány fogalmát,

— a tárgyi és a szellemi kultúra kapcsolatát,

— a népművészet mibenlétét, ágait, a népi tárgyalkotás területeit,

— a magyar népművészet táji, történeti tagolódását,

— a díszítőművészet eszközrendszerét,

— az alapvető néprajzi szakirodalmat.

A tanuló legyen képes

— a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére adott szempontok szerint,

— az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népeletben meghatározni,

— megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,

— az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

V. Rész

SZÍNműVÉSZETI—BÁBMűVÉSZETI ÁG

I. Fejezet

A MűVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

Az alapfokú színművészeti—bábművészeti képzés célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező képességeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait.

2. A képzés lehetővé teszi a színművészet területén

— minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt;

— a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését;

— differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széles körű alkalmazását;

— az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését;

— a színjáték kulturális tradícióinak megismerését;

— a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését;

— azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják;

— minél több élő és felvett színházi előadás — köztük társaik által készített produkciók — megtekintését;

— a színházi-drámái formával való kísérletezést, továbbá a színjátéknak mint művészi kommunikációs formának megtapasztalását,

— azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhatnak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét;

— az önkifejezést;

— az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

3. A képzés lehetővé teszi a bábművészet területén

— minél változatosabb bábos tevékenységformákban való részvételt;

— a bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;

— a bábszínpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését (pl. tér, idő, kép, ritmus, tempó stb.);

— az alapvető bábszínpadi technikák megismerését;

— a bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábjáték mint művészi kommunikációs forma megtapasztalását,

— a tanulók bábjátékkal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését;

— a tanulók képesség és adottság szerinti differenciált foglalkoztatását;

— az önkifejezést;

— az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat bábos tanulmányaik során hasznosítani is tudják;

— a tanulók másutt szerzett ismereteinek (pl. tánc- és mozgásművészet, dráma, történelem, irodalom, vizuális kultúra stb.) alkalmazását, esetenként integrálását;

— azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhatnak, illetve a létrejött előadást bemutathassák;

— minél több élő és felvett bábelőadás — köztük társaik által készített produkciók — megtekintését.

*Általános fejlesztési követelmények***A színművészet területén****Készítse fel a tanulókat**

- drámai szövegek értő — színészi szempontokat figyelembe vevő — olvasására,
- különböző színészi technikák tudatos alkalmazására,
- színházi improvizációra,
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel,
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékokra,
- különféle szerepek megformálására,
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
- a más művészeti ágak területéről származó ismeretek alkalmazására a szerepalkotás során,
- színházi előadások elemzésére, értékelésére.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket,
- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
- a legfontosabb történeti és/vagy kortárs színházi stílusokat,
- a színházi műfajokat,
- a szöveg- és előadáselemzés szempontjait,
- a színészi játék alapvető iskoláit,
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit,
- a színház jelenkori közösségi, társadalmi szerepét,
- napjaink színházi struktúráját.

A bábművészet területén**Készítse fel a tanulókat**

- a bábjáték alkotófázisaiban való részvételre,
- a partnerekkel való alkotó együttműködésre,
- színpadi szituációnak megfelelő improvizációra,
- a bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerésére és alkalmazására,
- átlátni egy-egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek határait,

- felismerni, hogy egy-egy téma milyen bábtechnikai és színpadtechnikai keretek között bontható ki leginkább,
- önálló feladatmegoldás esetén megindokolni téma-választását és a technikai megoldás melletti döntését, s azt (tanári segítséggel) a megvalósításig végigvezetni,
- tanári/rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
- jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljárására és reprodukálására,
- különféle szerepek megformálására,
- az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttér-munkára, munkája során a színpad iránti alázatra,
- egyes színházi stílusoknak megfelelő játékmódra.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bábszínházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket,
- az animáció útján történő kifejezés sajátosságait,
- a főbb báb- és színpadtechnikák elméletét, gyakorlatát,
- a bábszínpadi konvenciókat,
- a bábjáték kultúrtörténeti szerepét, tradícióit,
- a darab-, szerep- és előadáselemzés szempontjait,
- a bábjátékos tevékenység összetevőit, azok egymásra épülését, alkalmazását,
- a rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbséget, alkalmazási lehetőségeiket, a különböző játékstílusokat,
- a társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeit,
- az egyes működési struktúrákat.

A képzés struktúrája

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

A képzés tanszakai

- Színjáték tanszak
- Bábjáték tanszak

*Óraterv (óraszámok heti bontásban)**Színjáték tanszak*

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy												
Drámajáték	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	—	—
Színjáték	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	3
Kötelező tantárgyak												
Beszédgyakorlatok	—	—	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	—	—
Mozgásgyakorlatok	—	—	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	—	—
Kötelezően választható tantárgyak	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon választható tantárgyak	(2)	(2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2—(4)	2—(4)	4—5	4—5	4—5	4—5	4—5	4—5	4—6	4—6	4—6	4—6

Bábjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy Bábjáték	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgyak												
Bábmozgatás	—	—	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	1
Bábkészítés	—	—	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	—	—	—
Beszéd és ének	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Kötelezően választható tantárgyak	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon választható tantárgyak	(2)	(2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2—(4)	2—(4)	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

Megjegyzés: A fenti táblázatok Összesen rovatában az első számok a minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő, *dőlt* számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés tantárgyai

Színjáték tanszak

Főtárgy:

- drámajáték (2)¹+ (1—6. évfolyam)
- színjáték (7—10. évfolyam)

Megjegyzés: A főtárgy neve ott és akkor változik, amikor színjáték nevelésben való felhasználása — a drámai-színházi nevelés — mellett hangsúlyossá válhat a színházi (technikai) képzés.

Kötelező tantárgyak:

- beszédgyakorlatok (1—8. évfolyam)²
- mozgásgyakorlatok (1—8. évfolyam)

Kötelezően választható tantárgyak

Megjegyzés: A 7—8. évfolyamon a kötelező tantárgyak magas óraszám miatt nincs választási kötelezettség (az alábbi tantárgyak — természetesen — választhatók).

- vers- és prózamondás (az 1. évfolyamtól választható),
- bábjáték (a 4. évfolyammal bezárólag választható),
- tánc- és mozgásszínházi tréning (az 5. évfolyamtól választható),
- kreatív zenei gyakorlat (az 1. évfolyamtól választható),
- színházismeret (a 3. évfolyamtól választható),
- beszédtechnika (a 3. évfolyamtól választható).

¹ A zárójelben lévő számok az előképző évfolyamszámát jelentik.

² Az 1. évfolyammal kezdve belépő két tárgyat taníthatja az, aki a főtárgy tanára. A 0,5-0,5 tanóra időtartam jelzi, hogy itt a színjátésszók munkájának mindenkor — nélkülözhetetlen — bemelegítő fázisairól van szó. Ezek a helyi igények és lehetőségek szerint összevonhatók kéthetenként 1-1 tanórába.

Szabadon választott tantárgyak (a helyi igények és lehetőségek függvényében)

Néhány javaslat

- pantomim (a 4. évfolyamtól) — a Bábjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya
- színháztörténet (az 5. évfolyamtól)
- színháztechnika (szcenika) (a 7—10. évfolyam)
- zenés színházi képzés (a 7. évfolyamtól)
- dramaturgiai-rendezői ismeretek (9—10. évfolyam)
- drámajáték-vezetői ismeretek (9—10. évfolyam)

Bábjáték tanszak

Főtárgy:

- bábjáték (2)+ (1—10. évfolyam)

Kötelező tantárgyak

- bábmozgatás (1—10. évfolyam)
- bábkészítés (1—6. évfolyam)
- beszéd és ének (1—3. évfolyam)

Kötelezően választható tantárgyak

Megjegyzés: Az 1—2—3. évfolyamon a kötelező tantárgyak magas óraszám miatt nincs választási kötelezettség (az alábbi tantárgyak — természetesen — választhatók):

- vers- és prózamondás (az 1. évfolyamtól) — a színjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya,
- bábszínházismeret (a 3. évfolyamtól) — a színjáték tanszak színházismeret elnevezésű tantárgya, bábszínházi kiegészítéssel,
- beszédtechnika (a 3. évfolyamtól választható) — a színjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya,
- pantomim (a 4. évfolyamtól),
- kreatív zenei gyakorlat (a 4. évfolyamtól) — a színjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya,

- bábszínészet (7—10. évfolyam),
- báb- és díszlettervezés (7—10. évfolyam),
- színpadtechnika (szcenika) (7—10. évfolyam).

Szabadon választott tantárgyak (a helyi igények és lehetőségek függvényében)

Néhány javaslat

- választott bábtechnika,
- báb történet,
- tánc- és mozgásszínházi tréning — a színjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya,
- drámajáték — a színjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya.

A színművészeti—bábművészeti oktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével a tanuló más művészeti ág (zeneművészeti, táncművészeti, képző- és iparművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

II. Fejezet

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

Drámajáték

A tantárgy tanításának célja

A drámajáték főtárgy célja, hogy a különböző dramaturgus tevékenységformákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejlessze a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, készségeit, gazdagítsa önkifejezési formáit, illetve az egyéni és csoportos kreatív folyamatokon keresztül segítse elő a tanulók szocializációjának folyamatát.

A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló válik képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül tanulótársaival együtt drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre,
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére,
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára,
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben,

- érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására,
- érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására,
- tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra,
- pontos és érzékletes szerepjátékokra társaikkal és egyénileg,
- kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására,
- saját testük, mozgásaik, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésre, a tér kreatív használatára,
- egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban,
- különböző — felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt — érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére,
- összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgásformák együttes alkalmazásán keresztül,
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

Ismerjék

- a saját testük adta lehetőségeiket, illetve érzékszerveik hatékonyságát,
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztáruk ezirányú fejlettségének mértékét,
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztáruk ez irányú fejlettségének mértékét,
- figyelmük tudatos összpontosításának szerepét és módját, a fegyelmezett feladatvégzés feltételeit,
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ megfigyelésének módjait, ennek szerepét a szerepjátékok során és az improvizációkban,
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák adta lehetőségeket, használatuk lehetséges módjait,
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaikkal és másokkal való kapcsolatukban,
- az érzelmi emlékezet szerepét, alkalmazásának lehetőségeit a szerepjátékokban,
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit,
- összetett művészi üzenetek közlésének különböző anyag-, tér- és mozgásformák, illetve a szerepjáték adta lehetőségeit,
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

*Színháték**A tantárgy tanításának célja*

A színháték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet — ezen belül is elsősorban a színháték — iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a színhátékon keresztül történő önkifejezésre, a színházi munka alapjainak elsajátítására, valamint a színházi szakmák tevékenységi körének megismerésére. A főtárgy oktatása során törekednünk kell arra, hogy a munkát a lehető legnagyobb mértékben a tanulók — többségükben tizenéves fiatalok — adottságaikhoz és képességeikhez igazítsuk; ne feledkeznünk meg arról, hogy nem felnőtt színinövédekkel, hanem kamaszkorú fiatalokkal dolgozunk. Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a képzéssel szemben ne lennének tartalmi és formai vonatkozású minőségi követelmények. Éppen ellenkezőleg: a színháték főtárgy tanításán keresztül a tanárnak arra kell törekednie, hogy a fiataloknak a színházi és színhátékos ismereteket a számukra legérvényesebb és leghatékonyabb módon közvetítse.

Követelmények

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- a különböző színészi technikák tudatos alkalmazására,
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel,
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékokra,
- más művészeti ágak területéről származó ismereteik alkalmazására a szerepalkotás során,
- színházi improvizációra,
- különféle szerepek megformálására,
- drámai szövegek értő — színészi szempontokat figyelembe vevő — olvasására,
- színházi előadások elemzésére, értékelésére,
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
- a valóságon keresztül értelmezni a színházat, illetve a színházon keresztül a valóságot.

Ismerjék

- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
- az alapvető színházi szakkifejezéseket,
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat,
- a szöveg- és előadáselemzés szempontjait és módszereit,
- a színészi játék alapvető iskoláit,
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit,
- a színház jelenkori társadalmi szerepét, napjaink színházi struktúráját.

*Beszédgyakorlatok**A tantárgy tanításának célja*

A beszédgyakorlatok tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelően — dramatikus és színházi munkájukban egyaránt — könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében,
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszéd példát,
- a durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és a saját beszédükben.

Ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat,
- légző-, hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal és irodalmi szövegekkel,
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat,
- az általában érvényes hangsúlyszabályokat,
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét.

A tantárgyi program elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

- ismert karakterek hangzásának hiteles létrehozására,
- dramatikus és színházi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására.

Ismerjék (az előbbieken kívül)

- a beszéd dallamának változatait és kifejező hatását,
- a beszéd váltásait (erő, magasság, tempó),
- szövegek tagolásának, földolgozásának lehetőségeit.

*Mozgásgyakorlatok**A tantárgy tanításának célja*

— a tanuló felkészítése, illetve alkalmassá tétele a csoportos dráma- vagy színháték foglalkozásokon történő részvételre,

- alapvető technikai elemek, a bemelegítés részeinek és folyamatának elsajátíttatása és elméleti megismertetése,

— a próbaállapot elérése csoportkohéziós, speciális mozgásos feladatok, illetve koncentrációt és a kondíciót fejlesztő gyakorlatok révén,

— az esetleges sérülések, az ütközésektől, eséstől, az érintéstől való félelem, illetve tartózkodás megelőzése, elkerülése vagy feloldása a mozgás eszközeivel.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

— a mozgástréning gyakorlatainak koncentrált és pontos elvégzésére,

— a megfelelő próbaállapot elérésére a tréning gyakorlatainak végrehajtása során,

— általános bemelegítés megtervezésére és levezetésére.

Ismerjék

— a bemelegítés menetének élettani hatásait,

— a gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit,

— a különböző gyakorlattípusok egymás mellé rendelésének főbb módjait.

A tantárgyi program elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

— egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning összeállítására, körültekintő levezetésére.

Ismerjék

— a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait, tréningstílusokat,

— a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében.

Bábjáték

A tantárgy tanításának célja

A tanulók a bábjátékot mint komplex kifejezési formát ismerjék meg — a bábkészítés, a bábmozgatás, a (színpadi) játék stb. szintéziseként. Az 1—2—3. évfolyamokon az egyszerű mozgató és színpadtechnikai módok megismerése és azok játékos alkalmazása a cél, míg a 4. évfolyamon a kísérletező, kutató munka és a nagyobb technikai tudást igénylő, esetleg bemutatóval végződő felkészülés a jellemző.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

— tanári/rendezői instrukciók mentén végzett munkára,

— jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszására és reprodukálására,

— színpadi szituációnak megfelelő improvizációra,

— a partnerekkel való alkotó együttműködésre,

— a bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerésére és alkalmazására,

— önálló feladatmegoldás esetén megindokolni téma-választásukat és a technikai megoldás melletti döntésüket, s azt (tanári segítséggel) a megvalósításig végigvezetni.

Ismerjék

— az animáció útján történő kifejezés sajátosságait,

— a bábjátékos tevékenység összetevőit, azok egymásra épülését, alkalmazását,

— az alapvető bábszínpad konvenciókat,

— az alapvető szakkifejezéseket,

— a főbb báb- és színpadtechnikákat.

Tánc- és mozgásszínházi tréning

A tantárgy tanításának célja

— a tanulók megismertetése fizikai jelenlétük lehetőségeivel, korlátaival, s az ezekből adódó feladatokkal,

— a mozgáskoordináció és a fizikai képességek fejlesztésén keresztül az önelfogadás lassú folyamatának segítése,

— a nonverbális közlésmód, valamint a testbeszéd megértetése és használhatóvá tétele,

— a test alkalmassá tétele különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére, s az ez iránt való érzékenységre,

— a mozgásban fellelhető szabadságérzet megtapasztaltatása,

— színházi helyzetekben történő, mozgásra épülő feladatok ellátására való alkalmasság megteremtése.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

— az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,

— karakterábrázolásra a mozgás eszközeivel,

— mozgásimprovizációra, az improvizáció esetleges rögzítésére.

Ismerjék

— az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

— a különböző tánc- és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására,

— színészi jelenlét felmutatására mozgásszínházi játékban,

— tánc- és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére,

— rendezői instrukció követésére — az adott szituáció mozgásban történő megoldására.

Ismerjék (az előbbieken kívül)

- a tánc- és mozgásszínház működésének struktúráját, alkalmazási területeit,
- a legfontosabb történeti és kortárs tánc- és mozgásszínházi stílusokat,
- a tánc- és mozgásszínházi előadás elemzésének szempontjait,
- a mozgásszínházi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét,
- a tánc- és mozgásszínház helyét és szerepét a színházi struktúrában.

Színházismeret

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a színházi tanszak célkitűzései közül a következők megvalósítására nyújt kiemelt lehetőséget:

- minél több élő és felvett színházi előadás megtekintésére,
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítésére.

A tanszak általános célkitűzéseinek szellemében a tantárgy teremtsen lehetőséget arra, hogy a tanulók felkészültek legyenek, tudatos színjátékosokká váljanak.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- annak felismerésére, hogy saját befogadói élményeiket milyen színházi hatások befolyásolják,
- a színházi előadással kapcsolatos élményeiket, véleményüket világosan, érvekre támaszkodva megfogalmazni,
- a megismert fogalmi készlet alapján egy-egyszínházi előadás legfontosabb sajátosságainak, jellegzetességeinek megfogalmazására,
- a mások által készített előadások tanulságait saját tevékenységükre (is) adaptálni,
- a saját csoportjuk által létrehozott előadások sajátosságainak leírására,
- az előadás készítése közben felmerült problémákat összefüggésbe hozni a színházi előadás általánosabb problémáival.

Ismerjék

- azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy értékes előadás létrejön
- a legfontosabb „színházi mesterségeket”,
- az előadás különböző közreműködőinek szerepét, részvételi módját az alkotói folyamatban,
- azt, hogy saját tevékenységüknek hol a helye, továbbá mi a szerepe az egész előadás hatásmechanizmusában,

— a színházi előadás legfontosabb alkotórészeit, legyenek tudatában annak, hogy ezek az elemek miként kapcsolódnak egymáshoz, hogyan képesek befolyásolni a nézői élményt,

— a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet legfontosabb elemeit.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

- felismerni egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeit, ezek sajátosságait, felhasználási, kapcsolódási módját,
- a színházi előadást a benne érvényesülő (műfaji, stílári, illetve formai) konvenciórendszer szerint vizsgálni, értékelni,
- a megismert fogalmi készletet saját csoportjuk színházi tevékenységére is alkalmazni, azaz a saját munkájuk során felmerülő problémákra elméletileg is reflektálni,
- egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezésig.

Ismerjék (az előbbieken kívül)

- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközait,
- a műfaji, stílári, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat, azok meghatározásait, kapcsolódásukat, továbbá helyüket, szerepüket a különféle színházi konvenciórendszerekben, illetve más művészeti, irodalmi, esztétikai fogalmakkal való összefüggéseiket,
- az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

III. Fejezet

BÁBJÁTÉK TANSZAK

Bábjáték

A tantárgy tanításának célja

A tanszak általános céljain és feladatain belül az előkészítő képzés speciális célja, hogy a gyerekek a kisiskoláskori életkori sajátosságoknak megfelelően játékos gyakorlatok keretében sajátítsák el a legalapvetőbb bábos, drámai kifejezésformákat, törekedve ezen belül az expresszív alkotóképesség megőrzésére, illetve fejlesztésére; arra, hogy a tanulók megtapasztalhassák a bábkészítés, a figuratremtés lehetőségeit; a megszemélyesítő, önkifejező játék által fejlődjen manipulációs készségük; bábok mozgatásával, térbe helyezésével fejlődjen mozgáskoordinációjuk, térérzékelő, kommunikációs és kapcsolatteremtő képességük.

Az alapfokú képzés során a tanulók a bábjátékot mint komplex kifejezési formát ismerjék meg — a bábkészítés, a bábmozgatás, a (színpadi) játék stb. szintéziseként. Az 1—2—3. évfolyamokon az egyszerű mozgató és színpadtechnikai módok megismerése és azok játékos alkalmazása a cél, míg a 4—5—6. évfolyamokon a kísérletező, kutató munka és a nagyobb technikai tudást igénylő, esetleg bemutatóval végződő felkészülés a jellemző.

A bábjáték tantárgynak a továbbképző évfolyamokon célja és betöltendő feladata, hogy az egyes részterületekre szakosodott hallgatók tevékenységének érvényesüléséhez teret adjon, évfolyamonként legalább egy bemutatásra szánt (vizsga-)előadásban összefogja azt, mindezt a jól megalapozott mesterségbeli tudás művészi szint felé közelítésének, a művészi érzékenység és látásmód kialakításának szándékával.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- tanári/rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
- jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljárásszerű és reprodukálására,
- színpadi szituációnak megfelelő improvizációra,
- a partnerekkel való alkotó együttműködésre,
- a bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerésére és alkalmazására,
- felismerni, hogy egy-egy téma milyen báb- és színpadtechnikai keretek között bontható ki leginkább,
- átlátni egy-egy báb- és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek határait,

— önálló feladatmegoldás esetén megindokolni téma-választásukat és a technikai megoldás melletti döntésüket, s azt (tanári segítséggel) a megvalósításig végigvezetni.

Ismerjék

- az animáció útján történő kifejezés sajátosságait,
- a bábjáték kultúrtörténeti szerepét, tradícióit,
- a bábjátékos tevékenység összetevőit, azok egymásra épülését, alkalmazását,
- a bábszínpadi konvenciókat,
- az alapvető szakkifejezéseket,
- a főbb báb- és színpadtechnikák elméletét, gyakorlatát.

A továbbképző elvégzése után a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

- az emberi és technikai tényezők összehangolt alkalmazására,
- különféle szerepek megformálására,
- az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttér-munkára, munkájuk során a színpad iránti alázatra,
- a bábjáték alkotófázisaiban való részvételre,
- elméleti és gyakorlati tudásuk összekapcsolására,
- egyes színházi stílusnak megfelelő játékmódra.

Ismerjék (az előbbieken kívül)

- a darab-, szerep- és előadáselemzés módszereit,
- a rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbséget, alkalmazási lehetőségeiket, a különböző játéktípusokat,
- a társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségét,
- az egyes működési struktúrákat.

Bábmozgatás

A tantárgy tanításának célja

Az alapfokú képzés célja, hogy lehetőséget biztosítson a tanulók számára tantárgy, tárgy-bábok és általában a holt anyag mozgás-mozgatás általi „életre keltésének”, valamint a tradicionális bábtechnikák működési elvén készíthető egyszerűbb kivitelezésű bábok mozgatásának tanulmányozására, továbbá a természetes mozgások (ember, állat, növények, természeti jelenségek) megfigyelés alapján történő utánzására, a mozgások stilizált vagy realista ábrázolására.

A továbbképző célja és feladata ezen ismeretek elmélyítése, a technikai tudás tökéletesítése. A továbbképzés során a hallgatók érdeklődésük és képességeik szerint orientálódhatnak az előadóművészet (bábszínészet) vagy a manuális tevékenységek (báb- és díszletkészítés, díszlettervezés) irányába, de mindkettő esetében alapvető a bábmozgatásban való jártasság.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- tanári instrukciók mentén végzett munkára,
- bemutatott és/vagy önállóan megtervezett mozgólátszó gyakorlás általi elsajátítására, reprodukálására,
- egyszerű bábmozgatási technikák színpadi tartalomnak megfelelő alkalmazására,
- az ismert bábtechnikák, illetve azok mozgató elvének tudatos alkalmazására,
- a megismert mozgató technikák improvizáció során történő alkalmazására.

Ismerjék

- a bábmozgatással kapcsolatos alapvető szakkifejezéseket,
- az általuk használt bábu felépítését, alkotórészeinek elnevezését.

A tantárgyi program elvégzése után a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

- az általuk készített bábu színpadi tartalomnak megfelelő mozgatására,
- bonyolult mozgató technikájú bábu működtetésére,
- kifejező, karakternek megfelelő bábmozgatásra.

Ismerjék (az előbbieken kívül)

- az egyes bábtechnikák használatára vonatkozó konvenciókat, azok alkalmazását,
- az egyes bábtechnikák lehetséges színpadtechnikai alkalmazását.

Bábkészítés

A tantárgy tanításának célja

A bábkészítés tantárgy a bábjáték főtárggyal összhangban, a tanulók politechnikai előképzettségét, eltérő fejlődési ütemét figyelembe véve kívánja a bábtervezés és a kivitelezés alapismereteit elsajátíttatni. A tantárgy a tanulók fejlődését leginkább az egyre igényesebb kivitelezés, a technológiai megoldások alkalmazása, továbbá a stílusérzék és a globális tervezői látásmód kialakítása terén szolgálja. A tantárgy keltse fel a tanulók figyelmét e sajátos kifejezési forma iránt, nyújtson megfelelő alapot a továbbképző évfolyamok tanulmányaihoz.

Követelmények

- Az alapfok elvégzése után a tanulók legyenek képesek
- térben, arányokban és színekben gondolkodni,
  - a különböző bábtechnikák között biztonsággal eligazodni,
  - egyes bábtechnikák, technológiák alkalmazási lehetőségét felmérni,
  - a szükséges anyagokat, technológiákat alkalmazni,
  - a báb működési rendszerét az esztétikai megjelenéssel összhangban elkészíteni,
  - a tervezési és kivitelezési munka fázisait megtervezni,
  - a színpadtechnikai és bábmozgatási követelményeknek megfelelő, a bábjátékban meghatározott célokat szolgáló bábút készíteni,
  - megfelelő stílusú bábút készíteni, egy adott produkción belül a stílusegységet megtartani,
  - az általuk készített bábút a bábjáték során használni,
  - az esetleges meghibásodásokat, sérüléseket kijavítani,
  - a tanár útmutatásait követni, a csapatmunkához alkalmazkodni,
  - saját elképzeléseiket megvalósítani.

Ismerjék

- alapvető szakkifejezéseket,
- az egyes bábtechnikák működési elvét,
- az egyes bábtechnikák elkészítésének egyszerűbb és bonyolultabb változatait,
- a tervezés és kivitelezés alapvető szempontjait,
- az alapanyagok fontosabb fizikai-kémiai tulajdonságait,

- a kivitelezéshez szükséges eszközöket, technikákat,
- az elkészített bábú alkalmazási lehetőségeit,
- a baleset-megelőzés, munkavédelem szabályait betartani,
- az alapanyagok, munkaeszközök tárolásának rendjét.

Beszéd és ének

A tantárgy tanításának célja

- hozzásegíteni a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelően — dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt — könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez,
- olyan zenei képzést nyújtani, amely (az évek során) a tanulót képessé teszi maradandó zenei értékek befogadására, reprodukálására, illetve ezen zenei megnyilvánulási formák újrafogalmazásával kreatív zenei tevékenységek folytatására.

Követelmények

A tantárgyi program elvégzése után a tanulók legyenek képesek

Beszéd

- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát,
- a durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és a saját beszédükben.

Ének

- tisztán énekelni egyénileg és csoportosan,
- rövidebb zenei részletek hallás után való visszaéneklésére,
- egyenletes lüktetés mellett kísérettel való éneklésre,
- rövid zenei részletre mozgáskompozíció rögtönzésére,
- kötött verses szövegre egyszerű, kis ambitusú dallam létrehozására.

A tantárgyi program elvégzése után a tanulók ismerjék

Beszéd

- a lazító- és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat,
- légző-, hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal,
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat.

Ének

- a karácsonyi és húsvéti ünnepkör szokásdallamait.

Bábszínházismeret

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy a bábjáték tanszak célkitűzései közül a következők megvalósítására nyújt kiemelt lehetőséget

— minél több élő és felvett bábszínházi, színházi előadás megtekintésére,

— a tanulók bábszínházzal, színházzal és drámával kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítésére.

A tanszak általános célkitűzéseinek szellemében a tantárgy teremtse lehetőséget arra, hogy a tanulók felkészültek nézőkké, tudatos bábjátékosokká váljanak.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

— annak felismerésére, hogy saját befogadói élményeiket milyen színházi hatások befolyásolják,

— a bábszínházi előadással kapcsolatos élményeiket, véleményüket világosan, érvekre támaszkodva megfogalmazni,

— a megismert fogalmi készlet alapján egy-egy bábszínházi előadás legfontosabb sajátosságainak, jellegzetességeinek megfogalmazására,

— a mások által készített előadások tanulságait saját tevékenységükre (is) adaptálni,

— a saját csoportjuk által létrehozott előadások sajátosságainak leírására,

— az előadás készítése közben felmerült problémákat összefüggésbe hozni a bábszínházi előadás általánosabb problémáival.

Ismerjék

— a bábművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet legfontosabb elemeit,

— azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy értékes előadás létrejön,

— a legfontosabb „bábszínházi mesterségeket”,

— az előadás különböző közreműködőinek szerepét, részvételi módját az alkotói folyamatban,

— a bábszínházi előadás legfontosabb alkotórészeit,

— azt, hogy saját tevékenységüknek hol a helye, továbbá mi a szerepe az egész előadás hatásmechanizmusában.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

— felismerni egy-egy bábszínházi előadás meghatározó alkotóelemeit, ezek sajátosságait, felhasználási, kapcsolódási módját,

— a bábszínházi előadást a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint vizsgálni, értékelni,

— a megismert fogalmi készletet saját csoportjuk színházi tevékenységére is alkalmazni, azaz a saját munkájuk során felmerülő problémákra elméletileg is reflektálni,

— egy-egy bábszínházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezéséig.

Ismerjék (az előbbieken kívül)

— a bábművészet legfontosabb kifejezőeszközait,

— a műfaji, stiláris, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,

— a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat, azok meghatározásait, kapcsolódásukat, továbbá helyüket, szerepüket a különféle bábszínházi konvenciórendszerekben, illetve más művészeti, irodalmi, esztétikai fogalmakkal való összefüggéseiket,

— az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait (azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését).

Pantomim

A tantárgy tanításának célja

— a pantomimtechnika mozgásművészeti értékű elsajátítása a mozgásszínházi, akrobatikus és a kiegészítő mozgástechnikai elemek közel azonos szintű ismerete mellett,

— a megjelenítés előtérbe helyezése a lejelzéssel, illusztrációval szemben, a hiteles belső játék szervesítése a pontos, kifejező testtechnikai jelenléttel,

— a tárgy alkalmazhatóságának, lehetőségeinek ismeretéből adódó feladatok pontosítása, a képzési anyag nyújtotta megjelenítőképeség megteremtése és felmutatása.

Követelmények

A továbbképző elvégzése után a tanulók legyenek képesek

— a pantomimes testtechnika tudatos alkalmazására,

— egy adott dráma arra alkalmas részletének pantomimes eszközökkel történő megoldására,

— karakterábrázolásra a pantomim eszközeivel,

— bármely témában való rögtönzésre,

— szuggesztív előadásmódra az üres térben,

— adott téma lényegi pontjainak kiemelésére, valamint motívumba sűrítése,

— pantomim és egyéb mozgásművészeti előadások elemző értékelésére,

— a pantomim technikai kelléktárának egyéni módon való interpretálására, a csönd, illetve a zene adta lehetőségek figyelembevételével.

Ismerjék

— az alapvető pantomimes és mozgásművészeti szak-kifejezéseket,

— a pantomim testtechnikai rendszerét és technikai kelléktárát,

— egy adott téma pantomimben való feldolgozásának kritériumait és módszerét,

— a pantomim előadóművészet működésének mozgástechnikai, térbeli és dramaturgiai elemeit, illetve feltételeit,

— a pantomim kialakulása és fejlődése szempontjából meghatározó színháztörténeti korszakokat,

— a pantomim és más mozgásművészeti ágak kapcsolatát,

— a pantomim mint képzési terület szerepét a színházi munkában.

Bábszínészet*A tantárgy tanításának célja*

A képzés célja, hogy mindazok számára, akik az alapfokú képzés során — a Bábjáték komplexitásán keresztül — megismerkedtek a bábszínepadi munka színészére, a bábjátékos-animátorra háruló feladatokkal, és gondolataik közvetítéséhez megfelelő eszköznek tartják a bábót, biztosítsa technikai tudásuk és előadói képességeik fejlesztését.

Követelmények

A továbbképző elvégzése után a tanulók legyenek képesek

— a szerepelemzési, szerepépítési módszereket gyakorlatban alkalmazni,

— élettelen anyag közvetítésével érzelmi, gondolati tartalmakat kifejezni,

— a színészi munkájukat a bábjáték egészébe illeszteni, annak céljait és szándékát szolgálni,

— rendezői instrukciók mentén dolgozni,

— részterületeken, illetve a társművészetekben szerzett ismereteiket a bábszínészi munkában egyesíteni,

— a választott vagy rájuk bízott szerep eljátszására,

— a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére,

— különböző stílusokban játszani.

Ismerjék

— a bábszínész/bábjátékos tradicionális játékokban való szerepét,

— az egyes bábtechnikáknak megfelelő játékstílusokat,

— a különféle báb típusok színészi lehetőségeit,

— a bábszínészi szerepalkotás módszereit,

— a bábszínész munkájának a színház más ágazataival, műfajával azonos vagy azoktól eltérő eszközeit.

Báb- és díszlettervezés*A tantárgy tanításának célja*

A díszlet és a báb, a drámai gondolat és hatás mellett, az előadás ritmusát, folyamatosságát is szolgálja — könnyű díszletváltások: kifejező mozgású, karakteres, egyszerűen elkészíthető és használható bábok stb. —, ezért a tervezőnek jó csapatjátékosként, rugalmasan kell alkalmazkodnia a rendező elképzeléseihez, a színház és a műhely elképzeléseihez, az előadás stílusához stb.

A fentiek miatt a tantárgyat választó tanulóknak a kreativitásuk, manuális készségeik, szín- és formaérzékük fejlesztése mellett szükséges, hogy vizuálisan is képesek legyenek kifejezni magukat, továbbá a báb- és díszletkészítés folyamatában is részt tudjanak venni. A tantárgy célja mindezek elősegítése.

Követelmények

A továbbképző elvégzése után a tanulók legyenek képesek

— a műhelymunkák során alkalmazott anyagok, technikák, biztonságos és gazdaságos használatára,

— minden báb típus elkészítésére,

— alkalmazkodni a rendező elképzeléseihez, a műhely lehetőségeihez,

— az elképzeléseiket a szakrajz, a színterv, illetve a díszlettervezési gyakorlatok során, a megfelelő díszlettípusokhoz makett segítségével közölni,

— ítéletet alkotni az általuk látott előadásról,

— elkészíteni, illetve használni a saját maguk által tervezett bábót.

Ismerjék

— a színpadon, a díszlet-, illetve báb készítés során használatos technikákat,

— a történeti stílusokat és a kortárs törekvéseket,

— a báb előadás létrehozásának fázisait, munkame-etét,

— a színpadi és műhely használatának rendjét, biztonsági előírásait,

— a rokon szakmák (pirotechnikus, sminkes stb.) feladatát, lehetőségeit.

Színpadtechnika (szcenika)*A tantárgy tanításának célja*

A scenikus az, aki segít a szín- és látványtervet lefordítani szerkezeti megoldásokra, anyagokra, technikákra. Ő hangolja össze a műhelymunkát a színpadi próbafolyamattal, gondoskodik a kivitelezés biztonságáról, folyamatosságáról, a színpadi berendezések működéséről, a díszletek szállításáról, összeszereléséről stb. Többféle anyaghoz és

mesterséghez kell értenie: pl. asztalos munkáktól, lakatoson keresztül a bábmechanizmusok kivitelezéséig.

A felsoroltakhoz szükséges ismeretek és képességek elsajátíttatása, illetve kialakítása a képzés célja.

Követelmények

A továbbképző elvégzése után a tanulók legyenek képesek

- a díszlet- és bábtervek kivitelezési és szerkezeti rajzainak értelmezésére, illetve elkészítésére,
- a szerszámok és berendezések használatára,
- a gyakorlati feladatok megoldása során felhasználni a színháztörténet és a színházi stílusok kapcsán tanultakat,
- alkalmazkodni a tanár/rendező, díszlet- vagy bábtervező elképzeléseihez,
- a színház, illetve az iskola gazdasági feltételeihez való alkalmazkodásra,
- egy megadott báb- és díszlettervhez műszaki leírást, szerkezeti rajzot, kivitelezési tervet készíteni,
- a díszlettervhez homlokzati rajzot, alaprajzot (méretarányosan), járástervet, világítási tervet készíteni.

Ismerjék

- a színpadok, bábszínpadok történetét, a scenika fejlődését,
- a különböző bábfajták mechanikai tulajdonságait, a mozgatás módjait, lehetőségeit,
- ismerje a színházban használt fontosabb szakkifejezéseket,
- a színpadi munka tűz- és balesetvédelmi előírásait.

IV. Fejezet

KÖZÖS TANTÁRGYAK

Vers- és prózamondás

A tantárgy tanításának célja, hogy a tantárgy megismeresse a tanulókkal

- azokat a pódiumon előadható népköltészeti és (különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó) irodalmi alkotásokat, melyek a mindenkori tanulók érdeklődésére számot tarthatnak, előadhatóak és üzenethordozóak,
- azokat az eljárásmódokat és műelemzési metodikákat, kommunikációs folyamatokat, melyeknek eredményeként eljuthatnak a művek üzenetének megfajlásához és a helyes közvetítéshez,
- a művészi beszédnek és a nonverbális kifejezésnek azokat az eszközeit, melyek tudatos működtetésével a hallgató a közönség számára is élménnyé transzponálhatja a megszólaltatott művet,
- a különféle előadói stílusirányzatok jellegzetességeit és markáns képviselőik jeles teljesítményét,
- a szónoki beszéd, előadás dramaturgiáját, eszközeit és fogásait,

— a szerkesztés szabályait, a színjátékká formálás törvényszerűségeit,

— a szakrális és profán szertartásokat és azok összetevőit,

— a pódiumi rendezés eszközeit, a látvány, akusztika és térszervezés lehetőségeit,

továbbá ösztönözze a tanulókat arra, hogy

- műveket válogassanak, irodalmi műsort szerkesszenek, szertartásjátékot komponáljanak,
- faggassák, elemezzék a műveket, nekik és koruknak szóló üzenetet keresvén bennük,
- próbálják ki önmagukat különféle nyilvános fórumokon, vers- és prózamondó versenyeken,
- vegyenek részt kommunikációs készségüket fejlesztő drámapedagógiai gyakorlatozásokon,
- járjanak előadóművészi estekre, szertartásokra, oratórikus előadásokra, s keressék az alkalmat, hogy minél több ilyen témájú lemezt és videót hallgassanak, nézzenek.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- alkalmazni a légző, artikuláló, beszédtechnikai gyakorlatokat,
- alkalmazni a művészi beszéd és a testnyelv kifejező eszközeit, hogy az olvasás során megértett költői, írói üzenetet sajátjukként tudják átadni a hallgatónak, a közönségnek,
- a szövegelemzésre és annak megfogalmazására, miért fontos nekik a választott alkotás, és mit kívánnak azzal üzeni a befogadónak,
- előadni kb. 20 szabadon választott művet, önállóan és verskompozícióban is (verset és prózát — népköltészeti és különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó irodalmi alkotásokból válogatva),
- egymás teljesítményét elemezni, körültekintően értelmezni.

Ismerjék

- azokat az irodalmi kommunikációs módszereket, melyeknek segítségével képesek megfajlítani a sorokba, a sorok közé, a sorok mögé rejtett metaforikus üzeneteket,
- a lírai és az epikus művek előadásmódjai közötti különbségeket (azok érzelmi-gondolati és eseményes-cselekményes voltának függvényében),
- azokat az improvizatív, kreatív gyakorlatokat, melyeket az előkészület stádiumában játszanak a kommunikációs készség fejlesztése érdekében,
- ismerjék a hatásos előadói beszéd komponenseit, tudjanak ilyet készíteni és elmondani.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

- megfogalmazni szóban és írásban, hogy az adott mű megírására miféle gondolati, érzelmi szándék készítette a

költőt, író, s mi az, ami a közvetítő-előadót inspirálja a mű tolmácsolására,

— újabb műveket megszólaltatni,

— megalkotni szerkesztésen alapuló egyszemélyes színjátékukat, továbbá partner segítségével pódiumi térbe helyezni azt (az oratórikus rendezés kívánalmai szerint).

Ismerjék (az előbbieken kívül)

— a szerkesztés dramaturgiai és rendezői szabályait, s legyenek képesek azokat alkalmazni saját szerkesztői, rendezési gyakorlatukban,

— a szertartás funkcióját, szertartásokat, a szertartásjáték összetevőit, s mindezek alkalmazási lehetőségeit, módjait,

— a szertartás-színház jeles hivatásos és amatőr produkcióit.

Kreatív zenei gyakorlat

A tantárgy tanításának célja

— elfogulatlan, felszabadult, ugyanakkor kritikus zenei légkör teremtése, az ösztönös zenei tehetség kibontakoztatása, zenei készség és széles tájékozottság megteremtése,

— az érzés- és gondolatvilág szavakkal nem megfogalmazható rétegeinek kifejezésre juttatása,

— a zenének, mint szavak fölötti hangzó nyelvnek, sajtós összetevőinek megismertetése,

— a zenei nevelés egyik fő területeként olyan készenléti állapot megteremtése (elsősorban folyamatos ismétlődő gyakorlatok útján), amely hozzásegít a próbához szükséges elmélyült, koncentrált állapot eléréséhez,

— a zenei nevelés másik fő területeként tulajdonképeni zenei képzés, amely az évek során a növendéket képessé teheti maradandó zenei értékek befogadására, reprodukálására, illetve ezen zenei megnyilvánulási formák újrafogalmazásával kreatív zenei tevékenységek folytatására.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

— a tiszta, kifejező, karakteres éneklésre,

— könnyű, három- és négyszólamú művek eléneklésére (kotta segítségével),

— egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére,

— meghatározott stílusban dallamot improvizálni.

Ismerjék

— a magyar népszokások dallamanyagát,

— a főbb zenei stílusokat.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

— a különböző népzenei dialektusok szerinti előadásmódra,

— nehezebb, polifón vokális művek eléneklésére (kotta segítségével),

— bonyolultabb ritmuskíséret rögtönzésére,

— megtervezni egy szituáció hangeffektusait,

— hangokat, hangszereket felhasználni egy hangulat, kép megteremtése érdekében,

— egy történetet valódi vagy stilizált hangokkal kísérni (hangaláfestés konvenció).

Ismerjék (az előbbieken kívül)

— a különböző népzenei dialektusokat, díszítésmódjukat, jellegzetességeiket,

— a XX. század főbb zenei irányzatait,

— az egyszerűbb, házilag is elkészíthető hangszereket.

Beszédtechnika

A tantárgy tanításának célja

A tantárgy tanításának a célja, hogy megismertesse a tanulókkal a beszéd elméleti alapjait, a magyar nyelv hangzásának követelményeit. A technikai és kommunikációs gyakorlatok segítségével alakítsa ki tiszta, érthető és élvezhető beszédállapotot. Beszédhallásuk és -elemző képességük fejlesztésével tegye alkalmassá a tanulókat szóbeli kifejezőképességük fejlesztésére és az elért beszédállapot megőrzésére. Produkciós helyzetben tanulók a beszédet célszerűen és magas színvonalon használják.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

— a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására,

— a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt,

— verseket, prózai anyagokat, szöveges színpadi feladatokat igényesen, színvonalasan megoldani.

Ismerjék

— a lazító és a koncentrációs gyakorlatokat,

— a szöveg nélküli és a szöveges légző-, hang- és artikulációs gyakorlatokat,

— a fejlesztő és a szinten tartó beszédgyakorlatokat,

— a hangsúlyszabályokat,

— a hanglejtés változatait.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

— a helyes színpadi beszédre bármilyen szerephelyzetben,

— a szöveges feladataikat jó technikával, sokszínű kifejezőeszközökkel elmondani,

— mondanivalójukat célszerűen és élvezhetően elmondani.

Ismerjék (az előbbieken kívül)

- a korrekciós beszédgyakorlatokat,
- a hangerő, a hangszín, a hangmagasság és a beszédtempó váltásait,
- a gyakori beszédhibákat és a beszéd ritmusának zavarait,
- a főbb dialektusokat,
- a kifejezés nem szóbeli eszközeit,
- a mondanivaló tagolásának lehetőségeit és eszközeit (szünet, váltás, hangsúly, hangszín).

A művelődési és közoktatási miniszter 28/1998. (VI. 10.) MKM rendelete

a szakmai követelmények kiadásáról szóló
16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet módosításáról

A szakképzésről szóló, többször módosított 1993. évi LXXVI. törvény 5. §-a (1) bekezdésének *b*) pontjában, továbbá a 13. §-ának (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, a Központi Statisztikai Hivatal elnökével egyetértésben a következőket rendelem el:

1. §

A szakmai követelmények kiadásáról szóló, többször módosított 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. § (1) E rendelet mellékletének I. része tartalmazza a művelődési és közoktatási miniszter ágazatába tartozó szakképesítésekhez kiadott szakmai követelmények jegyzékét, továbbá — a szakképzési törvény 2. §-ának (1) bekezdésben felsorolt, szakmai vizsga szervezésére jogosult, szakképzést folytató intézmények, valamint a felsőoktatási intézmények mellett — a szakmai vizsga szervezésére feljogosított intézményeket. A melléklet II. része tartalmazza a jegyzékben megjelölt szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeit.

(2) A melléklet I. részével közzétett jegyzékben szereplő szakképesítések esetén a kiadott szakképesítő bizonyítványokról a szakmai vizsgabizottság jegyzője összesítő kimutatást készít, amelyet — a szakmai vizsga eredményének kihirdetését követő 15 napon belül — megküld az Országos Közoktatási Szolgáltató Irodának. A kimutatásban a szakmai vizsga szervezésére jogosult intézmény nevét és címét, a vizsgázó nevét, születési idejét, a törzslap számát, a kiadott bizonyítvány számát és a vizsga időpontját kell feltüntetni.”

2. §

(1) Az R. mellékletének I. része a 99. sorszámú „Szórákzóató táncos” megnevezésű szakképesítést követően kiegészül az e rendelet 1. számú mellékletével bevezetett 100. sorszámú „Informatikai statisztikus és gazdasági tervező” megnevezésű szakképesítéssel.

(2) Az R. melléklete II. részében a 37. és 82. sorszámú szakképesítésekhez kiadott szakmai és vizsgakövetelmények helyébe az e rendelet 2. számú mellékletével kiadott szakmai és vizsgakövetelmények lépnek, s egyidejűleg a melléklet a 100. sorszámú szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményével egészül ki.

3. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba. Az e rendelettel bevezetett szakmai és vizsgakövetelményeket, valamint az összesítő kimutatást a rendelet hatálybalépése után megkezdett képzésekben, illetve vizsgákra kell alkalmazni.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a melléklet I. részében a „területi” kifejezés helyébe a „fővárosi, megyei” kifejezés lép, továbbá a „Vizsga szervezője az iskola-rendszeren kívüli oktatásban” című oszlop minden sora a „Pedagógus Továbbképzési Módszertani és Információs Központ KHT” szöveggel egészül ki.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
művelődési és közoktatási miniszter

1. számú melléklet a 28/1998. (VI. 10.) MKM rendelethez

Jegyzék

az állam által elismert — a művelődési és közoktatási miniszter ágazatához tartozó — szakképesítésekhez kiadott szakmai követelményekről

Sor-szám	OKJ azonosító szám	Szakképesítés megnevezése	Bevezetésének kezdő napja	Alkalmazásának utolsó napja	Vizsga szervezője az iskola-rendszeren kívüli oktatásban	A központi tantárgyi program engedélyszáma	Megjegyzés
100.	55 4641 01	Informatikai statisztikus és gazdasági tervező	1998. szeptember	visszavonásig			

2. számú melléklet
a 28/1998. (VI. 10.) MKM rendelethez

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete
37. sorszáma alatt kiadott biztonságszervező
szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben
szereplő adatai

1. A szakképesítés megnevezése: Biztonságszervező I.
Biztonságszervező II.
2. A szakképzés azonosító száma: 54 8919 01
34 8919 01

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás			
FEOR száma	megnevezése	OKJ azonosító	OKJ megnevezés
5369	Egyéb védelmi szolgáltatási foglalkozások	54 8919 01 34 8919 01	Biztonságszervező I. Biztonságszervező II.

2. A szakképesítéssel betölthető további és rokon munkakörök, foglalkozások

I. Felsőfokon

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	megnevezése
5366	Vagyonőr
3521	Tűzrendész
3523	Rendész
3529	Egyéb védelmi szolgáltatási foglalkozások
3524	Polgári védelmi ügyintéző, csoportvezető Biztonságtechnikai feladatkör** Rendvédelmi feladatkör*

II. Középfokon

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	megnevezése
5366	Vagyonőr
3521	Tűzrendész
3523	Rendész
3524	Polgári védelmi ügyintéző Biztonságtechnikai feladatkör* Rendvédelmi feladatkör*

* Lásd a 9/1995. (II. 3.) Korm. rendeletet a köztisztviselők képzési előírásairól (3. számú melléklet 24. II—87. I.).

** Munkavédelem tantárgyból a felsőfokú vizsgán elért jó (4) vagy jeles (5) eredmény a művelődési ágazat területén középfokú munkavédelmi szakképesítéssel ellátható munkakör betöltésére jogosít.

3. A munkaterület leírása

A biztonságos működés feltételeinek megteremtése és folyamatos fenntartása, a rendészeti-vagyonvédelmi, őrzési, tűz- és munkavédelmi, polgári védelmi, katasztrófa-elhárítási feladatok külön vagy összevont munkakörben történő ellátásával, elsősorban az oktatási és kulturális ágazathoz tartozó területen és intézményekben. Szaktudása, elméleti és gyakorlati felkészültsége alapján képes gazdálkodó szervezetek fenti hasonló igényű feladatainak ellátására is, ha azt külön jogszabály nem tiltja.

III. A szakképesítés szakmai követelményei

A biztonságszervezői foglalkozás gyakorlása során előforduló feladatsportok:

- Rendészeti-vagyonvédelmi, őrzési szabályzat elkészítése, alkalmazása a gyakorlatban.
- A vagyon elleni cselekmények megelőzésének módszerei, a vagyon védelmének megszervezése, ellenőrzése.
- Az egészséges és biztonságos munkavégzési feltételek kialakításának elősegítése, megvalósításuk folyamatos ellenőrzése, elsősegélynyújtás, az oktatás megszervezése, munkavédelmi szabályzat elkészítése.
- A tűz elleni védekezés személyi és tárgyi feltételeinek meghatározása, meglétük ellenőrzése, tűzmelegelőzési javaslatok kidolgozása. Tűzvédelmi szabályzat, tűzriadóterv elkészítése, tűzvédelmi oktatás.
- Polgári védelmi feladatok ellátására javaslat, a végrehajtáshoz tervek, okmányok készítése, gyakorlatok szervezése, polgári védelmi oktatások tartása, katasztrófa-elhárítási tervek készítése.
- A biztonságszervezői feladatok ellátását meghatározó jogszabályok alkalmazása a gyakorlati munka során.

Rendészet-vagyonvédelem, őrzés

Biztonságszervező II. (középfokú)

A biztonságszervező ismerje

- a vagyonvédelem technikai eszközeinek működési alapelveit, alkalmazási területeit,
- a különböző objektumok őrzési rendszereit, módszereit,
- a pénz- és értékszállítás és őrzés megoldásait,
- az őrző-védő kutyák tartásának, alkalmazásának főbb szabályait,
- a fegyveres szolgálat ellátásának szabályait,
- az őrségi okmányokat, dokumentációkat,
- a személyvédelem alapismereteit,
- a rendezvények biztosításával kapcsolatos feladatokat,
- a bombariadó és rendkívüli esemény során teendőket,

— a rendészetre, a vagyonvédelemre és az őrzési tevékenység ellátására vonatkozó jogszabályokat,

— a rendészeti feladatokat végzők jogait, kötelezettségeit,

— a rendőr, a fegyveres biztonsági őr, a mezőőr és a vagyonőr — rendész jogosultságai, illetékessége közötti különbségeket,

— a kulcsok kezelésének rendjét,

— a személy- és gépjárműforgalom, a ki- és beszállítások rendjét,

— a portaszolgálat ellátásának szabályait,

— a maroklőfegyverek főbb fajtáit, jogi kategóriáit,

— a maroklőfegyverek, lőszeres jellemzőit és azok használatának, tárolásának és karbantartásának főbb szabályait,

— az egyéb kényszerítő eszközöket, használatuk szabályait,

— a megelőzés fontosságát, főbb módszereit,

— a bűncselekmény észlelésekor szükséges teendőket (helyszín, hatósággal együttműködés stb.).

A biztonságsszervező legyen képes

— rendészeti-vagyonvédelmi szabályzat készítésében közreműködni, azt a gyakorlatban alkalmazni,

— a házirendet elkészíteni, azokban az élet- és vagyonvédelmi előírásokat megjeleníteni,

— a tulajdonban okozott károk esetén a feljelentést előkészíteni,

— rendkívüli események során az élet- és vagyonmentés megszervezésében és a végrehajtásban részt venni,

— a bűncselekmény színhelyével kapcsolatos rendészeti feladatokat elvégezni,

— a porta-, személy- és vagyonvédelmi napi szolgálat irányítására,

— nagy értékű és/vagy veszélyes szállítmányok őrzésére, kíséretére,

— a vagyonvédelem technikai eszközei, rendszerei kezelésére,

— rendezvények biztosítására.

Biztonságsszervező I. (felsőfokú)

A biztonságsszervező ismerje

— a vagyonvédelmet elősegítő mechanikai és villamosvédelem eszközeit, módszereit, alkalmazási területüket,

— az elektronikai és más elvű, korszerű védelem kiépítésének sajátosságai, főbb eszközei, alkalmazási területüket, legfontosabb karbantartási módszereit, üzemeltetésük szabályait,

— a védelmi célú rendszerek, eljárások, eszközök kombinált felhasználásának előnyeit,

— az objektumok veszélyeztettség szerinti besorolásának ismerveit,

— egyáltalános vállalat, intézményrendészeti-vagyonvédelmi szervezetének felépítését, a szervezetbe beosztottak jogait, kötelezettségeit,

— a vagyon vagy biztonsági őrseg szervezésének főbb szempontjait,

— az őrszolgálatos személyek kötelezettségeit, jogait,

— a személy- és gépjárműforgalom intézményen belüli megszervezését, ellenőrzését, a portaszolgálat ellátásának szabályait, a személyek és csomagok átvizsgálásának szabályait,

— a személyi tulajdon védelmének elősegítése érdekében teendő intézkedéseket, a vagyontárgyak kölcsönzési rendjét,

— a vagyonvédelem, rendészet terén illetékes hatóságokat, szervezeteket, a velük való együttműködés módjait,

— a rendőr, a fegyveres biztonsági őr, a mezőőr és a vagyonőr-rendész jogosultságai, illetékessége közötti különbségeket,

— a kriminológia és a kriminalisztika fogalmát,

— a megelőzés fontosságát a bűnözés elleni harcban.

A biztonságsszervező munkája során alkalmazni tudja

— a személyvédelem megszervezésének módszereit,

— a vagyonvédelmi őralkalmazás tartásának szabályait,

— a maroklőfegyverek, lőszeres, illetve egyéb kényszerítő eszközök használatának, tárolásának, karbantartásának szabályait,

— az ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági, közlekedési, kulturális, oktatási objektumok, bankok, pénzügyintézetek célszerű védelmi rendszerének kiépítési elveit, őrzésének megszervezési módjait,

— az őrzéssel összefüggő kötelezettségeket (megbízó, megbízott, felelősség stb.),

— az őrzést segítő távfelügyeleti továbbjelzési megoldásokat, a helymeghatározó, őrjárat-ellenőrző, beléptető rendszereket,

— a fegyveres őrszolgálat ellátásának szabályait,

— a kulcskezelés, a ki- és beszállítások rendjét,

— a rendészeti-vagyonvédelmi ellenőrzések módszereit,

— a biztonságot növelő szolgálat ellátásának szabályait,

— a konfliktuskezelést és a vezetés pszichológiáját,

— a rendészetre, a vagyonvédelemre és az őrzési tevékenység ellátására vonatkozó jogszabályokat.

A biztonságsszervező legyen képes

— rendészeti, vagyonvédelmi és őrzési szabályzatokat készíteni, azokban az élet- és vagyonvédelmi előírásokat, követelményeket érvényre juttatni,

— nagy értékű és/vagy veszélyes szállítmányok őrzésének, kíséretének megszervezésére, irányítására,

— őrsegi okmányokat, dokumentációkat készíteni,

— a sport-, kulturális, politikai, gazdasági rendezvények biztosításának tervét elkészíteni és lebonyolításában részt venni,

— a tulajdonban okozott károk esetén intézkedni, szükség esetén feljelentést készíteni,

— a rendkívüli eseményekkor (pl. erőszakos behatolás, bank- vagy pénztárrablás, túszejtés, robbantással való fenyegetés, zsarolás, tűz, közmű súlyos hibája) az élet- és vagyonmentéssel kapcsolatos intézkedéseket megtenni, azok végrehajtásában tevőlegesen közreműködni,

— a bűncselekmény színhelyét biztosítani, a felderítését elősegítő, hatáskörében álló intézkedéseket megtenni,

— a vagyonvédelem technikai eszközeit, rendszereit használni, működtetni, felügyelni,

— biztonságot növelő szolgálat elrendelését és működtetését előkészíteni,

— minősített időszakban helytállni, rendkívüli feladatok megoldásában öntevékenyen részt vállalni.

Tűzvédelem

Biztonságszervező II. (középfokú)

A biztonságszervező ismerje

— a tűzvédelmet alátámasztó jogszabályok rendszerét,

— az égés feltételeit, paramétereit,

— az ismertebb oltóanyagokat, hatásmechanizmusukat, égéskésleltetési módszereket,

— a hő-, láng-, sugárzás- és füstérzékelők, gázveszélyjelzők működési elveit,

— a tűzjelző berendezések célját, jellemző felépítését,

— a szívó- és nyomóoldali tűzoltó felszereléseket, mászó- és védőfelszereléseket,

— a kismotor fecskendőket, a vízvételvezési helyek használatának szabályait,

— a tűzmegeelőzés feladatait,

— a tűzoltás során megoldandó főbb feladatokat,

— az anyagok tűzveszélyességi osztályait, a tűzveszélyességi besorolás szabályait,

— a veszélyességi övezetek meghatározását, a tűzszakaszok, tűzgátló elválasztások jelentőségét,

— a hő és a füst elvezetésének szabályait,

— a kiürítési útvonalak jelentőségét, kijelölésük elvét,

— a villamos berendezések létesítésének elemi szabályait,

— a villámvédelem jelentőségét, főbb követelményeit,

— a gépjárművek tűzvédelmi szabályait,

— a raktározási tűzvédelmi előírásait,

— a tűzveszélyes tevékenység végzésének szabályait,

— a tüzelő-, fűtő-, villamos és világítóberendezések használatának szabályait,

— a tűzoltó vízforrások karbantartásának módszereit,

— a tűzjelzés módszereit, követelményeit,

— az oktatási, művelődési és közgyűjteményi intézmények tűzmegeelőzéssel kapcsolatos feladatait.

A biztonságszervező legyen képes

— tűzriadóterv készítésére,

— tűzvédelmi szabályzat kidolgozására kisebb intézményeknél,

— a tűzvédelmi oktatás megszervezésére,

— a tűzvédelmi megelőző tevékenységre, annak szervezésére,

— az ellenőrzések végrehajtására,

— a tűzjelző berendezések kezelésére,

— tűzoltó berendezések és felszerelések használatára.

Biztonságszervező I. (felsőfokú)

A biztonságszervező ismerje

— a termodinamikai alapfogalmakat,

— az égés feltételeit és paramétereit, a hőterjedés és az önmelegedés fogalmát,

— az egyes oltóanyagokat, hatásmechanizmusukat, az égéskésleltetés módszereit,

— a hő-, láng-, sugárzás- és füstérzékelők gázveszélyjelzők működési elveit,

— a tűzjelző berendezések felépítését,

— a gépjárműfecskendőket, habbal, porral oltó, emelőkosaras, létrás járművek, műszaki mentő járművek főbb igénybevételi módjait,

— a szívó- és nyomóoldali tűzoltó felszereléseket, mászó- és védőeszközöket,

— a különböző tűzoltási tevékenységek osztályozását,

— a pszichikai tényezők jelentőségét a felkészítésben és a tűzoltásban,

— a tűzveszélyesség jellemzőit,

— az anyagok tűzveszélyességi osztályait,

— a tűzállósági fokozatok értelmezését, a tűzállósági határértéket,

— az épületszerkezetek éghetőségi csoportosítását,

— a tűzszakaszok, tűzgátló elválasztások meghatározását, jelentőségét, az épületszerkezetek tűzállósági paramétereit,

— a hő- és füstelvezetés, valamint a kémény és füstcsatorna létesítésének szabályait,

— az éghető gázok, folyadékok tárolásának, szállításának szabályait.

A biztonságszervező munkája során alkalmazni tudja

— a tűz elleni védekezés jogszabályait,

— a vízzel, habbal, gázzal, porral oltó kézi tűzoltó berendezéseket,

— a tűzveszélyességi besorolás szabályait,

— a veszélyességi övezetek, a veszélyes zónák meghatározását, kijelölését,

— a tűzterhelés-számítás módszerét,

— a kiürítési útvonalak kijelölésének módszereit,

— a tűzoltási, felvonulási utat, kijelölésének módszereit,

— a szellőztetés és a csatornahálózat használatának szabályait,

— a középmagas épületek tűzvédelmi előírásait,

— a tüzelő- és fűtőberendezések létesítésének és használatának fontosabb szabályait,

— a raktározás tűzvédelmi előírásait,

— a tűz- és robbanásveszélyes tevékenység végzésének szabályait,

— a tűzoltó vízforrások kezelésének, karbantartásának módszereit,

— a tűzjelzés követelményeit.

A biztonságsszervező legyen képes

— tűzvédelmi szabályzat, és

— tűzriadóterv készítésére,

— tűzvédelmi megelőző tevékenység és az ellenőrzés megszervezésére, végrehajtására,

— a tűzvédelmi oktatás megszervezésére és megtartására,

— tűzveszélyességi besorolás készítésére,

— tűzszakaszok és tűzgátló elválasztások kijelölésére,

— tűzoltási felvonulási utak, terek kijelölésére,

— az oktatási intézmények tűzvédelmi feladatai megszervezésére és ellátására,

— a művelődési és közgyűjteményi intézmények tűzvédelmi feladatai megszervezésére és ellátására

— tűzvédelmi rendszer létesítési koncepcióját kialakítani,

— a tűzjelző berendezéseket üzemeltetni,

— tűzoltó eszközök, felszerelések használatára.

Munkavédelem, egészségvédelem

Biztonságsszervező II. (középfokú)

A biztonságsszervező ismerje

— a munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi jogszabályok rendszerét,

— a munkavédelmi eljárásokat, a munkavédelmi ellenőrzés módszereit, dokumentálását,

— az időszakos biztonságtechnikai vizsgálatok szabályait,

— a munkavédelmi oktatás tartalmát,

— az ismertebb baleseti veszélyforrásokat ágazatonként,

— a szellőzés, fűtés, klimatizálás módszereit,

— a zaj- és rezgésvédelem, a világítás és színdinamika alapjait,

— a villamosság biztonságtechnikájának alapjait,

— az anyagmegmunkálás és anyagmozgatás jellemző veszélyforrásait,

— a munkaélettan, a munkaegészségügy fogalmát,

— a környezetkárosítás hatásait,

— az egészségre ártalmas és veszélyes ismertebb anyagok csoportjait, azok jellemző hatásait.

A biztonságsszervező legyen képes

— munkavédelmi szabályzás készítésében közreműködni, azt a gyakorlatban alkalmazni,

— munkabaleset-kivizsgálási jegyzőkönyvet készíteni,

— az elsősegélynyújtás és újraélesztés szabályait a gyakorlatban alkalmazni,

— a munkabalesetek megelőzése érdekében tevékenykedni,

— a munkavédelmi ellenőrzésen közreműködni, jegyzőkönyvet készíteni,

— a biztonságtechnikai vizsgálatokban részt venni,

— a védőeszközök karbantartását szervezni, abban részt venni.

Biztonságsszervező I. (felsőfokú)

A biztonságsszervező ismerje

— a munkavédelem fő területeit, módszereit, eszközeit és szabályozási rendszerét,

— a munkavégzéssel kapcsolatos veszélyforrásokat, a veszélyes és ártalmas tényezőket,

— a szellőzés-fűtés és klimatizálás alapproblémáit, a levegő összetételének és szennyezettségének vizsgálati módszereit,

— a munkahelyi zaj- és rezgésvédelem alapjait,

— a világítástervezés és a színdinamika alapjait,

— a megbízhatóság-elmélet alapjait,

— a villamosság biztonságtechnikájának alapjait, a kapcsolódó szabványokat,

— az esztergálás, köszörülés, faipari megmunkálások főbb veszélyforrásait,

— a munkaélettan és munkaegészségtan alapfogalmait,

— a környezetkárosító anyagait, azok hatásait,

— a környezetvédelem jelentőségét, megvalósulása ismertebb eljárásait,

— az egészségre ártalmas és veszélyes anyagok fontosabb csoportjait, azok jellemző hatásait,

— a foglalkozási megbetegedések leggyakoribb okait.

A biztonságsszervező munkája során alkalmazni tudja

— a munkavédelem és a foglalkozás-egészségügy jogszabályait,

— a minősítés és minőségtanúsítás, az időszakos biztonságtechnikai vizsgálatok gyakorlatát,

— a munkabaleset kivizsgálás és a munkavédelmi oktatás előírásait és gyakorlatát,

— a munkahelyek komplex értékelésének módszereit,

— a gépek és megmunkálási technológiák biztonságtechnikáját,

— az anyagmozgatás biztonságtechnikáját,

— az egyéni védőeszközök kiválasztását és használatának előírásait,

— a munkavédelmi eljárások lebonyolítási rendjét,

— a munkahelyi mikroklíma kialakításának módszereit,

— az elsősegélynyújtás és az újraélesztés szabályait,

— a testnevelési és a sporteszközök használatának szabályait.

A biztonságsszervező legyen képes

— munkavédelmi szabályzást készíteni,

— munkabalesetek kivizsgálásában részt venni, jegyzőkönyvet készíteni,

— üzembe helyezési eljárást, munkavédelmi ellenőrzést szervezni és dokumentálni,

— a munkahelyek komplex, ergonómiai értékelésére,

— munkabaleset-megelőzési feladatok elvégzésére, különös tekintettel a tárgyi, személyi és szervezeti feltételekre,

— a védőeszközök karbantartásának tervezésére és szervezésére,

— az elsősegélynyújtásra,

— a környezetvédelem érdekében tevékenykedni,

— az oktatási intézmény munkavédelmi feladatai megszervezésére és elvégzésére,

— a kulturális intézmények munkavédelmi feladatai megszervezésére és elvégzésére.

Polgári védelem, katasztrófa-elhárítás

Biztonságszervező II. (középfokú)

A biztonságszervező ismerje

— a polgári védelem jogszabályrendszerét,

— a védelmi felkészítés és országmozgósítás főbb feladatait, szervezeti és irányítási rendjét,

— a polgári védelem fogalmát, feladatait, szervezeti és irányítási rendjét,

— a honvédelmi kötelezettség tartalmát,

— a polgári védelmi tervek, dokumentációk tartalmát,

— a polgári védelem főbb anyagi, technikai eszközeit,

— az egyéni védőeszközöket, azok használatának módját, eseteit,

— a minősített időszakok fogalmát, tartalmát,

— a katasztrófák fajtáit,

— a rendkívüli események bekövetkezése esetén a teendőket.

A biztonságszervező legyen képes

— polgári védelmi, felkészítési okmányok, dokumentációk készítésében részt venni,

— az egyéni védőeszközök használatára, azok oktatására, kiosztásának megszervezésére,

— a vegyi anyagokat kimutató eszközök, sugárszintmérő eszközök használatára,

— polgári védelmi eszközök, anyagok szakszerű tárolására,

— rendkívüli eseményekkel kapcsolatos tevékenység megszervezésében és végrehajtásában részt venni.

Biztonságszervező I. (felsőfokú)

A biztonságszervező ismerje

— a védelmi felkészítés és országmozgósítás feladatait, szervezeti és irányítási rendjét,

— a polgári védelem fogalmát, feladatait, szervezeti és irányítási rendjét,

— a honvédelmi kötelezettség tartalmát, elrendelésének és teljesítésének rendjét,

— a polgári védelmi tervek rendszerét, tartalmát,

— a polgári védelmi szervezetek alkalmazási készenléthez helyezését és működtetését,

— a polgári védelmi szervezetek létrehozásának és felkészítésének módszereit,

— a polgári védelmi szervezetek működéséhez szükséges anyagi, technikai eszközök rendszerét,

— az egyéni védőeszközök és műszerek fajtáit,

— a sugárdózis-, sugárszint- és szennyezettségmérés eszközeit,

— a vegyi anyagokat kimutató azonosító eszközöket,

— a gázálcok, légzésvédő eszközök használatát,

— a minősített időszak fogalmát, tartalmát,

— a katasztrófa fogalmát, fajtáit, jellemzőit.

A biztonságszervező munkája során alkalmazni tudja

— a polgári védelem és katasztrófa-elhárítás jogszabályait,

— a polgári védelmi tervekből adódó feladatok ellátásának szervezését,

— a műszaki mentés és mentesítés eszközeit és módszereit,

— a rendkívüli események bekövetkezésekor végrehajtandó feladatokat,

— a polgári védelmi képzések és kiképzések elveit és módszereit.

A biztonságszervező legyen képes

— a védelmi felkészülési, polgári védelmi és katasztrófa-elhárítási okmányokat, terveket, dokumentációkat szakmai útmutatás szerint elkészíteni,

— az oktatásokat, foglalkozásokat megtartani, és azok alapján a végrehajtást megszervezni, az illetékes hatósággal szorosan együttműködni,

— az egyéni védőeszközöket használni,

— a vegyi anyagokat kimutató és sugárzást mérő eszközöket használni,

— rendkívüli események során az élet- és vagyonvédelmi teendők megszervezésében és végrehajtásában részt venni.

Gazdaság, vezetés, szervezés

Biztonságszervező II. (középfokú)

A biztonságszervező ismerje

— a piacgazdaság működésének, alapelvét, sajátosságait,

— a piac fogalmát, főbb szereplőit, a kereslet-kínálat és az ár szerepét,

— a piac működésének sajátosságait,

— a vállalkozás, kockázat, a költség, az eredmény, a haszon fogalmát,

— a adók fajtáit, rendeltetését, a törvény alapelveit,

— a szervezés célját, néhány módszerét,

— a legismertebb vezetési módszereket,

— a számítógép működésének alapelvét, főbb alkotórészeit, az adathordozókat,

— az iroda- és munkaszervezés alapelveit,

— a vagyon és a tőke közötti különbséget, szerepüket a gazdaságban,

— az állam szerepének néhány jellemző megnyilvánulását a gazdasági folyamatokban,

— az ismertebb vállalkozási formákat, ismerveiket.

Biztonságszervező I. (Felsőfokú)

A biztonságszervező ismerje

- a piacgazdaság működési rendjének sajátosságait,
- a piac fogalmát, szereplőit, a kereslet-kínálat és az ár szerepét,
- a vagyon és a tőke különbségét, szerepét a gazdaságban,
- a fedezeti elvet, alkalmazásának szemléltetését,
- a vállalkozás és a kockázat fogalmát,
- az állam szerepét a gazdaságban,
- a számviteli rend célját, rendező elveit,
- az adók fajtáit, rendeltetését, az adótörvény alapelveit,
- a vezetés funkcióit, a vezetési módszereket, az empátia szerepét a vezetésben,
- a menedzsment fogalmát, szerepét,
- a munkalélektan és az ergonómia alapvető összefüggéseit,
- a kommunikáció jelentőségét, módjait,
- a hierarchikus rend lényegét, a felelősség érvényre juttatásának főbb módszereit,
- a különböző oktatási rendszereket,
- a szervezés eszközrendszerét, főbb módszereit,
- a számítógép működésének alapelvét, főbb alkotórészeit, alkalmazása jellemző területeit,
- a különböző adathordozókat,
- az ismertebb szoftverek jellemzőit,
- az átlagos számítógépes munkahely felépítését,
- az adatvédelem elveit és gyakorlatát,
- az informatika fogalmát,
- az iroda- és munkaszervezés elveit és módszereit,
- a folyamatszabályozás elveit és módszereit,
- a legitim gazdasági társasági formákat, jellemzőiket, csoportosításukat.

Jogi ismeretek

Biztonságszervező II. (középfokú)

A biztonságszervező ismerje

- a Magyar Köztársaság államformáját, a hatalmi ágak szétválasztásának elvét,
- az állam szervezetét és intézményei rendszerét,
- az alapvető állampolgári jogokat és kötelezettségeket,
- a jogforrások hierarchiáját,
- az Országgyűlés és a Kormány jogkörét,
- a polgári jog alapelveit, a Ptk. szerkezeti felépítését,
- a tulajdonjog megszerzésének módját, a tulajdonformák közötti különbséget,
- a szerződés fogalmát, alanyait, a szerződés tartalmára vonatkozó főbb előírásokat,
- a birtokvédelem főbb eszközeit,
- a személyhez fűződő jogokat, védelmének lehetőségeit,

- a kártérítés általános szabályait, (a felelősséget),
- a büntetőjog fogalmát, a Btk. szerkezeti tagozódását,
- a bűncselekmény fogalmát és jogi ismérveit,
- az ismertebb vagyon elleni (gazdasági) bűncselekmények tényállását,
- az ismertebb élet elleni bűncselekmények tényállását,
- a kényszer, a fenyegetés értelmezését,
- a jogos védelem és a végszükség értelmezését, az arányos válasz elvét,
- a biztonságszervezői tevékenységet meghatározó jogszabályokat,
- a közigazgatási eljárásba vont jellemző ügyeket.

Biztonságszervező I. (Felsőfokú)

A biztonságszervező ismerje

- a Magyar Köztársaság Alkotmányának szerkezeti felépítését,
- a hatalmi ágak felsorolását, szétválasztásuk alapelveit,
- az Országgyűlés és a Kormány működési rendszerét, jog- és hatáskörét,
- az állam szervezetét és intézményei rendszerét,
- az alapvető állampolgári jogokat, kötelezettségeket,
- a jog és a jogrendszer meghatározását, tagozódását,
- a polgári jog alapelveit, a Ptk. szerkezeti felépítését,
- a személyhez fűződő jogokat, védelmük lehetőségeit,
- a szerződés fogalmát, alanyait,
- a szerződés létrejöttére, alakulására vonatkozó főbb szabályokat,
- a szerződés módosításának szabályait, megszegésének főbb következményeit,
- a tulajdonjog megszerzésének módját, a tulajdonformák közötti különbséget,
- a birtokvédelem főbb eszközeit, módszereit,
- a kártérítés általános szabályait, (a felelősséget),
- a Btk. szerkezeti felépítését, a bűncselekmény fogalmát és jogi ismérveit,
- az ismertebb vagyon elleni (gazdasági) bűncselekmények tényállását,
- az ismertebb élet elleni bűncselekmények tényállását,
- a kényszer és a fenyegetés értelmezését,
- a jogos védelem és a végszükség értelmezését, az arányos válasz elvét,
- a magánlaksértés, a személyes szabadság megsértésének törvényi tényállását,
- a biztonságszervezői tevékenységet meghatározó jogszabályokat.

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgán a III. fejezetben (Szakmai követelmények) megfogalmazott ismereteket és feladatokat kell számon kérni.

A vizsgára bocsátás feltételei:

- Középfokú vizsga esetén
  - = a tanfolyamon való részvétel igazolása,
  - = középfokú bizonyítvány bemutatása, vagy legalább szakmunkás-bizonyítvány és 3 évi munkaviszony igazolása rendészeti-vagyonvédelmi, őrzési, tűz-, munka- vagy polgári védelmi munkakörben.
- Felsőfokú vizsga esetén
  - = a tanfolyamon való részvétel igazolása,
  - = középfokú végzettség esetén rendészeti-vagyonvédelmi, tűzvédelmi, polgári védelmi munkakörök egyikében eltöltött legalább 3 évi munkaviszony igazolása, vagy a munkaviszony igazolása helyett középfokú biztonságsszervező tanfolyami végzettség.

Egy-egy tantárgy oktatása során a gyakorlati ismereteket bemutatókon, gyakorlatokon szerzik meg a hallgatók, elméleti ismereteikről tesztlapok kitöltésével vagy felmérő dolgozatokkal adnak számot.

A tanulmányok befejezését követően szakmai képesítő vizsgára csak az bocsátható, aki

- az előadásokat, gyakorlatokat rendszeresen látogatta, hiányzása az oktatási idő egyharmadát nem haladta meg,
- beszámolási kötelezettségeinek eleget tett.

2. A szakmai vizsga részei

A szakmai vizsga írásbeli, gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

Írásbeli vizsga

Az írásbeli vizsga feladatait a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Biztonságsszervezési és Üzemgazdasági Főosztálya által kiadott központi tételsor tartalmazza.

Az írásbeli vizsgán a III. pontban meghatározott követelmények szerinti ismeretanyagot kell számon kérni.

A vizsgázónak tantárgyanként 1-1 kérdéscsoportra kell feleletét írásban benyújtania, amelyre középfokú vizsga esetén 2 óra, felsőfokú vizsga esetén 3 óra áll rendelkezésre.

Az írásbeli vizsga tantárgyai:

- Rendészet-vagyonvédelem, őrzés.
- Tűzvédelem.
- Munkavédelem, egészségvédelem, elsősegélynyújtás.

— Polgári védelem, katasztrófa-elhárítás, védelmi felkészítés, országmozgósítás.

— Jogi ismeretek.

— Gazdasági, szervezési, vezetési ismeretek.

Gyakorlati vizsga

Középfokon:

A gyakorlati vizsga helyzetgyakorlat bemutatásából áll. A gyakorlati vizsga feladatait a képző intézmény állítja össze, és hagyatja jóvá a 10/1993 (XII. 30.) MüM rendelet szerint.

A gyakorlati vizsga témakörei:

- Tűzoltó készülékek kezelése.
- Rendészeti helyzetgyakorlatok.
- Munkavédelmi eszközök használata.
- Polgári védelmi eszközök, védőfelszerelések használata.

A gyakorlati vizsga osztályzatát a szakmai vizsgabizottság a bemutatott helyzetgyakorlat alapján állapítja meg. A vizsgabizottság figyelembe veheti a képző intézmény által igazolt gyakorlati érdemjegyet.

Felsőfokon:

A gyakorlati vizsga a középfokra meghatározott helyzetgyakorlat bemutatásából és szakdolgozat elkészítéséből, valamint annak a szakmai vizsgabizottság előtt való megvédéséből áll.

A dolgozat témája komplex, a feldolgozás során bizonyítani kell, hogy az egyes tantárgyak keretében tanultakat alkotóan képes alkalmazni a vizsgált területen. Az alkalmazásnak ki kell terjednie a problémameghatározásra, a cél kitűzésére, a kiválasztott eszközökre, a végrehajtás módjára.

A vizsgadolgozathoz választható témákat a képző intézmény határozza meg, legkésőbb a vizsga előtt két hónappal. A témák az elsajátított szakismeretekhez kapcsolódnak.

A vizsgadolgozat terjedelme — mellékletek nélkül — minimum 15 oldal.

A vizsgadolgozatot a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább egy hónappal kötelesek bírálatra leadni. A vizsgadolgozatot a szakmai képzést folytató intézmény által felkért bírálók (legalább két bíráló) értékelik és érdemjeggyel minősítik. A szakmai képzést folytató intézmény gondoskodik arról, hogy a szakmai vizsgabizottság az értékelést a vizsgadolgozattal együtt a szakmai vizsga megkezdése előtt 15 nappal megkapja.

A vizsgadolgozat megvédése során a vizsgabizottság tagjai kérdéseket tehetnek fel a vizsgázónak a vizsgadolgozattal kapcsolatban, és a vizsgadolgozat érdemjegyet figyelembe véve állapítják meg a szakmai gyakorlati osztályzatot.

Szöbeli vizsga

A szóbeli vizsga feladatait központi, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Biztonságszervezési és Üzemgazdasági Főosztálya által kiadott tételsor tartalmazza.

A szóbeli vizsgán a III. pontban meghatározott követelmények szerinti ismeretanyagot kell számon kérni.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként 1-1 kérdést (kérdéscsoportot) húz.

Felkészülési idő: 20 perc.

A szakmai képesítő vizsga tantárgyai:

- Rendészet-vagyonvédelem, őrzés.
- Tűzvédelem.
- Munkavédelem, egészségvédelem, elsősegélynyújtás.
- Polgári védelem, katasztrófa-elhárítás, védelmi felkészítés, országmozgósítás.
- Jogi ismeretek.
- Gazdasági, szervezési, vezetési ismeretek.

3. A vizsga értékelése

A vizsgabizottság az írásbeli és szóbeli vizsga alapján tantárgyanként hozza meg a döntését az érdemjegyekről.

A szakmai elmélet osztályzatát az írásbeli és a szóbeli vizsgarészen kapott érdemjegyek alapján kell meghatározni.

A szóbeli vizsga akkor eredményes, ha a vizsgázó mind a hat tantárgyból eredményes vizsgát tett.

Sikertelen a szakmai vizsga, ha a vizsgázó az írásbeli vagy a gyakorlati vizsgarészen, továbbá, ha a szóbeli vizsgarészen bármelyik szakmai elméleti tantárgyból elégtelen érdemjegyet, illetőleg osztályzatot kapott.

Az elégtelen érdemjegyet, illetőleg osztályzatot kapott vizsgázó javítóvizsgát tehet. Kettőnél több ismétlés esetén szakképesítő bizonyítvány már csak újabb tanfolyamot követő sikeres vizsga után adható.

A munkavédelem tárgy jó vagy jeles osztályzata esetén a felsőfokú biztonságszervező szakképesítés középfokú munkavédelmi szakképesítést igénylő munkakör betöltésére is jogosít az oktatási és kulturális ágazat intézményeiben.

A vizsgáztatás általános szabályait és eljárási rendjét a szakképzésről szóló, többször módosított 1993. évi LXXVI. törvény alapján a munkaügyi miniszter 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelete tartalmazza.

V. A szakképesítés megszerzésének egyéb kérdései

Szakképesítő vizsgára felkészítő tanfolyam szervezésére és lebonyolítására, a 2/1997. (I. 22.) MüM rendeletben foglaltak az irányadók.

A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

Abból a vizsgarészből vagy tantárgyból, amelyből a vizsgázó felsőoktatási intézményben, vagy Országos Képzési Jegyzékben szereplő, más szakmai vizsga keretében eredményes vizsgát tett, a vizsgarész vagy tantárgy vizsgája alól felmenthető.

A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete 82. sorszáma alatt kiadott színész II. szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékében szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 52 1832 03
2. A szakképesítés megnevezése: Színész II. (segédszínész)

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A szakképesítéssel legjellemzőbben betölthető munkakörök, foglalkozások

A munkakör, foglalkozás		
FEOR száma	megnevezése	OKJ megnevezés
3721	Segédszínész	színész II.

2. A szakképzéssel betölthető további és rokon munkakörök és foglalkozások

A munkakör, foglalkozás		
FEOR száma	megnevezése	OKJ megnevezés
3729	Egyéb művészeti foglalkozások	
3719	Egyéb kulturális foglalkozások	

3. A munkaterület leírása

A segédszínész rendelkezik olyan színészi képességekkel, pszichikai adottságokkal, általános műveltséggel, beszéd- és mozgáskészséggel, melyek színpadon, filmen nagyobb terjedelmű és dramaturgiai jelentős szerepek alakítására, önálló művészeti tevékenység folytatására alkalmassá teszik.

Színészi tevékenységét a rendező irányításával végzi. Partnereivel összhangban próbálja, illetve játssza a kapott szerepet.

Közreműködhet alkotó közösségek, művészeti együttesek előadásában és pódium műsorokban. Jogosult önálló műsort bemutatni, rádió-, film-, tv-szereplést, szinkronmunkát vállalni.

III. A szakképzés szakmai követelményei

Általános követelmények

A jelölt rendelkezzen

- a színpadi és filmszerepléshez szükséges pszichikai és fizikai adottságokkal,
- tiszta, érthető, pontos artikulációval és magas szintű beszéd- és mozgáskészséggel.

A szakmai képzés tantárgyai és témakörei:

Szakmai elmélet

Dráma- és színháztörténet

A jelöltnek legyenek ismeretei a színjáték eredetéről és fejlődéséről.

Ismerje az európai színjátszás vázlatos történetét a görögöktől a XX. századi színjátszás jelentős irányzatáig.

Ismerje a magyar színjátszás történetét a kezdetektől napjainkig.

Ezen belül

- az ókori görög, római színház és dráma,
- a középkori liturgikus színjátszás,
- a reneszánsz korának színjátszása,
- a „farce”, a commedia dell’arte jellemzői,
- a barokk és a felvilágosodás színháza,
- a klasszicizmus és romantika színháza,
- az európai színjátszás XX. századi történetének jelentős irányzatai és alkotói,
- a magyar színjátszás középkori kezdetei,
- a magyar színjátszás kialakulása Kelemen Lászlótól Paulay Edéig,
- a két világháború közötti magyar színház vázlatos története,
- az 1945 utáni magyar színházi élet sajátosságai, alkotói.

Dramaturgia és műelemzés

A jelölt ismerje meg a dramaturgia és műelemzés alapvető szempontjait és fogalmait:

- a színjáték fogalmát, kialakulását,
- a színjáték műfaji azonosságait és különbözőségeit, ellentétpárjait,
- a színjáték társadalmi szerepét és funkcióváltásait,
- a néző és a színjáték viszonyát,
- a jelentős műfajelméleteket, színpadi műfajokat,
- a dramaturgia alapfogalmait,
- a kompozíció fogalmát,
- a szerkezet fogalmát,
- a rész és egész viszonyát,
- a ritmus és tempó viszonyát,
- a drámai művek és a színpadi előadások elemzésének szempontjait,
- a színjáték hatásvizsgálatának eszközeit.

Művelődéstörténet

A jelölt ismerje

- az őskori és a folyami,
- a görög és római kultúrákat,
- a középkor,
- a reneszánsz és humanizmus,
- a reformáció és ellenreformáció,
- a felvilágosodás,
- a klasszicizmus,
- az európai és a magyar romantika korának kultúráját,
- a magyar reformkor és a századforduló művelődési folyamatait,
- az európai avantgárd irányzatait és hatását a magyar művészeti életre,
- a két világháború közötti magyar művelődési élet jellegzetességeit,
- az 1945 utáni kulturális folyamatokat.

Jelmez- és viselettörténet

A jelölt ismerje

- a különböző korok, országok divatját, a különböző társadalmi osztályok viseleteit (kiegészítőkkal együtt), a kosztüm, a paróka, jelmez és arcfestés (smink) alakulását.

Esztétikai alapismeretek

A jelölt ismerje

- az esztétika alapfogalmait (a mimézis, szép, rút, tragikum, komikum, katarzis, kettős tükrözés, tartalom és forma összefüggéseit stb.),
- a főbb művészettörténeti korszakok legjelentősebb esztétikai nézeteit és irányzatait (az antikvitás, a középkor, a reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus, a felvilágosodás, a romantika, a XIX. és a XX. század),
- a színjáték elemeit, esztétikai szerkezetét, elemzésének szempontjait és módszereit.

Szakmai gyakorlat

Színészgyakorlat—színeszmesterség

Rendelkezzen megfelelő

- előadói készséggel,
- technikai adottságokkal és ismeretekkel,
- koncentráló- és kontrolláló képességekkel,
- jó ritmusérzékkel, ének- és tánckészséggel.

Ismerje

- a drámajáték alapjait (önismeret, empátia, kreativitás, koncentrálóképeség),
- a szerepelemzési és -építési technikákat.

Legyen képes

- színészi helyzetgyakorlatok improvizálására,
- a mindennapi élet helyzeteinek feldolgozására, dráma részletek magas színvonalú megjelenítésére,
- színpadi kapcsolat megteremtésére,
- a színpadi szerep megformálására,

- szerepét a rendező elképzelésének és a színjátéknak megfelelő intenzitású, kreativitású megformálásra,
- a szerep átélésére, hiteles megjelenítésére,
- a színpad és film szerepépítési technikáinak önálló alkalmazására,
- stílusismerete és technikai felkészültsége alapján a kapott szerep önálló kidolgozására,
- a színpadi alak jellemfejlődésének, érzéseinek, indulatainak, lelkiállapot változásainak kifejezésére.

Beszédtechnika

Rendelkezzen megfelelő hangerővel, helyes intonációval.

Ismerje a színpadi beszéd sajátosságait.

Legyen képes

- a helyes légzéstechnika alkalmazására,
- helyes artikulációra,
- hangmodulációk alkalmazására (hangszín, hangmagasság),
- dinamikai változtatásokra,
- tiszta, érthető szövegmondásra,
- a helyes hangsúlyozás biztos alkalmazására,
- rádió- és szinkronszerpek igényes megformálására.

Művészi beszéd

Legyen képes

- az adott szöveg helyes értelmezésére,
- érzelmek kifejezésére, a karaktereknek megfelelő beszédmodor kialakítására,
- versek, prózai művek (novellák, monológok) magas színvonalú előadására,
- az előadás dialógusainak, partnereivel összhangban történő, az adott mű stílusának, tempójának, ritmusának megfelelő előadására.

Hangképzés, ének

Rendelkezzen megfelelő hangterjedelemmel, hangerővel.

Legyen képes

- a helyes légzéstechnika alkalmazására,
- a rezonancia minél jobb kihasználására,
- különböző stílusú népdalok, műdalok (chansonok, musicalrészletek) előadására,
- színpadi előadások betétszámainak megszólaltatására.

Színpadi mozgás

Rendelkezzen megfelelő kondícióval.

Legyen képes

- a színésztreníng önálló gyakorlására, alkalmazására,
- a különböző karaktereknek megfelelő mozgások kialakítására,
- a jelmezek korhű viselésére,

- kellékek kezelésére,
- a kívánt színpadi mozgások (járás, botlás, esés, zuhanás, vívás, verekedés) a rendezői elképzelésnek megfelelő megvalósítására.

Tánc

Legyen képes

- szerepének megfelelő, különböző stílusú koreográfiai betanulására és előadására.

Pantomim

Rendelkezzen pantomim alapismeretekkel (feszítés-lazítás mozgáskoordináció, mimika, gesztusrendszer, elképzelt tárgyak megjelenítése).

Színházi szakmai gyakorlat

A jelölt szakmai gyakorlatát a fenti követelmények alapján, a Színházművészeti Szövetség által megjelölt színházakban az évi műsortervben meghatározott előadásokban és az előadásokat megelőző próbákban való részvétellel szerezheti meg.

A kötelező szakmai gyakorlat (70%) 50%-nak megfelelő óraszámában.

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A vizsgára bocsátás feltételei

Középiskolai végzettség

Szakmai alkalmasság:

- megfelelő pszichikai és fizikai adottságok,
- elsajátított beszédtechnikai alapok (tiszta artikuláció, helyes intonáció)
- jó beszéd- és mozgáskészség,
- alapvető előadói adottságok.

Iskolarendszeren kívüli képzésben (egyéni vagy tanfolyami formában) felkészült jelötnél:

- szerződéssel igazolt három év színházi gyakorlat, vagy
- minimum négy produkcióban eljátszott fontos epizód szerep.

Referenciák a szerepekről (igazgató, rendező, partnerek).

Iskolarendszerű hároméves, nappali tagozatos színész-képzésben részt vevő jelötnél:

- a képzési követelményeknek és tanulmányi kötelezettségeinek eleget tett, s ezt a képzést folytató intézmény vezetője igazolja.

2. A szakmai vizsga részei

A szakképesítés vizsgáztatási követelményei azonosak a szakmai követelményekben meghatározottakkal.

Iskolarendszeren kívüli képzésben (egyéni vagy tanfolyami formában) felkészült jelöltek esetében:

— nyilvános színházi előadás keretében színlapon szereplő, egyénileg megformált, megítélésre alkalmas nagyságú, dramaturgiai jelentős szerep bemutatása.

Iskolarendszerű hároméves, színészképzésben részt vevő jelöltek esetében:

— a vizsgabizottság a jelölteket nyilvános vizsgálódáson tekinti meg,

— a jelöltek az előadáson nyújtott teljesítményükkel adnak számot elméleti és gyakorlati felkészültségükről.

3. A szakmai vizsga értékelése

A bizottság a jelölt teljesítményét egy gyakorlati és egy elméleti osztállyal minősíti.

Amennyiben a vizsgabizottság a jelölt teljesítményét elégtelennek ítéli, úgy a jelölt csak újabb egy év színháznál eltöltött színészi gyakorlat után jelentkezhet vizsgára.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga a teljes szakmai ismeretanyagot felöleli. A vizsga alól felmentés nem adható.

5. Egyéb rendelkezések

Az iskolai szakképzésben részt vevő tanulók számára az iskola köteles biztosítani, hogy azok szakmai gyakorlatukat (a szakmai gyakorlati képzési idő 50%-ig) „kötelező színházi szakmai gyakorlat” tantárgy keretében színháznál szerezzék meg. Kivételes esetben színházi szakmai gyakorlat tantárgy kötelező óraszám (50%-ig) teljesíthető filmszerep eljátszásával, ha ezt az iskolavezetése elfogadja, és a tanulmányi követelményben előírt szakmai gyakorlatnak minősíti.

A kötelező szakmai gyakorlat a Színházművészeti Szövetség által elfogadott színházakban teljesíthető.

**A 16/1994. (VII. 8.) MKM rendelet melléklete
100. sorszámú kiadott akkreditált felsőfokú
iskolarendszerű informatikai statisztikus és gazdasági
tervező szakképzés szakmai és vizsgakövetelményei**

*I. A szakképzés Országos Képzési Jegyzékben
szereplő adatai*

1. A szakképzés azonosító száma: 55 4641 01

2. A szakképzés megnevezése: Informatikai statisztikus és gazdasági tervező

Akkreditált felsőfokú iskolarendszerű szakképzés

II. A szakképzés munkaterülete

1. A szakképzéssel legjellemzőbben betölthető munkakör, foglalkozás

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	megnevezése
3131	Számítógép-hálózat üzemeltető
3133	Adatbázis-felelős
3139	Egyéb számítástechnikai foglalkozások
3601	Titkári ügyintézői foglalkozások
3603	Humán erő-gazdálkodási ügyintéző
3604	Bér és TB ügyintéző
3606	Számvetési ügyintéző
3607	Statisztikai ügyintéző
3608	Tervkészítő
3619	Egyéb gazdasági ügyintézők
3622	Kiállítási és kereskedelmi propaganda ügyintéző
3623	Anyaggazdálkodó
4111	Analitikus könyvelő
4112	Bérelszámoló
4119	Egyéb analitikus jellegű számvetési foglalkozások
4121	Anyagnyilvántartó
4122	Pénzügyi, munkaügyi nyilvántartó
4129	Egyéb irodai nyilvántartási foglalkozások
4191	Titkárnő
4193	Irodai adminisztrátor, írnok
4199	Egyéb irodai jellegű foglalkozások
4220	Számítástechnikai adminisztratív jellegű foglalkozások
4291	Ügyféltájékoztató
4299	Egyéb ügyviteli (ügyfélforgalmi) jellegű foglalkozások

2. A képzéssel betölthető további és rokon munkakörök, foglalkozások (továblépési lehetőségek)

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	megnevezése
2131*	Számítástechnikai tudományos foglalkozások
2132*	Számítástechnikai szervező
2133*	Szoftverfejlesztő informatikus
2139*	Egyéb magasabb képzettséget igénylő számítástechnikai foglalkozások
2515*	Üzemgazdász, ügyvitelszervező
2516*	Statisztikus, elemző statisztikus

A munkakör, foglalkozás	
FEOR száma	megnevezése
2521*	Piacutató, marketing tevékenységet végző
2529*	Egyéb gazdasági foglalkozások
3320	Munkaerő szolgáltatási foglalkozások
3605	Pénzügyi ügyintéző
3606	Számviteli ügyintéző

* Csak felsőfokú iskolai végzettséggel együtt.

3. A munkaterület rövid, jellemző leírása

Az általános és speciális statisztikai módszerek birtokában mint a vállalat, intézmény szervezet vezetőjének közvetlen munkatársa, legyen képes a gazdasági, társadalmi életben az információk gyűjtésére, rendszerezésére, feldolgozására, elemzésére és közzétételére a legkorszerűbb számítástechnikai szoftver és hardver eszközök alkalmazásával.

Szerzett szakismeretei alapján képes legyen a korszerű tervezési módszerek alkalmazására, modern informatikai eszközök felhasználásával.

Gyakorlati készsége alapján legyen képes a gazdálkodó szervezetek számviteli, statisztikai, tervezési feladatainak megoldására.

Szaktudása alapján legyen képes informatikai rendszerek fejlesztő projektjeiben való részvételre.

Elméleti felkészültsége alapot jelenthet egyetemi, főiskolai tanulmányokba való bekapcsolódáshoz.

III. A szakképzés szakmai követelményei

A foglalkozás gyakorlása során előforduló legfontosabb feladatok, követelmények

1. Informatikai ismeretek alkalmazása

Ismeri és gyakorolja a szakterületéhez kapcsolódó feladatok korszerű eszközökkel és módszerekkel való megoldását. Szakmai kompetenciát szerez az adott feladat megoldásához szükséges szoftver eszközök kiválasztására vagy fejlesztésére.

Ehhez rendelkeznie kell:

a) Számítógép-kezelői ismeretekkel

- számítástechnikai alapismeretekkel
  - = alapfogalmak,
  - = hardver,
  - = szoftver,
  - = programozási alapfogalmak;
- operációsrendszerek ismeretével
  - = minimum 2 különböző operációsrendszer ismerete,
  - = Windows aktuális verziója,
  - = DOS,
  - = NOVELL;

- felhasználói programok ismeretével, használatával
  - = szövegszerkesztés,
  - = táblázatkezelés.
- b) Szoftverüzemeltetési ismeretekkel
  - üzemeltetési ismeretek
    - = NOVELL-hálózat ismerete SUPERVISOR-i szinten,
    - = Windows-hálózatok,
    - = Internet,
    - = operációsrendszer ismeretek üzemeltetési szinten;
  - hálózati adatvédelem technikai és jogi kérdései;
  - adatbázis-kezelés
    - = adatbázis alapelemei,
    - = adattervezés,
    - = adatmodell,
    - = relációs adatbázis,
    - = egy konkrét adatbázis megismerése,
  - programozási alapismeretek.
- c) Informatika felsőfokú szakmai ismeretekkel
  - programozástechnológia
    - = egy magas szintű programnyelv megismerése,
    - = objektumorientált tervezés és programozás alapismeretei,
    - = matematikai alapok;
  - adatbázis-kezelés
    - = 4. generációs nyelvek,
    - = matematikai alapok;
  - szervezés
    - = információs rendszerek szervezése, tervezése, üzemeltetése,
    - = rendszertervezés módszertana;
  - kommunikációs technika.
- d) Az informatika szakismereti alkalmazásával
  - gazdasági programcsomagok hálózaton történő felhasználási ismeretei
    - = munka megszervezése,
    - = programok installálása, használata,
    - = adatvédelem, hibakeresés, helyrehozás;
  - könyvelő programok felhasználása
    - = egyszeres és kettős könyvviteli,
    - = főkönyvi és analitikus nyilvántartási,
    - = készletnyilvántartási, pénzügyi,
    - = bérelszámolási stb. feladatok ellátása;
  - statisztikai információk számítógépen való kezelése
    - = táblázatkezelők alaposabb megismerése és alkalmazása,
    - = egy általános célú táblázatkezelő program segítségével statisztikai-, tervmutatók képzése,
    - = statisztika alkalmazói programok témafelelősszintű megismerése.

2. Közgazdaságtani ismeretek alkalmazása

A közgazdaságtan ismereteinek elsajátításával az informatikai statisztikus és gazdasági tervező megismeri a közgazdaságtan alapvető kategóriáit, a gazdasági folyamatok lényegét, azok összefüggéseit, elemzési módszereit.

Legyen képes megérteni a piac működési mechanizmusát, a gazdasági körforgás folyamatát, a gazdaság reál- és nominál jövedelemáramlási folyamatait. Vizsgálatainál, elemzéseinél hasznosítsa tapasztalatait.

Ismerje meg a mikro- és makrofolyamatok közötti különbséget, értse az állam gazdasági szerepének szükségességét, ismerje a kormányok cselekvési lehetőségeit.

Alakuljon ki az egységes közgazdasági szemlélete, gondolkodásmódja, és ezzel szerezzen elméleti alapokat munkájához, alapozza meg további tanulmányait.

Tanulja meg az érvekkel alátámasztott szakszerű véleménynyilvánítást, rendelkezzen fejlett vitakészséggel.

Ehhez az alábbi ismeretekkel kell rendelkeznie:

a) mikroökonómia

- alapfogalmak,
- fogyasztói magatartás és kereslet,
- a vállalat termelői magatartása,
- a vállalat kínálata a piaci verseny különböző formái között,
- a vállalat viselkedése a tényezőpiacon,
- externáliák;

b) makroökonómia

- alapfogalmak, összefüggések;
- a makrogazdaság piacai
  - = árupiac,
  - = pénzpiac,
  - = munkapiac;
- infláció, inflációs folyamatok;
- a makrofolyamatok befolyásolhatósága, a gazdaságpolitika elméleti alapjai és gyakorlata.

3. Statisztikai ismeretek alkalmazása

A statisztikában megszerzett jártasságával a társadalmi vagy gazdasági élet bármely területére vonatkozó információ-halmazra alkalmazni tudja a tanult statisztikai módszereket, megjelenítési formákat. Legyen képes a statisztikai munka szakaszainak integrálására (önálló adatgyűjtés, rendszerezés, feldolgozás, elemzés és közlés).

Ehhez az alábbi ismereteket kell megszereznie:

a) Statisztika általános kérdései

- fogalma;
- történeti áttekintés;
- kapcsolat más tudományokkal;
- adatok forrásai, kiadványai, jogi forrásai;

— alapfogalmak

- = sokaság,
- = ismérv,
- = fajtái,
- = csoportosítás, osztályozás;

— információ sűrítés egyszerű eszközei

- = statisztikai sorok,
- = statisztikai táblák fajtái, szerkesztése,
- = grafikus ábrázolás általános típusai,
- = a szemléltetés szerepe.

b) Viszonyszámok

- fogalma, típusai
  - = időbeli viszonyszámok,
  - = térbeli összehasonlító viszonyszámok,
  - = megoszlási viszonyszámok,
  - = koordinációs viszonyszámok,
  - = intenzitási viszonyszámok és fajtái;
- viszonyszámok közötti kapcsolat, ábrázolási módok.

c) Mennyiségi sorok elemzése

- gyakorisági sorok, ábrázolásuk (pl. hisztogram, korfa stb.);
- koncentráció elemzése, jelentősége a statisztika egyes ágaiban;
- középértékek
  - = helyzeti
    - Módusz,
    - Medián,
  - = számított (számítási átlag, harmonikus átlag, négyzetes átlag, mértani átlag);
- szóródás fogalma, mutatószámai (terjedelem, szórási, relatív szórási).

d) Idősorok elemzése középértékekkel

- átlagos, relatív, abszolút változás,
- átlagszámítás állapot, tartamidősorból,
- mozgóátlagolás,
- idősorokból becslés,

e) Standardizálás (összetett intenzitási viszonyszámok, főátlagok összehasonlítása standardizálással)

- különbségképzés;
- index-számítás
  - = módszer, felhasználási terület, elemzések.

f) Ismérvek közötti sztochasztikus kapcsolat

- asszociáció,
- vegyes kapcsolat,
- korreláció.

g) Statisztikai becslés

- véletlen,
- nem véletlen mintavétel.

- h) Statisztika a gazdaságban*
 — üzleti statisztika alkalmazási köre, információ forrásai,
 — gazdaság szereplői
 1. mikroszintű vizsgálat
 = termelés statisztikai elemzése vállalati szinten, beszámolójelentés (vállalati sajátosságok),
 = termelés tényezőinek vizsgálata:
 – munkaerő- vizsgálata: (munkajogi, statisztikai, állományi létszámmutatók),
 – tárgyi eszközök,
 – készletek (forgási sebesség — mutatók);
 2. makroszintű vizsgálat
 = munkaerő jellemzése nemzetgazdálkodási szinten,
 = tárgyi eszközök, készletek elemzése nemzetgazdasági szinten,
 = termelés számbavétele nemzetgazdasági szinten,
 = föld értékelése.
- i) Árstatisztika*
 — ár-, érték-, volumenindex;
 — aggregátumok különbségeinek értelmezése;
 — termelői árak statisztikája;
 — fogyasztói árindex;
 — árindex alkalmazási területei
 = indexálás,
 = reáljövedelem mérés,
 = deflálás,
 = árollók
 – agrárrolló,
 – cserearányindex.
- j) Termelés eredményességének vizsgálata*
 — termelékenység vizsgálata,
 — hatékonysági mutatók számítása, elemzése,
 — jövedelmezőségi mutatók számítása, elemzése.
- k) Statisztika a pénzügyi életben*
 — pénzügyi alapfogalmak;
 — kockázatmentes befektetések elemzése;
 — kötvények, általános lekötési idő vizsgálata;
 — részvények, napi árfolyamának elemzése
 = hozam-elemzés,
 = részvényindex vizsgálat,
 = részvények hozamának összehasonlítása,
 = tőzsdei spekuláció vizsgálata.
- l) A statisztika szerepe a társadalmi gazdasági élet néhány kiemelt területén*
 — nemzetgazdaság adatainak vizsgálata mikro-makro szinten;
 — demográfiai adatok vizsgálata
 = lakosság összetétele, demográfiai mozgásai,
 = életkörülményei,
 = életmódja,
 = egészségügyi helyzete stb.;
 — igazságügyi adatok;
 — idegenforgalmi információk;

- kultúra, oktatás, sport információinak;
- kereskedelem adatainak;
- közlekedés adatainak stb. feldolgozása, elemzése.

Összefoglaló gyakorló feladatok alapján a tanult módszerek alkalmazása számítógépen.

4. Gazdasági tervezési ismeretek

A gazdasági tervező képes a makrokörnyezetet meghatározó alapvető közgazdasági tényezők megismerésére, hatásuk elemzésére.

Rendelkezik vállalkozás-lélektani ismeretekkel.

Megismeri a vállalkozással kapcsolatos alapfogalmakat, a vállalkozás működését befolyásoló környezeti tényezőket, a vállalkozási formákat.

Szert tesz az állami költségvetéssel, társadalombiztosítási pénztárakkal kapcsolatos kötelezettségek ismeretére.

Megismeri az üzleti terv tartalmát, logikai számszerű összefüggések elemzésére, gazdaságossági, hatékonysági számítások végzésére képes.

Tisztában van a vállalkozás működtetésének rendjével.

Ehhez rendelkeznie kell az alábbi ismeretekkel:

a) A gazdálkodási folyamat elsajátítása ismeret szintjén

- a gazdálkodási folyamat megjelenése, szinterei, jellemzői,
- a makrogazdaság működése, mutatói,
- a makrogazdaság főbb fogalmai (növekedés, infláció, foglalkoztatottság stb.)
- a makrogazdaság szabályozása, gazdaságpolitikai koncepciók,
- a makrogazdaság irányítása és tervezése.

b) Vállalkozáslelektan elsajátítása ismeret szintjén

- személyiségtípusok,
- külső és belső vezéreltség,
- önbizalom, önismeret, önmenedzselés,
- ítéletalkotás,
- a vállalkozó tárgyalókészsége,
- a kommunikáció,
- a probléma- és konfliktushelyzet, a konfliktuskezelés,

- életvezetés és időgazdálkodás,
- stresszkezelés, az alkotóképesség fenntartása.

c) A vállalkozás elsajátítása jártasság szintjén

- a vállalkozás fogalma, fajtái,
- a vállalkozás célja, célrendszere,
- az anyagi és jogi felelősség fogalma,
- a jótállás, szavatosság, termékfelelősség,
- korlátlan, korlátolt, egyetememes és személyes felelősség,
- a jogi személyiség és a jogi fogalma,

— a vállalkozás működését befolyásoló környezeti tényezők, az állam, a technikai, technológiai környezet, a piac, az ökológiai és a közvetlen szociális környezet,

— a vállalkozás formái, jellemzői, alapításának, működésének, megszűnésének feltételei, okai.

d) Adózási és járulékfizetési ismeretek elsajátítása készség szintjén

— az adók csoportosítása, személyi jövedelemadó

= általános forgalmi adó,

= társasági adó;

— társadalombiztosítási járulék;

— a vállalkozó és az alkalmazott TB jogosultsága és kötelezettsége;

— a bejelentési, bevallási és befizetési kötelezettség;

— egyéb kötelezettségek, a szolidaritási alap

= a szakképzési alap,

= a helyi adók.

e) Stratégiai tervezési ismeretek elsajátítása készség szintjén

— stratégia fogalma, eredete,

— stratégiai akciók, projektek,

— a projektek kölcsönhatásai, kockázata,

— a stratégiai tervezés inputjai és outputjai,

— kontingencia tervek.

f) Az üzleti terv, az üzleti tervezés elsajátítása készség szintjén

— az üzleti terv készítésének célja, tartalma;

— folyamata:

= piackutatás, piacelemzés,

= értékesítés, értékesítési terv,

= marketing, marketing terv,

= marketing mix,

= a piacbefolyásolás főbb eszközei, (csomagolás, reklám, PR-tevékenység stb.),

= termelési, szervezési terv (termékpiacon mátrix),

= kapacitás kontroll,

= anyagbeszerzési terv,

= munkaerőterv,

= bérterv,

= költségtervek,

= eredményterv,

= cash-flow terv,

= finanszírozási terv,

= mérlegterv.

g) A termelés irányítása, programozása

— a tervek lebontása térben és időben.

h) Vállalkozás működtetésének elsajátítása készség szintjén

— nyilvántartási, számlaadási kötelezettség:

= a megrendelőkkel és a szállítókkal szembeni követelések nyilvántartása,

= a tőkejövedelem és az adóelőleg fizetés nyilvántartása,

= egyéb nyilvántartások,

= számla- és nyugtaadási kötelezettség, illetve bizonylat kiállítása,

= áfaszámítás, áfaelszámolás;

— pénztárkönyv és naplófőkönyv:

= bevételek és költségek nyilvántartása,

= pénztárkönyv vagy naplófőkönyv vezetése;

— megszűnés, átalakulás:

= a csőd és a felszámolás fogalma,

= a jogutód nélküli megszűnés fogalma,

— az átalakulás fogalma, fajtái.

5. Számviteli ismeretek alkalmazása

Az ügyviteli szakember a hatályos jogszabályoknak megfelelően végzi a könyvvizetést, és közreműködik a beszámoló elkészítésében.

Szabatosan megfogalmazza és alkalmazza a könyvvizetessel kapcsolatos alapfogalmakat, a leltár és mérleg fogalmát, a gazdasági műveleteket, a számlakeret, a vállalati számlarend tartalmát,

Szabályosan könyvelvi a gazdasági műveleteket, önállóan végzi a könyvvizetést,

A számviteli törvény követelményeinek megfelelően könyvel az áfával, az immateriális javakkal, a tárgyi eszközökkel, a vásárolt eszközökkel, a jövedelemmel, a társadalombiztosítással, az adózással kapcsolatos eseményeket, a pénzügyi és hitelműveleteket.

Elsajátítja a költségelszámolási lehetőségeket, az értékesítéssel kapcsolatos elszámolásokat ismerve a számlarendnek megfelelően könyvel.

Készletnyilvántartást vezet, bizonylatol.

Vezeti a tárgyi eszközök változásával kapcsolatos nyilvántartásokat.

Határidőre eleget tesz az adatszolgáltatási kötelezettségeknek.

Vezeti az egyéb analitikus nyilvántartásokat, bizonylatol.

Ismeri az értékelési elveket és eljárásokat (leltározás, leltárkészítés, zárlati munkák).

Közreműködik az éves beszámoló elkészítésében (mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet, üzleti jelentés).

Ismeri és alkalmazni tudja az eredmény megállapítási módszereket.

Végzi az egyszerűsített könyvvitellel kapcsolatos feladatokat, elkészíti az egyszerűsített mérleget.

Ennek során az alábbi ismeretekkel kell rendelkeznie:

a) Ismerje a következő alapfogalmakat:

— számviteli törvény,

— könyvvitel fogalma, feladatai,

— a vállalkozás vagyona, leltár, mérleg,

— bizonylatok,

— könyvelési tételszerkesztés,

— analitika szintetika kapcsolata,

— számlakeret, számlarend,

— gazdasági műveletek.

b) Tudja az immateriális javakkal, tárgyi eszközökkel kapcsolatos elszámolásokat:

- beruházások,
- saját előállítás,
- felújítás,
- értékcsökkenés és értékcsökkenési leírás elszámolása,
- terven felüli értékcsökkenési leírás,
- selejtezés, hiány, térítés nélküli átadás, átvétel, apportként bevétel, átadás, káresemény,
- értékesítés,
- értékhelyesbítés.

c) Tudja a vásárolt készletek nyilvántartását és könyvelését

- vásárolt készletek (anyagkészletek nyilvántartási módjai, anyagfelhasználás kiszámítási módjai, könyvelése, anyagkészletben bekövetkező változások könyvelése),
- áruk könyvvitele (nagykereskedelmi áruk, kiskereskedelmi áruk),
- göngyölegek könyvvitele (idegen, saját),
- alvállalkozói teljesítmények elszámolása.

d) Készség szintjén sajátítsa el a jövedelemelszámolás könyvvitelét.

e) Tudja a pénzügyi és hitelműveletek könyvelését:

- bankszámlát és pénztárszámlát érintő gazdasági események,
- hitelezés,
- költségvetési kapcsolatok könyvelése,
- értékpapírok.

f) Alkalmazni tudja a költségelszámolási ismereteket.

g) Végzi az értékesítéssel kapcsolatos elszámolásokat.

h) Korrigál az aktív—passzív időbeli elhatárolások értékével.

i) Végzi a könyvviteli zárlati munkálatokat és elkészíti az éves beszámolót.

j) Egyszeres könyvviteli feladatokat el tud látni:

- bevételi nyilvántartás vezetése,
- pénztárkönyv vezetése,
- naplófőkönyv vezetése.

6. Ügyviteli ismeretek alkalmazása

Az informatikai statisztikus és gazdasági tervező ismeri a magánszemélyek, gazdálkodó szervezetek, állami szervezetek írásos kapcsolattartásának formáit, a hivatalos levelek alaki és tartalmi követelményeit.

Tud fogalmazni és szerkeszteni:

- egyszerű ügyiratokat (nyugta, elismervény, meghatalmazás stb.),
- = munkavállalással kapcsolatos leveleket (kérvény, önéletrajz, szerződés, jegyzőkönyv stb.),

— hivatalos ügyiratot (fellebbezés, panasz, határozat, értesítés, igazolás, engedély, stb.),

— üzleti leveleket (ajánlatkérés, ajánlattétel, megrendelés, kifogásolás stb.).

7. Jogi ismeretek

Rendelkezzen jogkövetésre alkalmas fogalomrendszerrel, amely segítségével a munkakör ellátásához tartozó joganyagot képes fellelni, értelmezni, alkalmazni.

Ehhez ismernie kell:

- a) általános jogi alapfogalmakat,
- b) az állam szerepét a gazdaságban
- általános, gazdasági funkciók,
- költségvetés,
- gazdasági rendszerek.
- c) polgári jogi alapismereteket,
- d) kötelmi jogot,
- e) munkajogi alapismereteket,
- f) alapvető államigazgatási szabályokat.

Ehhez tudja felhasználni a hivatalos lapokat, amelyekben a vonatkozó jogszabályok megjelennek.

8. Protokoll és viselkedéskultúra

A gazdasági tervező és statisztikai informatikus rendelkezik az alapvető viselkedéskultúrával, tisztában van a hétköznapi protokoll helyzeteivel, kellékeivel, általános szabályaival.

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

1. A szakmai vizsgára bocsátás alapfeltétele: Szakdolgozat készítése és beadása.

A szakdolgozatok tárgya komplex feladat, a szakmai irányultságnak megfelelően, amelyet csak a képző intézmény által jóváhagyott témában lehet benyújtani, a képzés befejezését követő 2 évig.

A szakdolgozatnak tükröznie kell a választott probléma (kiinduló rendszer) összefüggéseit, kapcsolódásait. Lehetőleg teljes képet kell adnia a kiindulási helyzetről, és ismertetnie kell az alkalmazott megoldás kiválasztásának a szempontjait is. A kidolgozást olyan mélységig kell elkészíteni, hogy az bemutassa a kitűzött feladat egy reális megoldását.

A szakdolgozatokat, a szóbeli vizsgát megelőzően legalább 30 nappal az előzetes szakmai bírálattal együtt a vizsgabizottság elnökének rendelkezésére kell bocsátani. A vizsgabizottság elnöke vizsgálja, hogy a kitűzött feladat nehézségi foka megfelel-e az elvárható szintnek, és a dolgozat eleget tesz-e a formai követelményeknek.

2. A szakmai vizsgán számon kérhető ismeretek azonosak a „III. A szakképesítés szakmai követelményei”-ben meghatározottakkal.

3. A szakmai vizsga részei

A szakmai vizsga írásbeli, gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

Írásbeli vizsga

Időtartama: 240 perc, központi tétel alapján.

Célja, hogy komplex elméleti feladaton keresztül a számviteli, a statisztikai, a gazdasági tervezési, és az informatikai ismereteket számon kérje.

Az írásbeli tételt a KSH javaslatára az MKM adja ki.

Gyakorlati vizsga

Időtartama: 300 perc.

A vizsga anyaga két részből áll.

- Statisztikai feladat számítógépes megoldása (240 perc).
- Számviteli ismeretek számítógépes megoldása (60 perc).

Szóbeli vizsga

A hallgatók szóbeli vizsgára csak sikeres írásbeli és gyakorlati vizsga után bocsáthatók.

Időtartama: maximum 25 perc.

A vizsga két részből áll:

- a beadott szakdolgozat védeése,
- komplex feladat, amelynek keretében a vizsgázó
  - = közgazdasági és jogi ismeretekből,
  - = számviteli-adózási ismeretekből,
  - = stratégiai tervezés, marketing ismeretekből,
  - = informatikai ismeretekből

a KSH javaslatára az MKM által kiadott komplex vizsgakérdések alapján ad számot tudásáról. A tételsort a vizsgaszervező a szóbeli vizsga időpontja előtt 30 nappal a jelöltek rendelkezésére bocsátja.

4. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga komplex feladat, ezért egyes részei alóli felmentés nem adható.

5. A szakképesítés szintje

A bizonyítvány államilag elismert akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakmai képzést ad.

A gyakorlati vizsgára és a vizsgázó teljesítményének értékelésére a 4/1996. (V. 24.) MüM rendelettel módosított 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelet az irányadó.

III. rész HATÁROZATOK

A Miniszterelnök határozatai

A Miniszterelnök 15/1998. (VI. 10.) ME határozata

főiskolai tanárok felmentéséről

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 18. §-ának (1)—(3) bekezdése alapján, a művelődési és közoktatási miniszter javaslatára

nyugállományba vonulásukra tekintettel

dr. Pálhegyi Ferencet, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola főiskolai tanárát

1998. szeptember 1-jei hatállyal,

dr. Hartai Jánost, a Miskolci Egyetem Dunaiújvárosi Főiskolai Kar főiskolai tanárát

1998. december 22-i hatállyal,

dr. Papp Pétert, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Műszaki Főiskolai Kar főiskolai tanárát

1999. január 1-jei hatállyal,

közalkalmazotti jogviszonyának megszűnésére tekintettel

dr. Varga Lajost, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Kar főiskolai tanárát

1998. december 30-i hatállyal

főiskolai tanári tisztségéből felmentem.

Horn Gyula s. k.,
miniszterelnök

A Miniszterelnök 16/1998. (VI. 10.) ME határozata

főiskolai főigazgatói megbízás megerősítéséről

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 73. §-ának *b)* pontja alapján, a művelődési és közoktatási miniszter javaslatára

dr. Tamás István főiskolai tanárnak, a Nemzetközi Üzleti Főiskolára négyévi időtartamra történő főigazgatói megbízását

1998. június 1-jei hatállyal

megerősítem.

Horn Gyula s. k.,
miniszterelnök

V. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

A Demokrata Koalíció 1997. évi pénzügyi zárómérlege

	Forintban
<i>Bevételek</i>	
1. Tagdíjak	21 145
2. Állami költségvetésből származó támogatás	—
3. Képviselőcsoportnak nyújtott állami támogatás	—
4. Egyéb hozzájárulások, adományok	—
5. A párt által alapított vállalat és korlátolt felelősségű társaság nyereségéből származó bevétel	—
6. Egyéb bevételek	1 500 000
7. Bank kamatok	625 740
	<hr/>
Összes bevétel a gazdasági évben	2 146 885
<i>Kiadások</i>	
1. Támogatás a párt országgyűlési csoportja számára	—
2. Támogatás egyéb szervezeteknek	—
3. Vállalkozások alapítására fordított összegek	—
4. Működési kiadások	1 857 295
5. Eszközbeszerzések	59 157
6. Politikai tevékenység kiadásai	6 488 171
7. Egyéb kiadások	397 954
	<hr/>
Összes kiadás a gazdasági évben	8 802 577

*György István s. k.,
elnök*

*Mráv József s. k.,
ügyvezető elnök*

*Poroszlay Jenő s. k.,
gazdasági alelnök*

VI. rész NEMZETKÖZI SZERZŐDÉSEK

Sorszám: 7.

Az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi minisztertől

MEGÁLLAPODÁS a Magyar Köztársaság Kormánya és Ukrajna Kormánya között a tranzit szabadságáról

A Magyar Köztársaság Kormánya és Ukrajna Kormánya (a továbbiakban: Szerződő Felek)

— figyelembe véve Ukrajna státuszát, mint olyan államét, amely csatlakozik a GATT/WTO rendszerhez, valamint szem előtt tartva a Magyar Köztársaság GATT/WTO tagságát,

— teljesítve az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet Záróokmányában foglalt és a közlekedés fejlesztéséről szóló határozatokat,

— a kereskedelemnek a Magyar Köztársaság Kormánya és Ukrajna Kormánya között a kereskedelmi-gazdasági kapcsolatokról és műszaki-tudományos együttműködésről 1991. május 31-én aláírt Egyezmény elvei alapján történő fejlesztése, valamint a tranzit áruforgalom biztonságos lebonyolítása céljából,

— megerősítve a két ország közötti barátság, jószomszédi viszony és a kölcsönösen előnyös együttműködés megszilárdítására és továbbfejlesztésére irányuló, mindkét nép alapvető nemzeti érdekeit szolgáló szándékát,

— a Szerződő Felek egyikének területén keresztül harmadik országokba irányuló tranzitforgalom hatékony és gyors lebonyolításához szükséges gyakorlati feltételek biztosítása érdekében,

az alábbiakban állapodtak meg:

1. Cikk

A Szerződő Felek egyetértenek, hogy a kétoldalú gazdasági kapcsolatok egyik alapelve a tranzit szabadságának elve.

Ezzel összefüggésben mindegyik Fél biztosítja azon áruk akadálymentes továbbítását saját területén keresztül, amelyek egy harmadik Fél vámterületéről származnak, vagy oda irányulnak, amennyiben nemzeti jogszabályai nem tiltják ezen áruk fuvarozását.

2. Cikk

A tranzitra vonatkozó szabályok tekintetében kijelentik, hogy elfogadják a GATT Alapszabálya V. Cikkelye 1—7. paragrafusaiban leírt szabályokat.

3. Cikk

Jelen Megállapodás határozatlan időre szól.

Jelen Megállapodás a Szerződő Felek mindegyikének belső jogrendjével összhangban kerül elfogadásra és az elfogadásról szóló diplomáciai jegyzék kicserélésétől számított 30 nap elteltével lép hatályba.*

4. Cikk

A Szerződő Felek bármelyike felmondhatja a jelen Megállapodást, amennyiben diplomáciai úton értesíti er-

---

* A jegyzékváltás 1998. február 6-án megtörtént, ennek megfelelően a hatálybalépés napja: 1998. március 8.

ről a másik Szerződő Felet. Ebben az esetben a diplomáciai értesítés dátumát követő hat hónap múlva a Megállapodás hatályát veszti.

5. Cikk

Jelen Megállapodás automatikusan érvényét veszti azon a napon, amikor hatályba lép Ukrajna teljes jogú GATT/WTO tagságát elismerő megállapodás.

Készült Budapesten, 1997. november 11-én, két eredeti példányban, mindkettő magyar és ukrán nyelven, mindkét példány azonos érvényű.

A Magyar Köztársaság
Kormánya nevében

Ukrajna Kormánya
nevében

RENDELJE MEG AZ

ÖNKORMÁNYZATOK KÖZLÖNYE

AMINISZTERELNÖKIHIVATALÉSABELÜGYMINISZTÉRIUMHIVATALOSLAPJÁT!

Tisztelt Hölgem/Uram!

A lap lehetőséget ad hirdetések megjelentetésére is. A hirdetési díj 60 000 Ft+ áfa 1/1 belső oldalon, 30 000 Ft+ áfa 1/2 belső oldalon, 16 000 Ft+ áfa 1/4 belső oldalon, hasábmilliméteres hirdetés ára: 130 Ft+ áfa/hasábmilliméter.

Amennyiben igényli az Önkormányzatok Közlönyét, kérjük a mellékelt megrendelőlapot kitöltve küldje el a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. szám alatti címre. Postafordultával megküldjük a számlát a kért előfizetési időszakra. Ha nem számla alapján kíván fizetni, akkor kérjük, a megrendelőlap rovatában ezt jelezze.

Az eddig beérkezett megrendeléseket nem szükséges megismételni.

1998-ban havi megjelenéssel számolva az éves előfizetés 2352 Ft.

MEGRENDELÉS

Megrendelem az *ÖnkormányzatokKözlönye* című lapot ..... példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve: .....

címe (város/község, irányítószám): .....

utca, házsám: .....

Ügyintéző (telefonszám): .....

Előfizetési díj fél évre 1176 Ft

egy évre 2352 Ft

Számlát kérek a befizetéshez

csekket kérek a befizetéshez

Kérjük a négyzetbe történő x bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát és a fizetés módját.

Kelt: .....

.....
cégszerű aláírás

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Közlöny különszámaként megjelent

**A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV
ÉS A BÜNTETŐELJÁRÁS**

című, A/4 formátumú, 272 oldal terjedelmű kiadvány.

A kézirat lezárva: 1998. május 15.

Ára: 1988 Ft áfával.

Megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 266-5190.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendeljük

**A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV
ÉS A BÜNTETŐELJÁRÁS**

című kiadványt ..... példányban.

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Az ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt a szállítást követő számla kézhezvétele után 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Közlöny különszámaként megjelent

AZ ÁLLAMIGAZGATÁSI ELJÁRÁS ÉS A SZABÁLYSÉRTÉS

című, A/4 formátumú, 96 oldal terjedelmű kiadvány.

A kézirat lezárva: 1998. május 10.

Ára: 952 Ft áfával.

Megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 266-5190.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendeljük

AZ ÁLLAMIGAZGATÁSI ELJÁRÁS ÉS A SZABÁLYSÉRTÉS

című kiadványt ..... példányban.

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Az ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt a szállítást követő számla kézhezvétele után 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

FELHÍVÁS

Ingyen, teljesen díjtalanul adja Önnek a Hivatalos Hatályos Joganyagot CD lemezen a Magyar Hivatalos Közlönykiadó

Telefon: 117-9999

KÖZLEMÉNY

150 évvel ezelőtt jelent meg az első hivatalos Magyar Közlöny. Erre emlékezve a Magyar Hivatalos Közlönykiadó értesíti tisztelt előfizetőit, hogy 1998 januárjában minden közlöny-előfizetéssel rendelkező ügyfele részére ajándékként megküldi a **CD-JOGÁSZ** hatályos jogszabálygyűjtemény példányát. Ezáltal az előfizetők birtokába kerül az **EGYEDÜLIHIVATALOSHATÁLYOSJOGANYAG**. Az előfizető megismerheti a **CD-JOGÁSZ** előnyeit, használatát, és eldöntheti, hogy megrendeli-e a folyamatos hatályosítást, illetve karbantartást.

A CD lemezen megtalálhatók a *Magyar Köztársaság jogszabályainak mindenkori hatályos szövege mellett* azok Magyar Közlöny-beli *alapszövege*, a köztes *szövegváltozabk* mindegyike, a *bíróági határozatok* és egy folyamatosan karbantartott *iratmintatár*.

1998 folyamán várható az APEH közleményekkel, a vámtarifák folyamatosan frissített jegyzékével és statisztikai jelzőszámrendszerek gyűjteményével való kiegészítés.

A **CD-JOGÁSZ** program biztosítja a *megbízható, egyszerű és gyors keresést*, a szövegek és kiegészítő információik szabad megjelenítését és nyomtatását, a szövegek vágólapos átemelését WINDOWS rendszerű szövegkezelőkbe. Keresni lehet évszám(tól—ig), sorszám(tól—ig), kibocsátó(k), szövegtípus(ok), megjelenés helye, hatályossági szempontok szerint tetszőlegesen kombinálva ezeket a teljes szöveges (bármely szóra vagy szórészletre) kereséssel. Minden jogszabályhoz tartalmi fa (rajzos, működő tartalomjegyzék), kapcsolati fa (a módosító vagy kapcsolódó jogszabályok működő jegyzéke), információs lap és változatlista tartozik. A **CD-JOGÁSZ** lehetőséget kínál saját megjegyzések, könyvjelzők elhelyezésére és a szövegek különböző pontjai közti ugrások felépítésére.

A **CD-JOGÁSZ** hatályos jogszabálygyűjtemény használatához pontosan arra van szükség, ami bármely WINDOWS program használatához szükséges. Természetesen szükség van CD meghajtóra és lehetőség szerint egy jobb minőségű nyomtatóra.

A **CD-JOGÁSZ** nem csak egy CD lemez adatállományokkal és kereső programmal, hanem teljes körű szolgáltatás. Kézikönyv, beépített segítség és forrádrót szolgáltatás tartozik közvetlenül a vásárlói csomaghoz. Lehetőség van felhasználói és rendszergazda oktatásra, és

**a CD-JOGÁSZ éves előfizetője lehetőséget kap a Magyar Hivatalos Közlönykiadó
— kábel — on line rendszerének kedvezményes használatára.**

Magyar Hivatalos Közlönykiadó

ELŐFIZETÉSIFELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOSÉRTESÍTŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint az üzleti élet híreit. Emellett a lapban fizető hirdetések is megjelennek. Térítési díj ellenében közzé tesszük — többek között — az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, tb-önkormányzatok, kamarák, helyi önkormányzatok egyházak, különböző képviselők közleményeit. Fizetett hirdetésként — akár színes oldalakon is — helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is. Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő gyors, pontos és rendezett formában történő közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyeből hasznos információkat is nyújt a lap.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címén, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357.; faxszám: 118-6668. Éves előfizetési díja: 5376 Ft áfával. Egy példány ára 24 oldalig 110 Ft áfával, utána 8 oldalanként 28 Ft áfával.

A **HIVATALOSÉRTESÍTŐ** egyes számai megvásárolhatók a Kiadó közlönnyboltjában: 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Tel./fax: 267-2780.

MEGRENDELŐ LAP

Megrendelem a **HIVATALOSÉRTESÍTŐ** című lapot ..... példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

A megrendelő neve: .....

címe (város/község, irányítószám): .....

utca, házszám: .....

Az ügyintéző neve, telefonszáma: .....

Előfizetési díj

fél évre: 2688 Ft áfával

egy évre 5376 Ft áfával

Számlát kérek a befizetéshez

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Kiss Elemér. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1–3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: Nyéki József vezérigazgató.

Szerkesztőségi iroda: Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon/Fax: 266-5096.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál, 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: Tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 246 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó 1085 Budapest, Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönnyboltjában.

Éves előfizetési díj: 33 264 Ft. Egy példány ára: 70 Ft 16 oldal terjedelemtől, utána + 8 oldalanként + 35 Ft.

A kiadó az előfizetési díj év közbeni emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407